

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

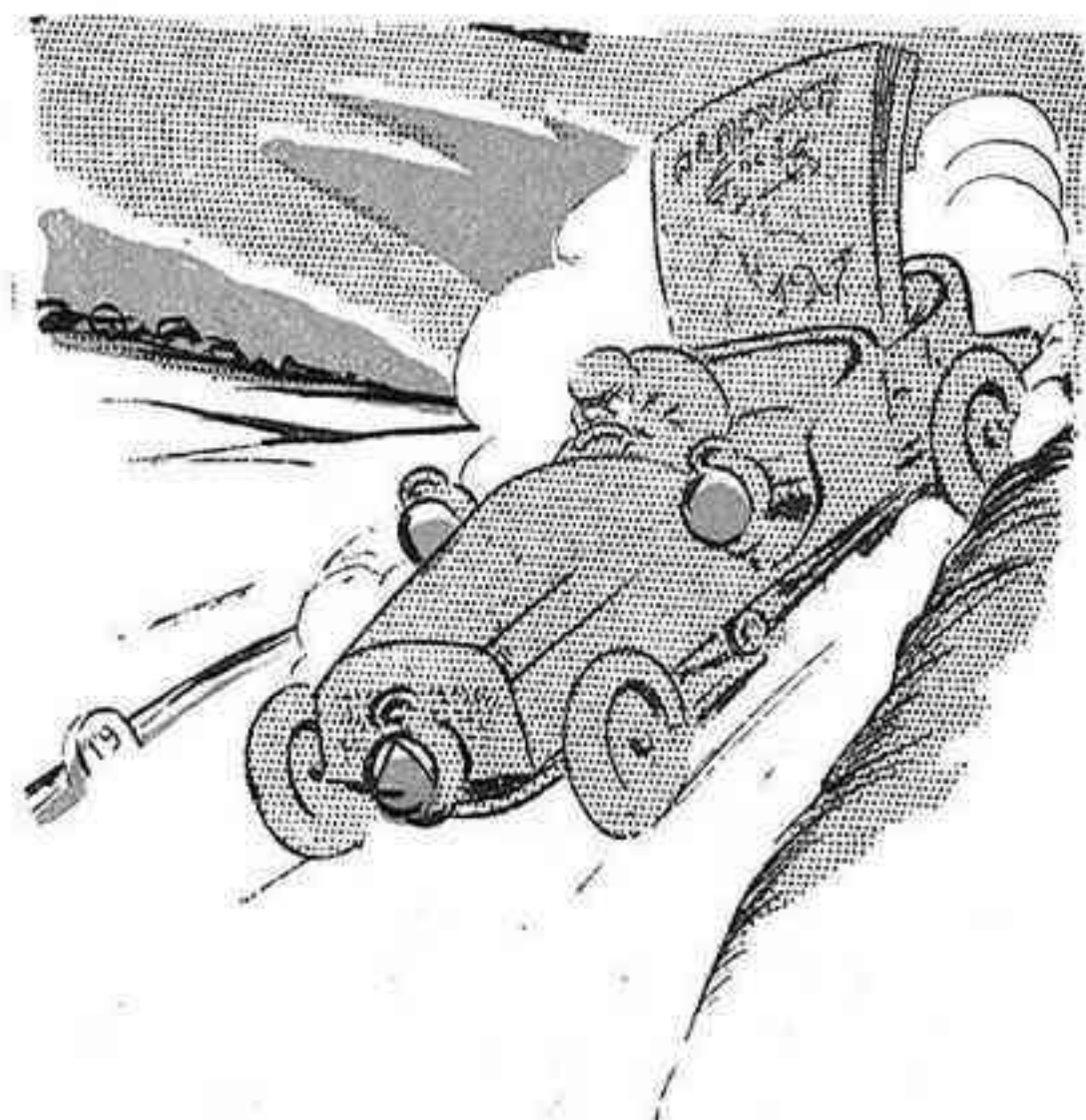
PARTENEDE A LA RI
DEL
ATENEU BARCELONIN

T. Sala

ALMANACH
PERA
1907

Preu: 1 pesseta

La Esquella
de la
Torratxa

ALMANACH

PERTENECI A LA BIBLIOTECA
ATENEU DE BARCELONES

Almanach

de

La Esquella

de la

Torratxa

1907

ANTONI LOPEZ · EDITOR
LIBRERIA ESPANYOLA
RAMBLA DEL MITJ · NÚMERO 20
— BARCELONA —

Imprempta La Campana y La Esquilla, carrer del Olm, número 8, Barcelona

SANTORAL

JANER

- 1 Dim. **LA CIRC. DE N. S. JEAUCARER**
- 2 Dimoc. s. Macari ab. y s. Isidoro b.
- 3 Dij. sta. Genoveva vg. y s. Daniel mr.
- 4 Div. s. Eugeni mr. y sta. Beata mr.
- 5 Div. s. Telerforo p. y mr. y s. Simeó.
- 6 Dimoc. **L'ADORACIÓ DELS TRES REYS**
- 7 Dill. s. Raymond de Penyafort conf.
- 8 Dim. sta. Lluçia, pbra. Maxim y Eladi.
- 9 Dimoc. sta. Felix y Julia y sta. Basilia.
- 10 Dij. s. Gonçal de Amarante, confessor.
- 11 Div. sta. Anastasi monjo y Alexandre.
- 12 Div. s. Modest mr. y sta. Teodora mr.
- 13 Dim. sta. Gumerando y Leonci.
- 14 Dill. s. Hilari bisbe y sta. Macrina mr.
- 15 Dim. s. Pau primer h. y sta. Sagardis.
- 16 Dimoc. sta. Marcelo I p. y s. Feligenci b.
- 17 Dij. s. Antoni Abat y sta. Rosalia.
- 18 Div. sta. Liberata y Prisca verges.
- 19 Div. s. Canut rey y sta. Gormana mr.
- 20 Dimoc. El dolçissim nom de Jesús.
- 21 Dill. sta. Agnès verge y s. Froctós b.
- 22 Dim. s. Vicens espanyol y s. Gaudenci.
- 23 Dimoc. s. Ildefonso arquebisbe de T.
- 24 Dij. s. Timoteu bisbe y s. Tirso.
- 25 Div. La conversió de s. Pau apòstol.
- 26 Div. sta. Paula viuda y s. Policarpo b.
- 27 Dimoc. La Sagrada Família.
- 28 Dill. sta. Cirilo b. y Julia b. de Cuenca.
- 29 Dim. s. Francisco de Sales y s. Valero.
- 30 Dimoc. s. Hipòlit mr. y sta. Marthia v.
- 31 Dij. s. Pere Nolascó cfr. y s. Sadurní.

FEBRER

- 1 Div. s. Cecili bisbe y sta. Brigida.
- 2 Div. **LA PURIFICACIÓ DE NOSTRA S. VIRGINA** y s. Corneli.
- 3 Dimoc. s. Blai b. y mr. y s. Oscar b.
- 4 Dill. s. Andreu Corsino b. y confessor.
- 5 Dim. sta. Agnès y Calamanda vgs.
- 6 Dimoc. sta. Dorotea vg. y Rovocata.
- 7 Dij. s. Ricard rey y s. Romualdo ab.
- 8 Div. s. Joan de Mata fdr. y s. Juveni.
- 9 Div. sta. Apolonia verge y s. Fecundo.
- 10 Dimoc. sta. Escolastica y s. Guillém.
- 11 Dill. Els set sants sorrents de Maria.
- 12 Dim. sta. Eularia y sta. Humbelina.
- 13 Dimoc. **Cendra** sta. Caterina, s. Benigno y s. Fulcran.
- 14 Dij. s. Valentí mr. y el beato Joan B. de la Concepció.
- 15 Div. sta. Faustino, Jovita y Sever mrs.
- 16 Div. sta. Onésim b. y Honest mr.
- 17 Dimoc. s. Pere Tomàs bisbe.
- 18 Dill. s. Eladi arquebisbe y s. Simeó b.
- 19 Dim. s. Alvar de Córdoba y s. Conrat.
- 20 Dimoc. s. Eleuteri, s. Lleó y sta. Irene.
- 21 Dij. s. Severa b. y s. Bárta.
- 22 Div. sta. Leonor verge.
- 23 Div. sta. Margarida y s. Pere Damia.
- 24 Dimoc. sta. Primitiva mr.
- 25 Dill. s. Matias ap. y s. Avertano conf.
- 26 Dim. Ntra. Senyora de Guadalupe.
- 27 Dimoc. s. Leandre arq. y s. Roldomeró.
- 28 Dij. s. Rufi mr. y s. Román ab. y fr.

MARS

- 1 Div. s. Lleó seq. y mr. y s. Rosendo.
- 2 Div. sta. Simplicí papa y Abdalón ar.
- 3 Dimoc. sta. Celedoni, Hometeri y Medí.
- 4 Dill. s. Casimiro rey y s. Lluçia p. y m.
- 5 Dim. s. Adria mr. y s. Jost.
- 6 Dimoc. s. Olguer bisbe y s. Cirilo.
- 7 Dij. s. Tomàs d'Aquino y sta. Perpetua.
- 8 Div. s. Joan de Deu y sta. Erenia mr.
- 9 Div. sta. Francisca viuda y s. Pacia b.
- 10 Dimoc. s. Alexandre mr. y s. Malfon.
- 11 Dill. sta. Eulogi arq. Contantí y Bonet.
- 12 Dim. s. Gregori el Magne doctor.
- 13 Dimoc. sta. Patroia mr. y Cristina vg.
- 14 Dij. sta. Matilde reina y sta. Florentina.
- 15 Div. sta. Madrona vg. y s. Raynald.
- 16 Div. sta. Hilari y Herbert b. y Julia.
- 17 Dimoc. **Passió** sta. Gertrudis y s. Patrici.
- 18 Dill. s. Gabriel Arcàngel y s. Salvador.
- 19 Dim. **LA** s. Josep, espòs de Ntra. Sra.
- 20 Dimoc. s. Ambrós y s. Niceto.
- 21 Dij. sta. Benet, Frederich y Amador.
- 22 Div. **LA** s. Anaclet papa y sta. Senyora.
- 23 Div. El beato Joseph Oriol confessor.
- 24 Dimoc. **Passió** sta. Pacifica y s. Agapito.
- 25 Dill. **LA** s. Anaclet papa y sta. Senyora.
- 26 Dim. sta. Bruli, Castul y Teodori.
- 27 Dimoc. s. Rupert b. y s. Joan.
- 28 Dij. **Sant** s. Sixto III p. y s. Timoteu.
- 29 Div. **Sant** s. Eustasi y s. Segundo mr.
- 30 Div. **Sant** sta. Joan Clímaco y l'Pastor.
- 31 Dimoc. **PASQUA DE RESURRECCIÓ**.

ABRIL

- 1 Dill. s. Venenci b. y sta. Teodora.
- 2 Dim. s. Francisco de Paula confessor.
- 3 Dimoc. s. Benet de Palermo.
- 4 Dij. sta. Isidoro arq., Platón y Toribí.
- 5 Div. s. Vicens Ferrer y sta. Eudis.
- 6 Div. sta. Sixto I, Guillém y Celestí.
- 7 Dimoc. sta. Epifani b. y mr. y Sadurní.
- 8 Dill. s. Albert el Magne b. y s. Dionís.
- 9 Dim. sta. Marja Cleofé y s. Marcel·lo b.
- 10 Dimoc. sta. Ezequiel profeta y Terenci.
- 11 Dij. sta. Florencia verge y s. Isaac f.
- 12 Div. sta. Damia b. y Zenó y Sabas mrs.
- 13 Div. s. Hermenegildo rey de Sevilla.
- 14 Dimoc. sta. Tibureci y Teim y sta. Domnina verge y mártir.
- 15 Dill. **LA DIVINA PASTORA** y sta. Basilia.
- 16 Dim. s. Toribí b. y Sta. Eulària vg.
- 17 Dimoc. s. Anicet papa.
- 18 Dij. s. Eleuteri b. y m. y sta. mare Antia.
- 19 Div. sta. Lleó IX y Vicens de Colibro.
- 20 Div. sta. Ignès de Montepulciano.
- 21 Dimoc. El Patrociní de Sant Joseph.
- 22 Dill. s. Teodoro b. y s. Cayo.
- 23 Dim. s. Jordi mr., patró de Catalunya.
- 24 Dimoc. s. Fidel mr.
- 25 Dij. s. March evang. y sta. Franca vg.
- 26 Div. sta. Marcellí y Cleto papas mártirs.
- 27 Div. sta. Pere Arnaugetol y Anastasi.
- 28 Dimoc. sta. Prudenci y Pau de la Creu.
- 29 Dill. sta. Pere de Verona mr. y Robert.
- 30 Dim. sta. Catarina de Sena y s. Pelagri.

MAIG

- 1 Dimoc. sta. Felip y Jaume apòstols.
- 2 Dij. s. Ambrós mr. y s. Anasi b. y dr.
- 3 Div. La Invenció de la Santa Creu.
- 4 Div. sta. Mònica viuda y s. Froilan mr.
- 5 Dimoc. La conversió de s. Agustí.
- 6 Dill. **S. JOAN ANTE PORTAM LATINAM**
- 7 Dim. s. Estanislau b. y sta. Flavia vg.
- 8 Dimoc. L'aparició de s. Miquel Arc.
- 9 Dij. **L'ASCENSIÓ DEL SENYOR**
- 10 Div. sta. Beatriu vg. y s. Antoni bisbe.
- 11 Div. sta. Eudalt y Florenci mrs.
- 12 Dimoc. Ntra. Sra. dels Desamparats.
- 13 Dill. s. Pere Rogatí cfr. y s. Mus.
- 14 Dim. s. Pasqual I p. y s. Bonifaci mr.
- 15 Dimoc. s. Isidre Llaureador.
- 16 Dij. s. Joan Nepomuceno mr.
- 17 Div. s. Pasqual Baillon y sta. Claudia.
- 18 Div. s. Felix de Cantalici confessor.
- 19 Dimoc. **PASQUA DE PENTECOSTES**
- 20 Dill. sta. Baudili y Bernardí de Sena.
- 21 Dim. s. Secundí mr. y sta. Virgínia vg.
- 22 Dimoc. sta. Rita de Casia viuda.
- 23 Dij. L'aparició de s. Jaume apòstol.
- 24 Div. sta. Susana y Marciana mrs.
- 25 Div. s. Urbà y sta. Madalena de Pazzi.
- 26 Dimoc. La Sma. Trinitat y s. Felip Neri.
- 27 Dill. s. Joan I p. y l' venerable Beda.
- 28 Dim. sta. German, Just y Emili.
- 29 Dimoc. sta. Teodosia mr.
- 30 Dij. **SS. CORPUS CHRISTI**
- 31 Div. sta. Petronila verge.

JUNY

- 1 Div. s. Eneceó ab. y s. Simeó mr.
- 2 Dimoc. s. Erasme bisbe.
- 3 Dill. sta. Clotilde reina y s. Isaac.
- 4 Dim. sta. Sadurnina verge.
- 5 Dimoc. sta. Bonifaci arq. y Apoloni mr.
- 6 Dij. s. Norbert b. y sta. Candida mr.
- 7 Div. El Sagrat Cor de Jesús.
- 8 Div. s. Guillém arq. y s. Salustia conf.
- 9 Dimoc. sta. Felici y Primo mrs.
- 10 Dill. s. Timoteu bisbe.
- 11 Dim. s. Bernabé ap. y s. Fortunat.
- 12 Dimoc. sta. Onofre y Joan de Sabadur.
- 13 Dij. s. Antoni de Padua confessor.
- 14 Div. s. Basili el Gran y sta. Digna.
- 15 Div. sta. Modest y Vito mrs.
- 16 Dimoc. sta. Julita, Justina y Lutgarda.
- 17 Dill. sta. Manol, Sabel y Ismael mrs.
- 18 Dim. sta. Ciriac, March y Marcelino.
- 19 Dimoc. sta. Julianna, sta. Gervasi y Protasi mrs.
- 20 Dij. s. Silvestre p. mr. y sta. Florentina.
- 21 Div. s. Lluís Gonzaga confessor.
- 22 Div. s. Paulino de Nola y s. Acaci mr.
- 23 Dimoc. sta. Felix y Joan y sta. Agripina.
- 24 Dill. **LA NATIVITAT DE S. JOAN BATISTA**
- 25 Dim. s. Guillém ermita y sta. Orosia.
- 26 Dimoc. sta. Joan y Pau germans mrs.
- 27 Dij. s. Lluís rei y s. Zeilo mr.
- 28 Div. s. Benigne bisbe y sta. Marcela.
- 29 Div. **S. PARE X S. PAU** apòstols.
- 30 Dimoc. sta. Marsal bisbe.

JULIOL

- 1 Dill. s. Secundí b. y sta. Leonor.
- 2 Div. sta. Simforosa mr.
- 3 Dimoc. sta. Juli, Juli y Trifon.
- 4 Div. s. Lluís y el beato Gaspar.
- 5 Div. s. Miquel dels Sants y sta. Zo.
- 6 Div. s. Isidre profeta y s. Romul b.
- 7 Dimoc. sta. Fermí, Odón y Pelegri mrs.
- 8 Dill. sta. Isabel reina y s. Procopi mr.
- 9 Dim. s. Cirilo b. m. y sta. Anatolia vg.
- 10 Dimoc. s. Cristófol y sta. Apalía mrs.
- 11 Dij. s. Pio I papa y mr. y s. Sabino.
- 12 Div. s. Joan Gualbert ab. y s. Felix.
- 13 Div. s. Anaclet papa y mr. y s. Eadras.
- 14 Dimoc. s. Bonaventura cardenal bisbe.
- 15 Dill. sta. Enrich y Casto de Lela.
- 16 Dim. Ntra. Senyora del Carme.
- 17 Dimoc. s. Lleó IV papa y s. Alex.
- 18 Dij. s. Frederich b. y sta. Simforosa.
- 19 Div. s. Vicens de Paul fdr. y sta. Justa.
- 20 Div. sta. Elias prof., Geroni y Emília.
- 21 Dimoc. sta. Praxedeia y s. Daniel prof.
- 22 Dill. sta. Maria Madalena penitent.
- 23 Dim. sta. Bernat, Libori y Apolinar.
- 24 Dimoc. sta. Cristina vg. y s. Capità.
- 25 Dij. **LA ASCENSIÓ DEL SENYOR**
- 26 Div. sta. Agnès, mare de Ntra. Senyora.
- 27 Div. s. Pantaleó y sta. Juliana mr.
- 28 Dimoc. sta. Nessari y Victor p. mrs.
- 29 Dill. sta. Marta, Beatriz y Serafina.
- 30 Dim. sta. Abdón y Senón y sta. Donatila.
- 31 Dimoc. sta. Ignaci de Loyola y Firmo.

AGOST

- 1 Dij. sta. Fe, Esperansa y Caritat.
- 2 Div. Ntra. Senyora dels Àngels.
- 3 Div. La invenció del cos de s. Esteve.
- 4 Dimoc. s. Domingo de Guzmán conf.
- 5 Dill. Ntra. Sra. de las Neus y sta. Agra.
- 6 Dim. sta. Just y Pastor, germans mrs.
- 7 Dimoc. sta. Gayetà y Albert de Sicília.
- 8 Dij. sta. Ciriac y companys mártirs.
- 9 Div. sta. Romà, Firmo y Marcell.
- 10 Div. s. Llorens diaca mártir.
- 11 Dimoc. sta. Filomena y s. Tibureci mrs.
- 12 Dill. sta. Clara de Assis vg. y fundadora.
- 13 Dim. s. Casia y s. Hipòlit.
- 14 Dimoc. sta. Eusebi pbra. y Demetri mr.
- 15 Dij. **LA ASCENSIÓ DE NTRA. SRA.**
- 16 Div. sta. Roch y Jascinto y sta. Serena.
- 17 Div. sta. Liberat, Mainet y Pau mrs.
- 18 Dimoc. s. Joaquin, pare de Ntra. Sra.
- 19 Dill. sta. Magi y Marian mrs.
- 20 Dim. sta. Bernat y Filiberto abats.
- 21 Dimoc. sta. Ciraca mártir.
- 22 Dij. s. Hipòlit b. y s. Timoteu mr.
- 23 Div. s. Felip Benet confessor.
- 24 Div. s. Bartomeu apòstol y sta. Aurea.
- 25 Dimoc. El precios Cor de Maria.
- 26 Dill. sta. Coferi papa y Adrià mr.
- 27 Dim. s. Joseph de Calanauz, fundador.
- 28 Dimoc. sta. Agustí fdr. y Hermete.
- 29 Dij. La derogació de s. Joan Baptista.
- 30 Div. sta. Rosa de Lima y s. Felix mr.
- 31 Dimoc. s. Ramon Nonat cardenal.

SEPTEMBRE

- 1 Dimoc. Ntra. Sra. de la Consolació.
- 2 Dill. sta. Antolí mr. y Esteve rey.
- 3 Dim. sta. Dorotea mr. y Serapi.
- 4 Dimoc. sta. Rosalia y Rosa de Viterbo.
- 5 Dij. sta. Llorens Justini.
- 6 Div. sta. Zacarías, Petroni y Mansuet.
- 7 Div. s. Paulino mr. y sta. Regina vg.
- 8 Dimoc. **LA NATIVITAT DE NOSTRA SENYORA** y sta. Adria mr. y sta. Adela vg.
- 9 Dill. sta. Tibureci y Pere Claver conf.
- 10 Dim. s. Nicolau de Tolentí y s. Hilari.
- 11 Dimoc. sta. Jascinto y Protasi mrs.
- 12 Dij. sta. Leocici mr. y Teófil.
- 13 Div. sta. Eulogi, Felip y Maurici.
- 14 Div. La Exaltació de la Santa Creu.
- 15 Dimoc. El Dolç Nom de Maria.
- 16 Dill. sta. Corneli, Cebri y sta. Eugenia.
- 17 Dim. s. Pere d'Arbúes mártir.
- 18 Dimoc. s. Tomàs de Vilanova.
- 19 Dij. s. Rodrigo de S. y sta. Constança.
- 20 Div. sta. Eustaqui y Agapito mártirs.
- 21 Div. s. Mateu ap. y cfr. y sta. Ifigenia.
- 22 Dimoc. Els Dolors de Ntra. Senyora.
- 23 Dill. sta. Tecla vg. y mr. y s. Lino p.
- 24 Dim. **NTRA. SENYORA DE LA MERCÉ**.
- 25 Dimoc. sta. Maria de Cervelló.
- 26 Dij. s. Ciprià mr. y sta. Justina vg.
- 27 Div. sta. Cosme y Damia y s. Adolf.
- 28 Div. sta. Wenceslao y Simó de Rojas.
- 29 Dimoc. La dedic. de s. Miquel Arcàngel.
- 30 Dill. s. Geroni fdr. y sta. Sofia viuda.

OCTUBRE

- 1 Dim. s. Remigi y l'a. Àngel Custodi.
- 2 Dimoc. Santa Àngels de la Guarda.
- 3 Dij. sta. Florentia y sta. Candi y Faust.
- 4 Div. s. Francesch d'Assis y sta. Aurea.
- 5 Div. sta. Froilan, Atlino y Palmiro.
- 6 Dimoc. Ntra. Sra. del Rosari y s. Bruno.
- 7 Dill. sta. Marcell, August y March.
- 8 Dim. s. Demetri y sta. Reparada.
- 9 Dimoc. s. Dionís bisbe y mr.
- 10 Dij. s. Francisco de Borja.
- 11 Div. s. Nicasi b. m. y sta. Zenaida.
- 12 Div. Ntra. Sra. del Pilar de Saragosa.
- 13 Dimoc. Ntra. Senyora del Remoy.
- 14 Dill. s. Calixto I p. y sta. Fortunata vg.
- 15 Dim. sta. Teresa de Jesús vg. y fdr.
- 16 Dimoc. s. Galo ab. y s. Ambrós bisbe.
- 17 Dij. s. Marian mr. y sta. Eduvigia.
- 18 Div. s. Lluch evang. y sta. Trifonia.
- 19 Div. sta. Pare d'Alcántara y Varo.
- 20 Dimoc. s. Joan Canci y sta. Irene vg.
- 21 Dill. sta. Ursula vg. y mr. y s. Hilari.
- 22 Dim. sta. Maria Salomé y Alodia mr.
- 23 Dimoc. s. Pere Pasqual y sta. Adelaida.
- 24 Dij. s. Rafel Arcàngel y Martiri mrs.
- 25 Div. sta. Crispí y Crispiniá mártirs.
- 26 Div. sta. Evaristo y Marcia mártirs.
- 27 Dimoc. s. Vicens mr. y sta. Sabina.
- 28 Dill. sta. Judas Tadeu y Simón apa.
- 29 Dim. sta. Narcis b. y mr. y Maximilià.
- 30 Dimoc. N. S. del Ampar y s. Claudi.
- 31 Dij. sta. Quinti y Wolfrando b. y cfr.

NOVEMBRE

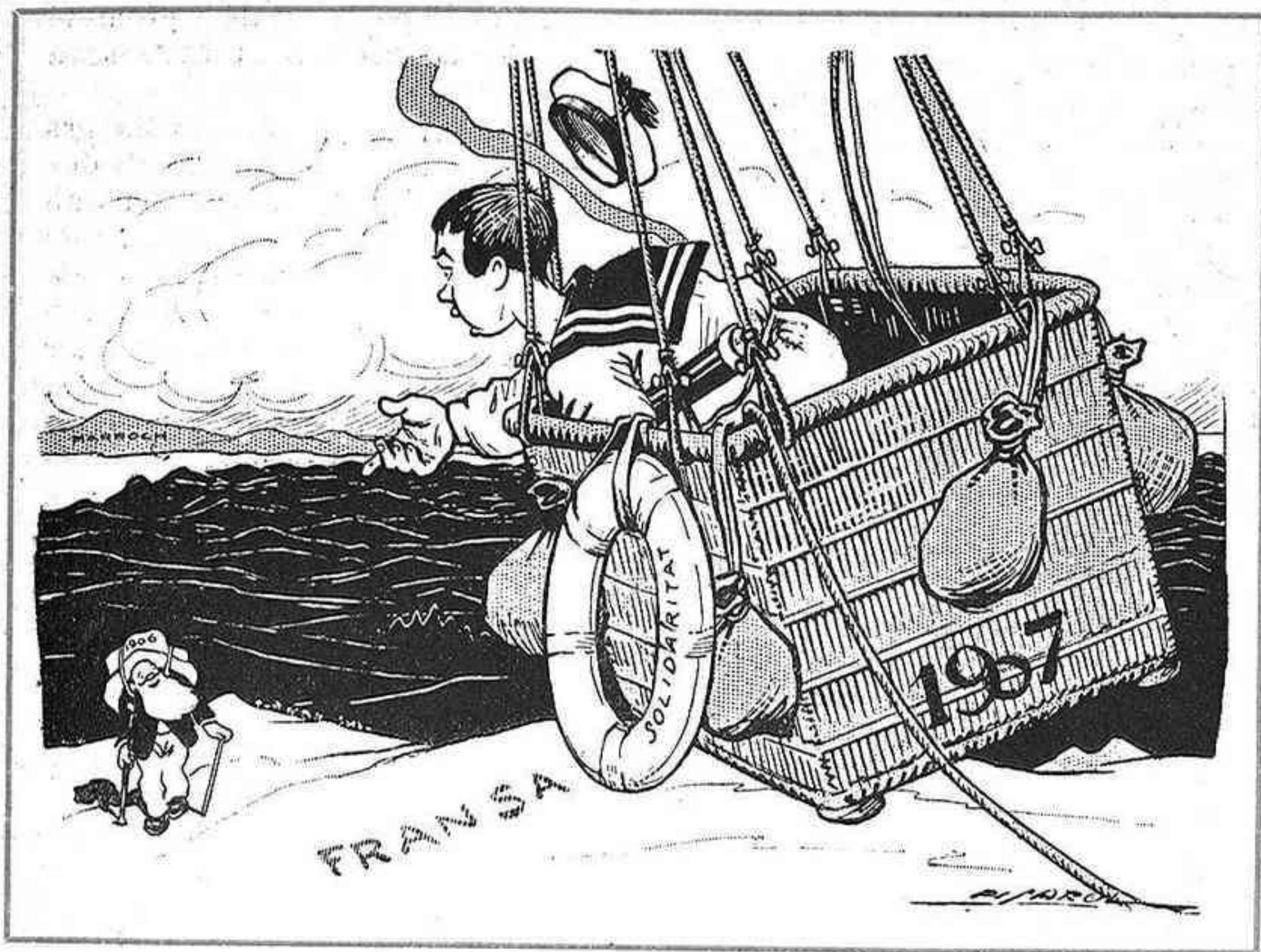
- 1 Div. **LA VESTA DE TOTS ELS SANTS**
- 2 Div. La commemoració dels difunts.
- 3 Dimoc. sta. Arnangetol, Valentí y Vidal.
- 4 Dill. s. Carlos Borromeu y sta. Modesta.
- 5 Dim. s. Zacarías profeta y sta. Isabel.
- 6 Dimoc. s. Sever b. y mr. y Leonart b.
- 7 Dij. sta. Florenci, Amaranzo y Ernest.
- 8 Div. s. Claudi y els Quatre Sants mártirs coronats.
- 9 Div. sta. Teodoro y Nemesi mártirs.
- 10 Dimoc. El Patrociní de Ntra. Senyora.
- 11 Dill. sta. Erceolina vg. y s. Martí bisbe.
- 12 Dim. s. Diego d'Alpela confessor.
- 13 Dimoc. s. Estanislau de Kóska conf.
- 14 Dij. s. Secundí mr. y s. Serapi.
- 15 Div. sta. Eugeni arqueb. y Leopoldo.
- 16 Div. s. Marcelo mr. y s. Eduart.
- 17 Dimoc. sta. Gertrudis y Victoria.
- 18 Dill. sta. Maxim bisbe y Román mr.
- 19 Dim. sta. Isabel reina y s. Abdias pr.
- 20 Dimoc. s. Felix de Valois confessor.
- 21 Dij. sta. Albert b., Gelasi p. y Honori.
- 22 Div. sta. Cecília vg. y mr. y s. Cleto.
- 23 Div. s. Climent I papa y sta. Lucrecia.
- 24 Dimoc. s. Joan de la Creu y sta. Flora.
- 25 Dill. sta. Catarina vg. y s. Benet pbra.
- 26 Dim. sta. Conrat y Pere Alexandri.
- 27 Dimoc. sta. Facundo y Primitiu mrs.
- 28 Dij. sta. Gregori III papa y Rato mr.
- 29 Div. s. Sadurní mr. y sta. Iluminada vg.
- 30 Div. s. Andreu apòstol y sta. Justina.

DESEMBRE

- 1 Dimoc. s. Eloy bisbe y sta. Natalis mr.
- 2 Dill. sta. Aurelia mr. y Elisa verge.
- 3 Dim. sta. Francisco Xavier y Daniel.
- 4 Dimoc. sta. Bàrbara v. mr. y s. Bernat.
- 5 Dij. s. Sabas cfr. y sta. Crispina mr.
- 6 Div. s. Nicolau de Bari y s. Bonifaci.
- 7 Div. sta. Ambrós bisbe y Agatón mr.
- 8 Dimoc. **LA PURÍSSIMA CONCEPCIÓ**.
- 9 Dill. sta. Leocadia vg. m. y s. Ciprià b.
- 10 Dim. sta. Eularia y Ntra. Sra. de Loreto.
- 11 Dimoc. sta. Damia p. y Estiqui mr.
- 12 Dij. s. Alexandre y N. S. de Guadalupe.
- 13 Div. sta. Lluçia verge y mártir.
- 14 Div. sta. Nicasi, Espiritidó y Pompey.
- 15 Dimoc. s. Faust y sta. Irene mr.
- 16 Dill. sta. Adelaida y s. Valentí.
- 17 Dim. sta. Lluçier y Francisco de Sena.
- 18 Dimoc. Ntra. Senyora de la Esperansa.
- 19 Dij. s. Nemesi mr. y s. Adjutori bisbe.
- 20 Div. s. Domingo de Silos abad y conf.
- 21 Div. s. Tomàs apòstol y s. Severa b.
- 22 Dimoc. sta. Honorat, Demetri y Zenda.
- 23 Dill. s. Sèrvul cfr. y sta. Victoria vg.
- 24 Dim. s. Delfi b. y sta. Tarsila verge.
- 25 Dimoc. **LA NATIVITAT DE N. S. J. C.**
- 26 Dij. sta. Esteve, Zenón y Dionís.
- 27 Div. s. Joan apòstol y evangelist.
- 28 Div. Els sants Ignocens y s. Victor.
- 29 Dimoc. sta. Tomàs Cantonenca y Dayd.
- 30 Dill. La Traslació de s. Jaume apòstol.
- 31 Dim. s. Silvestre y sta. Coloma vg. mr.

LA ENTRADA DEL ANY (per *Picarol*)

L' ANY VELL:—Ten compte, noy, que 'ls vents te son contraris y segons ahont vasis á caure, morirás ofegat.

L' ANY NOU:—No tingueu por, avi. Porto un bon salvavidas y no hi ha cuydado.

CRÓNICA DE L' ANY

No ha sigut per Catalunya un any perdut el VI del sigle xx. Y no ha sigut estéril, com la major part dels que van transcorrent en enfadosa y monótona serie sense deixar un sol recort rellevant en el llibre de la Eternitat, porque l' any 1906 á Catalunya, ha tingut una idea.

La tingué, ó millor dit la trobá, tot just vingut á la vida, quan embolcallat de tenebrosas preocupacions semblava que tot camí li era abscondit, que tota orientació li era tancada. El cel estava cubert, sense sol, sense una estrella: la terra plena d' espinosos abrulls y d' abims esgarri-fosos. Impossible donar un pas sense ferirse, sense corre además el perill imminent d' estimbarse. Y en una situació tan extraordinariament atzarosa la pobra Catalunya se veyá escarnida, befada, insultada, amenassada, com si hagués arribat la seva hora darrera.

Llavoras ¡oh prodigil! s' observá que 'ls cors de la inmensa majoría dels catalans, fins d' aquells que més s' havían odiat, esbategavan ab un igual y armónich impuls. En la ment reflexiva del poble de Catalunya s' engendrará una convicció ferma, dreturera, y 's feu la llum en un instant. Llum d' amor intens: llum de segura confiança: llum clara y guiadora, sense enlluhernaments, ni enganys: la llum de la fé en una idea nova: en la idea de la *Solidaritat*.

“Tots els catalans per Catalunya, y Catalunya per Espanya.”

Aquest sigué 'l lema de la gran empresa á que 'l poble catalá 's prometé consagrar tots els seus esforços, todas las sevas energías, tota la seva vitalitat, tota la seva ánima.

Y en un instant, com per art d'encantament, els brassos que fins llavors s'havían combatut ab rudesia, s'enlassaren germanívolment; els ulls que s'havían mirat ab odi, s'esguardaren ab amor, y de las bocas que s'havían endanyat llansant vituperis, n'eixiren veus de conciliació expressivas de confiança mútua, y ponderacions d'amor á la mare Catalunya; ponderacions d'un amor tan intens, tan viu, y al mateix temps tan consolador, que ja ningú dupta que servint d'exemple á las demás regións, acabaria per convertirse en el punt inicial de la regeneració de la desventurada Espanya.

Calía que 'ls uns abandonessin pera sempre més antipátichs exclussivismes, que feyan sospitosa la causa del catalanisme y 'ls abandonaren. Calía que 'ls altres renunciessin á modelar 'la opinió del poble catalá dintre dels estrets motllos d'un determinat partit polítich, y també hi renunciaren. Calía, finalment, que tots á una compreguessin que 'ls temps moderns en que vivím tenen las sevas exigencias ineludibles, y ho compregueren. Y aixís, al proclamarse la *Solidaritat catalana*, s'inaugurá una nova era de cultura, de tolerancia, de respecte á todas las ideas honradas, y comensá una labor nova, may vista en terra espanyola, de mancomunitat d'esfossos y energías en pró de la reivindicació dels drets del poble á regirse, á governarse, á disposar d'ell mateix, rompent tots els lligams que 'l tingueren subjecte, netejant el seu camí de todas las inmundicias acumuladas per anys y sigles enters d'opressió, de tiranía, d'arbitrarietats y abusos, que ad-huc y essent intolerables, pesavan sobre tots com un cástich imposat á la falta de coheció de tots per impedirlos.

De Girona, ciutat dos voltas immortal, partí la primera manifestació del meravellós moviment que unía als homes de las ideas més contraposadas pera la realisació d'un fí comú altament patriótic. Allá 's veje que entre 'ls que sigueren enemichs encarnisats, pel bé de Catalunya y d'Espanya, ja no podía haverhi més rivalitats, que las nobles y dignas de la emulació. D'allá partí el primer crit de guerra á mort contra la suspensió de las garantías constitucionals, imposada precisament al poble d'Espanya més digne y més capás de fer bon ús dels drets democrátichs. Allá s'iniciá la ruda campanya contra la projectada Lley de jurisdiccions, tramada pera contenir els llegítims impulsos de Catalunya, privantla fins del dret d'exposar el seu pensament.

L'empenta de Girona originá la valenta impugnació d'aquell funest projecte, ab la qual un bon número de senadors y diputats—y no per cert catalans tots ells—s'ompliren de gloria y 's feren acreedors al agraíment del poble catalá. ¿Qui podrá olvidar may el vigor y la eloqüencia de sos inflamats discursos, ni l'esperit de justicia que 'ls informava, ni l'amor á la patria y á las llibertats modernas en que estavan inspirats?

No podía tenir Catalunya representants més dignes dels seus ideals, ni intérpretes més fidels dels seus sentiments, ni demostradors práctichs més eficients del esperit de *Solidaritat*. Perque 'l miracle de la unió del poble sense distinció d'ideas per' un alt fí comú de carácter social, superior á todas las ideas, se reproduhía en las Corts, y encare abultat, com vist á travers d'un cristall d'augment, tenint en compte la importancia política d'aquells representants del poble, afiliats als partits més contraposats; y la transubstanciació de *Solidaritat catalana* en *Solidaritat espanyola* tenía en el Parlament comens y realisació práctica, dat que procedían de

distintas regions els senadors y diputats que prengueren la defensa de las patrióticas aspiracions de Catalunya.

Vegis quàn prompte y ab quin impuls tan vigorós prenía peu la salvadora idea iniciada pel poble catalá! Faltava realisar una demostració de contacte entre 'l poble y sos dignes representants. Era necessari exteriorisar en un gran acte l' agraument de Catalunya envers els seus nobles defensors. Y nasqué la idea de la festa del homenatge.

La fetxa del 20 de maig es, sens disputa, la més hermosa, la més gran, la més augusta que poden registrar els anys de la moderna Barcelona. La mateixa Exposició Universal del any 88 del passat sigle no té la importancia cívica que revesteix la extraordinaria, la may vista ni somniada manifestació del 20 de maig. En la Exposició Universal exhibí Catalunya els fruyts de la seva inteligencia y de la seva activitat; en la manifestació del 20 de maig mostrá d' un cop la seva ánima y la feu admirar al món enter. L' ánima d' un poble, espill de serenitat y de cultura, que á la sombra de centenars de banderas y estandarts reuneix centenars de milers de ciutadans, poch temps enrera dividits y enemistats, y en aquella ocasió units com un sol home, fosos en un mateix sentiment d' amor á la patria, y de gratitut als defensors dels seus ideals, sense que 's registri en una tan estupenda aglomeració humana, ni 'l més mínim disgust, ni 'l més insignificant incident desagradable... Pau, armonía, alegría de cor, reflectint en tots els rostres; conciencia plena de la forsa inmensa d' un poble unit, agermanat; noble orgull de pensar:—Lo que fá Catalunya, no es capás de ferho cap més poble de la terra.

Aixís, ans dels quatre mesos de constituída, donava *Solidaritat catalana* la proba més admirable de la vitalitat que correspon á una idea sana y fructuosa. Será ja inútil combátrela: ella fará el seu camí.

En vá 'ls elements amenassats, representants d' un estat de cosas que amenassa ruína, extremarán tots els medis pera segarli el pas: ella anirá endavant. Encare una que altra víctima se veurá perseguida, sufrint las últimas urpiadas del monstre mal-ferit. Las injusticias enfortirán als defensors de la bona causa, y no tindrán aquests ni tan sols necessitat d' extremar l' esperit de rebeldía provocant continúos conflictes, porque en el cas present la victoria definitiva está reservada indefectiblement als que tenen rahó y saben ferla valer á forsa de sensatés y serenitat.

Catalunya, com á poble modern, fa radicar el seu poder en la seva forsa de convicció y en una gran dossis de tenacitat reflexiva. Als desprecis, als insults, á las persecucions, á las injusticias ab que voldrian tréurela de tino, llansantla als extrems de la violencia pera esclafarla, hi respón cada catalá dihent:

—Jo soch un ciudadá; essent un ciudadá, tinch un vot; tenint un vot, tinch un' arma de més certer alcans que 'l mauser; y tenint un' arma aixís, jo guanyaré quan arribi l' hora de passar comptes.

P. DEL O.

CONFLICTE

A las fadrinas

Considerant ja un delicta als trenta anys no ser casat de escullir mullé he probat y aixó 'm posa en un conflicte.

Potsé algunas pensarán que jo soch un d' aquells gansos que no més buscan romansos, no es aixó, ja 'm sentirán.

Jo, per cumplí 'l meu intent me fixo en totas las noyas sigan serias ó alegroyas, per poguer fé 'l casament.

Després de passar revista
buscant la més aixerida
trobo que de distingida
no 'n puch posar cap en llista.

A n' aquí está el meu disgut,
aquí el conflicte comensa
y s' erra si alguna 's pensa
qu' es que no n' hi han del meu gust.

Jo 'l cervell m' expremo á gotas
y no hi veig cap solució
no es que no m' agradin, no,
al revés, m' agradan totas.

Per sortir d' aquestas penas
d' escullirne alguna probo
y no puch, tan guapas trobo
las rossas com las morenas.

Qu' es un cas excepcional
dirán moltas, pero es cert,
y al cap-de-vall el qui hi pert
soch jo, patint d' aquest mal.

Jo, que veig ab desconsol
que sempre haig d' aná á dispesa,
que no puch tenir promesa,
que m' aburreixo estant sol,
tant, que caborias ridículas
he tingut per tals femellas
fins desitjant veure á n' ellas
que 's desfessin en partícules,
y de cad' una una engruna
llavors una 'n formaría
y així al casarm'hi 'n tindria
un bocinet de cad' una.

Pero aixó es tant impossible
com als núvols penjá' un llum,
y en vritat, tan me consum
qu' estich d' un humor terrible.

No es que fassi escarafalls
ni es cap falsa propaganda,
pro res, quí escull d' una vianda
que li agradin tots els talls!

Si un pogués casarse ab totas
fora també un gros bullit:
¡quin gasto per un marit
atipá á tantas xicotas!

Creya que 'l buscar muller
era alló de ARRIBÁ y MÓLDRER
y no obstant, no sé resoldrer
el deixar de ser solter.

Si acás alguna n' hi hagués
que pretengui ser ma esposa
demostrant que té una cosa
superior á las demás,
me treurá d' aquest apuro
y ab ella 'm veurá casat:
Tractes ab l' interessat,
persona de pes, ho juro.

Ja sab, donchs, lo que ha de fer
si alguna 'm vol per espós.
A Barcelona y carrer
Comers, vintinou, tercer,
visch jo,

MARTÍ REVOLTÓS

DONAR A DIDA

Un jorn, del mitj del carrer,
vaig recullí aquesta carta:

“Estimada amiga meva:
després de rébrer ta grata,
hi consultat al coixí
y he decidit contestarte.
Totas tas afirmacions
cauhen per sa propia base,
que cap conseqüencia es certa
quan las premisas son falsas.
Que si jo soch capritxós,
que si n' he trobat un' altra,
que si t' aborreixo... Déixat
de suposicions y cálmat.
Jo t' he estimat y t' estimo
ab tot l' afecte de l' ánima;
si no vinch, tú 'n tens la culpa.
¿Sabs per qué? Perque idolatras
al teu marit. No, no ho neguis;
si m' ho has dit ja mil vegadas
sense tú donarten compte;
si ab el major entussiasme
sempre m' en surts á parlar;
si cada día l' ensalsas
fins als núvols; no hi ha dupte:
tú estás d' ell enamorada
y jo convensut de que
la sort t' ha donat un ángel,
sens meréixel, per company.
Jo, avans, aixó ho ignorava;
ara que ho sé, me 'n alegro
y 't desitjo benhauransa.
Sí, sí; estímal, pro respéctal
y no vulgas ésse ingrata,
que jo comprench que una dona
falti als debers de casada
quan l' espós injustament
l' aborreix ó la maltracta
ó quan ella no l' estima
per rahóns justificadas;
pero adorant al espós
com tú l' adoras, complaures
en ser coqueta ó adúltera
per deshonorá un nom y un tálam,
sols es propi d' un capvert
ó d' una vil miserable.

Consti, donchs, que 't dono á dida
perque vull purgar ma falta,
privant als meus ulls de véure't
y als meus llabis de besarte;
y no perque t' aborreixi
ni molt menys per inconstancia,
sino perque 'l teu marit,
com dius y crech, es un ángel
y, conscientment, no vull ser
cómplice d' un crim infame.”

Per la copia,

M. BADÍA

A TRAVÉS DE L' ERA CRISTIANA.—SIGLE I (per *Picanyol*)

Un cop desembarcats a Tarragona,
digué a Sant Pau, Sant Jaume el Pelegrí:
—La "vinya del Senyô" aquí ha de plantarse,
que aixó es una gran terra per fer ví.

DESITJ

(DE LOUIS-XAVIER DE RICARD)

Entorn de ta bellesa renova sa embranzida
l' eixam dels versos meus, d' amor ardent curulls;
y es tornen á animar d' un nou esclat de vida
quan reben la claror profunda dels teus ulls.
Mos versos són fills teus: ton sí calent els crida,
y, dantlos dols alberg, joyosa 'ls hi reculls;
y ta mirada mágica, seguint llur vol, hardida,
els guiará ab fils d' or al cel, mar sense esculls.
Després d' haver cuydat quatre anys nostra covada,
per fí la Llibertat li dem que ha somniada.
¡Que encar d' aquí á deu anys, un altre eixam més bell,
fent arreplec de gracias en ton jardí desclosas,
coroni, tot cantant, de murtras y de rosas
el nostre antich amor, cada hora més novell!

E. GUANYABÉNS, trad.

MATINAL

- *Cuatro y dos... seis. Cuatro y tres... siete. Cuatro y...*
— ¡No cridis tant! ¿Sents què 't dich?
— Noy, ¿donchs cóm estudiaré la llissó?
— ¿Que 't destorbo jo, á n' á tú?
— ¡Vés, no 'm distreguis aral *Cuatro y una... cinco. Cuatro y dos... siete* ¡no, seis! *Cuatro y tres... nueve...*
— ¡Ara vaig á dir á la mamá que no 'm deixas estudiar!...
— ¡Si ja la sé! ¿Veus? ¡Ara me 'n vaig á esmorzar!
— ¡Jo també! ¿Te pensas que no la sabré al col·legi?
— ¿Vols que te la *pregui*, com varem fer aquell día?
— Després jo á n' á tú, ¿eh?
— ¡Com jo ja la sé de sobras!... ¿Ahont comensa la llissó?
— ¿No ho veus?... comensa... desd' aquesta creu, que 'm va fer el mestre, fins aquí baix á n' aquesta senyal.
— ¡Qué poca llissó 't donan!
— ¡Pero es molt difícil! ¡Au, pregunta!
— ¿Qué es *historia*?
— ¿*Historia*?
— ¡Sí, home, aquí ho diu!
— *Historia... historia...*
— ¡Ja t' ho comensaré! "*Es la narración...*
— ¡Ah! sí... *es la narración... de los sucesos...*
— *Pasados...*
— *De los sucesos pasados.*
— ¿*Cómo se divide*?
— ¿*Los sucesos pasados*?
— ¡No ho sé, aquí no diu res mes!
— ¿A veure?
— ¿Que 't pensas que t' enganyo?
— ¡Ara ja ho sé!
— ¡Com que ho has mirat, no té cap gracial!...
— *En universal, ... general, ... general...* ¡no m' ho diguis, y... comensam'ho una miquetal!...

A TRAVÉS DE L' ERA CRISTIANA.—SIGLE II (per *Picarol*)

El Circo es plè de gent. Terribles ferass' han ajegut als peus dels gladiadors, que, al estil dels toreros de avuy dia, van recullint del poble els grans honors.

- *Parti...*
— *Y particular.* ¡Preguntam are 'ls noms del Reys Godos!.. es á la página 15.
— ¿Aixó es?...
— Sí. ¿Eh qu' es llarch?
— ¡Au, comensa!
— *Ataulfo... Ata...*
— *Sigerico.*
— ¡Ja ho sé, donal *Ataulfo... Sigerico... Turismundo...*
— ¡Te 'n deixas un! ¡*Teodoredo!*
— ¡Ah sí! *Teodoredo .. Teodorico... Teodorico...*
— ¡No!! *Alarico... Amalarico...*
— ¡Vaja, no 'n sabs de pendre llissóns!
— ¡Y si no ho sabs!...
— ¡Més que tú!
— ¡Si jo t' ho he tingut de dir tot!
— ¡Mentidera, mes que mentidera!
— ¡Ja ho veurás com te farán quedar sense dinar!...
— ¿A veure tú si la sabs? ¡Dom el teu llibre!
— ¡Jo no mes dono la *tabla de multiplicar por dos!*...
— ¡Au, digas!
— ¡*Dos por uno es dos! ¡Dos por dos cuatro! Dos...*
— ¡No ho diguis tan depressal
— ¡*Dos por tres siete! Dos por...*
— ¡Oy que no senyora! *Dos por tres seis.*
— ¡*Dos por tres seis! ¡Dos por cuatro... seis*
— ¡*Ocho!*
— ¿*Ocho?*... ¡*cuatro y cuatro fan ocho!*
— ¡Donchs aquí també!
— ¡Qu' es estrany!... ¡Totas dos cosas fan *ocho!*
— ¡Noya ets molt romancera! ¡Me sembla que 't farán quedar al col-le gi!
— ¡Tot desseguít!
— Tú,... si 'm fan quedar an' á mí, guárdam postres ¿sents?
— ¡Y tú guardame'n si 'm quedo jo!
— ¡Ja está dit! ¡Ah!... escolta ¿y si ens quedém tots dos?...
— Si 'ns quedém tots dos... allavors... allavors... no 'ns en guardarém. .
¿Oy tú?
— ¡Bueno; no 'ns en guardarém!

SANTIAGO BOY

EPIGRAMAS

Fins de fam té de patí
el gandul Nofre Ganseyna,
y ha renyit del tot ab mí
perque un día li vaig dí'
que jo li daría feyna.

Es tan descuydat en Bas,
que, segons diu en Mulleras,
molts cops busca las ulleras
y las porta sobre 'l nas.

Que no sabía fé un cap
á un escultor va dí en Bou,
y l' escultor, que no es nyap,
demostrant que caps fer sab,
á n' en Bou, va fé *un cap nou.*

— ¿Sabs á quin' hora plegueu
del colegi, Rosalía?
— ¿Vol saberho, senyor Feu?
A l' hora de cada día.

FRANCISCO LLENAS

PERTENEDOR DE LA BIBLIOTECA
ATENEU BARCELONÉS

Fratricidis en gran, lluytas continuas
l' ambició del poder va sostenint;
y els hereus dels imperis se barallan
com si fossin pinxets del sigle vint.

CARAMELLAS

—Pubilleta agraciada
 te 'n podrás ben alabar,
 que n' arriban camillayres
 á la plassa d' Empordá,
 per cantarte las corrandas
 que may has sentit cantar.
 Ja pots sortí á la finestra
 y preparat á escoltá,
 que per tú la caramella
 se 'n posan á refileá.—

La Roseta se 'n deixonda,
 válgans Deu quin sospirál
 Ja s' acostá á la finestra
 boy posantse'n á espiá
 ja te 'n veu als camillayres
 que 's preparan per cantá.
 ¡Quin galant planté de mossos!
 De millors en lloch n' hi ha.
 El més galant de la colla,
 que al mitj del rotllo s' está,
 ja 'n senyala que comensin
 donantlos el punt d' entrá.
 La corrandá que ara 'n cantan
 á sentir-la de bó fa.

—*¡Ay Roseta agraciada,
 tú te 'n pots ben alabá,
 una rosa á cada galta
 y un clavell á cada má.*

Dugas rosas vermelletas,
 las millors del roserá,
 dos clavells de sanch y aygua
 que no cansan de flayrá.
 En aquesta santa casa
 tant de bé de Deu hi ha
 que 'ls fadrins, á rúa feta,
 hi venen á festejá,
 á festejá la Roseta
 més gentil del Empordá.
 Ara que ha arribat la Pasqua
 ¿milló escusa 's pot trobá?
 Góytat bé la cistellona
 cimbrejantse ensá y enllá;
 ab quin batastoy de cintas
 l' han sabuda engarlandá.

.....

*Ay Roseta agraciada,
 tú te 'n pots ben alabá,
 una rosa á cada galta
 y un clavell á cada má.—*

Corrandista que la canta
 l' ha soptat ab dols mirá.
 —Me 'n diríau, camillayres,
 ¿quina paga os puch doná?
 —A n' aquesta santa casa
 tot el bé de Deu hi ha.
 —Donchs trieu, el camillayre,
 llibertat en teniu ja.

—Potser que 'l que jo escollesca
 no os vinga bé de doná...
 —Paraula per mí donada
 no 's trenca ni 's trencará.
 —Donchs me 'n porto la Roseta
 més galant del roserá...—

.....

Ja las mans varen donarse...
 camillayres van cantá:
 —Ay roseta agraciada,
 pla te 'n pots ben alabá.—

ANTON BUSQUETS Y PUNSET

FILOSÓFICAS

Quan goyto el preuat tresor
 de ta cabellera d' or,
 talisman ab que dominas
 aquest incurable cor
 tant sagnant y plé d' espinas,
 penso en la escorpa enredada
 en els fils de l' armellada
 que ja no té escapador.

A voltas desvaneixent
 el constant ennartament
 ab que s' adorm mon dolor,
 ta mirada m' esparvera,
 puig en ta cara riallera
 y en tos ulls plens de foscó
 veig dos torats de ratera
 y qu' es la rata mon cor.

Y ara que 't miro plorosa
 y 'm dius ab veu tremolosa
 que nostre amor ja ha acabat,
 veig un cocodril que plora
 davant del cap rosegat
 del home que s' ha menjat.

Estudía, pert las nits,
 malgastant salut y vista,
 arriba á ser un artista
 ó un polítich distingit;
 apren de Sociología,
 Moral y Filosofía;
 domina las llenguas vivas
 y las ciencias positivas;
 y al arribar á la meta
 admirat de tan gran tino,
 una dona analfabeta
 t' enganyará com un xino.

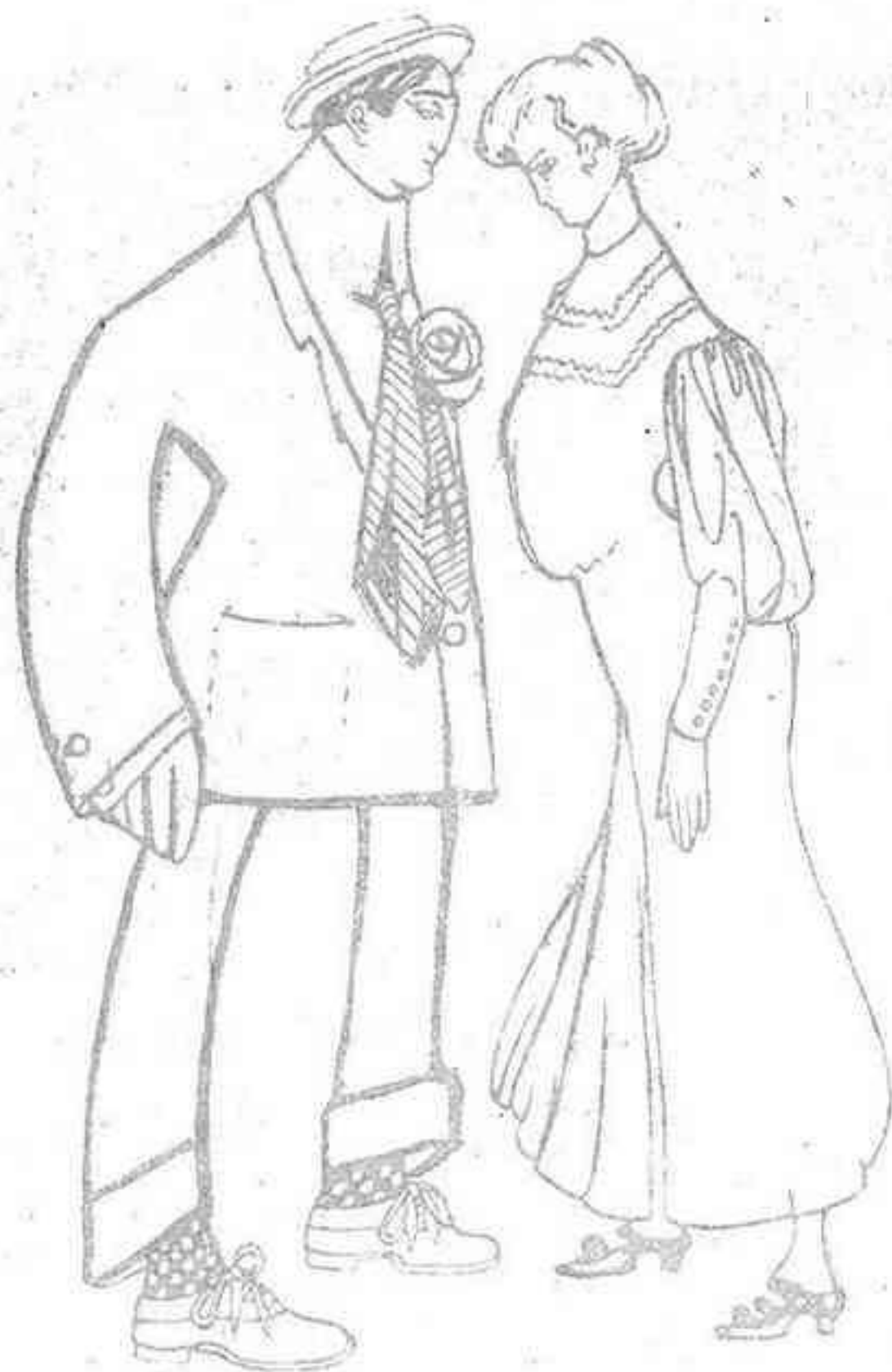
VÍCTOR RAHOLA

Tant y tant els marrechs se disputaren
aquell imperi gran y esplendorós,
que 's va haver de partir com una coca
per acabâ ab la gana de tots dos.

ESTIRABOT (per *Smith*)

FLORIDA ETERNA

PETITA COMEDIA EN UN ACTE.

L'escenari ha d'estar arranjat de manera que figuri el menjador d'una casa de gent rica, ben rica, á la ciutat de Barcelona; el director del teatro ho disposarà tot de manera que presenti un conjunt ben rich, tan rich com ell se pugui imaginar: grans mobles, quadros de pintors forsa coneguts, una grossa *aranya* de gas ó d'electricitat penjant al damunt de la taula, ab una magnifica pantalla vermella que esmortuheix y al propi temps *encén* la claror. Es de nit, fa molt fret y á la llar ó escalfa-panxas hi ha encés un gran foch. Al comensar la comedia *l'Avia*, qu' es tota una gran senyora, de cabells blanchs y posat molt seriós, está llegint un llibre ó mirantse periódichs de modas—millor encare aixó que alló altre—caladas las ulleras, en un petit vetllador que hi ha apropet del foch; quan á la sala ja seu tothom y no es de creure qu' entri cap toca-tardá fent gran sorollás ab las botinas, llavoras se senten

—Tenim una desgracia, que li haig de confessar: el meu papá es mut.

—Carám, sí que ho sento. Jo que 'l volia proposar per congressista de la Llengua!

ben endintre del pis—diguemne dessota del escenari—alguns cops de timbre donats ab molta pressa, com fent repicó. *L'Avia* aixeca 'l cap, somriu tot el seu rostre, riuhen fortament sos ulls, y torna á enfundarse en els paperots de las senyoras pintadas. En aixó entra la *Neta*, qu' es una noya de quinze anys, molt aixerida y molt agradada de riure, pero gens barroera, y llensant l' abrich y el sombrero, que porta ja mitj tret, al damunt d' una cadira, va corrents á fer posturas á *l'Avia*.

Neta. — ¡Ay! l' avia... l' avieta meval... (Mitj se li tira al damunt y vinga ferli petóns).

Avia. — Vaja, bojota, que casi m' has espantat... ¿ Aixís entran las noyas á las casas? ¿ Lo mateix que una ventada?

Neta. — ¡ Elal... Diu que l' he espantat...

Avia. — ¡ Es clar que sí! (Tornantli els petóns).

Neta. — No ho crech.

Avia. — ¿ Per qué?

Neta. — Perque las avias no s' espantan de res.

Avia. — ¿ Cóm ho sabs tú aixó? ¿ Qui te las diu aquestas cosas?

Neta. — Ningú me las diu... Jo me las empesco.

Avia. — Bé, donchs, no vull pas que siguis tan saberuda. (L' avia té á la nena mitj asseguda á la falda y li passa suaument la má per la cabellera, que, naturalment, es tota rossa).

A TRAVÉS DE L' ERA CRISTIANA.—SIGLE V (per *Picarol*)

Vingan degollaments, assalts, incendis...
Encare avuy de sanch se sent el baf.
Els barbres d' aquell temps tot ho invadiren
anticipantse als barbres del "taf-taf".

Neta.—No ho vols que sápigas forsa... forsa...

Avia.—Que sápigas forsa... forsa sí que ho vull; lo que no m'agrada es que t'empesquis cosas, ¿entens? Bé prou, prou y massa que n'hi ha ab las cosas que la vida 'ns ensenya; no cal pas que n'hi afegím de novas encare... (La nena fa una ganyota, com si no li agradés la conversa que vol emprendre l'avia).

Neta.—(Agafant un periódich de sobre'l vetllador y brandantlo al aire). Mira, mira... la velleta xaruga, com s'estava mirant els figuríns!...

Avia.—¡Qu' es aixó de "velleta xaruga!" (fent la enfadada). ¿Que no ho sabs que no está bé que m'ho diguis aixó?

Neta.—(Arrepentida). ¡Oh!... no ho ha pas sentit ningú... No més que nosaltres dugas.

Avia.—No hi fa res; ja n'hi ha prou que ho hakis sentit tú mateixa... (ab certa mena de reny agre-dols). Una noya ben educada no las ha de dir may, may de la vida, ¿ho sents bé? no las ha de dir may de la vida eixas paraulas que poden fer enfadar á l'avia...

Neta.—(Com no sabent ben bé si ho endevina). ¿Que 't pensas que no ho sé que ara 'm renyas tan fort, tan fort... no més perque vingui corrents á ferte forsa petóns?

Avia.—Mira, l'atrevidota, quins pensaments de fer.

Neta.—¿Oy que no m'has renyat de bó, de bó?... ¿Oy que nó? (S'hi acosta fent posturas, mes no gayre exageradas).

Avia.—Ara sí que m'has fet riure, nena; y ben de bona gana... (Riu, sense exagerarho tampoch massa).

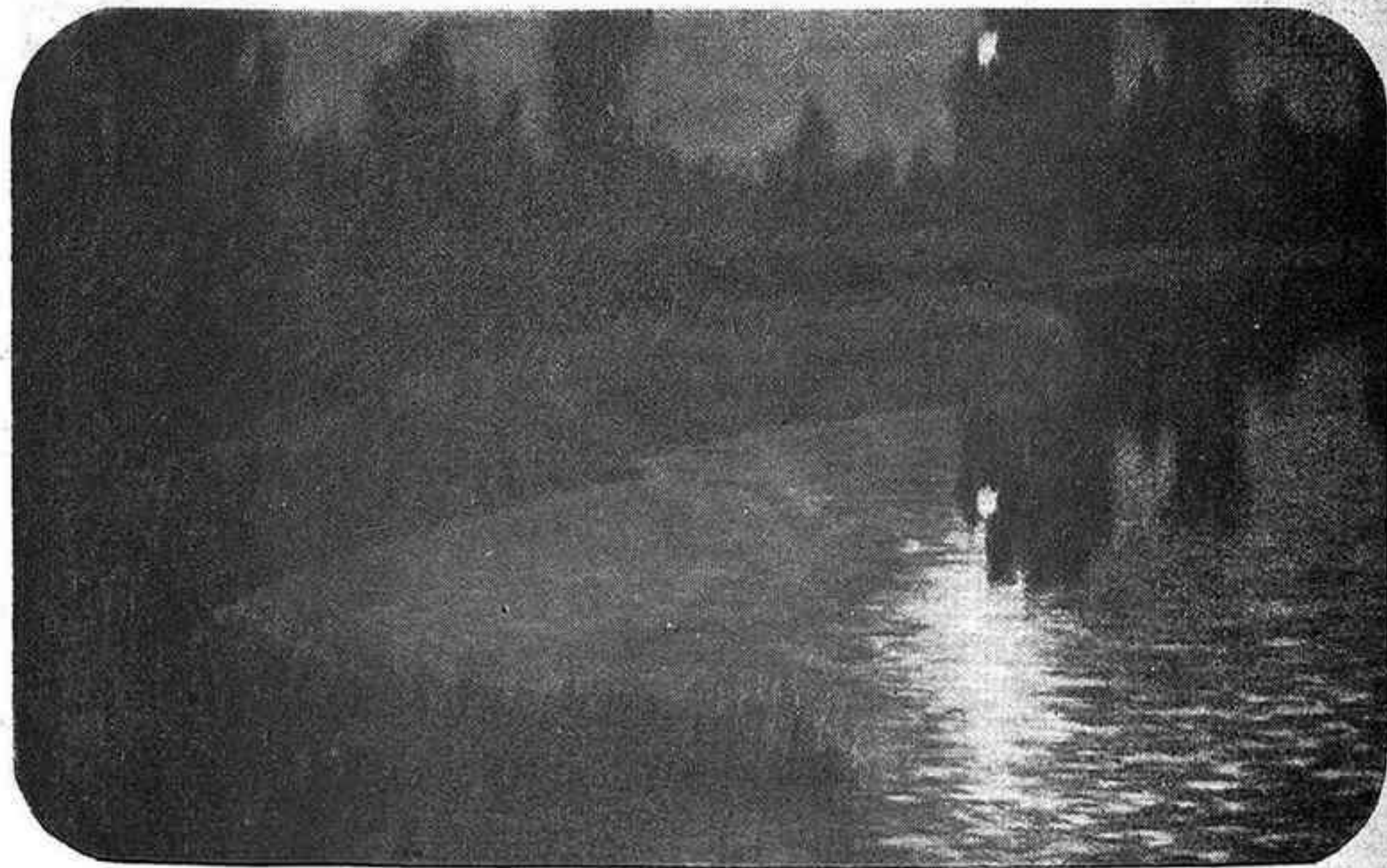
Neta.—(Se li planta davant). ¿Y ara?... ¿Y per qué t'he fet riure? Vull que m'ho diguis, apa.

Avia.—¡Oh! perque... no ho sé per qué; pero m'has fet riure, ves.

Neta.—Si qu' es extrany aixó, avia.

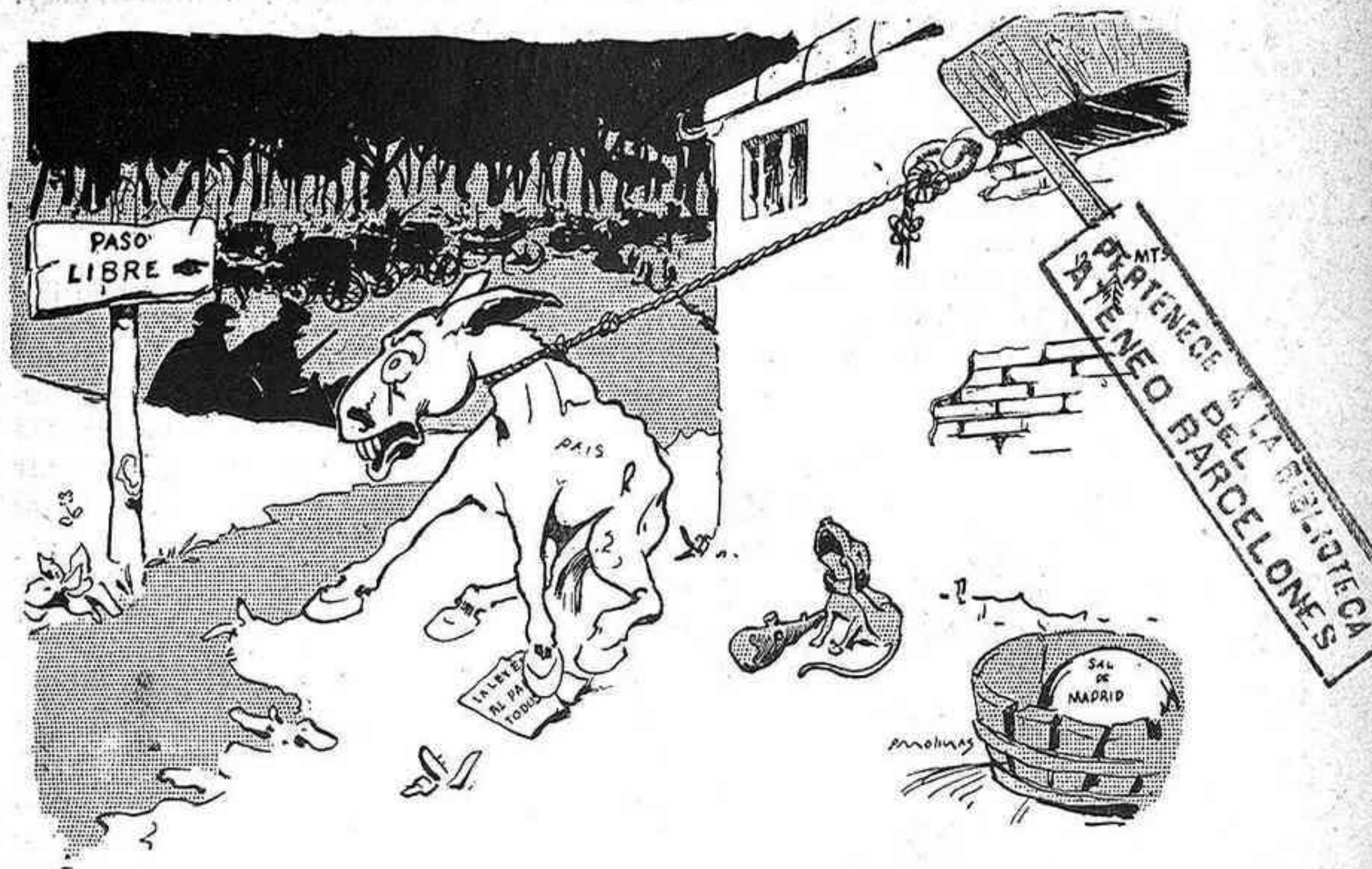
Avia.—¿Aixó t'extranya?... Cosas molt més extranyas veurás, filla

VOLTANTS DE BARCELONA. (Dibuix de *Biosca*)

Un aspecte del Llobregat.

UN DRAMA DE 'N CALDERÓN (per P. Molinas)

“La Vida es sueño.”

meva, molt més extranyas... Y mira't, gayre bé sempre es aixís: quan rihém de més bona gana, es quan no sabém ben bé de qué rihém, alló que se 'n diu ben bé...

Neta.— ¡Si qu' es extrany! (Se queda una estona parada, y després rápida). ¿Y quan plorém també es aixís, avia?

Avia.— No, certament...

Neta.— Donchs, digas, digas...

Avia.— Quan plorém si que ho sabém perque plorém, la sabém sempre la causa dels nostres plors... perque 'ls dolors y las penas son la cosa més certa que hi ha en aquest món. Ningú ho sab si riurá demá, pero de que haurém de plorar si que podém estarne ben segurs, perque, creume, filla meva, cada día té 'l seu dolor, cada día hem de vessar una llágrima ó altra... Pero, sigui com sigui, no menteixis may, donchs mentida que ha dit es mentida que l' home no la destruhirá may més, será un corcó per la seva ánima tots els días de la seva vida, y si es bó molt pitjor encare, puig ser bó en aquest món vol dir casi sempre, filla meva, que l' home coneix la seva mísera natura y que vol corretjirse, y aixó sol ja es una font inestroncable de dolors, d' aquells dolors qu' esbocinan l' ánima. Jo puch parlar aixís...

Neta.— (A mida que parlava l' avia s' hi ha anat acostant enternida, fins á péndreli las mans). Avia!... Avia!...

Avia.— (Refentse). ¡Ves quínas cosas de dirte! Ara ets tú que tens de renyarme... ¡Si no m' has d' entendre! Ves qué 't deya... ¡Si ara vens á la vida, tú!

Neta.— (Ben riallera, pera desvanéixer las caborias de l' avia). Donchs,

si que t' entench, sí, y forsa, perque á mí també 'm passa aixó de que de-
vegadas rich, y no sé de qué rich... solament que no m' hi havia fixat may.
Quan ploro sí que ho sé de qué ploro, sempre ho sé ..

Avia.—¿Plorar, tú? ¡Si no pot ser!... ¿De qué plorarías?

Neta.—¿De qué ploraría?... ¿De qué? (plantantse molt seria davant
de la vella). ¡Es qu' estimo jo!...

Avia.—(Se queda una bona estona mirant á la nena fit á fit, fins que
aquesta va baixant els ulls y arrenca en plor). ¡Pobrissona, pobrissona
filla meva!...

Neta.—(Tirantse en sos brassos). No 'm renyis, avia, no 'm renyis, per
lo que t' he dit!...

Avia.—¡Y com podría renyarte, filla, com podría renyarte si m' has dit

la veritat!... Si ho veig cla-
rament que m' has dit la
veritat, y ningú pot reptar
á ningú si es l' ánima qui
parla...

Neta.—¿Es cert que no
vols renyarme? ¿Es cert
que 'm perdonas?

Avia.—Perque hauria de
renyarte, si l' estimar es lo
millor d' aquesta vida, si l'
estimar, encare que sigui
solament un cop, ja 'ns pa-
ga totas las miserias y tots
els dolors del viure... De
perdó si que no 'n mereixes,
no 'n mereixes per no ha-
verm' ho dit dességuida que
estimavas.

Neta.—(Encare abraça-
da ab la vella). ¡Oh! Es que
me 'n donava for-
sa, forsa vergo-
nya... Es per aixó
que no ho feya.

Avia.—(Apar-
tantli un xich el
cap y mirantsela
amorosa). Bé,

—T' has divertit gayre, Purita, aquest estiu?
—Sí, noy, cada nit al "Bosch".
—Al bosch? Y qué hi anavas á fer?
—A cassar mussols.

GALANTERÍAS (per E. Lagarde)

—Escolti, bufona,...

maca, angelical,...

salada, pitera...

—Arri, allà,.... animal!

donchs, dígasme ara: ¿Ja n' estàs ben certa, alló que se 'n diu ben certa de que estimas?

Neta.—¡Oh! sí, avia, sí... n' estich ben certa.

Avia.—¿Y cóm es, veyám?

Neta.—Es, porque... porque may me 'n havia donat vergonya de que 'ls homes me mirassin...

Avia.—¿Y ara sí que te 'n donas?

Neta.—¡Oh! no més... no més quan me mira ell... ell vull dir el Jaume, ¿sabs, avia? porque ell també m' estima á mí.

Avia.—Si, ja m' ho pensava... Y escolta, ¿ja t' ho ha dit ell? — ell vull dir el Jaume, ¿sabs, nena?—ja t' ho ha dit ell que t' estimava?

Neta.—No, no m' ha dit res, no...

Avia.—Y tú, ¿que li has dit res á n' ell?

Neta.—¡Oh! no... jo tampoch... no li he dit res.

Avia.—Y donchs, ¿cóm ho sabs que t' estima?

Neta.—Ves, ho sé... porque ho sé, vethoaquí; (com reflexionant). Deu ser porque jo l' estimo á n' ell, avia, deu ser per aixó!... (molt resolta). ¡Ah!

pero, no ho duptís pas, no, de que m' estima 'l Jaume, porque jo ho sé ben bé del cert, ho sé tan rebé com si m' ho hagués dit, donchs jo 'm penso que hi ha cosas que no cal pas dirlas...

Avia.—Tens rahó, filla, tens rahó; aixó es molt cert.

Neta.—(Casi asseguda á la falda de la vella). Mira... Era una de las primeras nits d' hivern, freda y rúfula com aquesta d' avuy, una d' aquestas nits en que fins estantnos apropet del foch, ¿veus? com ara mateix, se senten fortas esgarrifansas, com si 'l fret del defora, atravessant las parets... y 'ls groixuts tapissos... y las pesantas cortinas... se 'ns fiqués, traidorament, carn endintre... endintre... fins arribar al fons de tot de l' ánima...

Avia.—Sembla que contis una rondalla.

Neta.—¡Oh! donchs, es el cas qu' era una nit d' aquestas que anava dihent, y 'ns estavam á casa ben arrupidets aprop del foch, y passavam l' estona mirant *sants*... vull dir láminas y grabats de llibres, ¿sabs?... y tot de cop, sense ferho expressament, ¿eh? al tombar una plana, la meva má va fregarse aixís, poquet, poquet... (ho fa ab una má de l' avia), ab una má del Jaume, y jo vaig alzar depressa 'ls ulls per mirarlo, y ell va fer lo mateix... y jo vaig abaixar els ulls avergonyida, y 'm penso qu' ell va fer igual que jo... y res més, qu' en tota aquella nit no vaig pas adormir-

QUADROS ESTIUHENCHS.—FESTAS DE TERRAT (per N. Vázquez)

Penjan quatre fanalets,
esgarrapan la guitarra

y ja está armat el sarau
fins á las dotze tocadás.

me... y sempre més al mirarme ab aquells ullassos tan vius y tan relluents, fa abaixarme fins á terra la mirada... y 'm fa tremolar tota...

Avia.—(Acaronantla). ¡Pobrissona filla meva, pobrissona!...

Neta.—¡Oh! y jo ho vull forsa, forsa que 'm fassi tremolar .. y quan no 'l veig me poso trista, y fins devegadas ploro... ¿veus? com ara mateix. (S' aixuga 'ls ulls ab el revés de la má.) ¿Veritat, avia, veritat que sí que m' estima 'l Jaume? ¿veritat que sí?

Avia.—¡Si ho has dit tú mateixal... Y puig ho sabs tan de cert, donchs, ¿per qué ploras?

Neta.—No ho sé, no sé res... No més sé que l' estimo y que jo vull que m' estimi.

Avia.—Donchs, estima forsa, estima ben de debó, espera y creu... qu' ell també t' estimará!

Neta.—¿Oy que sí, oy qu' es aixís, avia? ¿Oy que 'l Jaume m' estimará si jo l' estimo?... Ara sí qu' estich contenta, ¿veus? ja no ploro...

(La neta salta de la falda de l' avia, s' acostá á la tauleta com si volgués tafanejar els *sants* que hi ha al damunt, y en aquest moment se senten á dintre del escenari, ben en dintre, veus de: *Nena!... Nena!*)

Neta.—(Girantse ab viva y reprenent son posat juganer d' avans). La mama que 'm crida... Ah! ja 'm penso lo que vol, prou que m' ho penso!

Avia.—(Com distreta). Qué dius?

Neta.—Res, que deu volguer qu' ensenyi á la tieta cóm s' engipona aixó de la malla que m' han ensenyat are las monjas. Oh... la gran cosa! (Va per anarse'n, y repensantse torna cap á l' avia, molt manyaga). Oy que no li dirás res á la mama? Oy que no li dirás que soch tan dolenta?... Oh! me 'n donaría una vergonya... una vergonya més regrossal!

Avia.—No, no li diré res...

Neta.—Ay, qué t' estimol (Li fa molts petóns y fuig corrents).

(L' avia queda un moment pensativa, y després plora, plora molt y de manera que 's vegi bé que plora, sense fer emperó grans extremituts... L' actriu sabrá molt millor que jo la manera com ha de lograr aquest efecte. Després s' aixuga els ulls, s' alsa, dona alguns passos per l' habitació, guayta al defora, com si volgués fer fugir de son cap algun pensament neguitós; més tranquila, torna á asseure's y reprén la contemplació dels ninots de moda, com el comensament del acte. Llavors entra l' *Avi*, home robust encare y de bell aspecte. Al ser al mitj del escenari 's detura, y l' avia al notar sa presencia fa un moviment en que s' hi endavina un xich de terror, pero dissimula y segueix mirantse 'ls ninots. L' avi s' acostá al balcó, enretira las cortinas y 's queda una bella estona mirant al defora; després s' assenta no lluny de l' avia y 's queda contemplantla llargament).

Avi.—(En veu molt baixa y en que alena tota la bondat de son cor). Teresa!... Teresa!...

(A l' avia li cau el paper dels dits y ajuntant sas mans tremolosas se queda en actitud de devota adoració; l' avi la contempla aixís una bella estona, y després parla ab veu plena de fonda emoció).

Avi.—Volía dirte que... allá al defora deu fer un fret horrorós... No amayna la pluja, y l' ayret que corra sembla ésser cada volta més gelat y més tallant... Aquí dins s' hi está bé, Teresa, s' hi está molt bé...

Avia.—(Ab veu que la fonda emoció fa tremolar). Quina nit, verge santa, quina nit pera 'ls pobres, pera 'ls que no tenen casa, ni abrigalls, ni res...

Avi.—Ben cert!... (Després d' una petita pausa y com parlant ab sí mateix, pero ab veu alta y plena). Quantas nits com aquesta, y molt pitjor

que aquesta, no he passat jo en els primers anys de ma vida treballadora, sense familia, sense casa, sense pa... sense amor!... Avuy, en que sento que ma existencia está ja ben aprop de la posta, avuy encare s'extremeix mon ànima profundament al pes dels grans dolors y de las grossas miserias que amargaren l'albor de la meva vida... y no obstant, tú ho sabs prou bé, Teresa, hi ha en ma vida un dolor molt més gran encare, tan gran...

(En aquest punt l'avia deixa caure son cap sobre la tauleta, tapantse el rostre ab las mans y plorant fundament. L'avi fa una petita pausa).

Avi.—(Ab accent tranquil y enter). No sé pas explicarme ben bé lo que avuy sento en mí... Però es cert que 'm sento l'ànima més alegre y més tranquila que may... Me sembla que una llum molt resplandenta l'illumina tota de part de dintre... Y fins diria que la vida me sembla avuy forsa

UN CLARIVIDENT (per Passos)

—Jo, quan li vaig veure aquell barret ab la cinta espanyola, ja ho vaig dir desseguida: Aixó es palla.

millor que no m'hagi semblat may en els días de mos días... Estich content, tan content com si acabés de fer l'acció més bona que poden fer els homes...

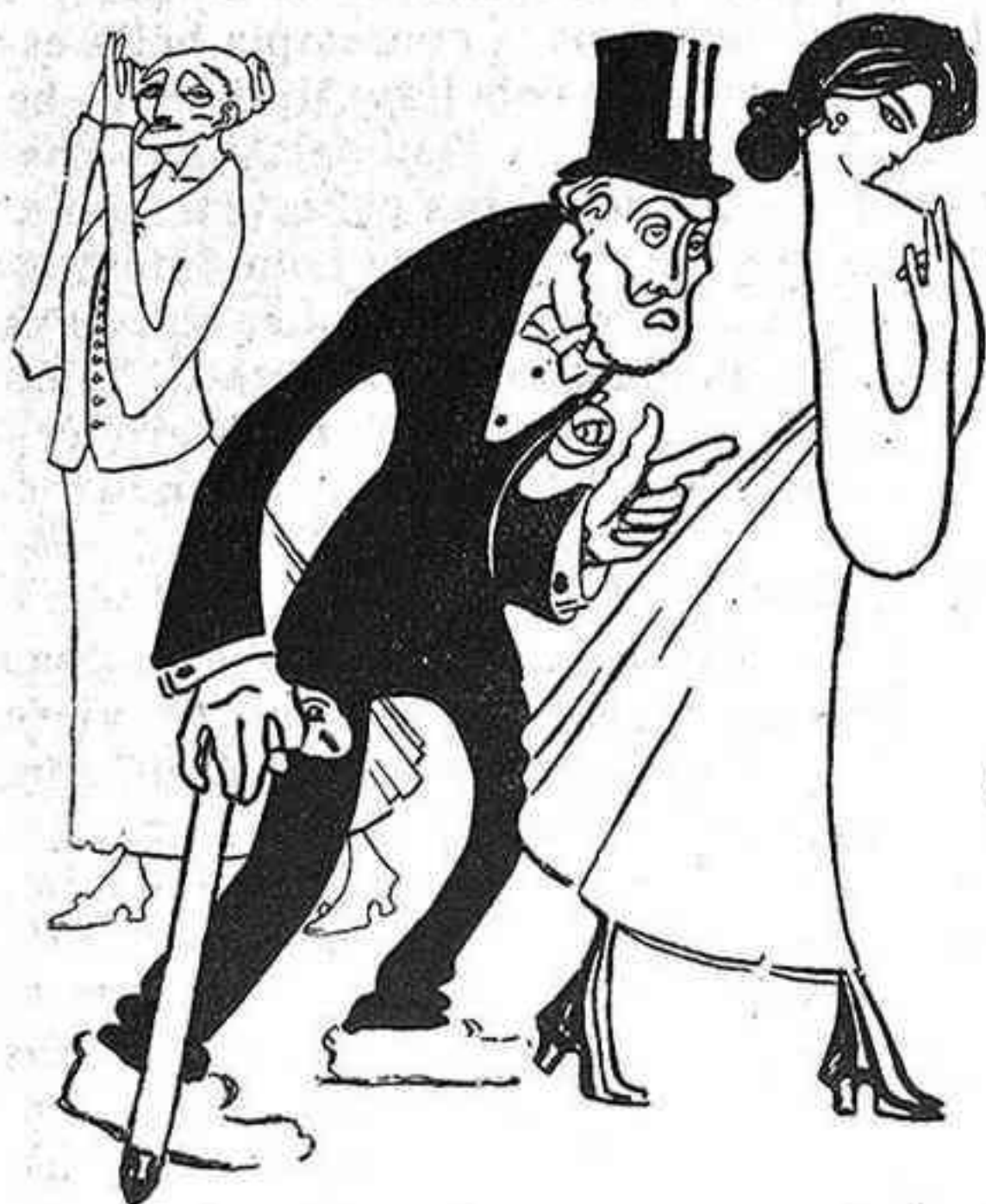
(Petita pausa; l'avi s'acosta á sa muller, li pren la testa ab las dugas mans y va aixecantli apoch apoch, ben suauement).

Avi.—Escóltam, ma Teresa... y míram ben bé als ulls... No temis, no temis ferho aixis... Ja t'he dit que estich molt content avuy, molt content de mí mateix... Qué es, Teresa, lo que llegeixes are en ma mirada?...

Avia.—(Mirantlo tota conturbada y plorant). Lo que llegeixo en tos ulls es el perdó de mas culpas... el perdó que jo no mereixo... que no mereixo encare!... (Cau altra vegada, plorant molt fort, ab el cap sobre la taula).

Avi.—Donchs, no ho has endavinat, Teresa... (molt dolament), no ho has endavinat, no... No es perdó lo que hi ha en mos ulls, no es perdó lo que alena aquesta nit en mon ànima... Es quelcóm molt millor encare!... (L'avia aixeca 'ls ulls, mirant á son espós, pero sense comprendre ben bé lo que sent). Sí, Teresa... es quelcóm molt millor encare, moltíssim millor: es l'oblit... l'oblit per sempre!... (L'avia se llenca en

AMOR SENIL (per Smith)

— Què vol dir, vellot!... Jo als setze anys ja sabia estimar. Ne tinch vuytanta... Ara 'n sé cinch vegadas més.

re, mon ànima va estimarte sempre, sempre, fins en aquell moment—potser més encare— en que tú, ab la teva cayguda, tan brutalment la destrossavas...

Avia.—(Apretant ab forsa las mans d' ell).— Ayl!... si poguessis saber quan he plorat!.. si poguessis saber quan amargas han sigut mas llàgrimas!..

Avi.—Ja ho sé, Teresa, ja ho sé, perque mon pobre cor tot ho ha endavinat... Per aixó es tan inmensa avuy la seva alegria...

Avia.—Pero el teu perdó jo no 'l mereixo... no 'l mereixo encare... y potser no 'l mereixi may!

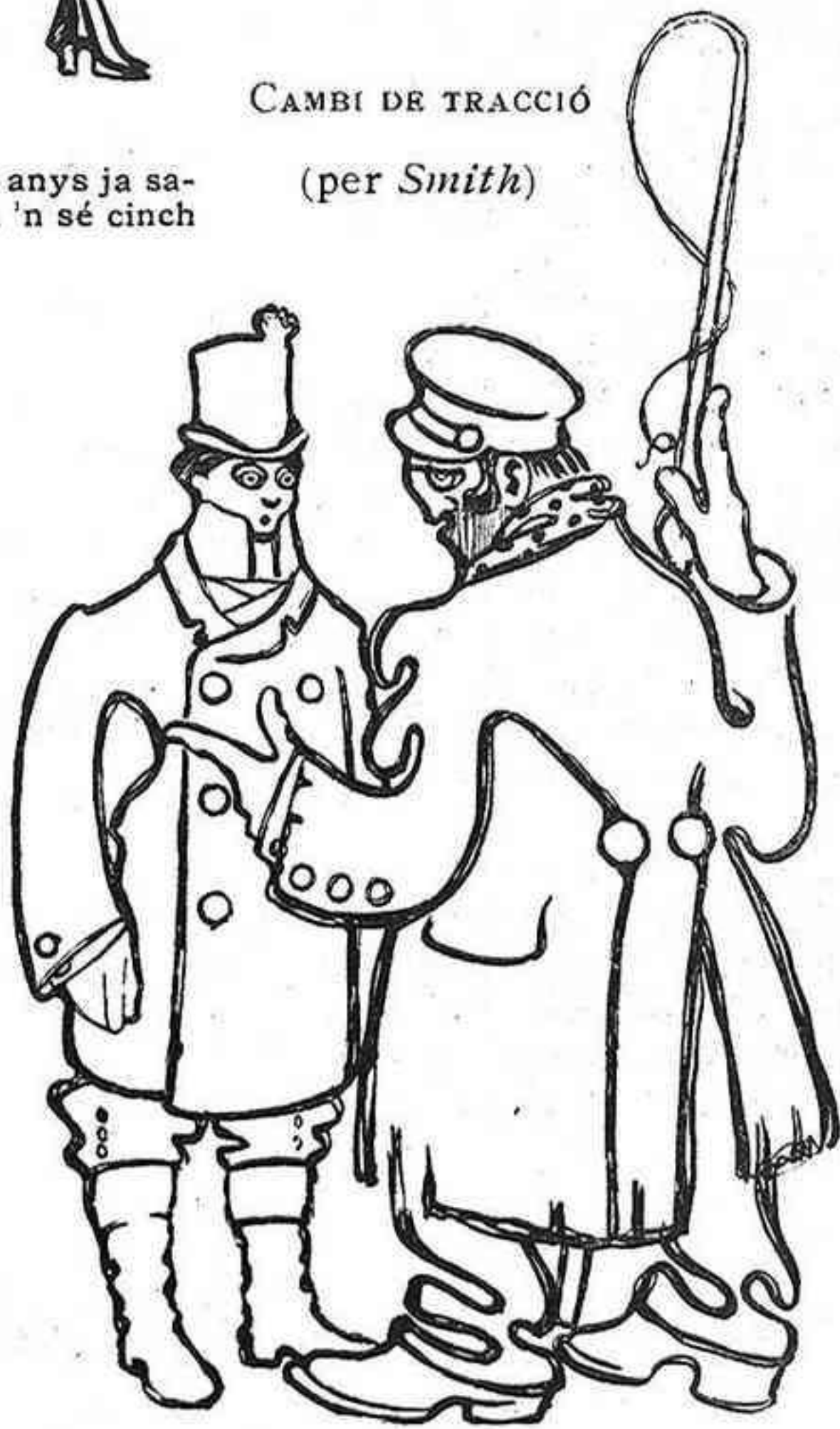
Avi.—Escóltam tranquila, Teresa, que jo vull ferte aquesta nit la més complerta confessió... Aquesta nit, en que jo 'm sento viure més intensament que may, vull dirte aixó que vint anys seguits he tingut ben tancat al fons de l' àni-

sos brassos, plorant y mormolant: *Gracias! gracias!*... Ell l' estreny fortament contra son pit; després suaument l' obliga á sentarse, y prenent una cadira, se senta també al costat d' ella).

Avi.—Sempre t' he estimat, Teresa, sempre!... En aquell terrible moment vaig estimarte també! Vaig veure com queya ab estrépit á mos peus el castell altíssim de mas ilusions, y mon ànima t' estimava encare... Vaig sentirme 'l cor destrossat ferament pel dolor, vaig sentirme anorreat per aquella veritat tremenda, y mon ànima t' estimava enca-

CAMBI DE TRACCIÓ

(per Smith)

—De modo que pera ser "chauffeur" haig de sufrir un exámen...

—Y es clar, home! Pero no t' espantis. Te preguntarán si sabs fer desgracias, y si 'n sabs, t' aprobarán desseguida.

ma... déixam que avuy t' ho digui tot, tot... (Pren el cap de sa muller y 'l deixa descansant sobre son pit; aixís amorosament la contempla bella estona, juguinejant ab sos dits en sos blanquíssims cabells). Mira si n' he sigut de dolent que en aquests vint anys mortals—y Deu sab si han passat lentament pera mí,—ni un sol punt he tingut forsas pera dirte que t' he estimat sempre, ab tot y que l' amor per tú omplenava mon ànima, y ell sol era tota ma vida... Mira si he sigut cobart y feble, que, vint anys seguits, un sol recort ha tingut més forsa que la mateixa realitat... T' havías apartat de mí un sol instant, y no 'm vaig sentir prou fort pera cridarte á mí una altra vegada .. Pero tú vas vindrel... Tú vas ésser més forta que jo!...

Avia.—Vaig vindre perque 'm matessis!

Avi.—Pobra Teresa!... Si tú eras tota ma vida, ahónt trobar forsas pera matarte? (Petita pausa). Pobre amiga meva! que jo he pogut viure á ton costat vint anys mortals, sense atrevirme á cridarte cap á mí, com ara t' hi crido, ab tota la inmensa alegría del home que fa ben conscientment una bona acció... perque en aquest món tan míser en que vivim, ningú, Teresa, ningú pot aixecarse á ser jutje dels demés .. Y jo un día, día ben negre pera mí, vaig volguer ésser el teu jutjel... (Pausa). Bah! deixém á un costat del camí cosas tan tristas, y visquéml... Aixuga las llágrimas de tos ulls, y també las llágrimas de ton ànima, y aixó per sempre, no 'm sents, Teresa?... per sempre! .. Déixam que las aixugui jo mateix... D' alguna manera t' haig de pagar els teus llarchs sufriments...

(Molt delicadament va aixugant els ulls á sa muller. Pausa, que pot ser un xiquet llarga).

Avia.—Qué bé s' hi está aquí... en els brassos amorosos d' un home qu' es el més bó d' entre 'ls bons...

Avi.—No 'n parlis més, Teresa... No existeix el passat pera nosaltres, el passat no es res, es fum... Comensém aquesta nit una vida nova.

Avia.—Fassis la teva santa voluntat!

Avi.—No pas la meva, no; es millor que diguis: Fassis la voluntat de tots dos... perque tú m' estimas, Teresa!...

Avia.—Ahl sí; ab tota la forsa de mon ànima!

Avi.—(Ab molta energia). Teresa!... Ja ets un' altra volta la dona meva, y si un temps vas alegrar ab ton amor els anys de ma juvenesa, serás avuy la companya estimada que alegri els días tristos y frets de la meva vellesa.

(La besa amorosament en els llavis, y 's queda contemplantla; en aquest precís moment entra corrents la *Neta*, y al veure als dos vells casi abressats se detura un moment sorpresa; després hi corre, y mentres l' *Avi* s' ha aixecat dret aixugantse 'ls ulls, la *Neta* s' abraça ab la vella, y fentli forsa petóns parla).

Neta.—Oh! avia... Jo vull que 'l Jaume m' estimi aixís, com l' avi t' estima á tú.

RAMÓN POMÉS

EL MILLOR RECLAM

M' has dit, Peret, que al poble—tú pensas establirte y ab una bona fleca,—molts rals t' hi vols gastar. N' estich del tot conforme;—no penso contradirte... ¿Qué vols?... ¿que t' aconselli?—Preparat á escoltar: Per sort, ó per desgracia,—abundan las manías; y molts, quan s' obra al públich—un nou establiment,

A TRAVÉS DE L' ERA CRISTIANA.—SIGLE VI (per *Picardol*)

La impunitat més gran per tot regnava fins al sigle sisé en que se 'ls acut publicà el primer Códich de Justicia, proclamantse la Lley de Sant Embut.

el fan cridar pel nunci—y están dos ó tres días
llensant, per tot, prospectes;—gastant inútilment;
la gent, corrents s' hi aboca,—cercant la baratura,
y, cegos, ni sospitan—que hi hagi cap parany;
pro tota aquella farsa,—ni pot durar, ni dura;
puig prompte descubreixen—que alló tot es engany...

Donchs bé; si tú 'm vols créurer—y vols fugir d' apuros
ja que veig que 'm demanas—que 't doni un bon consell,
si vols, ab ton article—guanyá á grapats els duros,
fes lo que vaig á dirte,—y creu; que só gat vell.

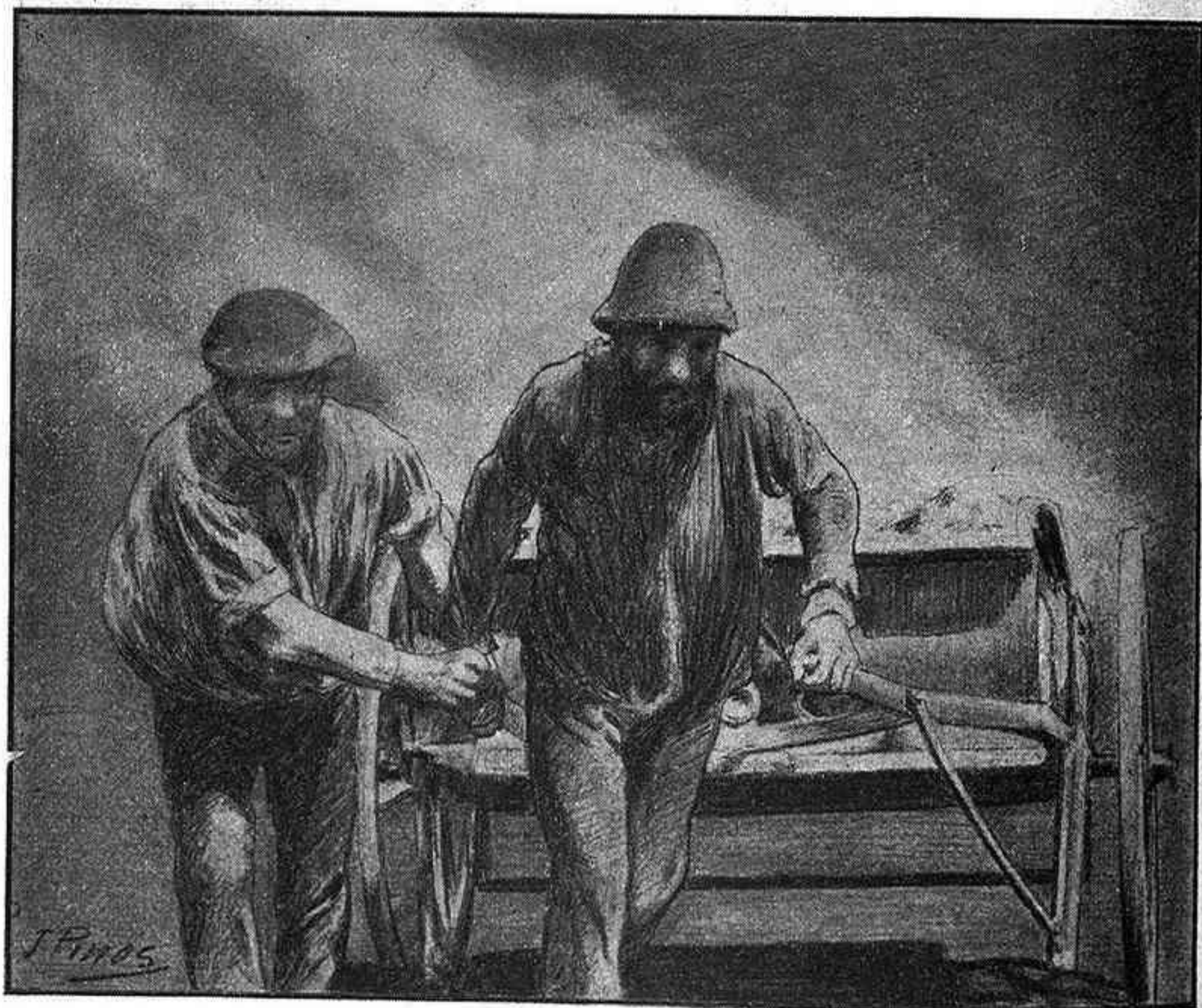
No fassis fer pel nunci—la més petita crida,
que, al fí, tot son paraulas—y el vent se las endú;
puig tot quan ell predica,—encar' que apar mentida,
no hi ha ningú que ho cregui,—ningú, Peret, ningú.

No posis á ta porta,—per senya, cap bandera,
ni per las cantonadas—cartells fassis plantá;
si vols tenir parroquia,—fes que á dins la pastera
sols hi entrin la farina—y l' aygua, per fé 'l pá.

No vulguis córrer massa—ves fent de mica en mica;
si no avansas un metro,—conformat ab un pam;
pro expén el pa barato,—ben pur, sens cap trafica,
y aquest, no hi posis dupte, es el millor reclam.

MANEL NOEL

A LA FÁBRICA DEL GAS (per J. Pinós)

—Si n' havém traginat de carbó en aquesta vida! eh, company?
—Veurás, noy... Els forns fan com las criaturas; necessitan que 'ls hi posin els ali-
ments á la boca.

Obrí el llavi Mahoma, el Gran Profeta;
l' islamisme escampà sas oracions,
y van rebre una forta sotragada
els temples de las vellas religions.

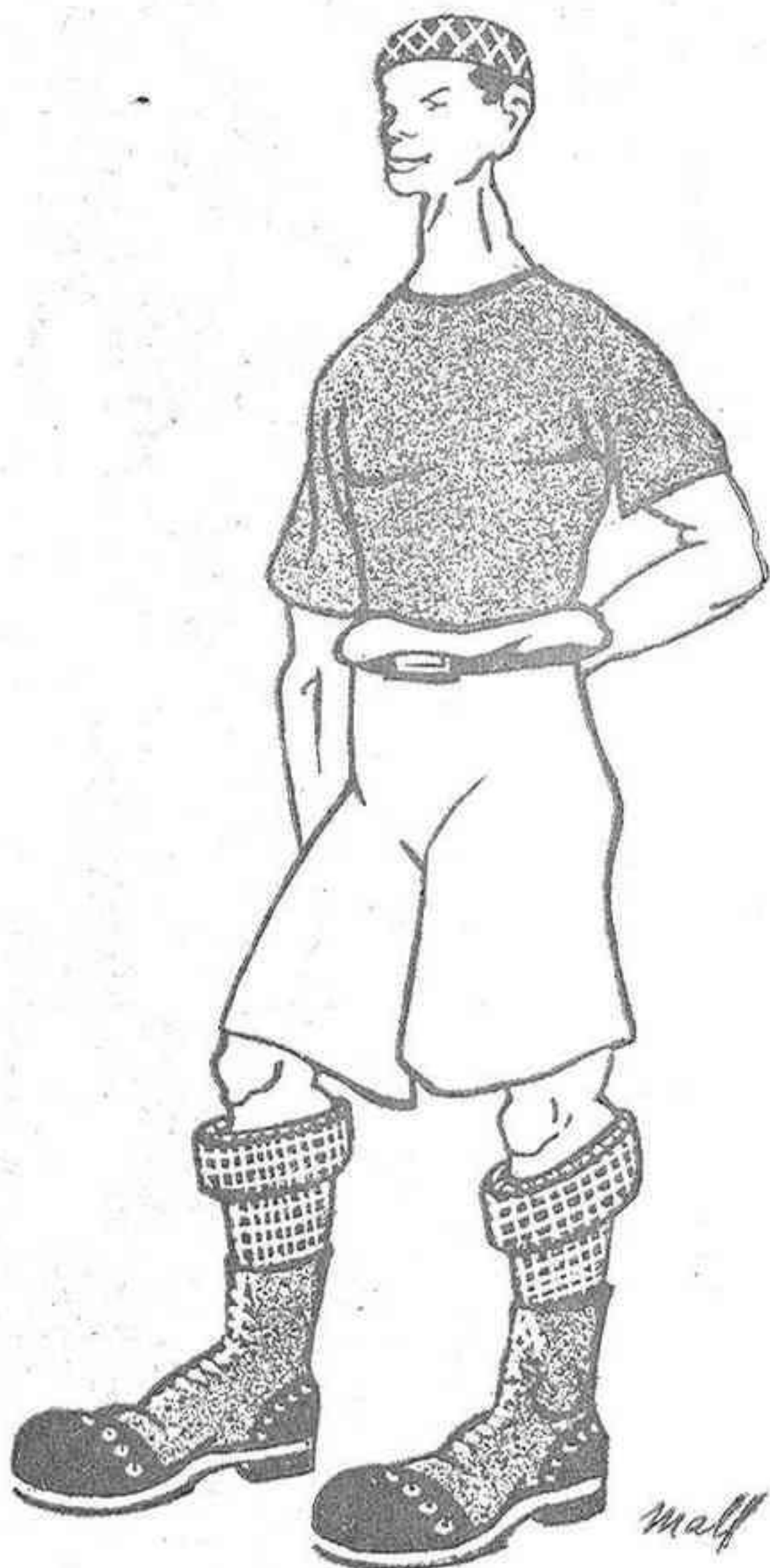
*
* *

Quan la resposta cerco
pel brill de ta mirada
tos ulls diuhen "t' estimo,"
y mon cor baix-baixet em diu "t' enganya,".

Y quan frisós per l' ansia
tan fixament te miro,
ben cert dirás "m' enganya,"
y mon cor bategant te diu "t' estimo,".

MIRALLET

UN FUTBOLISTA (per *Mall*)

En Pepito Marrugat,
marqueset de Valldemossa.
De tan exercir la cossa,
mireuse'l com s' ha tornat.

PASSEIG MISTERIOS

«Allá va la nave
quien sabe do vá,
que vaji allá hont vulgui
que á mi tant me fá.
ESPRONCEDA y Jo.

La hermosa Carmeta,
la del carrer Nou,
que avuy á molts joves
fa anar en renou,
á las set y mitja
cada dematí
ab sa faldilleta
color blau marí,
son cosset de llana
capeta de pell
y una mantellina
cubrint son cabell,
surt de casa seva
ferint á molts cors
fletxant ab sa gracia
deu mil miradors.
Travessa la Rambla
va Fernando avall
per l' Avinyó entra
y 's fica á n' el Call.
Arriba á la Plassa
de Sant Jaume; al punt
del carrer del Bisbe
se 'n va cap amunt
y cap á la Plassa
Nova, Sagristans,
Archs, Boters y Porta-
Ferrisa; y avans
d' arribá á la Rambla
entra al Petritxol,
travessa la Plassa
del Pí, Beato Oriol,
y l' Ave María,
Banys, Sant Honorat,
Fruyta, Felip Neri,
Catedral, Pietat.
Al ser á la Plassa
del Rey, al instant
pren Tapinería,
Riera Sant Joan,
Alta de Sant Pere,
gira Hort de 'n Fabá,
Trafalgar, Bruch, Ronda
y un cop es allá
Ausias March, Girona,
passeig de Sant Joan,
Roger de Flor, Cortes
y Plassa Tetuan.
Al ser davant d' una
casa que hi ha allí
s' atura una estona
puja la escala, y...
si vols saber ara,
lector, allá hont va
pregúntali á n' ella
que... no te ho dirá.

J. STARAMSA

PLANA MUSICAL

Cansó de bressol

Folament molt

Cant

Piano

Al-les ton-na-ti'a al cel que in-jan-t ja calla té qui 'l fa dor-mir y el bresso-la y can-ta

Torna-ti'a al cel an-gel de la guarda que al fill del meu cor ja 'l guarda un al-tre an-gel que a prop seu l'én

cus la ro-be-ta blan-ca An-gel de la Sòn An-gel de la guarda di-guini al bon

Déu que no pa-si ànsia que 'l meu fill et dorm y el vet-lla sa ma-re

CANSÓ DE BRESSOL

Angel de la Sòn
desplega tas alas;
tórnete'n al cel
que 'l meu fill ja calla:
té qui 'l fa adormí
y el bressola y canta.

Tórnete'n al cel
Angel de la Guarda,
que al fill del meu cor
ja 'l guarda un altre ángel,
que a prop seu li 'n cús
la robeta blanca.

Angel de la Sòn,
Angel de la Guarda:
dígalí al bon Déu
que no passi ànsia,
que 'l meu fill et dorm
y el vetlla sa mare.

Música de J. Lloberas

Lletra de J. Burgas

LA CAPTAYRE

(IMPRESIÓ DE CARRER)

OLTS días la veig, molts, y cada vegada m' interessa més aquella dona. Es un' ombra, fosca, extranya, que 'm fa sujerir visions tristes d' historias aclaparadoras, de vidas sense vida, que s' arrossegan per la terra com trossos de pedra llensats en mitj d' un carrer de tránsit.

Molts días la veig, molts, y sempre m' ha fet el mateix sinistre efecte. Es alta, prima, corvada, coberta ab uns penjolls de roba negra, pro d' un negre verdós, lluhent pel greix; porta un vel de seda tot tallat per las llá-

grimas y las plujas, que retalla una cara descomunal, magra, ossosa, plena d' arrugas, un nas monstruós, molsut, que li penja arrán de barba, uns llagrimalls abultats com butxacas de devantal de noya. Si un bossí fosch hi ha al carrer, si s' han deixat d' encendre un fanal, ó una botiga sense llum, allí la trobareu, arrambada á la paret per no fer nosa, com un gos acorralat per la quitxalla. No més quan vos atureu aprop seu, y ha de ser molt aprop encare, es quan ella ab pas seré se us atansa, y murmurant paraulas ininteligibles, d' un llenguatge fastigós, us ensenya una má llarga, estreta, encarcarada, feta á cops de ribot y uns ulls petits y vermells qu' esguardan ab tristor y estupidesa á la vegada.

No cansa gens: n' hi ha prou ab un lleuger moviment d' indiferencia, pera que se 'n torni resoluta á acurrucarse, á caminar un xiquet més avall, encastada á la paret, topant d' espatllas per las portas y acotantse ella mateixa si un raig de llum de botiga descubreix massa sa figura. May l' he poguda veure al mitj d' un carrer, ni en plé día; sols de nit y pels recóns més foscos. Ningú la coneix ni may parla ab ningú. Sols mira á qui se la mira, á aquest sí, l' aguayta fit, li fa la mueca de llástima y segueix mirantlo allá, enllá, com si li fes estrany que passi indiferent y se 'n allunyi, ¡haventla miradal...

¡Pobra donal! Quántas vegadas, en lloch del meu posat indiferent al ensenyarme aquella má estranya y ferme la ganyota de miseria, he estat temptat de parlarli de la vida, dels seus drets á la vida; pero m' ha fet por, aquell gesto clássich de miseria, aquell pilot extrany sense una ratlla de voluntat, humil, d' una humilitat sentida, m' ha fet creure en la miseria; m' ha fet sentir un fástich compassiu pels homes!... ¡Pobra donal!...

L. Jou

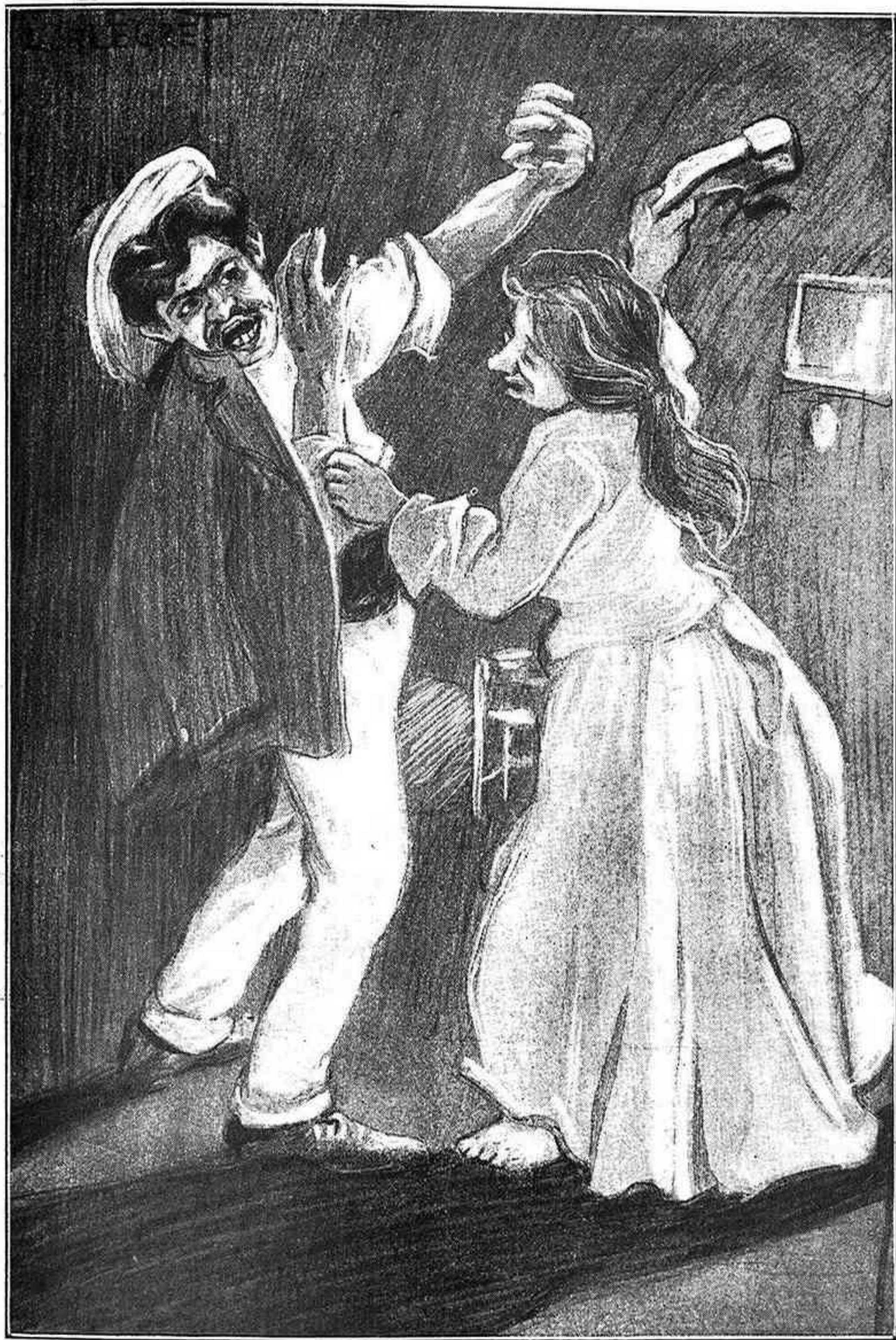
DOLS ESCLAVATJE

Els teus brassos, com cadenas,
sento qu' enrotllan mon coll...
benehits lligams dolcíssims
que m' obran una presó.

Una presó en els teus llabis,
plena d' enmelats petons.
¡Déixam viure en eixa celda
fins al día de la mort!

LL. MANAU Y AVELLANET

PLÁTICAS FAMILIARS (per *L. Alegret*)

— Ja 't donaré jo, borratxo, més que borratxo! Aquestes son horas de venir, sabent que la dona t' espera?

— Tens molta rahó; sabent que tú m' esperavas, no havia d' haver vingut.

ESCENAS POPULARS

L' ESTRIBILLO DEL ANY (per Sancho)

LA PESCATERÍA

—¡A dos rals va la sardinal
 —Al barat! al bon barat!
 —Cordons de cotilla, donas.
 —Mireu quin rap! oy quin rap!
 —Tres escarxofas deu céntims!
 —Cinch centimets tres manats!
 —¿No más que tres alcachofas
 diez céntimos? Cuatro dan
 allá abajo...

—Vagi abaco
 que potser las han robat.
 Aquestas son *naturales*
 de la misma planta.

—Bah...
 Toma, y *tórname* la vuelta:
 media peseta.

—Volant.
 —¡Ojo, que s' acosta 'l gural!
 —Corrém, noyas, cap avall!
 —Y mi vuelta! Noya, escolta...
 —Vegi si la trobará
 dintre d' una claveguera.
 - Veremos: municipal
 me faltan cuarenta céntimos.
 —Y á mí qué 'm conta!

—¡Ja! ja!
 —¡Tres alcachofas dos reales!
 No se puede tolerar!

Que belluga! que belluga!
 —Cuando sepa mi Pascual
 lo que aquí me ha sucedido,
 al Ayuntamiento va
 y explica á los concejales
 la falta de autoridaz
 que reina en este mercado.
 ¡En Madriz no ví jamás
 un caso como el presente!
 Sudo de rabia, y de... ¡ay!
 Que me han robado seis duros
 del bolsillo, ó mucho más!
 —¡Seis duros, *dise*, senyora,
 ó trenta céntims! No val
 á dir bolas.

—Es lo mismo.
 El caso es que yo...

—Aquí va
 su *bolsillo*. No traballo
 per cobrar tan poch jornal.
 —¡Qué desvergüenza!

—Vergüenza
 y li torno el *capital*!

—La plata la traigo aparte.
 —Sí, donchs no val á badar.
 —Jesús, qué sofocación!
 —Al barat! al bon barat!
 —Que belluga! que belluga!
 —A cuanto el *lus*?

—A vuyt rals.

«Porque la gorda, la gorda, la gorda,...
 ja 'ns fa molt fástich—y el que 'ns en farà.»

—Jesús me valga, qué carol
 —Donchs que 's pensava... caram!
 que 'l llus es com la sardinal
 —Que belluga!

—No...

—Bé ¿á quant?

—Tres reales.

—Que *dise*?

—Tres.

—Ja ho he sentit. Arri allá.

Mitja senyora! Miquetas!

—Jesús, qué lengua!

—Cabás

de las dotze.

—Que belluga!

—Llamaré á un municipal.

—Llami á todos los que quiera,

potsé aixís li tornarán

el cambi de l' escarxofa.

Castellufal Donya Taps!

—Que belluga! que belluga!

—Francisca, déixala estar.

Veus que son *quiero y no puedo*.

—Cordons, pintas y raspalls.

—Mireu quin llus de palangre.

Mireu quins salts! ay, quins salts

pensantse que encare neda.

PRACTICANT UNA TEORÍA (per Sancho)

— Diuhen que un sabi va dir que l'home més sol es el més fort. A veure, donchs, si aixís me reforsaré una miqueta...

Veniu qu' es del art, del art!...

Uix! quina mala estrugancia que tinch des que m' he llevat.

— Que bellugal que belluga!

— Ves que no bellugui tant que tinch el cuch de l' orella ab tant bellugueig malalt.

Ja 't posaré cotó fluix á l' orella.

— Y á tú un tap á la boca, ¡poca latxa!

— Menos ne tens tú.

— ¡Mal llamp!

— Si hi hagués el teu home aquí...

— Qué 'm faría!

— Res.

— Ja, ja.

— Sabría que té una dona...

— Que belluga!

— Tros de drap!

— Que bellugal que belluga!

— Veyám si 't bellugarán.

— Que feu! Quiteria! Francisca!

— Qu' es aixó!

— T' haig d' esguerrar

tota la fisonomía.

— Y jo á tú t' haig d' estovar com á un matalás de llana.

— Socorro! municipals!

— Que 's barallan!

— Son dos fieras!

— Té, rabia!

— ¡M' has esguerrat l' orella! ¡Gran lladre! Aquesta juro que la pagarás.

— Marrenoy, quina... tunyinal

— L' arrecada li he arrencat y té l' orella sagnanta!

— ¡Qué fan els municipals!

— ¡Aquestas donas se matan!

— ¡Ara 'n ve un!

— Aaraa... aaah!

— Vamos á ver si se callan!

Quin escándoll! S' han pensat que aixó es la pescatería!

— Y donchs qu' es, la Catedral?

— Planxa.

— Bien; quiero decir que este no es propio lugar de barallas. ¡Todo el mundo cap á la barraca! Allá aclarareis las cuestiones... (y jo me 'n 'niré á dinar.)

LLUIS MILLÀ

LA PUBILLA DEL HOSTAL

Del lloch nomenat
l' *Hostal de l' Arissa*
contarvos-ne vull
una historia antiga.

Si 'l pare es sorrut,
presenta es la filla
de tot el Capcir
la flor més bonica.

Al vell, l' hostaler,
la ignoble cobdicia
li mossega 'l cor
de nit y de día.

Desitja ser rich,
contar forsas lliuras;
orat ab diner,
díu, sempre fa bitllas.

“Del trist cabaler
que 'm díus que t' estima
no vull ni la pols
veure'n cap més día;

quí 's vulga casar
ab tú, Margarida,
anirá ab tarot
y no ab barretina...”

ART ESCULTÓRICH (per *R. Atché*)

Una alegoría d' actualitat.

ELL (per *Bagaria*)

La noya que ho sent,
de pena 's moria...
"ay, trist rossinyol,
que ja no refilas!.."

Avans á l' *Hostal*
tot era alegría;
avuy es talment
la casa més trista.

Si 'l vell malmandat
tot' hora rondina,
la Guida en secret
gemega y suspira.

Minyó cabaler
parlava així un día
que 's feu trobadís
camí de la vila.

"Ja sé que pe 'l Maig
ton pare 't marida
ab un senyoret
de *pasta molt fina*."

Adeu, mon amor,
adeu, la pubilla,
malhaja qui 't ven
y 'm roba la ditxal,,"

Clavada al bell mitj
del cor una espina
al *Hostal* plorant
la donzella arriba.

Son pare li 'n díu:
"Per qué estás tan trista?..
No 't plau per marit
senyor de levita?,"

"No m' apiatxa, no,
ser madama rica;
pagesa ab l' Andal
contenta viuria!,"

El vell hostaler
ni escolta á sa filla,
te 'l cor endurit
com l' or que somía.

Paraula de rey,
donada y cumplida;
"notari, apuntéu
las motas y fincas,,"...

Ab plors ó no plors
casava la filla;
massa díu la gent
"Pobra Margarida!,"

Las bodas en gran,
las joyas may vistas.
tot de plata y or
y de seda fina...

"Ay, pare, que tinch
mortal la ferida;

En una mano er garrote,
en otra mano er dinero...
Dempués dirán que etoy farto
de rasones y argumento!

ay, pare, que 'l cor
está en l' agonía!

Quí no tem á Deu,
enreda y trafica;
s' ampara 'l gandul
de fraus y mentida's...

Si es llest el pubill,
be ho sab la justicia
qu' en va 'l persegueix
de nit y de día!

No bé passa un any
fuig al Cel la Guida.
"Qui 't veu y t' ha vist
l' *Hostal de l' Arissa*."

Tancat y barrat
plá be aixó acredita
cobdicia y orgull
miseria y ruína..."

"Qui 's vulga casar,
ab tú, Margarida,
portará barret
y no barretina..."

Y acaba dihent
la rondalla trista
que coneix tothom
de la rodalía:

"Ay, pare ambiciós
que has venut la filla;
escolta, al infern,
las unsas com dringan!..."

J. BAUCELLS PRAT

—Ara vejín, rebaixarnos de dos rals el preu de la feyna! Diu que al "Convent de Jesús" els ho fan mes barato... Me sembla que si Jesús ho sabia no ho trobaria gayre cristiá aixó que fan las monjas...

COSAS IMPOSSIBLES

- Per un sedent. Beure una americana... de llana.
- Per un fuster. Picar ab una massa... encefálica.
- Per una camiserera. . . Cusir, á una camisa, un botó... de carro.
- Per un barquer. Embarcarse al moll... dels ossos.
- Per un fumador. Treure, pel nas, fum... d' estampa.
- Per un astrólech. Veure la lluna... en un cove.
- Per una planxadora. . . Planxar un coll... de gallina.
- Per un barber. Rissar bigotis... d' impremta.
- Per un aeronauta. Enlayrarse ab una bomba... d' apagar incendis.
- Per un malalt. Beure's un ou... de reig.
- Per un caixista. Compondre ab una caixa... de morts.
- Per un botiguer. Vendre tela... d' aranya.
- Per un herbolari. Vendre las plantas... dels peus.
- Per un "polissón". Deixar en pau á... las personas honradas.

MANEL NOEL

DEL MORRO FORT
(per Caray d'H)

— Ruchs á Calella,
paus á Girona...
Quan jo m' aixequi
será altra cosa.

QÜENTO BLAU

¡Qué hermós era aquell cell ¡qué bella era la mar!
blavench el firmament; l' aygua blavosa
y entre 'l cel y la mar, una barqueta
blanca, d' ivori pur, en que 's bressava
la nina dels ulls blaus, una orfaneta
que, pregaria á son Deu, tendre, elevava,
y deya aixís:

—Senyor, dignaus ohirme.

D' una guerra civil he quedat sola,
sola en la immensitat. Caygué 'l meu pare;
després vaig perdre la mareta meva
qui m' ensenyá á resar y amar al próxim...
Jo comprench just que, quí fa 'l mal el pagui,
mes, així al mon, reb cástich la ignocencia.
Vos no 'm deixaréu pas, perque soch bona.
La prudencia, el treball y la energia
han de tréurem á flor en el naufragi.
Cerco ab afany una amorosa platja;
veig allá, al lluny, una illa misteriosa
hont els blanchs papellóns revolotejan
entorn de las flors blavas y petites
que enlayran son perfum al Cel magnánim
com agrahit encens de la Natura.
Jo vull viurer allí, ben apartada
del món y sa remor d' orgulls y vicis,
dormint vora la mar, sempre calmosa,
y sota 'l cel seré brodat d' estrelas.
Jo vull viurer sens altra companyia
que aquest llensol immens de la Natura,
dintre del pati blau que 'l Cel y l' aygua
han format pera mí..."

Callá la nena.

¡Qué hermós era aquell cell ¡qué bella era la mar!
blavench el firmament; l' aygua blavosa
y entre 'l cel y la mar, dins la barqueta
tot adormintse, en somnis murmurava
la ignocenta orfaneta:

—“Jo soch la Pau...”

Y un ángel la vetllava.

JOSEPH DE LASARTE

TERAPÉUTICA SUGESTIVA

L' escola de Nancy, fundada per en Bernheim
té per objecte aplicar la sugestió, com á recurs te-
rapéutich, en certas neurosis. Recurs que (papers
cantin) ha donat excelents resultats.

¿La coneixen vostés la sugestió? ¿Saben lo qu
es? ¿No?... Cóm els ho explicaré?... La sugestió es
una especie de transformació lenta, suau, gradual,
mediant la qual un organisme feble, aclaparat, un
organisme que, si compleix sa tasca, ho fa ab molt
poca energia, té tendencia á posarse al unísson ab
un altre de sá, ab un altre de mascle, ab un altre

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
ATENEO BARCELONES

EN EL CAMERINO DE LA TIPLE (per J. Robert)

que gaudeix de totes las benhauranzas, ab un altre que funciona normal y fisiològicament. Es dir, una voluntat xorca, rudimentaria, que's deixa absorbir per un'altra voluntat activa, enérgica y ben conreuada.

Per medi de la suggestió curan avuy certas malastrugancies neurasténicas els metges afiliats á l'Escola de Nancy: el Dr. Sánchez Martín, catedràtic de Medicina de Madrit, en nostra patria, Cullere, Bousin y Bernheim, entre 'ls estrangers.

Tota classe d'armasterapéuticas posadas en mans de personas peritas donan bon resultat y fan blanch; pero posin aytals armas en mans d'intrusos y xarramechs y causarán als pacients efectes negatius.

L'exposició de dos cassos clínichs provarán abdos la

meva tassis, ensemps que servirán per omplenar un hueco en l'ALMANACH DE LA ESQUELLA d'enguany.

El primer es exòtic, l'he espigolat en un periòdic francès; el segón es de la cullita, com si diguessim ví llegítim del terrer, recullit á casa nostra, en la comarca del cel esplendent, del sol hermós, de la mar remorosa y de la tramontana (llegeixis Ampurdá).

¿Els plau un treball d'aquesta naturalesa? ¿Sí? Donchs vagin llegint. ¿Nó? Girin full, y tan amichs com avants.

—¡Doctor, Doctor: ¡jo tinch un llargandaix al ventre!
Aquesta era la cantarella ab que Mme. N. saludava tots els días á Mr. Richelot, distingit cirurgiá del hospital de Cochin.

—¡Un llargandaix!—exclamá en una de sas visitas l'hábil operador, fixantse en la deria de la malalta.

—Tú t'empenyas en conseguir aquesta dona, y'm sembla, noy, que te l'haurás de pintar.

—No, home; no veus que ja's pinta ella mateixa?..

—Sí, senyor Doctor, un llargandaix, y no 's cregui de dos días, data de molt temps. Pósim la má aquí—senyalant l'espigástrich—y me 'l sentirá com se belluga. A vegadas me puja fins al coll y sembla que vagi á escanyarme. Percibeixo perfectament el glú-glú-glú que fa quan se 'm beu la llet que jo prenh. ¿Veuh? Ara 'l tinch aquí—senyalant el costat dret, després d'una pausa.—¿Veuh? Ara m' ha passat aquí—id. l'altre costat.—¡Aixó es un infern, senyor Doctor! ¿Sab quant mideix de llarch? ¡Trenta centímetres! Té la forma de cocodrill, ab unas unglas tan llargas y esmoladas que 'm desgarrá las entranyas. ¡Sufreixo molt! Es necessari que m' obri el ventre y me 'l tregui, senyor Doctor, ó sino jo 'm mataré.

Per l'intelecte de Mr. Richelot, dotat d'una clarividencia y d'un ull clínic de cap de brot, desseguida va passar l'idea de que allí's tractava d'un cas de neuro-histerisme contra 'l qual s'estrellarían totas las fórmulas farmacológicas y que l'únich tractament ab probabilitats d' éxit fora 'l de la cura per sugestió.

—Está bé, Mme., el traurém. ¿Está dispоста á sufrir la Laparotomía?

—Del tot. Avuymateix, si vosté vol.

L'endemá la malalta fou trasladada á la sala d'operacions.

Al objecte de que ella 's pogués ben convencer de que se li anava á obrir el ventre, se la rodejá de tot l'aparato convenient.

Practicada la cloroformisació, no cal dir que la Laparotomía fou simulada. Tot quedá reduhit á una lleugera incisió en la pell, un apósit y uns vendatjes ben aparatosos y prou.

Un cop desperta del són cloroformich, Mr. Richelot li feu presentalla d'un hermós exemplar del ordre dels sau-

EN EL seno DE L' AMISTAT (per J. Robert)

—Ah, ja... De modo que aquesta senyora es la seva sogra?

—Y de vosté. .

Dos BUSTOS (per Smith)

L' "Ida", el dibuixant de casa.

En Vidal, ajudant artístich de l' "Ida".

ris del qual s' havia provist. La joia d' aquella dona, al poder fruhir per sos propis ulls á la bestiola, fou inmensa; fou tan gran que de cap de las maneras volía despéndre's del llargandaix. Sols pogué lograse, després de molts prechs, que mentres arribava 'l día de l' alta—puig no s' envia desseguida al carrer á una pacient á qui s' ha practicat la Laparotomia—el reptil fos confiat á un cosí de la madame.

Tots els vehins del barri desfilaren per la lleteria (el cosí era lleter) y el bon home ensenyava á tothom el llargandaix que durant tant temps havia estat hostatjat dintre 'l ventre de sa cosina. Cada hú hi deya la seva. De xascarrillos, anécdotas y exclamacions ¡demáninne!

—Trobo—deya un vehí ab cara de bobo—que no obstant haver permanescut tantas senmanas privat de sortir á pendre 'l sol, no ha sofert gayre y 's conserva bé.

—¡Conservarsel—exclamava 'l lleter.—¡Quan se donava la gran vidassa del sigle, alimentantse dels millors bossins que tragava ma cosina!

El día avans de sortir del Hospital Cochin, á Mme. N. li passá pel magí un dupte que á prop estigué d' anular tots els treballs del operador. Sort que Mr. Richelot era repentista y estava sempre *al quite*, ó sino la cura se 'n haguera anat á can Pistraus.

—Digui, senyor Doctor,—va preguntarli la ex-malalta—¿l' animal no m' haurá pas deixat ous ó fet de petits á dintre 'l ventre?

—Vágissen descansada, madame: era mascle.

* * *

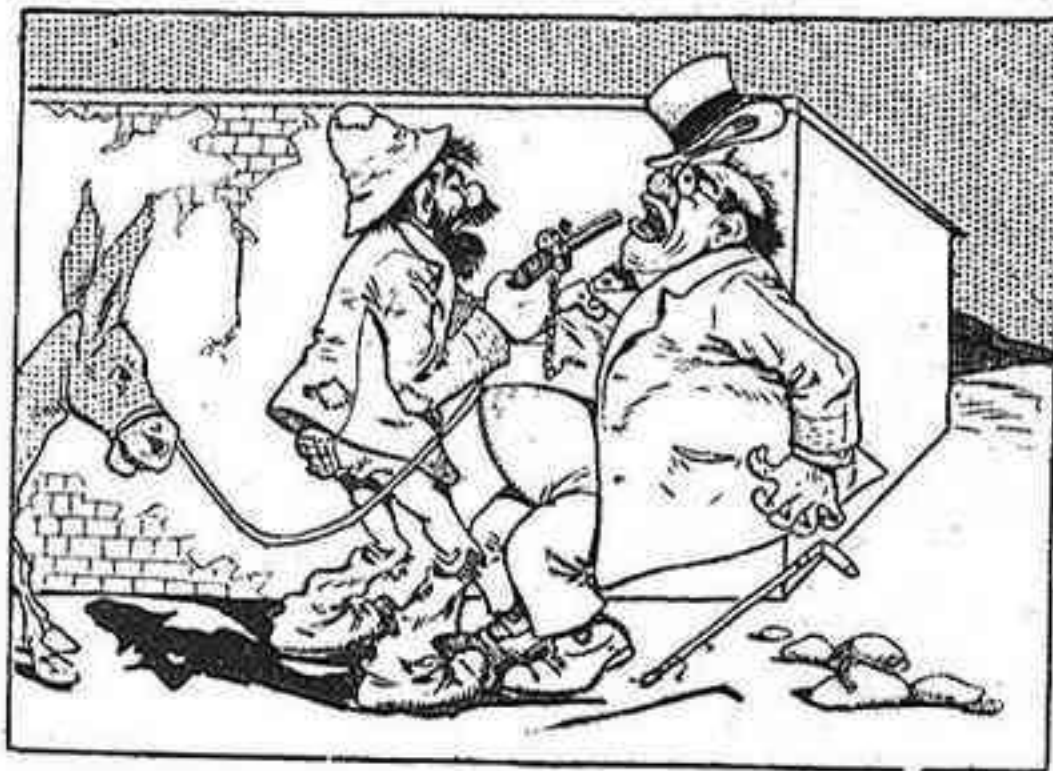
—Tot quant fassi es inútil. ¿Vosté creu que tinch una inflamació, un

BROMETAS DEL TEMPS (per T. Sala)

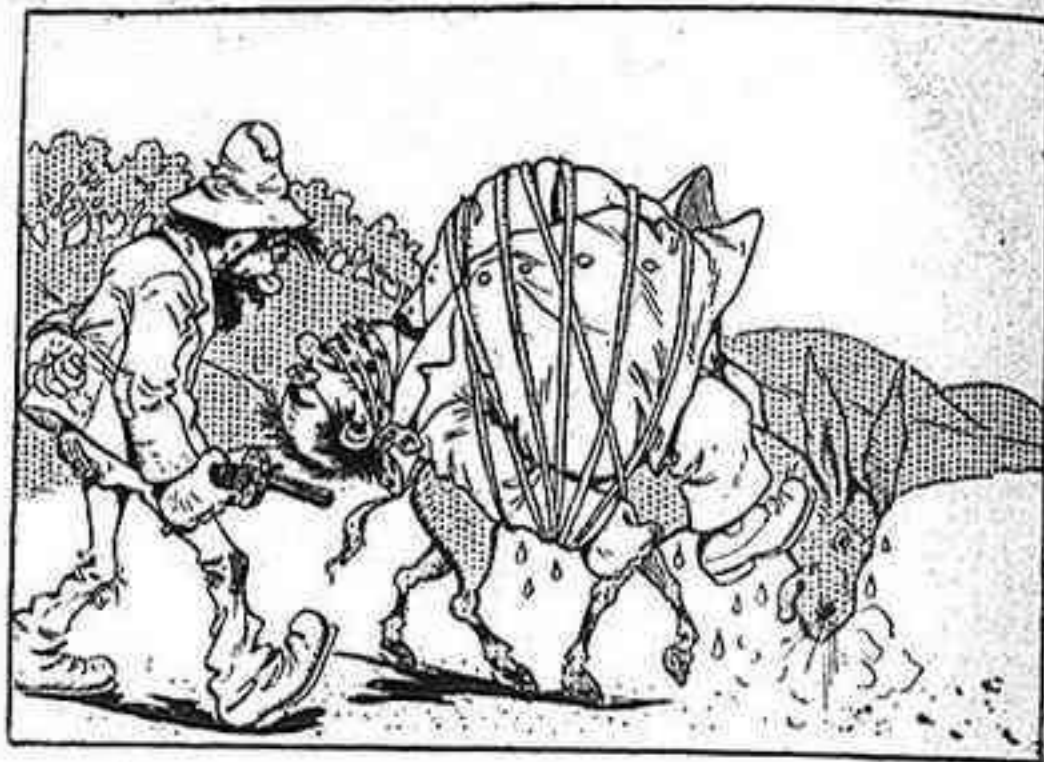

—Si ara l' obro, el vent me 'l gira;
y si 'l tanco, 'm mullaré...

Volen fê 'l favor de dirme
qué haig de fê?

—Alto! Diners ó la vida!
—Per compassió, no 'm mateu.

—Apa, donchs, calli y segueixi.
—Quin calvari, Deu del cell!

¡FINS L' HIDALGO!
(per J. Blanco Coris)

Sancho:—Y qué opina, mi señor don Quijote, de eso de la Solidaridad?

Don Quixot:—Que á no ser por los años que llevo á cuestras la defendería con todo mi vigor, y la amaría más que á mi D.ª Dulcinea del Toboso.

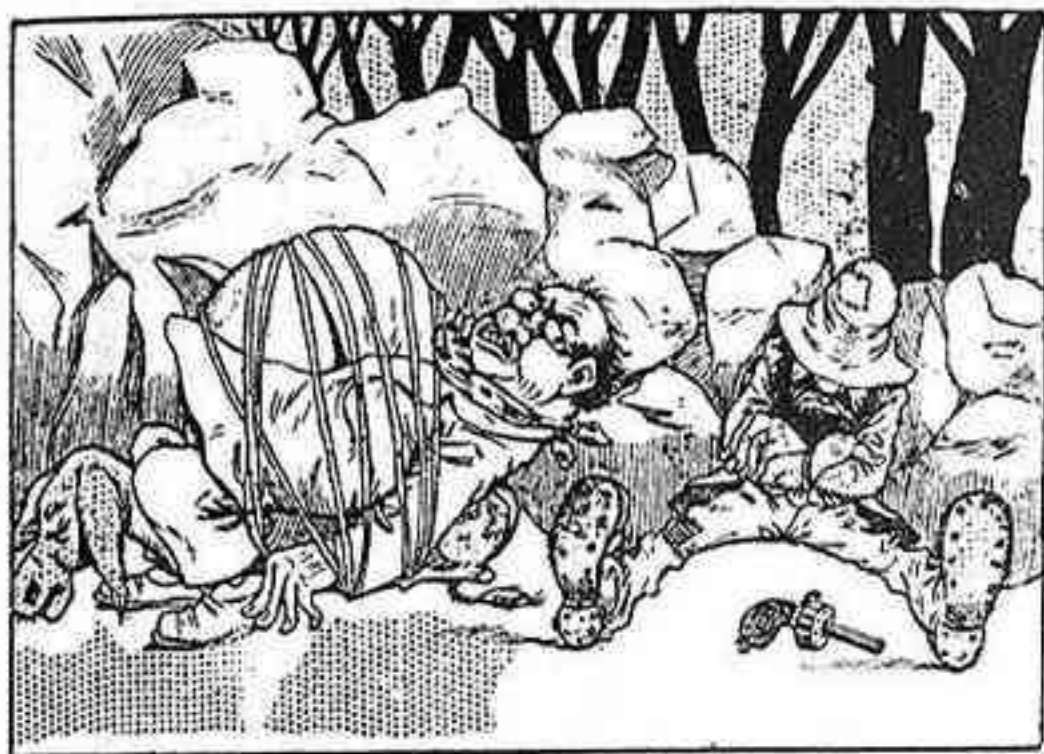
tumor, ó no sé qué dintre l' orella? Donchs s' erra de mitj á mitj. Jo sé de segur que lo que hi tinch es una estortigolla. M' hi va entrar un día que, després d' haver dinat, vaig quedar-me adormida sota la figuera del cap-de-vall del hort; sento clarament el sigu-sigu-sigu, sento com camina d' un costat al altre, sento las mossegadas que 'm dona y que 'm fan veure las estrellas, sento á la nit, quan poso l' orella sobre 'l coixí, un patatrís-patatrás com si un esquadró de caballería galopés dintre 'l cervell.

Aixó 'm repetía, per tercera ó quarta vegada, la mestressa del más X. Se tractava d' un procés inflamatori ó neoplásich del oído mitj. Insiuat li havia ja que tal volta sería necessaria una intervenció quirúrgica, indicantli que 's fes donar una vista per un otólech; mes ella ¡cál tretze son tretze ab la ditxosa estortigolla.

En la comarca 's dona 'l nom d' estortigolla ó estisoras á la *forficula auricularis* (*tijeretas* en castellá y papa-orellas en altrás comarcas catalanas), insecte de la familia dels forficúlids, género ortópters, que 's troba en la escorsa y molsa dels arbres y que—segons creencia popular generalisada en tota la encontrada—te especial predilecció en buscar hostatje dintre la orella de las personas.

—Deixéus d' estortigollas—vaig respóndreli ab rialleta irónica—y

(per J. Menendez Alvarez)

—Ara, reposeu un rato.
—Reposar m' has dit! Pogués!

—Y ara! Qui s' emporta el burro?
—Vamos... Estigui bonet!

aném á trobar á n' en Botey, á n' en Suñer y Molist, al Avelino Martín, ó á qualsevol altre otólech.

¿Vostés creuen que la meva clienta seguí aytals consells? Com si li hagués dit Lluçia. Lo que feu fou anar á trobar á un metge-curander (també hi ha curanders ab títul), un xarlatán, un metge de fira que exerceix ó campa pels seus respectes en la vila ampurdanesa de...

En nostra provincia, malgrat la existencia del *Colegio de Médicos*, empedrat (hi he exercit de manobre y per aixó ho sé) de bonas intencions, per nostra dissort el malestruch individualisme, l'egoista *Jo*, que tot ho corseca, converteix l'exercici de nostra professió en camp d'en Belluga. Sols un trenta per cent dels *Galenos* practican els preceptes de deontologia y encare no han perdut la vergonya; el setanta restant fa de tan noble sacerdocí una vil mercaderia y una prosaica industria, executant tota classe de baixesas y porquerías.

En aquest setanta per cent (ab agravants) va inclós el senyor... (se pot dir el pecat, no 'l peccador) *especialista* á qui fou á consultar la seva malestrugancia la mestressa del mas X; un embaucador que, pera enlluhernar als incautes, en la part més visible del seu despaig hi té colocat un armari ab un estol d'instruments quirúrgichs, molts dels quals ell mateix no sab pera qué serveixen.

El xarlatán aquell practica á tort y á dret tota classe d'operacions. Fa creure als infelissos que cauhen á sas mans que ab un senzill *speculum* veu els recóns més amagats del cos humá.

Després d'haver mirat y remirat ab un utoscopi la orella de la malalta, després de moltes preguntas y repreguntas, després de molta xarramequeria y molta mímica (un comediant hi hauria tingut que aprendre) digué:

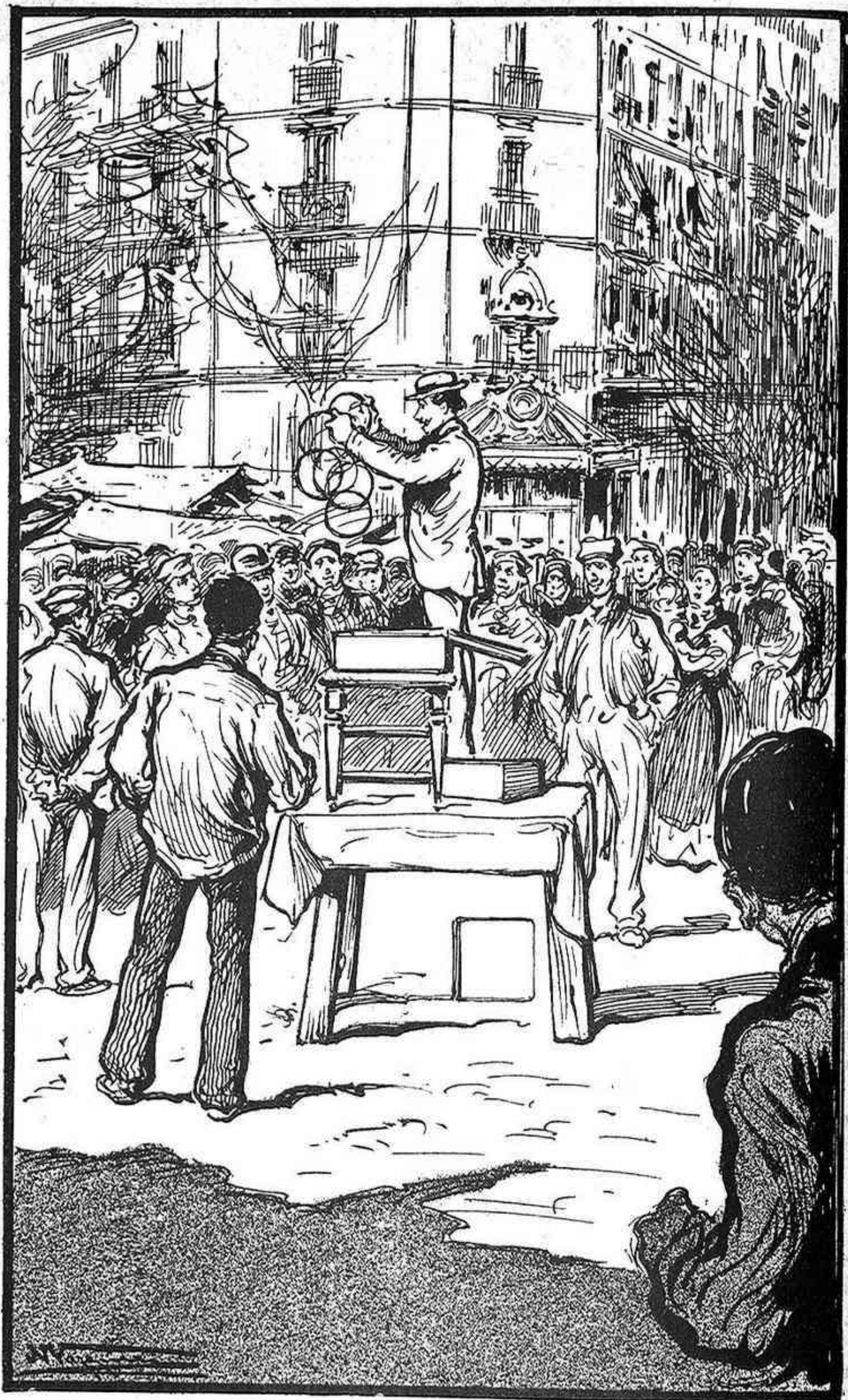
—Sí, mestressa, teniu molta rahó; el vostre metge deu esser un... (aquí un calificatíu denigrant) no vos ha entés el mal, (paragraf *de cajón* en boca sempre d'aquests poca-vergonyas) per las moltes camas que veig, arribo á creure que no es una, sino varías las estortigollas hostatjadas dintre la orella.

—Ja ho deya jo que ab tant temps m' hi hauria niuhat.

—De segur: sería femella; pero no importa, tornéu demá passat y las traurém.

Als dos días, el campins aquell, per medi d'un senzill y vulgar joch de prestidigitació, extreya de dintre la orella de la pacient tota una niuhada de forficúlids.

DAVANT DEL MERCAT DE SANT ANTONI (per N. Vazquez)

—Fixins'hi bé, senyors, que aquí no hi ha trampa. Las anellas que veuen unidas son las mateixas que anavan soltas ara fa un moment... Aixó es el símbol de la "Solidaritat".

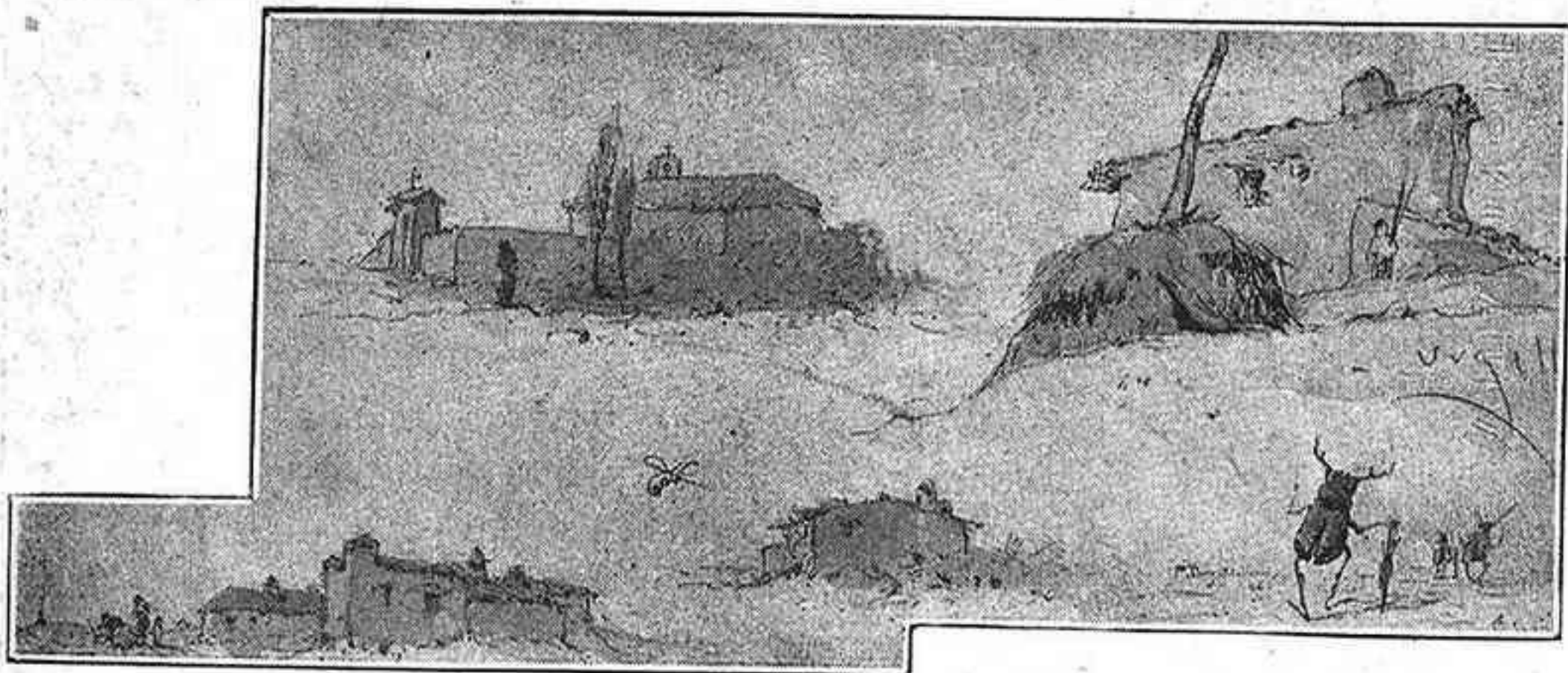
¿Pretengué nostre Galeno imitar á Mr. Richelot? ¿Fou el seu intent curar á la malalta per medi de la sugestió? Probablement; pero no contá con la *huéspedada*, que diuhen els castellans, es dir, ab el diagnóstich. Allí no 's tractava d'una neurosis ni de cap histérica, sino d'un procés inflamatori ó neoplásich del oído mitj. En el cas aquell la terapéutica de la Escola de Nancy era lletra morta; causá 'l mateix efecte que un pegat en un banch.

A la mestressa del mas X, per curarse la seva dolencia, li fou necessari trasladarse á la clínica del Dr. Botey, ahont fou degudament operada.

* * *

Per fí de festa, ¿tenen interés en conéixer un cas digne d'esser inclós entre las maravellosas curas per sugestió, portadas á cap per l'Escola de Nancy? Donchs, vagin llegint.

NOTAS DE LA CARTERA (per *Modest Urgell*)

Espigolat d' aquí y d' allá.

També es de la cullita, de la terra. Si fos necessari posarhi un epígraf, aquest hi aniria d' alló més bé:

LOS PÁJAROS TIRAN Á LAS ESCOPETAS.

En el cas que vaig á relatar la sugestió se fa per passiva, els papers se troban invertits. La voluntat feble que 's deixa véncer per un'altra, en una paraula, el sugestionat no es el pacient, sino el metge.

—¡El metge!—exclamarán vostés.

—Sí, senyors, el metge; tal com sona.

Una familia nómada ó gitana fou á instalarse al poble de .. Un individu d'aytal familia era tuberculós, pero tuberculós deshauciat pels metges de la Garrotxa y del Alt Ampurdá, d'hont procedía.

Cridat el metge de... aquest confirmá el diagnóstich y pronóstich de sos companys.

Rarissims son els allegats d'un tísich, particularment si perteneixen á las últimas capas socials, que 's conformin ab nostre diagnóstich. Per ells un malalt ho podrá tenir tot menys lo que nosaltres dihéim: ens escoltan sempre com si sentissen ploure.

No cal dir lo que passaria ab la familia de referencia quan á més

Don Rodrigo es als brassos de la Cava;
mes, ¡ay! el pare d' ella 'ls ha espiat,
cria als alarbs, la Espanya 'ns invadeixen,
y el deshonor del vell queda venjat.

d' aquesta circumstancia, reunia la de pertenéixer á la rassa gitana, rassa fanática, ignocent y maliciosa.

Per 'xó no estranyarán vostés el fet rigurosament histórich ocorregut al meu colega de...

Un jorn aquést quedá sorprés ab el següent Deu vos guard':

—¡Ho veu, senyor Doctor, si teníam rahó sobrada quan li deyam que 'l noy no era tísich!

—¿Cóm es?

—¡Miril! ¿Veu lo que tenia?

Y al dir aixó li feren presentalla d' una gibrelleta ahont, barrejada ab la excreta del pacient, hi bellugava una petita serp d' uns divuyt á vint centímetres de llarch.

—¡Tingui, aquí té 'l cos del delictel!

El nostre *Galeno*, en lloch d' esclafir una rialla, comensá á mirar, á duptar, á posarse las mans al cap, á gratarse la orella; cavilá un ratet, y com el pobre xicot, si havia estudiat la Zoología y lo qu' eran, cóm neixían, creixían y vivían els ofidis, ho hauría olvidat, hi caigué de plé á plé, creyent en efecte que 'l *caloyo* havia expulsat la serp pel recte.

Y ho cregué ab tan bona fé, es dir, la sugestió obrá en ell de tal manera, que conservá aquell petit exemplar de la familia dels colúbrits en esperit de ví, com un avar guarda son tresor, considerant el fet com un cas clínic raríssim y d' importancia que li obriria de bat á bat las portas de l' Academia.

Féu més encare: com els pares del *síngaro* asseguravan que quan n' havia fet una de petita, probablement deurían quedar á la tripa la mare y altrás germanetas, al morir el malalt (ho feu als dos días) el metge del poble de... practicá l' autopsia al cadavre.

Desgraciadament pera la Ciencia, al obrir el ventre, mare y germanetas, es dir, tota la familia colubríca havia volat: tan sols va trobarhi el niu.

ROMUALD VIDAL

AL TERRENO

DEL POETA AMERICÁ AQUILEO J. ECHEVERRIA

De bon tremp son l' un y l' altre:
tots dos joves y fornits:
sa condició es la mateixa
y el mateix son lloch nadú.

Iguals son per sa bravesa,
per ben plantats, per gentils;
iguals son de tall y mida
las armas que han de ferir.

Per la xamosa Angeleta,
la néta del vell Felú,
á buscarse el cor ab l' eyna
els dos minyons han sortit.

Trían per lloch de la lluyta
la clotada del Molí,
ahont la lluna, entre 'l fullatje,
es sols qui veurá son crim.

Adelerats, malmirosos,
van fent, muts, el llarch camí:
cada hú pensa en els pares,
en els germans, en l' amich...
y tots dos en la donzella
que al terreno 'ls dú á morir.

Sas ideas son ben tristas,
mes, fan sa via enardits,
perque els homes coratjosos
van encegats al perill.

Tant bon punt al camp arriban,
se miran fers, agressius,
y frisosos, gechs y gorras
llensan damunt d' un pedrís.

—Per si 't matés ¿me perdonas?
—Sí! Y tú?

—Lo mateix te dich!

—Donchs, comensém ¡malviatjel!

—A comensar, donchs, Arcís.

Y trauhen de l' ampla veyna
els ganivets, tot seguit,
que ab la claror de la lluna
prenen un sinistre brill.

Com folls d' ira, s' escometen
resoluts, fermes, pit á pit:
cridan, saltan, roncan, burxan,
ja redressats, ja ajupits.

Cada cop que 'ls acers topan

CULINARIA INQUISITORIAL (per *Picarol*)

—Y per sopar, ¿quin “menú“ s’ ha empescat avuy?

—Miri, per ferlos ben contents, á vosté li fregiré un ronyó y al senyoret li rostiré un tros d’ espatlla.

esgarrifan ab son drinch
y vibran y guspirejan
en la fosca de la nit

Cau, bocaterros, en Cinto
sense fé un ¡ay! el pobrich.
Pensa anhelós en sa mare,
en sa estimada y en Crist;
llangueix... y s’ ajau als brassos
de la mort, seré, tranquil,
com en la materna falda
s’ adorm dolsament el nin.

Son cos sense vida, arruixa
la rosada del matí.
El sol ixent l’ acarona
ab sos raigs, amorosit,
y xucla la sanch vessada
en l’ herbey bellugadís
pera acolorir sa vesta
de resplandors carmesíns.

Traducció de

JOAQUÍM M.^a DE ARCE

TIBI DABO

Jo soch un home tant bó,
tant amich de las personas,
que, sobre tot si son donas,
tot ho dono, Teresó.

Si tú vols la proba fé
y tot seguit me demanas
alló que ’n tinguis més ganas,
tibi dabo, t’ ho daré

¿Vols un concell encertat?
¿Vols un saludo molt fi?
¿Vols uns versos fins allí?
¿Vols un gos, un lloro, un gat?
¿Vols, escrit en un papé
que á estimarte ’m comprometi?
Donchs bueno, peti ó no peti,
tibi dabo, t’ ho daré.

Si un marit es ton consol,
y, sens fer la gata-maula,
dús que ’t dongui jo paraula
de casament com Deu vol:

com qu' encare soch solté
y no dech res á ningú,
si aixó 't fa felís á tú,
tibi dabo, t' ho daré.

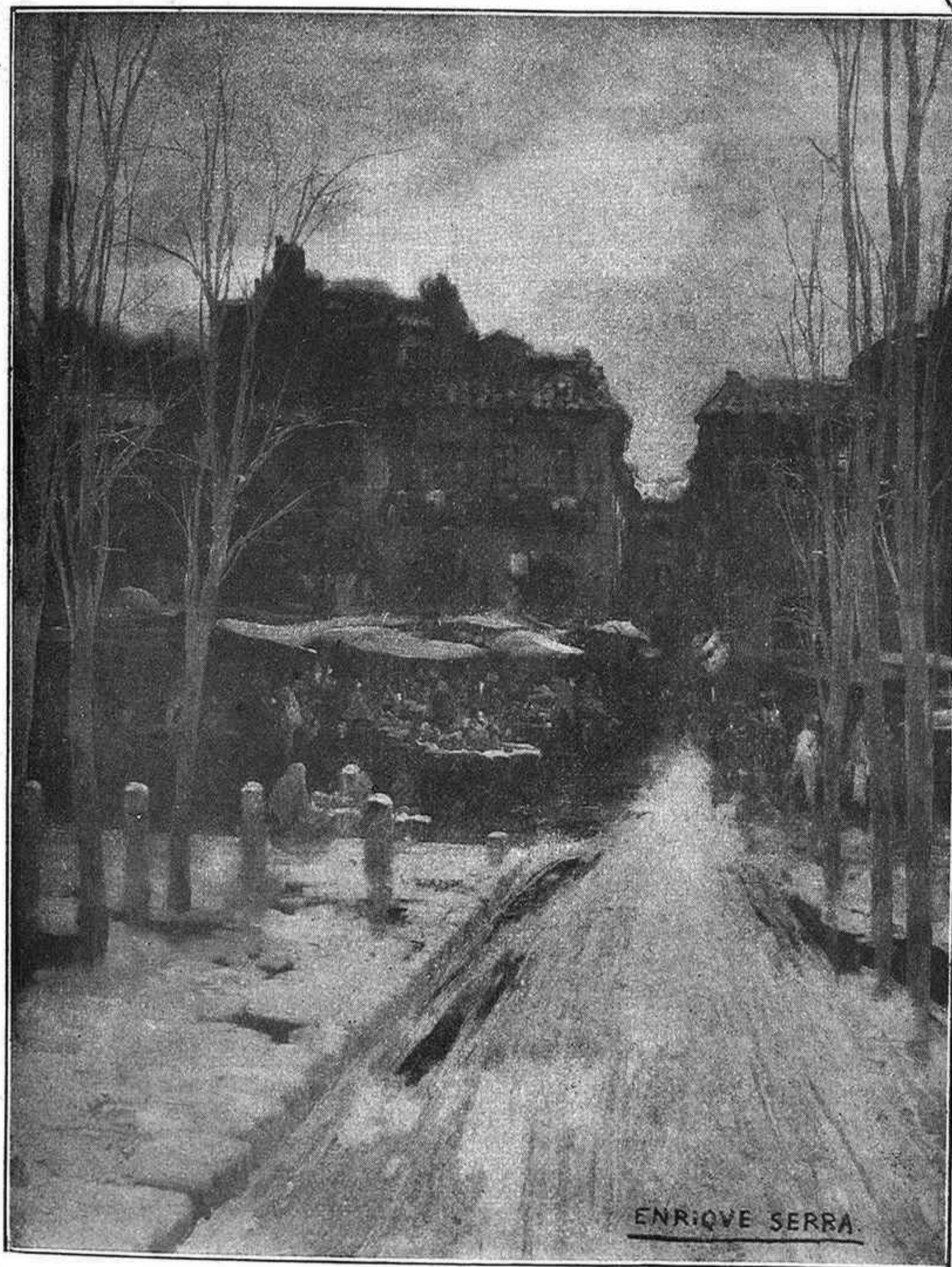
¿T' agradaría un petó?
¿Sobre 'l petó una abrassada?

No pateixis, si t' agrada,
t' ho donaré, Teresó.

Parla, dígas y ho tindrás;
mes... si 'm demanas pessetas,
noya, no n' hi haurá de fetas;
¡aixó no t' ho daré pas!

JOAN TOMÁS SALVA

UN QUADRO (de *Enrich Serra*)

Poble romá en día d' hivern.

EL PATARRELL

Com el patarrell de casa
cap més de tan aixerit:
ves qui li empeta la basa
sent sol, el desvergonyat.

Si jo 'l renyo, al punt sa mare
ja se 'm gira contra mí:
si 'l renya ella, com só pare,
tampoch ho vull consentí.

Y cap dels dos cap defecte
solém veure al patarrell
y boy boy no 'ns té respecte
y á casa sols mana ell.

Si empiocat el veig un día,
ó bé trist ó rezelós,
de casa 'n fuig l'alegría
y de mí 'n fuig el repós.

Tan sols pren las medicinas
que 'l senyor metge ha ordenat,
si li prometo joguinas
ó si li faig l'enfadat.

Tan l'afecta mon enfado
que tot d'una esclata en plor,
y á mí 'm posa en tant cuydado
que fins se 'm desmaya el cor.

Aixís que 's veu las orelas
ja tot ho fa aná enrenou,
y á las malifetas vellas
n'hi afegeix altras de nou.

Tot, menys veure que no juga
ho soporto resignat:
tot mentres no se m'enduga
Deu tanta felicitat.

Ja mes d'un vehí 'ns critica
á nosaltres y al baylet:
diuhen que 'l que fem s'explica
en gent tocats del bolet.

Que 'l que fem no es saber viurer:
que ni ab rodas pot anar,
y que 'l que avuy ens fa riurer
més tart ens farà plorar.

Gent manyefla y cedacera,
anéusen tots al burdell:
¿per qué os causa aytal quimera
lo que fa 'l meu patarrell?

¿Tot lo que feu tots vosaltres
m'ho sentiu may criticar?
¿Per qué lo que 's cou pels altres
no ho heu de deixar cremar?

EN ELS TEATRES PARISENCHS (per *F. Mas*)

Públich de melodrama.

Tant si acerto com si m' erro
me plau pujá' així mon fill:
may renys ni cara de ferro;
¡oh, may, may, no hi ha perill!
Sols ab petóns y abrassadas
apleret li guanyo 'l cor
y ell llegeix en mas miradas
lo qu' es goig, lo qu' es amor.

Ab rigor el tornaría
hipócrita y rezelós,
y jo quan així 'l veuría
no tindría may repós.
Jo ab caricias y dolcesa
li aniré formant el cor,
y quan deixi l' infantesa
m' ha de dar esplet d' amor.

EMILI COCA Y COLLADO

ELS POBRES SORTOSOS

I

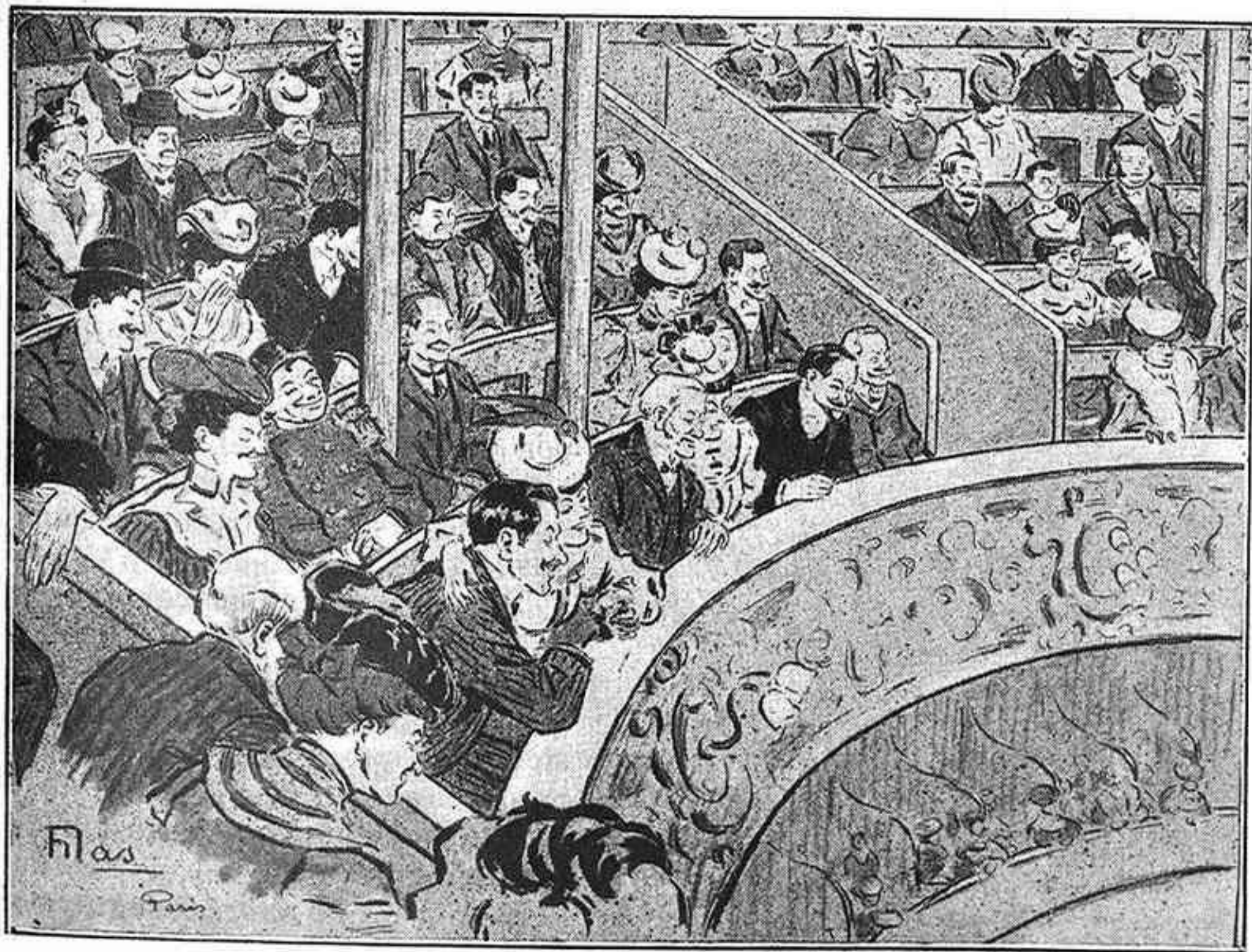
Era el vintitres de desembre de l' any mil vuytcents vuytanta.

Al mitjdía arribá á la plassa de la Revolució un parell esbarriat del aixám de baladrers que cridavan per Barcelona els números premiats ab las deu primeras sorts de la *Lotería Nacional*.

Y en un instant recorregué tota l' amplaria de la plassa un crit de triomf.
—¡Hem tret la rifa!.. ¡A ca l' adroguer han tret la rifa!..

Els vehins més amatents mostravan als altres las llistas que acabavan de comprar y signavan ab un dit las xifras, correctament impresas, del número 13,531 que 's destacava com una predicció al mitj de la fulla tirada á corre-cuyta, humida encare y borrosa.

EN ELS TEATRES PARISENCHS (per *F. Mas*)

Públich de vaudeville.

Tot el vehinat s' agombolá á ca l' adroguer; tothom parlava de lo mateix.

—¡Hem tret la rifa!..—era 'l deuvosguart del que entrava de nou, y 'ls que ja hi eran responían ab xisclets d' alegría y picaments de mans.

Quan á la botiga hi bullía la gentada s' hi presentá el senyor Bonjoch ab una tranquila rialleta als llabis, y

—¿Qué diuhen, qué diuhen, Agustinet?—preguntá al adroguer que al centro de tots, rebía estretas de má, abrassadas y fins algun petó escadusser.

L' Agustí s' obrí pas pera rebre al senyor Bonjoch y contestá emocionat:

—¡No sé!.. ¡Diuhen qu' hem tret la rifa!

—¡Sí, sí!.. ¡Visca!.. ¡Visca l' adroguer!—corejavan els demás, alsant enlayre las rebregadas llistas.

—Calma, calma, senyors;—feu

ESPATOTXADA (per Caray d'H)

—Qué 'm diu ara!... Altra vegada viudo? Y desde quan?...

—Desde que se 'm va morir la última senyora.

LA RAZZIA (per Sancho)

—Y donchs, que potser també s' ha desafiado vosté?

—Sí, senyor;... ab un tranvia del inglés.

el senyor Bonjoch encarant al públich els palmells de las mans com pera contenir l' empenta d' aquell entusiasme injustificat—no n' hi ha per tant. En primer terme aquestas fullas fetas de bursada y prenent els números d' oido, en solen esguerrar mes que no n' encertan; y després que aquí porta els de las deu primeras sorts, de números, pero no diu quin correspon á cada una d' ellas. Vull dir que lo mateix que podríam no haver tret, podríam haver tret una miseria.

Aquellas paraulas rebaixaren la febre popular unas décimas y esdevingué una saludable remisió, que en las caras dels més impresionables prengué ja l' aspecte d' un desengany.

Alashoras es comensá á parlar formalment.

—A la nit ho sabré m segur.

—A la nit ja se sabrá alguna cosa; á la nit, sí.

—Jo m' hi jugaria un peix qu' hem tret la primera.

—O *cuandu menus* la segona.

—O un' altra ó cap; no pot fallar—afegia el senyor Bonjoch.

—Vosté crida 'l mal temps.

—Ell ray, ¡com que va tip!

Y 's seguiren las conversas serenament y desde aquell punt, al—¿que díu qu' hem tret la grossa?—del que arribava, algú responia:

—¡Quí sab!.. ¡No 's pot dir res encarel!..

Y se l' amoixava.

—Jo me 'n vaig á resar perque Deu ens dongui aquesta sort—saltá la Laya.

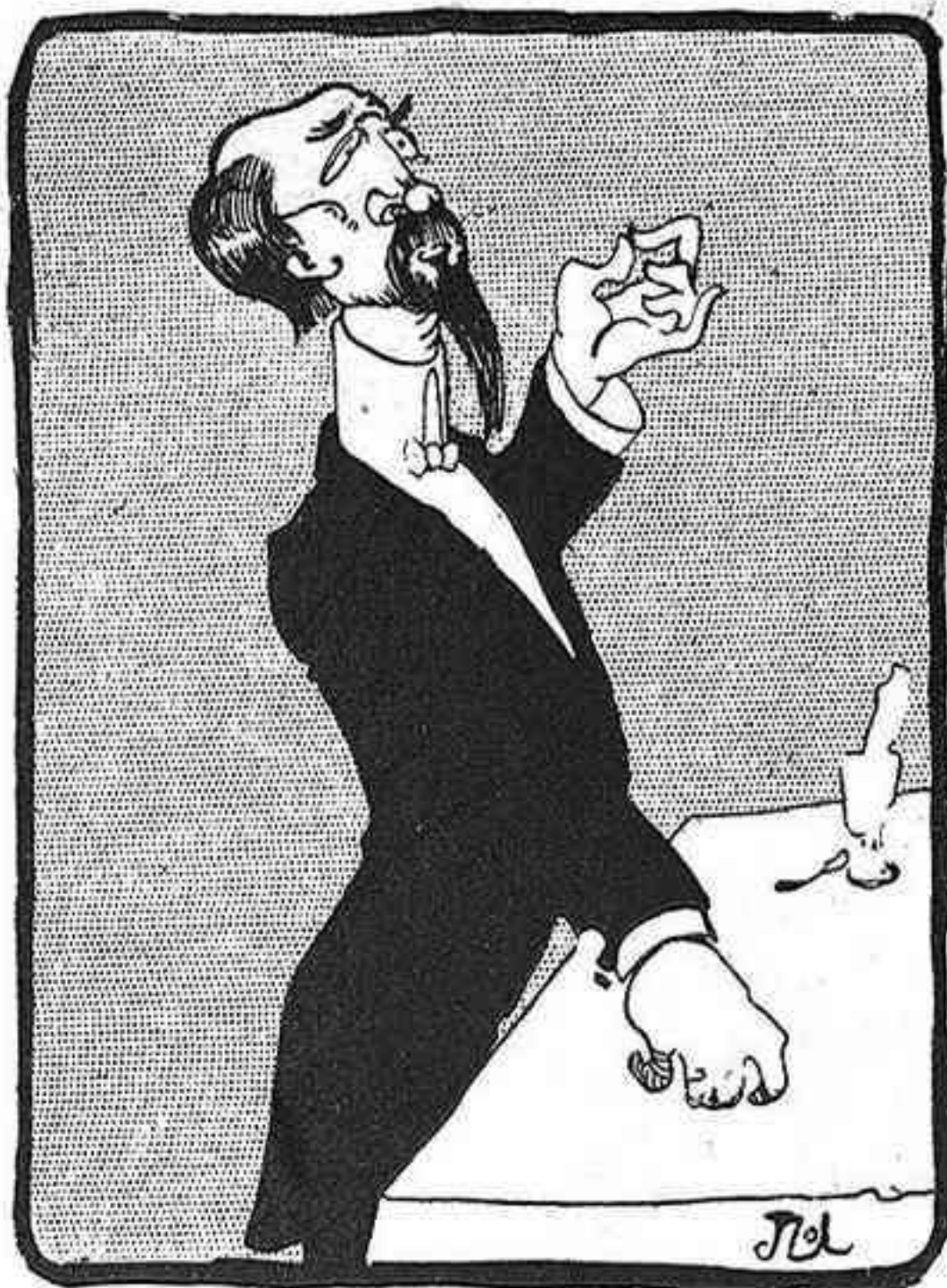
—Ben pensat, mestressa;—li digué 'l carboner—si jo 'n sapigués també ho faria.

II

A la nit se confirmaren els presagis dels més optimistas: el número 13,531 fou l' agraciad ab el primer premi de la rifa de Nadal segons lo que ab rara unanimitat publicaren todas las llistas rebudas á n' aquella hora.

En mitj de la cridoria que 's produhí á la plassa y que 's refermava y engroixía á cada nova confirmació del benhaurat succés, el senyor Bonjoch encare volia esperar *las officials*, pero ningú se l' escoltá y ell mateix acabá per adherirse inconscientment á la boja gatzara que regnava arreu.

S' organisaren festas; se contractá una cobla pera que toqués tres nits seguidas davant de ca l' adroguer; se construhiren archs triomfals ab motius de vert natural; se llogaren banderas y gallardets pera guarnir la plassa, y 's feren iluminacions á la veneciana.

—Ab aquests parássits de la política s' ha de fer lo que 's fa ab els insectes molestosos: se 'ls esclafa aixís ab els dos dits... y no se 'n parla més.

—El gran qué es cremarho tot; y quan lo de dalt y lo de baix sigan unas bonas brasas, allavors el gran qué es... ferhi una costellada al damunt.

Cansat d' estar sitiad, intenta el moro treure el nas pel cantó de Montjuich, mes, per salvar la pell, Zeid entrega las claus de Barcelona á Ludovich.

La gent omplia continuament la casa del depositari y tot eran enhorabonas y comentaris.

Dominant aquell trahut se sentían veus de:

—¡La grossa!

—¡Visca l' Agustí!

—¡Ja som rics!

—¡Cinchcents mil duros!

—¡Visca 'l Govern!

Un curiós parlá de lo ben repartida que fora aquell any la grossa.

—Y tal—li respongué l' Agustí. — Jo 'n tinch sis décims; els altres quatre 's díu si son al extranger. Donchs aquests xeixanta duros están repartits en deu apuntacions de cinch pessetas, vint de deu rals, cent trentavuyt de cinch, y quaranta quatre de vintiun quarto; y els que las tenen, tots ó casi tots son treballadors.

—Ja no 'n serán may més—acabá sentenciosament el curiós.

En un recó de la botiga el carboner, la Laya, el sabater y el senyor Galí y quatre ó cinch més tractavan d' aclarir si aquella sort els hi havia portat una dona que tirava las cartas y que ja l' havia anunciat oportunament al ser consultada. Qui mes qui menos tots eran del parer de que de vegadas l' home més renegat ha de creure en bruixas.

Mes enllá un s' estirava els cabells desesperadament perque no volgué posar res al bitllet ab tot y haverne estat pregat.

Al peu del taulell el senyor Bonjoch, el vigilant, el safretjer y en Badallet discutían si s' havia de cobrar ab bescompte, desseguida, ó sense, al seu temps. D' aquesta última opinió sols n' era el senyor Bonjoch y afirmava que tot lo demás eran *tractes llauninos*.

A la plassa hi formiguejava tota la barriada y moltes collas de desocupats que la sensacional nova hi atragué.

En un rotllo, el més nombrós, en Sebastiá explicava que 'l día que va comprar l' apuntació va abocar el saler á taula; un altre feu saber que una gitana li digué la bonaventura y li va prometre que treuria la grossa: aquell refería els mil incidents que va passar la seva apuntació pera aturarse definitivament á las sevas mans; una vella contá que hi va posar dos rals y mitj que n' hi donaren d' una agulla de pit perque á la nit avans havia somniat que li tornava á créixer la cabellera.

—¡Jo aquesta nit hi somniat pilas de diners, donas!—digué un altre y per una coincidencia misteriosa es trobá que molts també havían somiat el mateix.

—Quan las cosas han de passar, ellas mateixas ho senyalan—comentá sabiament la Laya.

Y tothom hi deya la seva.

Pe 'l vehinat es reya y es cantava á tot arreu; un ambient de felicitat omplia l' espay. De tant en tant entrava algun ressagat que no n' havia sapigut res fins á última hora y se 'l rebía á só de bombo y platets.

Las festas duraren una senmana.

Se digué que una dona s' havia tornat boja d' alegría.

Arribaren las llistas oficials y no contradiren á las particllars.

Tots els diaris parlaren del aconteixement.

En una ó en altra forma tots venían á dir lo mateix:

“La esbojarrada fortuna ha tingut un quart d' hora bó.

„Més de doscentas familias obreras acaban de sortir de la miseria ab el cop del etzar que ha adjudicat al número 13,531 el primer premi de la Lotería de Nadal d' enguany.

„Aquest acte inconscient de la sort, es de una moralitat y de una justícia tan hermosament humana, qu' ell per sí sol justifica la existencia de la *timba nacional* tants cops combatuda.

„Nostra enhorabona al depositari del bitllet senyor Agustí Solanas, quin retrato junt ab els dels principals favorescuts publiquem á títul d'informació.”

Y finalment s' extenían relatant coincidencias extranyas, escenas emocionants y declaracions íntimas dels retratats.

III

Per no indisposarse ab els demés, el senyor Bonjonch transigí y 's cobrá 'l premi ab un sensible bescompte; y el día que 's procedí á repartirlo solemnement, els afortunats sortían de ca l' adroguer més inflats que ministres, mirant riallers á tothom y adoptant un cayent de personas adineradas y satisfetas del mon que donava enveja.

Devegadas una dona passava la porta portant la almosta de diners á la falda y mirántsels ab estúpit esverament. Després els ensenyava á la maynada que duya y plorant silenciosament, s' allunyava.

Al endemá tots tiraren els seus càlculs. Tots pensaren en cosas que may hi havían pensat ó que hi havían pensat en somnis... y 'ls semblá que somniavan...

IV

Passaren uns quants mesos y aquella barriada aná perdent la sobreexcitació que l' havia trasbalsat desde 'l Nadal últim, pero de mica en mica adquirí un nou caràcter.

Els establiments de la majoría dels afortunats havían sigut venguts y aixó hi portá un important contingent de nous vehíns; altres plegaren el negoci, y alguns introduhiren reformas. L' adrogueria 's transformá luxosament y á la fatxada s' hi colocá un rétol de cristall que ab lletres dauradas, deya: *Comestibles de la Fortuna*.

Mes enllá de la plassa, al extrém de un dels carrers que hi afluían, hi havia un camp ahont els que cobraren una bona participació s' hi fincaren. Al cap de vuyt ó deu mesos el camp era un carrer de casetas novas, baixas en sa majoría. D' aquell reonet se n' ha dit sempre més el *Camp de la Rifa*.

Tota la barriada senyorejá més desde alashoras.

Sols el senyor Bonjoch lluhía 'l mateix bolet suat y esquifit y el mateix jaqué roig de colzes esmolats. Sols ell continuá sent el mateix, passant á ca l' adroguer els vespres, treballant els seus negocis de día y fumant els mateixos innobles escanyapits.

V

Passá la sobreexcitació de la barriada, pero s' hi acentuá una enfermetat social.

A l' altre any á la plassa de la Revolució 's compraren tants bitllets de la rifa de Nadal que per la Festa Major vinent l' adornaren ab banderetas fetas de décims que no havían tret.

Y aquí es ahont se m' acut consignar que tots aquests fets y detalls, noms y fetxas apart, son arrencats de la realitat viva.

VI

Algú que s' havia errat de comptes ja deixá á la Administració de Loterías que expendí el memorable 13,531 las escurriallas de lo que va cobrar á ca l' adroguer.

IMPRUDENCIA TEMERARIA (per *L. Alegret*)

—Reyna santíssima! El retrato de la "Chelito" á la carteral... Y encare será capás de dirme qu' es una amiga de la infancia...

GÉNERO D' EXPORTACIÓ (per P. Molinas)

Las "niñas toreras" quan son á París
perque se las mirin vesteixen aixís.

Y els qu' esguerravan els càlculs cada día eran més.

Avuy se sentía dir que 'l sabater, que se 'n anâ al seu poble ab dòna y quitxalla, ahont es feu rebrer per una música y tot y ahont s' instalá com un marqués, de tiberi en tiberi hi deixá la rifa y la sabateria. Demá 's deya que 'l senyor Galí s' havia encapritxat d' una cómica, al cap de sas vellesas, y que acabava de gastarsho tot en vestits de seda, sopars y cotxes.

La Laya, als cinquanta, volgué casar ab un xitxaretlo sense cap ni centener, que s' ho patejá tot ab quatre días.

Mentres tant al café de la barriada s' hi reunían diariament un bon grapat de parroquians nous ó dels que formavan avans la concurrencia de dissaptes y diumenjes, y allí s' hi jugava de bo y millor, s' hi matavan horas y més horas, s' organisaven *juergas* á altas horas de la nit y s' hi adquiría gradualment l' hábit de no treballar....

VII

Passá el temps y d' aquellas dugascentas familias ja no 'n quedava pe 'ls encontorns de la plassa una cinquentena.

Dels que emigraren cercant nous espays pera una nova vida, tot sovint ne portavan malas novas.

L' un prová un negoci y no 'l va entendre; l' altre s' havia passejat en cotxe dos anys seguits per Barcelona y ja no podia ni passejarshi á peu; per por de topar ab algun acreedor; aquest fou taruguejat per uns que 'l nombraren comanditari d' un negoci ruinós; aquell se feu la ilusió de que sempre mes podria viurer de renda y ja no podia viure ni aixís de cap manera...

May se sapigué de cap que millorés els cabals adquirits per etzar.

¡Era qu' aquells diners estavan malehits!

Era que 'ls que no conseguiren reunir may un centenar de duros pe 'l propi esfors ignoravan el valor que 'n tenían un miler, ó dos ó cinch; era que de cop y volta aquells infelissos afortunats adquiriren una fortuneta

GENT DE GORRA (per Caray d'H)

Ab aquesta moda estranya
un no sab si el foraster
ha baixat de la montanya
ó ha vingut del estranger.

En Badalet explica el seu cas, que potser fou el mes general, en aquests termes:

—Jo vaig agafar els cinch mil duros y vareig dirme: "S' ha acabat el patir, ara á viure; á la edat que teniu tú y la Mariona ja no us pot faltar res." Vareig posar una bona part del picossot á guany y del altre se 'n encarregá la mestressa. Ella y jo treballant gastavam unas quatre pessetas diarias, qu' era lo que 'ns donava la renda y 'm vareig créurer tenir las caixaladas seguras fins á l' hora de clóurer las barras. Pero va passar... que si treballant podíam viure ab quatre pessetas, sense fer res n' havíam de menester vuyt... y no 'ns van sortir els comptes. Jo ja ho veyia que anavam cap per vall, pro 'm pensava que pera tornar á ser lo qu' era, en tot cas, no hauría de menester influencias. ¡També ab aixó hi hagué *error ú omisión!* Quan tocarem el cul del sach y 's gastaren las últimas engrunas, vareig volguer rependre l' ofici, pero havia passat dotze anys sense fer res y l' ofici per mí era ja nou y jo per ell era ja vell; además de que no sabia cóm posarm'hi á fer feyna per falta de costum. Avuy visch

pro no 'l sentit práctic per administrarla; era que 'ls que no mes saben ser richs en somnis, si per una broma de la sort ho son un día efectivament, somniam sempre més.

VIII

Encare ningú s' explica cóm l' Agustí, el famós adroguer, va haver de fugir á América, venentse la botiga de qualsevol manera y deixant un róssech de trampas que feya fredat.

Del seu dependent, d' aquell xicot tan actiu, tan alegre y tan bon minyó se n' ha sapigut que 's va jugar la rifa y qu' es avuy un vividor de timba, gandul, sorrut y mal intencionat.

Al *Camp de la Rifa*, allá cap al any noranta, el que no s' havia empenyat la caseta se la venía ó li embargavan.

Quan s' escuraren las calaixeras, las rendas no pogueren mantenir las novas necessitats dels propietaris, tan desnivelladas, que ni ab tot el pes d' aquell carrer de casas s' equilibraren.

Avuy no hi ha una sola finca al *Camp de la Rifa* que siga del seu primer possehidor.

El desastre ha sigut cumplert, brutal.

ENTRANT Á LA PLATEA (per *T. Sala*)

— Qu' está desanimat avuy aquest teatrol!... Quina fredor!...
— Com que las donas no voleu creure may... Qui 't feya venir tan escotada?...

com puch, més pobre y més miserable que may... ¡si jo no hagués tret la rifa no 'm trobaria com me trobo! Hi ha qui desde aquell Nadal ha sigut perseguit per la malestruga fins mes enllá de la mort. Hi ha qui ha deixat als seus fills indefensos en la lluyta per la vida, perque á l' hora d' exerci-tarse aquests á guanyársela se 'ls tractá com á *noys de casa bona*.

En mitj d'aquell trángul sols ha restat tranquil, seré, impassible, el senyor Bonjoch, el que ab els diners de la rifa no produhí un augment sensible en els seus cabals. Ell sol podria tornarlos á contar aquells diners, perque ell á n' els mils duros ja hi tenia l' encarinyament que cria la evocació dels sacrificis que costan, aquest encarinyament qu' es l' instint de la seva conservació.

Y quan se parla dels seus companys de fortuna cayguts, sol dir:

—Y ¿de qué 'ls havia de venir á n' ells el saberne de tenir quartos?...

IX

Han passat molts anys...

Els que vinticinch anys endarrera vivían pels volts de la plassa de la Revolució, se 'n recordan encare de l' *any de la rifa*, y els més parlan de lo just, de lo consolador que fou aquell cop de la sort... perque 'ls que tenim el vici d' observar per compte propi y de pensar per compte de lo observat, som els menos.

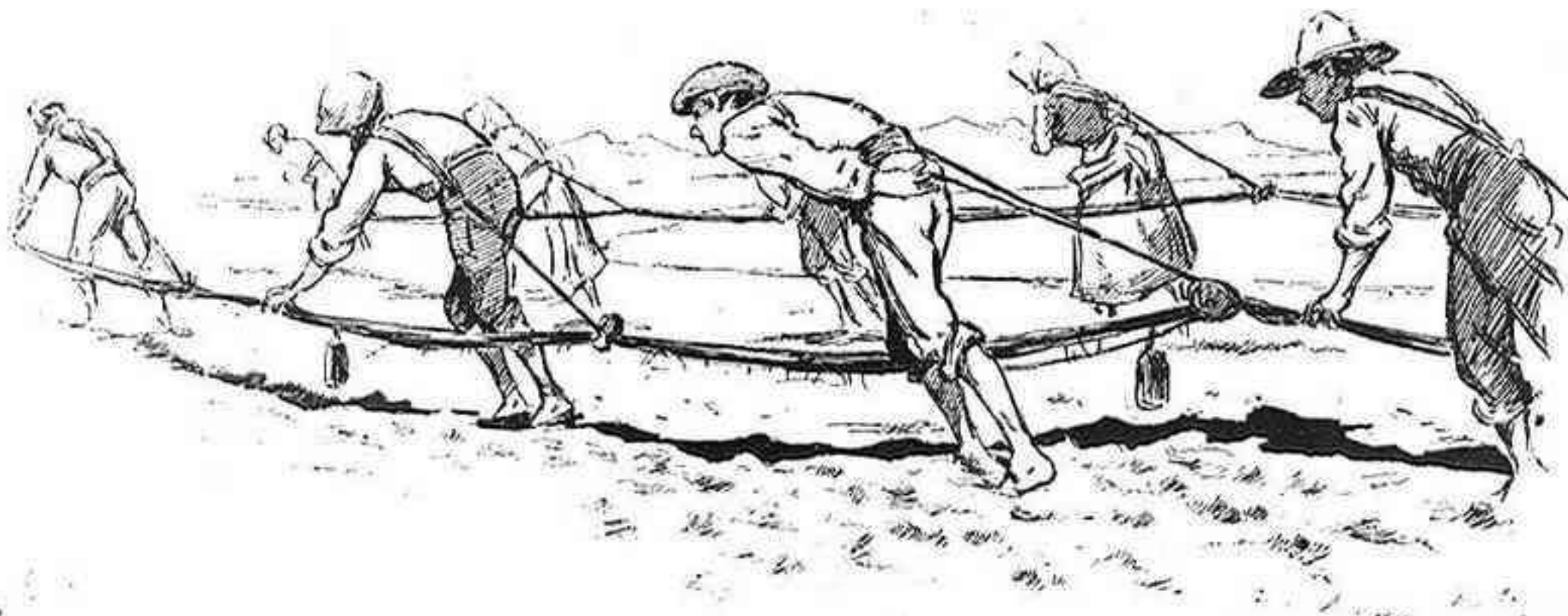
Pero un día d'aquests s' aturá á la porta de casa el vell Taixonera, un dels que foren dels primers propietaris del *Camp de la Rifa*, y 'm demaná una *gracia de caritat per l' amor de Deu*, y ell m' inspirá l' idea de fer un prech á n' aquella prempsa que á l' any vuytanta calificá de moral, jut-jantla per impressións del moment á una bojeria del etzar, tan inhumana, tan injusta y tan immoral com totas las altras bojerias, d' un dels vicis mes antisocials; de pregarli que desde las columnas dels diaris locals invoqui la pietat de las ánimas sensibles per' afavorir al vell Taixonera, á n' en Badalet, al infelís carboner y á una colla més d' aquells *afortunats* que no saben com viure.

¡Una caritat pels pobres que á l' any mil vuytcents vuytanta varen tenir la desgracia de treurer la grossa de Nadal!

E. MARTÍ GIOL

Octubre, 905

GENT DE MAR (per J. Pellicer Montseny)

L' ideal del pescador: "anar tirant".

EPIGRAMAS D' AMOR

ESCALLINT FLORS

—D' eixa toya de flors tan variada
per enjoyá 'l meu pit quina voldrías?
—No una, sino duas, estimada
pera ferme content te 'n endurías.
Una imatge fidel de la besada
al ajuntar las duas flors veurías.
Posâ el clavell encès vora la rosa
vol dir: ton llabi vers ma galta posa.

FERIDA D' AMOR

Hermosa, vinch del riu; ja feya mesos
que no hi havia estat, ay!... d' aquell dia
qu' en l' escorsa de l' auba més esbelta
dos noms, el teu y 'l meu, entrellassarem.

Mos passos m' han portat davant la soca,
mut testimoni de l' enllás d' un día;
recort dolcíssim pera mí, pels altres
una auba indiferent. Ay Deu! tal volta
hi anares després tú y ab ma atrevida
esborreres l' enllás?... Ja res hi queda
com en els nostres cors, dolsa estimada.

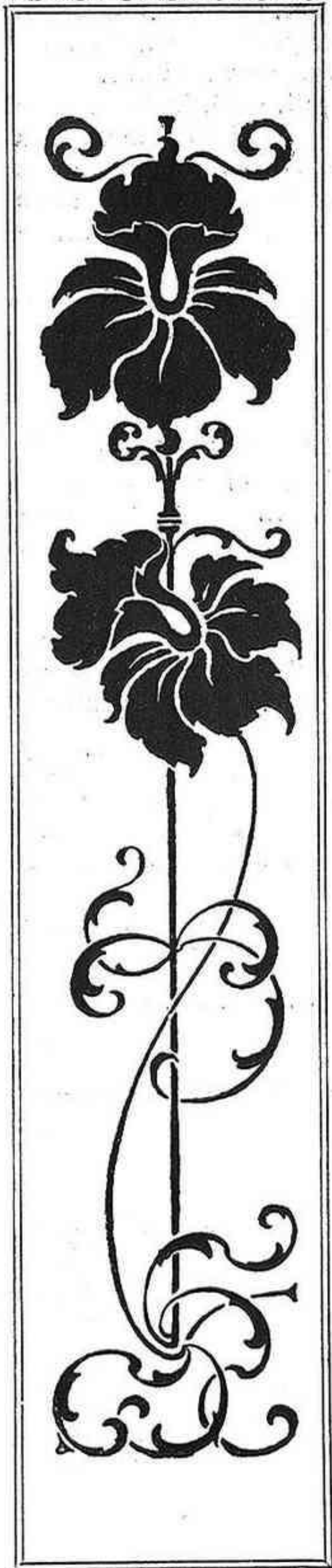
Si es obra de l' etzar plaume cent voltas
més que si es obra teva: així creuria
que per fatalitat vam oblidarnos.

Mes ay! al mateix lloch hont escriguérem
el primorós enllás, hi ha una ferida
que no 's curará may; l' escorsa nova
rebrotará pro hi quedarà aquell rastre...
No hi ha res insensible, vida meva,
ni las aubas del riu ni 'l cor de l' home!

FRIVOLITAT DE LA DONA

Un día, el nen Amor, el deu que á Grecia
se presentava nú á fer traydorias,
se 'm va apareixe á mí ab un pom de rosas.
"Aquí tens mas sagetas," diu: "es l' arma
per triomfar suau... ¿tú no glateixes
per fer teva la noya que t' encanta
al véurela passar davant ta porta
quan va á la font de Mitja-vila al vespre?..
Dónali aquestas flors y al ensemps dígalí
amoretas suaus que á flor de llabi
semblin cansons sols ditas pel poeta.
Veurás quan aviat la tens absorta
y al sabater rival oblida alegre,
que ell toca 'l violí y té tan d' artista
com jo de sabater. Ab prou astucia
avans de l' altra lluna será teva.

A las donas els plau jugâ á la *cluca*
ó á la *gallina cega*, prou s' amagan,
mes si l' home ab constancia sab seguir las
després treuhen el cap porque ell las trobi."
Jo vaig creure al bon nen, mes qui ho diría?
ó m' enganyá 'l traïdor ó ell va enganyarse.
Cóm podia fer meva aquella noya

si jo no era sabater per pëndreli
la mida de sas botas y entre riallas
midarli sa robusta pantorrilla?

A UNA DONZELLA

Donzella generosa y escayenta
d' ayre voluptuós y rostre bell,
¿per qué vas tan contenta
vestida de vermell?

—
¡Avansas ab un ayre tan joyós!
¡Y el vermell viu es tan voluptuós!

—
Ara tú vas ab el bell rostre alsat
á veure ton galant;
quan el sol á la posta haurá baixat,
¿conservarás aquest posat triomfant?

—
¡El vermell l' enardeix al brau galant!

—
¡Es temptadô el vermell... però si estás conten-
si no has d' abaixar may ton rostre bell, [ta,
donzella generosa y escayenta
preséntat al galant vestida de vermell!

AMOR NAIXENT

¡Ay, jove, tendre jove, cóm ens contas
que estás enamorat! Bé tas paraulas
te guardan el secret, pero es inútil...
¿tas accións no fan tot lo contrari?

No hi ha mitj any sopavas, y á la taula
al darrer mós de pá, dols, t' adormías
com l' ignocent infant á la mamella.

En tas galtas molsudas, enrogidas
per la sanch abundosa de tas venas
y en ta riatlla franca
mostravas una vida sense angunias.

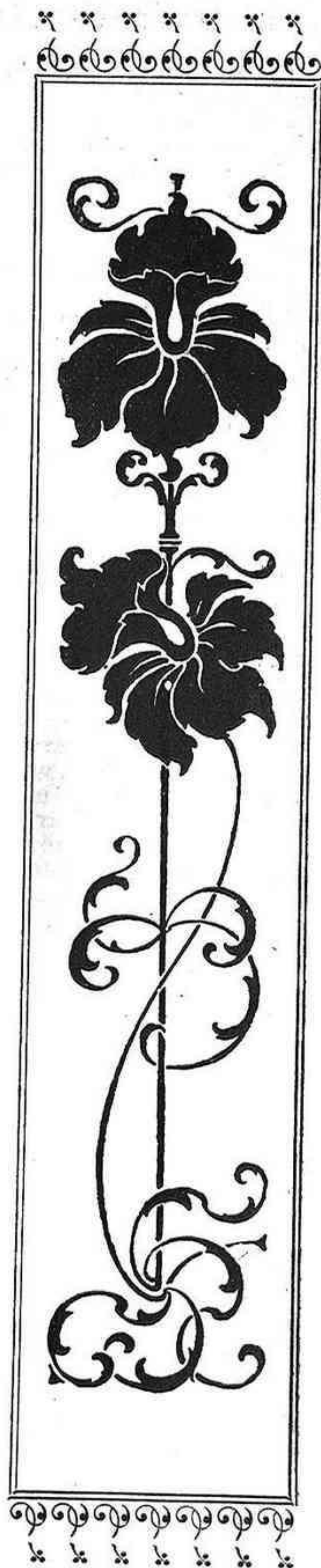
Menjas poch y distret, tens la mirada
vaga, indecisa, al lluny, cap al teu somni.
¿Son els encesos ulls d' una morena
ó el recort penetrant d' uns cabells rossos?

—
¡El mirall se t' endú moltas estonas!

—
Te posas al balcó á las nits de lluna
y elevas la mirada cap als astres
y pel blau infinit perduda resta.
¡T' he sentit sospirâ en aquestas horas!
¡Sospirar!... ¿Si ta mare aixís te crida
li respóns asprament porque 't fa caure
de tos ensomnis? ¡Tú que t' adormías
ab el mós á la boca cada vetlla!

Estás enamorat, sino ¿qué fora
aquest cambi soptat?... Prou las butxacas
m' ho dirán al moment, si las consulto.
¿No hi haurá una carteta en lloch de balas,
ia "parla de las flors," ó potser versos?

JOAN PUIG Y FERRETER

EL CAIXER DE MORTS

¿PER QUÉ LLEGEIXEN EL DIARI?

El caixer de morts se 'n riu
de la gent que 's desconhorta;
apagaren son caliu
y ara té l'ànima mortal

Clava, irónich, els taulóns
y feineja en fer la caixa,
buyt de cor y d'ilusions
pica ferm y 'ls ulls abaixa.

Quan els fita á l'eyna, diu:
—¡Un de més podrintse á terra!—
Té la caixa apunt y riu
y en recorts tristos s'aferra.

El caixer de morts, crudel,
sent per tot indiferencia
desde 'l jorn que vejé al cel
volâ un ángel d'ignocencia;

desde 'l jorn que 'l món traydor
de sas llágrimas va riure,
desde 'l jorn que á son honor
l'anatema hi van escriure!

D'allavors que, indiferent,
res del món el desconhorta,
d'allavors que 'l sentiment
li estrebaren ab má forta.

Al volar sa filla al cel
(una filla que adorava),
va engolirse 'l got de fel
que un butxí li preparava ..

Y en son cor l'odi va entrar
arrapants'hi com un'eura...
¡Prou volia ell oblidar,
mes la fel no 's pogué treure!

Quan mes passa 'l temps, mes dû
se li fa 'l cor, ja té escorsa;
no batega per ningú,
es un ferro que no 's torsa.

Si una fossa va enfondint
riu á cada paletada,
quan la caixa va enlestint
no més pensa ab la soldada.

Si sent plors, indiferent,
sechs els ulls, gíra's d'esquena;
ja 'n té prou ab son torment
y no vol sentí altra pena.

—¡Oydá—crida—què 'm fa á mí
l'altre dol ¡mala negadal,
si quan l'honra 'm van ferí
varen ferhi una riallada!...

La vergonya 'l fa estremir,
l'ira 'l bat y 'l desconhorta
y tot l'odi vol sentir
al entorn de la carn morta.

¡Si pogués el clot cavar
pel vil lladre que ell voldria...
Ab quin goig al sê al fossar,
mort y tot l'escupiría!...

J. AYNÉ RABELL

—=—

Per saber ahont son las quaranta horas.

Per ferse "opinió" per tot el día.

(per Apeles Mestres)

Per saber á quants estém del mes.

Per veure qué diu del seu "ramellet" de poesías... y res més.

LA DAMA BLANCA

La seva cambra guarnida
pareix de l'art un retaule,
té la santedat del temple
y del bon gust l'elegancia:
el sostre tallat de melis,
las parets enmiralladas,
y per paviment catifa
de flors diverses qu'embauman.

Hi ha un Erard marfil y éban
en un ángul de sa cambra,
que las sonatas més célebres
hi entona al caure la tarde.

Hi té labors primorosas,
quadros que pinta á l'ayguada,
literatura selecta,
lassos, puntas, cortinatjes,
y en un tocador de Nápol
ab marquesina brodada,
hi té mil cristalls de roca
plens d'essencias y pomadas.

La perla de la petxina
descrita ab vulgars paraulas,
rarament podia véurela
quan per davant jo hi passava:
La veyá al passeig, en cotxe,
als Sportmens, al teatre,
lluhint uns trajos espléndits
en riquesa y elegancia;
pro un bell jorn de primavera
ja ben apuntada l'auga,
la vaig veure, ¡oh sort volguda!,
en el balcó de sa cambra.

Ab pose gentil, artística,
y els cabells flotant enlayre,
vestía bata esponjosa,
senzilla, com la neu blanca.

M'hi acosto fent reverencia
y li dich: — Excelsa dama,
esteu com jamay hermosa
ab aquesta bata blanca, —
y ella, refugint l'elogi,
atenta, á entrar va invitarme
y á mos ulls va descobrirse
la cambra descrita suara.

En aquell ambient poétich
de placidés sublimada,
dona forma á las ideas
l'angélica dama blanca.

Ja comensa una novela,
ja escriu el final d'un drama,
ja un llibre de poesias
prepara per dá á l'estampa.

Y se la veu sempre sola,
humil sempre y sempre casta.

Ab ver greu vaig despedirme
de la excelsa dama blanca,
y'm semblá sentir las notas
al piano, allá, en sa cambra,
de las obras de Beethoven
qu'hi entonava cada tarde...

JOAN REDONDO

BALADA

*Premi en els Jochs Florals
festius de BARCINO.*

Pujant per la baixada
del pelat bosch,
de nits vaig veure á n' ella
eixint el sol.

—
En mitj de la gran fosca
vegí son sér...
M' esperava riallera
ab plor desfet.

—
La nit era serena,
plovía tant,
que vaig aixoplugarme
sota 'l cel ras.

—
La Lluna soleyada
süava molt;
el Sol dins las tenebras
tenía por.

—
La nina camí feya
envers el plá
baixant per la pujada
dintre del Mas.

—
Sens moure's de la cambra
el trist donzell,
despert d' amor somniava
un cel. . obert.

—
Un sepulcral silenci
molt sorollós
regnava, sense serhi,
per tot l' entorn.

—
Tot d' una, la pastora
(que ja era al llit)
aná corrents, sens moure's,
al bosch dormint.

—
El seu aymant buscantla
á dintre l' hort
se varen trobar prompte
sent clar, ben fosch.

—
Y mentres ells s' estavan
al hort tots sols,
els van trobar sos pares
al cim d' un sot.

—
Ella 's quedá tranquila
ab fort desmay;

¿PER QUÉ LLEGEIXEN EL DIARI?

Per veure si "ha sido hallado" un peter blanch
ab tacas de color de xacolata.

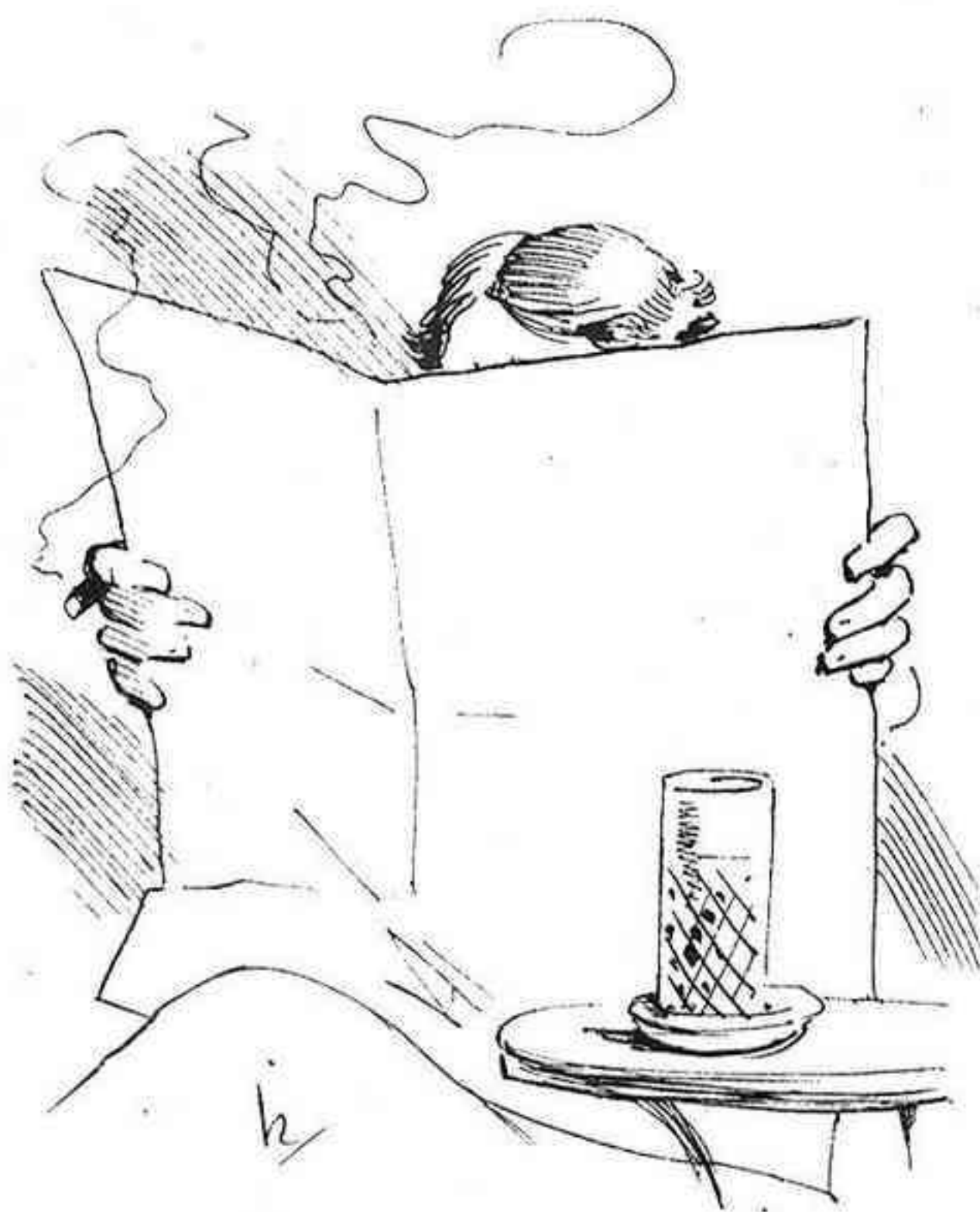

Per veure quin día surt vapor per América ó per
la "quinta planeta".

(per Apeles Mestres)

Per saber quants graus va marcar ahir el termómetro.

Perque ha vist entrar un "inglés".

mes ell, corrent depressa,
restá clavat.

D' aquella nit terrible
de Sol tan fosch,
tothom y ningú 'n parla...
¡¡Oh, quín horror!!

PEPET DEL CARRIL

CANSONETA

Jo 'n tinch, moreneta,
nineta, ninó,
un llibre qu' hi anoto
tot el meu amor.

El llibre es de plata,
nineta, ninó,
el llapis de nácar
y té 'l capsal d' or.

Té, hermosa, el meu llibre,
nineta, ninó,
perque tú hi anotis
també 'l teu amor.

Pero avans d' escriure 'hi,
nineta, ninó,
alegra'l y estima'l
y acosta'l al cor.

Després dom el llibre,
nineta, ninó,
que al ser á mos brassos
jo ho llegiré tot.

Mes ¿qué hi escrigueres,
nineta, ninó,
que cauhen las fullas
com d' un arbre mort?

¡Es que hi estampares,
nineta, ninó,
lo que no sentías
á dintre ton cor!

Jo 'n tinch moreneta,
nineta, ninó.
un llibre qu' hi anoto
tot el meu amor.

JAUME MAS Y BURILLO

FEMINISME EN ACCIÓ (per *Mariano Foix*)

—De modo que vol ser dependenta de casa... Y cómo está de comptes, vosté?
—Aixís, aixís... El meu marit, á ratos perduts, me 'n ensenya; ja comenzo á saber multiplicar.

LA PREPOSICIO A EN LO Tirant lo Blanch

(Contribució al *Diccionari de la Llengua Catalana*)

A MOSSEN ANTONI M.ª ALCOVER

A vos, incansable paladí, infatigable rebuscador y escorcollador indómit de las bellas de nostra llengua, á vos va endressada aqueixa nota, la primera del meu "*Diccionari del Tirant lo Blanch.*"

* * *

- A. preposició.—“Donant fí *a* la ploma es no *a* la ma,” (cap. CXV) (1).
Considerada preposició pot significar las relacions següents:
- 1.ª *Acció.*—“e pujaren *a* cavall molts altres ...,” (cap. CCCXL).
 - 2.ª *Objecte de la acció.*—“ell e Diafebus anaren al palau e duna finestra Stefania los veu venir e ab cuytats passos ho ana *a dir a la* princesa,” (cap. CXXVII).
 - 3.ª *Terme de la acció.*—“e com Plaer de sua vida veu que la Princesa nos volia gitar, e li havia dit que sen *anas a dormir.*,” (cap. CLXII).
 - 4.ª *Direcció.*—“Senyora, dix Diafebus, partit es de la posada per *anar a seure a* la cadira del juhi,” (cap. CXXVII).
 - 5.ª *Lloch.*—“que al endema e de aqui avant foren *a la casa* del juhi,” (cap. CXXIV).
 - 6.ª *Temps.*—“E totes nits lo Capita fahia guayta apres que exia de la casa del Emperador, fins *a mitja nit* ell anava per la ciutat,” (cap. CXXIV).
 - 7.ª *Semblansa, costum, us.*—“No penseu que tota aquella missa la Infanta pogues acabar de dir ses hores mirant a Tirant e a tots los seus molt ben vestits e abillats *a la francesa.*,” (cap. CXIX).
 - 8.ª *Situació.*—“Feriu ab tota la gent *a la part dreta.*,” (capitul CCCXXXIV).
 - 9.ª *Distancia.*—“e posaren siti en torn de la ciutat molt pròp, *a dos tirs de ballesta*, la qual ciutat era molt gran e fortíssima,” (cap. CCCLXXXIV).
 - 10.ª *Terme*—“lo Duch no te provesio sino per *a un mes*, ab tot mes larch *a mes e mig.* (cap. CXXXI).
 - 11.ª *Posició.*—“e tira envers de aquella part, e troba lo Rey *a peu* que nol lexaven pujar a cavall,” (cap. CCCXLIV).

* * *

(1) La numeració de capítuls segueix a la edició de Valencia de 1490.

DEL CONSERVATORI DE BRUSSELAS
(per *Joi*)

Primer premi de violí
que de tant fê anâ l' arquet
ha agafat un gesto així.

Se troba usada moltas vegadas en compte de *ab, al, com, de, en, per, que, un, etc.*

A per *AB.*—“e no ab prou paciència ni ab molta discreció, ana cuytadament al lit, e crida *a* veu baxa.” (cap. CCLXII).

A per *AL.*—“la qual deuen guardar molt les donzelles e dubtar, perço que ab puritat puguen aplegar *a* talem de benedicció.” (cap. CCLXXI).

A per *COM.*—“Tots digueren: Senyor, *a* difícil cosa tenim nosaltres esser vencedors.” (cap. XXIII).

A per *DE.*—“Los moros dalli hon staven per venir hon eren los crestians per força havien *a* passar una gran muntanya quey havia.” (cap. CCCXXXIV).

A per *EN.*—“E la Emperadriu trague de una caxa hon tenia les sues joyes, un collar dor fet *a* forma de miges lunes.” (cap. CCLXII).

A per *PER.*—“nous resta altra cosa sino haver pres lo Duch de Macedonia, *a* caminar aquestes xxv legues quey ha fins a la ciutat de Constantinoble.” (cap. CXXXIII).

A per *QUE.*—“volgue tornar en la bahina la spasa e no podia, que un home armat prou te *a* fer de poder stojat la spasa.” (cap. LXXII).

A per *UN?*—“Lo Rey de Tunij portava *a* Masomet sobre lo bacinet, tot dor.” (cap. CCCXLIV).

* *

Se troba suprimida en moltas locucions: “e com foren dins en la cambra trobaren que lo Comte stava *aconortant la Comtesa.*” (cap. III).

J. GIVANEL M.

UN POBRE TRANQUIL

SONET

Ab la porta del pis qu' estich, oberta
de bat á bat, m' estava l' altre dia
contemplant una hermosa alegoria
que d' un llibre que tinch hi ha en la cuberta.

Quan tot de prompte un pobre, ab veu incerta,
desde 'l llindar va dir:—¡Ave-Maria,
una almoyna per Deu!...—Mes jo tenia
la pensa en el dibuix tota complerta.

Veyent que no 'm movia, de la porta
se 'n va venir cap á n' allí ahont jo era
y va tornar á dir, pró ab veu forta:

¡Per mor de Deu, almoyna!—y al darrera
va afegirhi:—¡O si no!...—Jo que li faig:
—¡Qué faréu?—y va dir:—Si no... me 'n vaig.

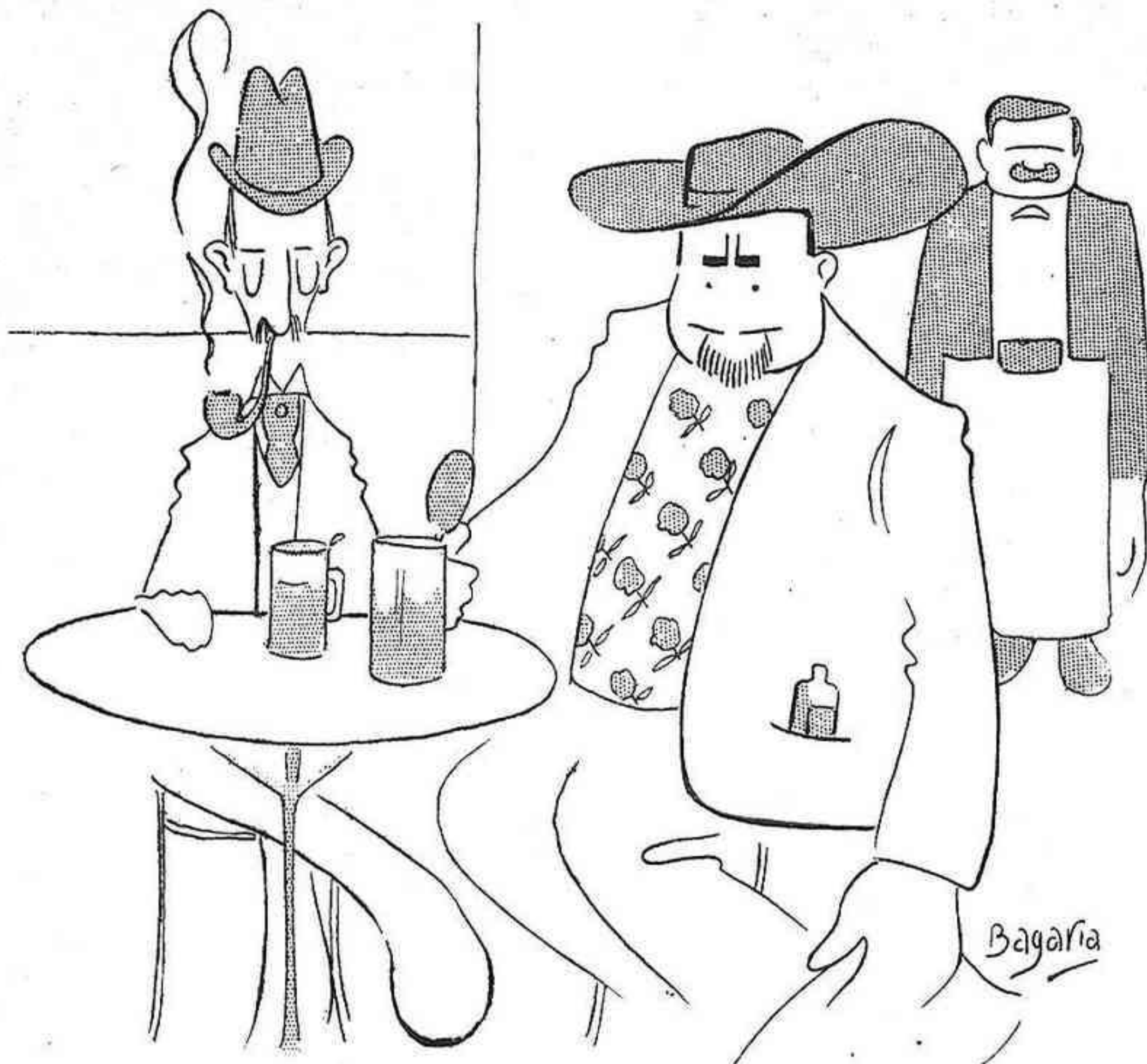
R. PAMONICAS

CAMÍ DEL CEMENTIRI NOU (per J. Llopart)

Maniobras que s' han de fer el dia que plou una miqueta.

AUCELLS DE NIT (per *Bagaria*)

“Fent la cervesa” al Continental.

CANSÓ DE LAS FLORS DELS JARDINS ALEGRES

Pels jardins afilleradas com els contes d'un rosari
fem l'exèrcit de l'essència; som l'alegre corolari
del hivern que 'l Mars s'emporta ab sas vetllas funerals.

El pentàgrama que forman nostras líneas olorosas
es la deu d'hont brollan sempre las cadencias més hermosas,
las estrofas més pulidas, las canturias més genials.

En el músich som fermatas; som la musa del poeta;
en l'amor som alegria, del pintor som la paleta;
en la terra som la vida, y som llum, y som colô,
y en el pit de las hermosas nostras fullas viroladas,
entre agullas presoneras, son l'imá de las miradas
dels galáns que van, ull-presos, arborantse de passió.

Som las rosas de cent fullas; las groguencas carolinas
com conills, d'essència morta; las alegres clavellinas
ab las flors disciplinadas: grana, crem, rosa y vermell...

Las campánolas vistosas; las violas funerarias;
las rissadas crissantemas; las meladas passionarias
imitant sas cinch agullas, la figura del martell.

Som las plomas d'etzavara que don' nom Santa Teresa;
som las rosas vellutadas, de la grana més encesa;
ó be aromas de tronchs febles com agullas de picar...

Som verbenas ó som fucsias, xeringuillas ó geranis,
ó be lliris de tots sigles, consemblants á petits cranis
d' uns insectes qu' en els marges s' hi degueren enterrar.

Som la ruda malcarada; camamillas sanitosas;
la suau María-Llu sa; els velluts de flors sedosas
ab sas crestas atrevidas, com rubins d' ardent color...

Gallarets de flor rosada ab figura de gallinas;
romanins de flaire dolça; puritanas taronjinas;
roserars d' enredaderas; diminuts pésols d' olor...

En las ratllas paralelas de la terra treballada
som sauchs que s' abrahonan en frenética topada
espantant á las porugas picardías blau de cel...

Som magnolias olorosas; y rosellas sense essencia;
y camelias esplendentas junt ab lliris de Florencia;
y argilagas bosquetanas ab sos calzers plens de mel.

Som las gojas carbassencas que son ricas en florida
pero pobres en aroma; la modesta margarida;
els jonquillos olorosos; els blanquíssims llessamins...

Som las llágrimas nevadas; y la fulla remeyera
dels cascalls, flor dels ensomnis, qu' en el opi es la primera;
y la bella malva-rosa qu' es la reyna dels jardins.

Sempre alegres y gemadas, sempre bellas, sempre solas.
oblidadas dels poetas las floretas camperolas
no volém altra alegría que gosar la llum del sol...

Sols *Joan de nit* desitja el misteri, l' hora bruna,
nou Pierrot que d' amor cego sos dolors conta á la lluna,
com al astre-rey els conta el movable girassol.

Pels jardins afileradas, com els contes d' un rosari,
fem l' exércit de l' essencia, som l' alegre corolari
del hivern que 'l Mars s' emporta ab sas vetllas funerals...

El pentágrama que forman nostras línia olorosas,
es la deu d' hont brollan sempre las cadencias més hermosas,
las estrofas més pulidas; las canturias més genials!

ANGEL VILANOVA

MONÓLECH D' UN PESCADOR DE LLAGOSTAS

UN DÍA DE TRAMONTANA

(L' escena representa l' interior fumat d' una de las barracas de Cap de Creus. Al sostre hi ha penjat un camastro. Per terra, algunas ollas, plats, nansas y cordas. De tant en tant se sent bufar á fora la tramontana).

EL PESCADOR (mirant al exterior y amenassant ab el puny):

—¡Bufa, lladra, més que lladra! Aixís, no 't cansis may de bufar. Tres días qu' aqueixa malehida tramontana 'm té aquí reclós, com si hagués fet una malifeta, tot sol sense veure ánima viventa... Y mentrestant, las nansas y las llagostas morintse de riure aquí fora... Ja vos dich jo qu' es ben divertit aixó. Fa dos días que l' únich company que tinch es un bacallá sech, que m' ha resultat una bona persona; pero, com tota la bona gent, s' acaba. Avuy me sembla que ja 'm dirá l' última paraula. La dona tampoch ha vingut aqueixos días á portarme pá y vianda. ¡Qu' es cas! Estich segur que alguna ratxa se l' emportaría rostos avall. . (Se sent bufar el

IGNOCENCIA Y VICE-VERSA (per *Ida*)

ya per

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
ATENEU BARCELONÉS

—Mira, nena: si 'l papá 't pregunta ahont hem anat, no li diguis pas que venim de casa d' aquell senyor.

—Y si no m' ho pregunta?...

vent). ¡Aixís, bufa, fins que reventis, malehida! ¡No 't cansis de xiular, com si jo fos un cómich dolent..! ¡Mala negada!

A lo millor, á la nit sembla que calma y jo respiro, y com si 's volgués burlar de mí, tot d'un cop se desencadena ab un pet de barberols, que pareix que s'endugui la barraca. Y xiscla remidament, y arma un desconcert com familia mal avinguda que 's baralla.

¿Saben qu' he somiat avuy? Que las llagostassota 'l mar, tot fentse ganyotas, ballavan una sardana ab una cobla de peixos grossos, en la que un mero tocava 'l fiscorn y un dufí la berra. Ja poden ben ballar y divertir-se, que no tenen pas millor defensor que la tramontana.

¿Y encare 'ns venen ab la *vreda*? Jo 't flich; ja vos dich jo que la tenim sempre la *vreda*; no hi ha pas cabo de mar ni canyoner que 'ns fassi més la forsosa. La *vreda* del Govern dura sis mesos, y la de la tramontana sis més... ¡Qué hi farém!

La vida del pescador.
Fam, fret y dolor...

(Se sent bufar). ¡¡Recristo!! Sembla qu' ara comensi... Fá com las criaturas rebessas, que paran un moment per rependre alé... Me sembla que se 'n ha emportat una teula. ¡Tant se vall! Teula més, teula menos... Aixís potser portará á Cadaqués noticias mevas á la dona, y li donará expresions...

¡Quína pessigada!.. Un día d' aquests hauré de passar petroli per aqueixas fustas...

Tornant á lo que deyam... Entre la *vreda* del Govern, la de la tramontana, els vapors que 'us tallan las sirgas, las corrents, y la baixa dels cambis, ja vos dich jo que ara mateix será més profitós anar á cercar sas llagostas de terra, que sas llagostas de mar. Bah... Ja voldría ser al diumenge per fer la manilla al Cassino...

¡¡Quín aburriment!! No 's pot treure 'l nas á fora... Jo no sé si es per-

NO TOTS ELS PAGESOS SON PAUS

(per J. Pellicer Montseny)

—Bona anyada de aufals, Tófol!... Vaja, que al últim podreu menjar...

—Tafumet!... Primer menjarán els animals dels senyors.

que no faig res, qu' ara 'm torno á sentir d' aquella mena de maragassa que m' havia curat el senyor Victor... Aviat tots els mals me vindrán no més de sentir aqueixa malehida gropada... (Gran ratxa). Sembla que passi pel teulat tota la caballería de 'n Missas.

(Mirant per la finestra). Ara passa el correu d' Alger... ¡Ja t' hi farà ser, gran!

Ahir fins vaig atrevirme á sortir á pendre l' aire, ab perill de que l' aire me prengués á mí. ¿Y no saben qué vaig fer? Vaig anar á Cala Lluisa, y després á Cala Torta, y no tenintne prou, á Cala Seca y fins á Cala Jugadora; pero enloch me sentia bé... Jo hagués volgut esser á Cala Dona

¿Qué deu passar pel mon? De segur que hi deu haver hagut alguna crissis, perque tres días seguits d' un mateix Govern, ja no pot esser á Espanya.

¡Ja 'l voldria jo aquí á n' en López Domínguez! Aquí sí que s' hi podria entretenir criant canaris... (Se senten fortas ratxas). ¡Batúa Cullaró! Si colcum día trobém la manera d' aprofitar aqueixas ratxas, jo vos asseguro que 'n serém de richs á Cadaqués, perque á vents y á pedras ningú ens guanya.

¿Ho creurían? Aquí, sense poder fer res ni enrahonar ab ningú, sentint sempre á la tramontana bufa que bufa com un endemoniat, á estonas m' anyoro. Y penso ab el banch de 'n *si no fos*, y ab el cantó de 'n Costou

NO TOTS ELS PAGESOS SON PAUS

(per J. Pellicer Montseny)

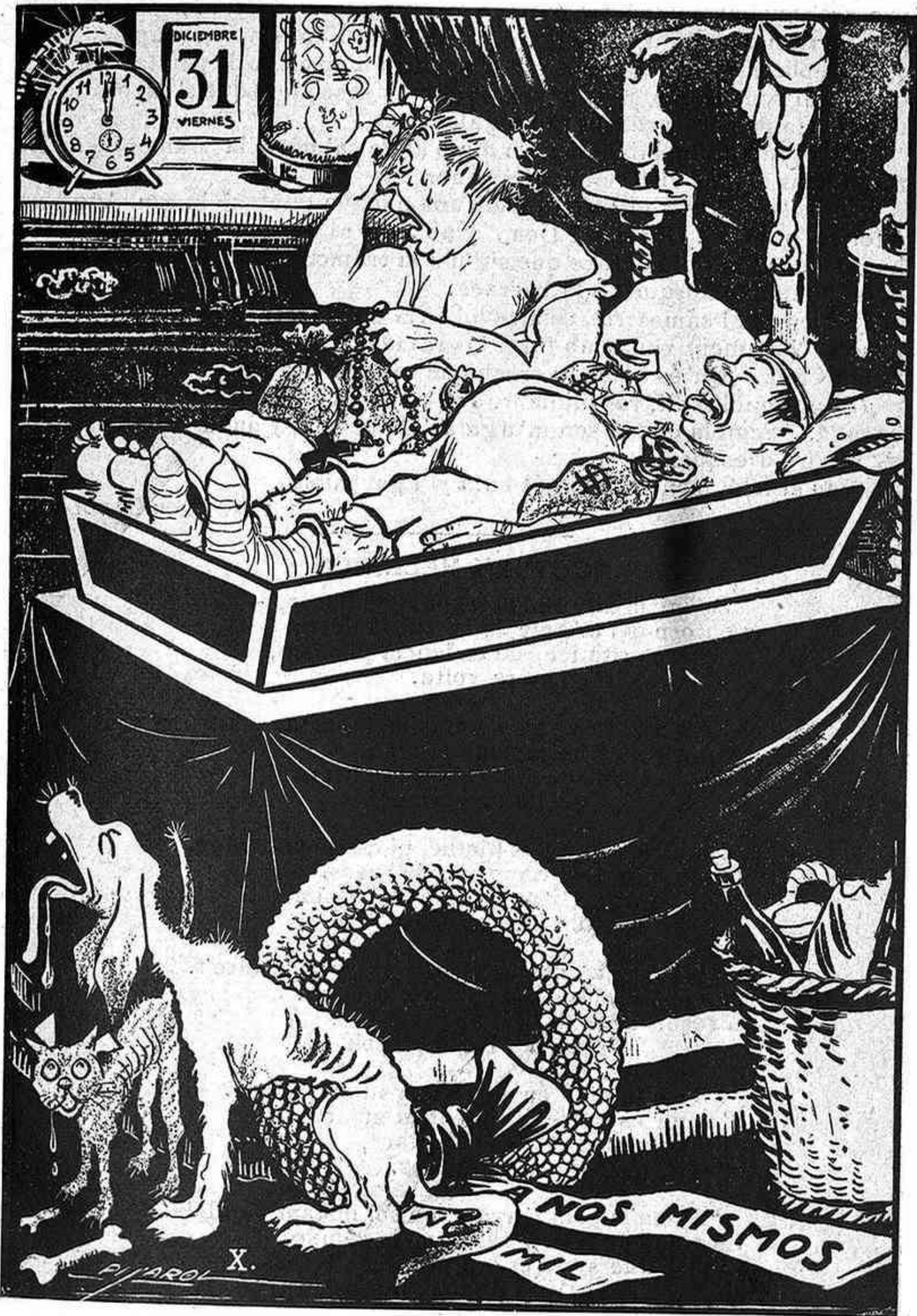
—Ah, escolta, Laya!... Si els amos diuen per pujar digals que aquí, ara com ara, tenim els tifus, el cólera y la verola negra...

y ab sas cridas de 'n Rebinxo. Y sobre tot, lo qu' anyoro es l' aigua de la font, tan fresca y regalada... ¿Qué deuen fer aquells arbres de la platja? ¡Pobrissóns! Aixó plá, no la podrán pas resistir aqueixa ventada. Se va acostant l' hora del dinar. ¡Veus aquí tot lo qu' he trobat á sas gambinas! ¡Quatre futarras! No m' atreveixo á dirlos si son servits.

¿Qué farém, pobrets de nosaltres? (Se sent un gat que miola). Sí... sí... ja pots miolar, pobret; jo també miolo per dins. Ja 'n pots donar gracias á la tramontana d' aqueixa quaresma avans d' hora.

¡Pobre mix! Nosaltres avuy dejunarem, y allá lluny, cap á París, ó á Lon-

A TRAVÉS DE L' ERA CRISTIANA.—SIGLE X (per *Picardol*)

Quatre gats van fer corre per la vila
que la terra, á l' any mil, tenia fi;
y la por del any mil fou tan terrible
que 's prepará tothom á bé morî.

dres, ó quí sab ahont, en els grans Restaurants de moda y en las grans taulas dels senyors se menjarán aquellas llagostas que nosaltres varem pescar, aquellas que vé en Félix á cercar totas las setmanas... Y quan assaborirán aquell gust que no té parió de las llagostas del Cap de Creus, qu' arreplega totas las essencias d' aqueixa mar plena de plantas y mariscos, no hi pensarán, no, ab aqueixos pobres pescadors que s' exposan cada día la vida per procurals'hi tan regalat bossí.

No 'ns entristím, mixeta... Un día ó altre calmará la tramontana. De més fortas n' hem vist madurar y caure.

¿Me vols creure á mí? Enganyém una mica la gana ab la son. Anemsen á fer sol pujant... Gracias á Deu... y ab aixó hi ha que fer justicia á tot-hom y donar la rahó encare que sigui á la tramontana... Mentres la lladra bufa, no tením mosquits á la barraca.

(S' ajeu en el camastro). Qualsevol diría qu' he menjat... Potser agafaré la son. (Novament xiulan ab furia las ratxas de tramontana). Sant March, Santa Creu... ¿Qu' és aixó? Jo crech que se 'ns emportará á tots...

(El gat miola). Sí, ves miolant, que 'ns espera un porvenir d' espinas de bacallá... Sembla que la son m' agafa. Dispensin, y quan calmi, cridim...

(S' hi gira d' esquena).

(Cau el teló, mentres el vent bufa y 'l gat miola).

FREDERICH RAHOLA

NOCTURN HELÉNICH

De mitja-nit, en las tranquilas horas,
y entorn del temple de la Cipria deva,
ab passos rítmichs de cadencia plástica,
l' hetera volta.

Com ombra vaga d' una vida incerta,
esmaperduda lentament camina,
y de sos llabis que ha tenyit la porpra
brolla un ensomni.

No es prech, ni es himne, ni cansó manyaga.
Es son murmuri remoreig de besos.
Feble canturia d' un engany dolcíssim
de joya efímera.

Vianant que passas prop del temple: atura't.
Ma veu escolta alegrement y esborra
la recordansa de las penas tristas:
vina á mos brassos.

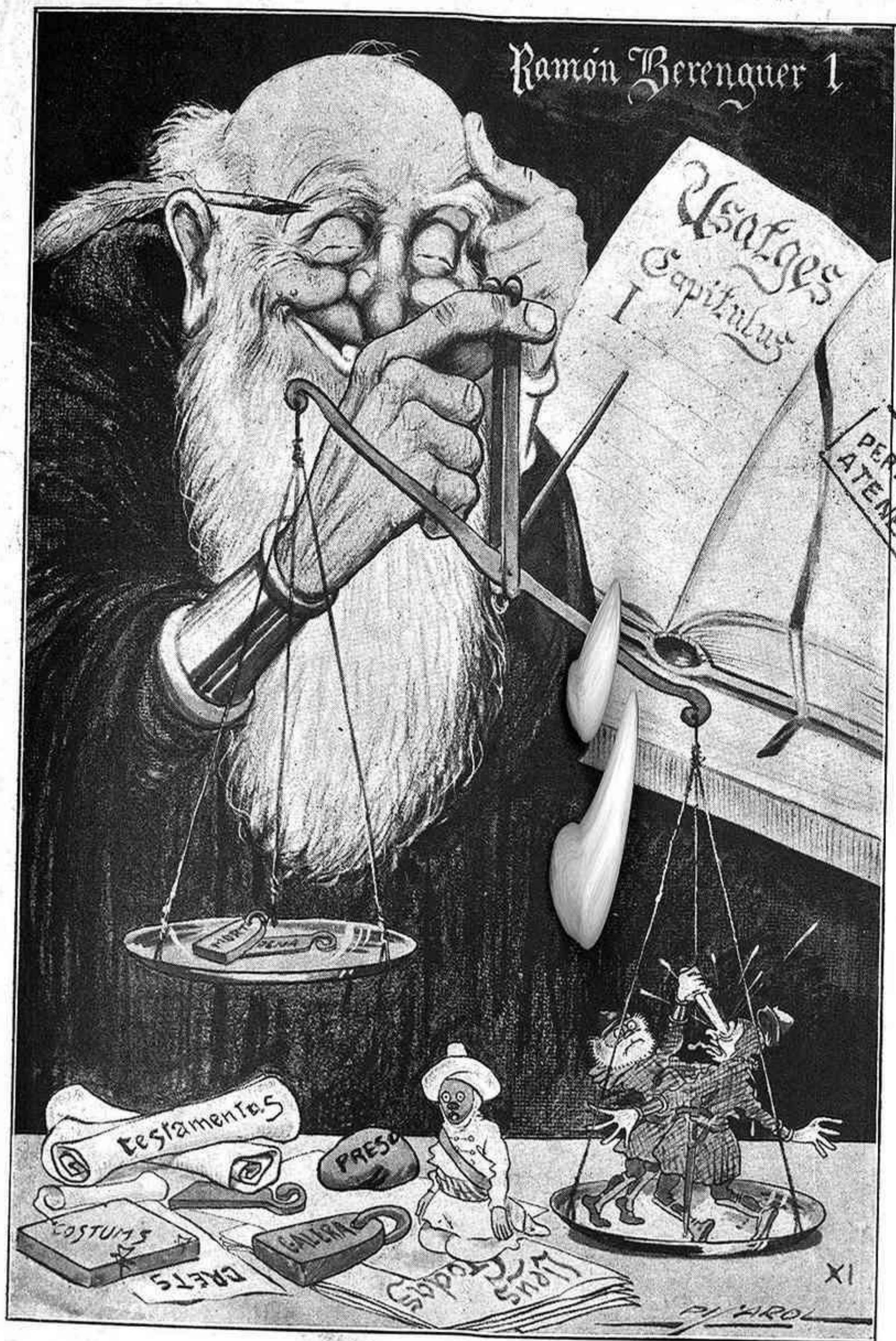
"Gosa la vida en mos petóns tendríssims.
L' amor es sacre fins mentint afectes.
Filla dilecta d' Aphrodita mare,
jo sé mentirlos.

"Ayma'm com t' aymo: un sol instant y oblida.
La vida es curta y cal gosarla sempre.
El pler que 's viu es la Existencia tota.
¡Vina á mos brassos!,

S' atura prompte 'l vianant: l' hetera
vers ell camina lentament: l' abraça,
y poch després dintre del temple vibran
besos sarcástichs.

J. OLIVA BRIDGMAN

Ramón Berenguer I

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
ATENEU BARCELONES

Home de pau, d' honor y de justícia
en Ramón Berenguer va sè oportú:
doná el "Còdich d' Usatjes" á la estampa
y ja may més gosá á xistar ningú.

S' uniren ab el llas del matrimoni
la nena Petronella y Berenguê;

y els regnes de Aragó y de Catalunya
ho varen celebrâ unintse també.

ENGRUNAS (1)

I

Els cops de mar han fet la barca forta,
y valenta com may al mar se llessa.
Els que deyan un temps, "es ja ben morta,"
avuy diuhen, "la vida ara comensa,".

Y es, amor meu, qu' en esta terra baixa,
hont la farsa fa bona la mentida,
qui s' atura vensut li fan la caixa,
qui camina endavant seva es la vida.

II

Jo també alguns anys enrera,
quan per tot ens sobra cor,
quan se sent l' ànima viure
dintre un món rublert de goig,

declarada al sol la guerra
tenia en mon viure foll
y era tan cert que passava
llarch temps sense veure 'l sol.

Mes avuy quan ell me falta,
quan son últim raig s' ha post...
sento que m' arrencan l' ànima
y m' amortallan el cor.

III

No escrich per tú, t' has enganyat si ho creyas:
no ho cregas lector, no.
Per tú no trobarás entre eixas fullas
ni una sola cansó.

Si ets crítich y ta ploma fiscalisa
de ma lira el bordó,
no 't cansis en tractarme de plagiari
faltat d' inspiració.

No 't cansis, porque á mí tant se me 'n dona
saber si soch dolent ó si soch bó.
Si al cap-de-vall qui vull que me llegeixi
no ha de llegirme, no.

IV

A sol post, á n' aquella hora
que 'l cel pert el color seu
y els aucells y flors s' adormen
te vaig dir per sempre adeu.

T' ho vaig dir y t' enganyava
y s' enganyava el cor meu...
que 'l porto clavat á l' ànima
aquell embustero adeu.

(1) D' un llibre pròxim á publicar-se.

En las brancas del meu cor
una aucella s'hi es posada,
qu'entre cantada y cantada
suspira folla d'amor.

Sos cants, á més de vibrants,
tenen tan dolsa armonia
que no 'm canso nit ni día
d'escoltar tan dolços cants.

D'abrassadas y petóns
canta una cansó l'aucella
qu'es la més gran, la més bella
d'entre totas las cansóns.

Canta, canta sens parar
del meu cor en la brancada,
canta sempre, aucella aymada...
¡qu'es ma vida ton cantar!

A. JULIÀ Pous

DEFINICIÓ (per J. Diéguez)

L'amor es un concurs hípich
hont l'home fa de caball.

Si l'amassona es experta
no 'l deixa may desbocar.

EPIGRAMÀTICH

D. Esteve y D.ª Pona
 van aná á passar l' estiu
 á la masía d' en Guiu
 que hi ha al terme d' Argentona,
 quin lloch, segons la revista
 il·lustrada *El Cassador*,
 es bonich y encisador
 desde varis punts de vista.
 Com que son ell y sa esposa
 excessivament tacanys
 van afora tots els anys
 per estalviá alguna cosa.

A pesar d' ésser molt rics,
 puig se 'ls fá un milió d' *endolas*,
 sens fills, fillols ni fillolas,
 molestan á extranys y amichs.

En cambi, en Guiu, que ha sigut
 tres cops casat, actualment
 de fills ne té un regiment,
 que 'l fan anar *geperut*;
 puig quan no blusas ó batas
 li demanan pantalóns,
 cotillas, gorras, mitjóns,
 espartenyas ó sabatas;
 per qual circumstancia un día
 si bé no 'l va persuadir,
 D. Esteve li va dir
 ab marcada villanía:

—Amich Guiu, deixa't de fills,
 que son causa de molts sustos,
 enrabiadas y disgustos,
 compromisos y perills,
 sino ¡ay! un *Cirineu*
 serás sempre: 't compadeixo.

Donchs li juro; may me queixo
 de suportá aquesta creu;
 al contrari 'm fa gosar
 d' alló més cada vegada
 que veig junta la maynada
 á las horas de menjar.

—Cada qual fa lo que vol
 y aixís tot molt bé 's concilia,
 mes... detesto la familia
 y prefereixo estar sol.

No vull parents de cap grau
 que l' *amor* may escatiman;
 pero es ben cert que si estiman
 es tan sols pel vil *cacau*.

No se pas si es rahó lógica
 ni si es sort ó si es desgracia;
 pero á mí sols me fa gracia
 la familia zoológica.

Tinch á casa dos caballs,
 alts y forts com unas torras;
 sis bulldogs, dugas cotorras,
 moltas gallinas y galls.

Ehl.. ¿que 't sembla... *Matadonas*?
 —¿Sab que 'm sembla, senyó Esteve?
 Que vostés á casa seva
 son... *mes bestias que personas*.

AGUILETA

ESCULTURA DECORATIVA

(per *Lambert Escaler*)

Cantonera artística.

EPIGRAMAS

—¿Vols vení al Edén Concert?
 Hi veurás allí á l' Amparo,
 la Petra, la Lola...

—No.

—¿Per qué?

—¡No estich per *romansos*!

—Mentres no fassis estalvis
 no tindrás may cap pesseta.
 —De fé *estalvis* y no vendre'ls
 me vé tota la miseria.

—¿Qué fa l' Agustí, ara?

—Roba.

—¿Y no l' agafan, Aleix?

—No 't pensis que sigui lladre;
 dich *roba* perque teixeix.

J. F. GERVASI

PETONS

Son niu fan las orenetas
 dessorbre de tos balcóns,
 y en els clots de tas galtetas
 hi fan niu els meus petóns.

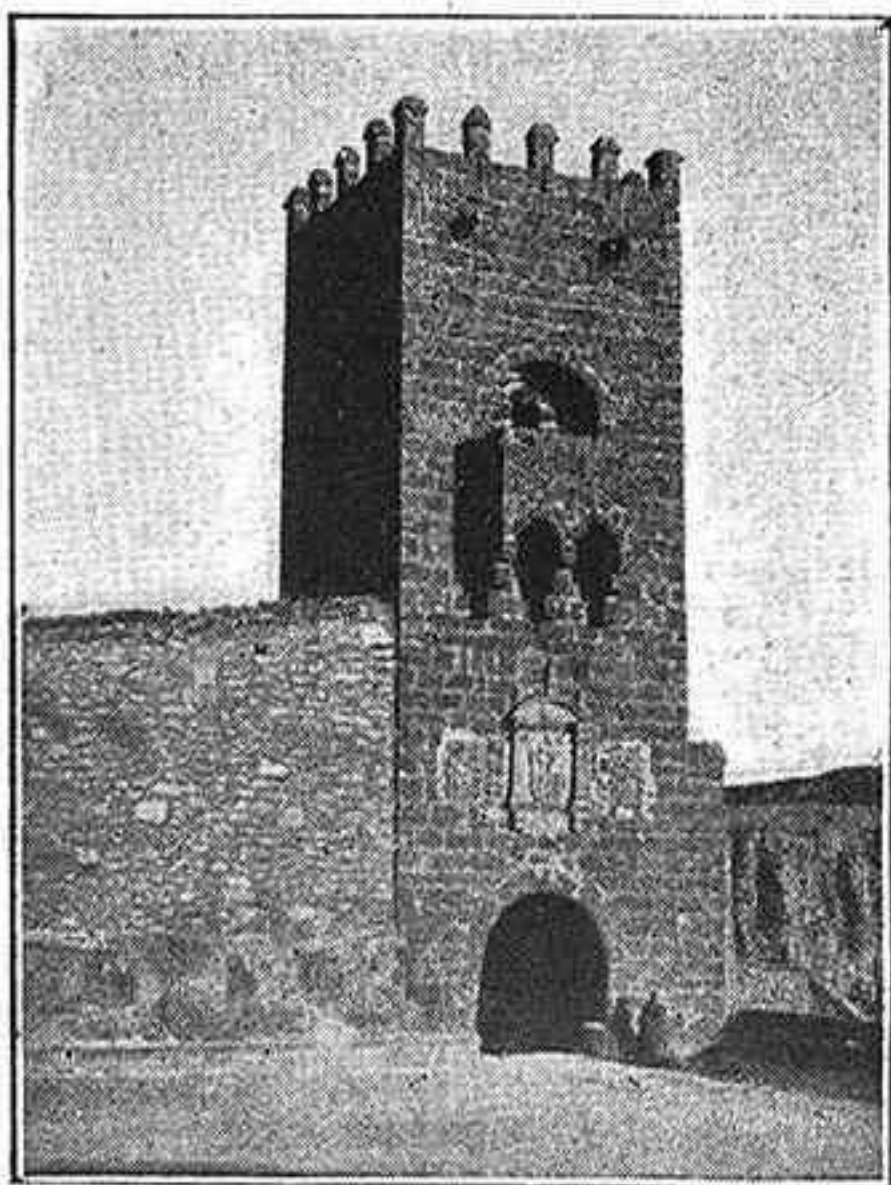
Per xuclar la mel se para
 el papelló en el clavell:
 també mon llabi, repara,
 sobre 'l teu com fa com ell.

Quan se bada una poncella
 del roser, ja escampa oló,
 ta boca fa 'l mateix qu' ella
 quan s' obra per fé un petó.

El primer bes que 'm vas dar
 va eixirte tan espantat
 qu' en el cor se 'm va encauhar
 y encare hi resta amagat.

L' HEREU D' HORTA

ELLAS

Cansat, després d'una temporada de lluyta de totas menas y per seguir la costum d'estiuhejar, vaig sortir de Madrit el mes d'agost dirigintme al *Monasterio de Piedra*. Necessitava un lloch solitari, ahont no sentís parlar de cómichs ni de comedias, ahont no hi haguessin tiples ni crítichs; y el *Monasterio de Piedra*—que recorda quelcom el de Santas Creus—situat á dos horas d'Alhama d'Aragó, 'm brindava el repós que jo desitjava.

Anar á *Piedra* solter es un atentat á la moral; aquell monastir, avans patrimoni dels frares, avuy está convertit en un *hòtel* espléndidament servit que conta casi com á única parroquia parellas de nuvis de tota Espanya que van allí á passarhi aixó que 'n diuen la lluna de mel.

Jo vaig anarhi sol, y al veure totas aquellas parellas agafadas del bras, que

fins pera entrar al menjador no 's deixavan anar, á las vintiquatre horas ja 'm venían ganas d'agafar l'exprés y entornárme'n á Madrit.

Quan estava meditant tot aixó 's presentá una forastera. No era cap criatura; era una dona feta, alta, maca; venía de Barcelona y venía sola.

El trobarnos paysans y trobarnos sols contribuí á nostra simpatía, y tots els días cap al tart anavam á passejar per aquellas rocas, ahont l'encant de las cascadas, aquells torrents d'aygua distribuïts en mil formas diferentas fa oblidar per un moment las bellesas de la capital.

Ella venía de Barcelona y venía á reposar; en el seu front s'hi dibuixava el cansanci, en els seus ulls la tristesa, en els seus llabis el desgany. No era cap virtut; era una dona que havia estimat molt y á molts; el darrer amant, al morir-se, li havia deixat una fortuna que li servía pera passejar ab comoditat el seu aburriment.

Constituía el meu goig parlarli de Barcelona á cada moment, de tots aquells recons plens de recorts...

—¿Per qué no hi torna á Barcelona?—me digué una tarde.—Vosté allá també escribía...

—Es que allá de un éxit me 'n davan vint duros—vaig respóndreli—y á Madrit me n donan vint mil...

Y tot afegint ella: "¡Sempre els diners!", vaig notar qu'els seus ulls s'entelavan, y 'ls obría forsa, forsa, clavantlos en l'horitsó pera prohibir la sortida d'una llágrima.

Portavam vuyt días de diálechs y l'afinitat de ideas ens anava acostant insensiblement. Ella havia viscut molt, y jo també; ella havia gosat lo indescriptible, jo lo mateix, y l'un sortint de Barcelona y l'altre de Madrit ens trobavam al mitj del camí, buscant soletat, reculliment...

Una tarde vam sortir del monastir, dirigintnos á la cascada que té per títul *La cua del caball*; recolzats en la barana de la part de dalt, veyam aquell torrent d'aygua que realment sembla una cua, precipitarse en el barranch.

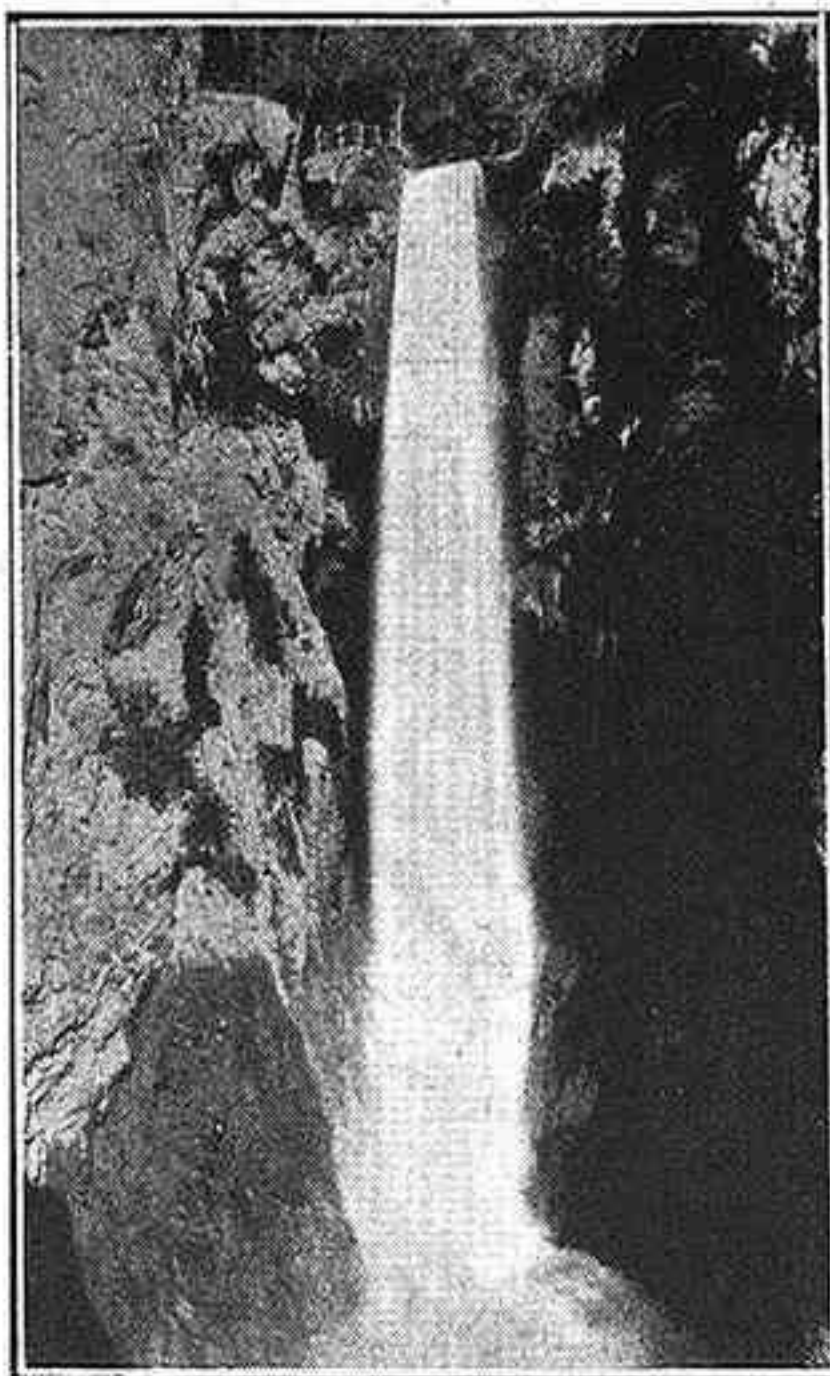
L'hora baixa avansava, els aucells baixavan als peus de la cascada;

nosaltres, ab els ulls clavats al fons, no deyam paraula. Havíam guaytat al horitsó bona estona y la immensitat de l' espay 'ns distreya ab sa grandesa; necessitavam concentrarnos, recullirnos, y per xó guaytavam al fons del torrent, aprop l' un de l' altre, silenciosos, escarbotant pedretas ab la punta del peu, que al caure 's barrejavan ab l' aygua de la cascada...

Jo sentía la carn del seu bras, cuberta per la mànega de una blusa de seda, com se refregava ab el meu, y aquest petit contacte, en aquell moment, me feya estremir tot el cos com si fos tota ella, tota la seva carn la qu' estava en contacte ab mí.

No vaig dirli que la estimava, porque ni era veritat, ni ella m' haguera cregut. Hi ha épocas en la vida en que 'ls homes y las donas, no s' estiman, s' agradan no mes, y aixó vaig dirli: que m' agradava y forsa

Y ella va obrir molt els ulls; els mateixos desitjos que segurament se dibuixavan en ma cara vaig endavinar en la seva, y confosos en estreta abraçada el desitj suplí al amor.

À las vuyt del vespre tornavam al Monastir.

—¿A quína hora 'ns veurém demá?—vaig preguntarli demostrant satisfacció, y ella va respóndrem ab tota cruesa, ab una fredor que 'm deixá petrificat.

—¿Per qué 'ns hem de veure`.. Ara ja...

—Es que jo t' estimo y no 't deixaré may—vaig interrompre, donant tot el calor possible á las vulgaritats que se m' ocorrián... Y ella, seguint ab el mateix tó d' avans va dirme:

—No, si tant se me'n dona que m' estimis, com que deixém de veure'ns; jo tenia aquesta ilusió: ja satisfeta, anemse'n al Monastir que deuen haver tocat la tercera campanada.

L'endemá agafava l' exprés y retornava á Madrit. Las llistas de la nova temporada ja estaban exposadas; el mateix día de l' arribada llegía una obra á la companyia.

Comensaren els ensaigs, els compromisos, la vida agitada, la lluyta. El cambi havia sigut radical; la Naturalesa de *Piedra* havia desaparecut; tenia que contentarme vejentla pintada en las decoracions, y enloch de una dona sincera que 'm doná una estona de goig, sense enganys ni promesas, me trobava ab *demi-vierges* que m' oferían amors per l' egoísme de que 'ls hi repartís un bon paper en las obras que havia d' estrenar...

Per xó, malgrat la impresió que 'm causaren las paraulas que vaig sentir aquella tarde, quan comparo, aburrit en mitj del bullici dels escenaris, penso ab la sinceritat d' aquella dona y la beneheixo, ab l' encant d' aquella hora de goig, que no ha tornat, ni tornarà may més...

JASCINTO CAPELLA

Madrit, Setembre 1906.

LAMARTINE A MISTRAL

(ENTRETIEN XL D'ALFONS DE LAMARTINE)

Poeta de Mayana,
desconegut de tots fa quatre días,
torna de bona gana
al Mas payral á viure com vivías.

Pren l' arada ab ma forta,
cuyda l' oliverar, ves á l' arbreda,
y ans no 's despertin, porta
la fulla de morera als cuchs de seda.

Del corral de la Coma
baixa al riu pel bon temps ab la ramada,
y no agafis la ploma
mes que á estonas, si 't vaga, á l' Hivernada.

Que duas obras mestras
no las fa al mon ningú. Tú n' has fet una
com no 'n fan els mes destres;
dona gracias á Deu per tal fortuna.

Y al costat de ta mare
fes vida humil, que la tindrás ditxosa
com l' has tingut fins ara...
ab Mireya l' haureu mes agradosa.

Escóltam: ta Mireya
no ha nat aquí, que del Orient es filla.
M' apar que allí s' hi veyá
florint entre las Jónicas un' illa.

De sobte las deixava;
y, dant l' adeu al mar de sa naixensa,
á Occident navegava,
y 't duya á nostras costas de Provensa.

Qu' ets de regió llunyana,
cantor diví; que vens d' hont ens vé 'l día,
y has portat á Mayana
el teu cel y la teva poesía.

Mon goig al de tots junto
y 't dono l' abrassada mes estreta...

Cóm te dius no 't pregunto:
¡Tú Marcellus eris! Tú ets el Poeta.

En un jardí hi havia
á Hyères, quan fa temps hi estiuhejava,
un aloés que cumplía
vint y cinch anys y que á florir anava.

El Sol era á la posta
quan l' esclat de la flor mos ulls vejeren:
s' omplí d' olors la Costa,
y llarga estona 'ls vents se 'n endugueren.

¡Poeta de Mayana,
tú ets l' aloés de la terra del Mitjdía!
Tú has florit á la plana
á la mateixa edat en que ell floría.

A Provensa ab ton llibre
li has dat gloria, y plaher, y alé, y gau-
y ton nom, oh felibre, [bansa,
sona avuy ja de cap á cap de Fransa;

Que si l' olor que feya
l' arbre de Hyères va sé olor d' un día,
el perfum de Mireya
no se 'n 'nirá del món mentre 'l món sía.

F. BARTRINA

GÉNESSIS

¡Quán espléndidament cau la ruixada
del sol canicular!
La mitj-diada vé, tota calmosa
y s' ajeu sobre 'l plá.
Se doblegan las plantas abatudas
bo y guayant el cel blau,
com si al sol resplandent li demanessin
una mica d' esplay.
¡Y va cayent la calda silenciosa
sobre 'l terrer gemat!

Las ombras angulosas dels objectes
se veuen destacar
ab uns tons virulents que ab la llum for-
un atrevit contrast. [man
Els mansos animals de la Masía
reposan ensomniats:
els zumzidors insectes també senten
la calor germinal
y restan en quietut; la terra tota
sent un suprém desmay.
¡Y va cayent la silenciosa calda
sobre l' antich casall!

Al tornar de la córt la porqueirola
troba al ferm rabadá:
al botarell del sol sembla un atleta:
¡qué n' es de ben plantat!
Y com sempre, li parla de las cosas
del món, qu' ella no sab:
del sant amor que redimeix la terra,
y fa florir els prats
y caure aqueixa calda benehida
que abrusa tot el plá...

Poch á poquet l' encisa la paraula
d' aquell jove sapat;
entre sos brassos inconscient rodola,
la testa se n' hi vá:
per galtas y cabells sent que l' abrusan
cent petóns afamats,
acluca 'ls ulls, y pert el món de vista
y 's posa á pantejar.

Y va cayent la calda silenciosa
sobre 'ls dos estimats.

A. LLIMONER

"GARÇON DE RESTAURANT,"
(per *Joi*)

—¿Qué ho fa que 'ls casats de nou
sempre demanan llagosta?... Deu ser
perque es peix ab banyas...

EIXIT DEL COR

A TÚ

Aquell llibre que t' he dat
n' es l' obra gran de ma vida,
la nineta dels meus ulls,
el recort d' horas felissas,
el cálzer ahont hi he abocat
dolors, penas y alegrías.

Tot mon cor es dintre d' ell,
tot mon ser es quí l' anima.
Aquell llibre, soch jo enter.
¡Aquell llibre es... quí t' estima!

Consérva'l, donchs, y sovint
passa per sos fulls, la vista;
ríu, quan vegis que jo rich;
plora, si acás te contristan

las expressi3ns de dolor
qu' he derramat en eix llibre.
¡Estima'l sempre, amor meu,
si per cas á mí m' estimas!

† MARIAN ESCRIU FORTUNY

LA MORT D' EN SALT MORTAL

El *Circo* vessava de gent, pero jo, gracias á conéixer bon xich á l'empresari, tenia privilegi de butaca per plé que fos.

L'*entrada general* estava apilotada damunt de banchs gemegaires, farcits de claus tan mal intencionats que semblava fossin rematxats per sastres.

Las funci3ns eqüestres son una classe d' espectacles que sempre obtindrán plens: despertan interés, alegría; permeten molta varietat en el programa y el públich que no vol encaparrarse hi assisteix confiat, sense por als cops d' efecte melodramátichs d' un amant gelós, d' un marit enganyat ó d' un suicida, personatjes que venen obligats á realisar totas las calamitats que indica l' autor de l' obra.

Aixís ho havia cregut jo, fins aquella nit, que 'm trobava certament impresionable.

Hauría jurat que 'ls grans archs voltaichs suspesos sota la gran vela enquitranada, feyan més poca claror que las altrás nits; fins me va semblar que s' apagavan á cada moment, y 'ls xiscles aguts de las amassonas que montavan ardidament els blanchs y lleugers caballs me feyan estremir com l' anunci d' una próxima desgracia.

Prou s' esforsavan els pobres animals en donar la volta ab tota seguretat, mes jo no estava satisfet; ab la punta de las sabatas removía la sorra, dihentme que aquella nit estavan extranyament esparverats.

No solzament me rodava el cap, si que posava també tota la meva voluntat en creure que la orquesta barrejava ponsonyosament algunas notas crudels y fatídicas entre l' alegre giravolt dels seus passos dobles.

Deixem'ho dir: en certs instants, se 'm va ocorre que 'ls incontables ulls del públich s' obrían ab la extranya fixesa del quí present un no sé què dolorós.

Vaig creure, donchs, ab tota la fantasía de la meva ánima que aquella nit tenia de presenciar quelcom esgarrifós, y com que l' últim número de la segona part era de prestidigitació, vaig aixecarme ab el prop3sit de abandonar el *Circo*.

No podria pas dirme si per una inexplicable coordinació d' ideas ab el meu estat, ó bé pel desitj que tenia de distréurem, tot anant cap á la porta de sortida, vaig recordarme d' en Salt Mortal, d' aquell pallasso que tant m' havia fet riure en altrás ocasi3ns.

—Y donchs—vaig preguntar al porter que donava las sortidas—que ja no treballa aquí en Salt Mortal?...

—C3m?!... Que no sab potser lo que va passar l' altra nit?...

—¿Quina nit?

—La del dimars.

—No. ¿Va ferse mal, potser?

—Ell, no.

Va interromprers pera donar una sortida á una má extremadament grossa que s' obría sobre 'l meu muscle; darrera d' ella seguí una verda-

FIGURÍ (per *Ida*)

La flor de l' aristocràcia
del nostre Passeig de Gràcia.

dera invasió de dits d' home, de dona y de criatura, y un cop sortida la última persona,—una dona que deya al seu marrech: *Calla, ó no't compraré vosquillas*,—va posarme al corrent de com la germana d' en Salt Mortal havia caigut ab tanta pega que no feyan pas compte de salvarla.

—El vejessiu á n' en Salt Mortal, tan xerrayre, tan alegre qu' era, y s' ha tornat trist, mal-agradós...

Me vingueren ganas de consolarlo.

* * *

Ab aquest intent vaig sortir per la part de darrera. El *Circo* estava instalat en uns solars per vendre, una mena de camp rodejat de casas y de tapia. Al extrém del fons s' aixecava una barraca d' obra que servia de magatzém, despaig del empresari y habitacions del sereno; á continuació la quadra de las bestias del *Circo*, els carros, y per damunt de tot aixó, en el cel blau, la lluna, rihent com una molsuda cara de Pierrot, mirant de rehull l' alta xemeneya d' una fàbrica que llansava negres glopadas de fum.

Vaig entrar de puntetas pel corredor que conduhia á la cambra en que havian instalat á la germana d' en Salt Mortal.

Un quinqué vell, molt trist y agónich de claror, penjava del sostre, y era tan forta l'olor dels remeys que 'm mancá 'l dalit pera traspasar la porta.

Ell estava al costat de la malalta que li deya dolorosamente:

—¡Ah, no m' haguessis seguit!... Tenías d' abandonar-me com els demás de la familia... y ara encare serías aquell home felís, un pagés taujanás, casat ab una bona dona y voltat de criaturas ..

—¡Layeta, Layeta!... No parlis aixís, sossega't. ¡Me feya una tristesa, pensar que anavas perduda pel món!...

—Bé, sí; t' has sacrificat per la teva germana; pero una germana, creume, es com un' altra dona qualsevol... ¡y val tan poca cosa una donal!...

—¡Calla, Layeta, calla!... El metje ho ha manat; calla...

— Es que...—responía ella ab veu apagada—jo voldria... jo voldria que cumplissis el desitj que tením de tant temps... ¿oy, Miquel, que deixarás aquesta vida?

— Sí, sí; la deixaré.—El pallasso va donar un tó sobrenatural á sas paraulas; després, ab tota la tristesa del dolor, continuá:—Vès, ara que comensavam á tenir un reonet... res... acabar aquesta temporada... ¿Te'n recordas d'aquella caseta d' Esplugas?... ¡Hauríam tingut vianda per tot l' any!... ¡Tan bonica, tan airejada... Pel setembre 's desllogará, y nosaltres, oh, nosaltres no podrém anarhi... Quína mala sort!...

Restá una llarga estona quiet, perdut en las tenebrosas vías del dolor, y després, com si cridés al impossible, digué ab tota l' ánima á la boca:—¡Cura't, Layeta, cura't!...

El quinqué va fer una babarota extranya, una mueca que va recorre las parets y desaparegué pels revoltóns del sostre. El blé espeternegava y eixían pel coll fumat del quinqué unas flamaradetas que anunciavan una foscor soptada.

Aixís mateix pel coll de la malalta sortían uns sospirs lleus, lleus... y després va quedar erta.

* * *

—¡Cura't, Layeta, cura't!

¿Quí no l' endavina, quí no la veu la presencia de la mort? Salt Mortal s' extremí y 's llansá sobre 'l cadavre de sa germana.

Allavoras el contrast fou terrible: l' orquesta cridava altra vegada al públich; comensava la tercera part.

El pallasso s' arrencava els cabells; pel seu rostre passavan aquellas ganyotas que tant m' havían fet riure, mes en aquells instants, eran grotescament terribles, feras, acusadoras...

L' orquesta seguía tocant, tossudament ponsonya; fins allí, y ab ella, arribavan las rialladas del públich.

¡Ahl jo, ja havia notat aquella nit, entre l' alegre giravolt dels passos dobles, unas notas crudels, fatídicas, que 's renovavan sense parar.

El clown sentía tota la bogeria dels grans dolors. Va obrir la caixa y comensá á treure vestits estrambótichs, sapatillas, paperinas de feltre, cascabells, diners y tot; tot ho rebatía per las parets y per terra, els diners, els cascabells, las paperinas, corrent y xisclant com una fera.

El llum s' apagava y s' encenia violentament y l' ombra d' en Salt Mortal voltava la cambra com un cercle de mort.

L' orquesta, que havia callat de sopte, las va empendre de nou ab una furia vertiginosa.

Algú va passar com un mal esperit pel meu costat. Vaig fugir del corredor. En Salt Mortal entrava corrent dins de la sala d' espectacles. Pegá llambregada al públich; doná dos ó tres voltas rapidíssimas per la pista y rihent ab verdadera furia, s' enfilá com un gat per una de las groixudas ver-

Els cristians desembarcan á Mallorca
y ab ells Jaume primè, el Conqueridor,
qui exclama al tastà un tall de sobressada:
—No hi menjat en ma vida res millor.

UN RECÓ DE CAN PARÉS (per *Bagarí*)

Platicant sobre pintura.

gas que aguantavan el sostre.

El públich, que l'anyorava, aplaudía frenéticament. Fou la ovació més sorollosa de la seva vida.

En tant, el pallasso, passant l'embarrat de sota la vela, s'amarrá al elevadíssim trapeci de quin caigué sa germana.

Y desd' allí, de molt aprop dels archs voltaichs, després de cridar bárbarament un ¡¡Visca l'alegría!! , va llansarse, fent un salt mortal, que fou verdaerament mortal.

NOGUERAS OLLER

IDILI TRENCA

Lloch de l' acció: Sant Gervasi. Establiment afamat molt conegut, del vehinat, per ca la viuda del Nasi.

La vidriera está ajustada... Fetxa: el 15 de Juliol; son las catorze y fa un sol bo per fregir... cansalada.

La viuda seu á un cantó, en cadira de rejilla, y á l' altre cantó, sa filla ab en Rafel, un minyó que en 'vent dinat, cada día, quan dorm la senyora Pona, baixa á aprofitar l' estona ab la noya, la María.

El jorn en qüestió, en Rafel, ab mirada... esparverada,

tot donantli una abrassada li deya:

—¡Boca de mell... ¡carea de serafil... ¡prendal... ¡bufona!... ¡ratetal... ¿m' estimas molt, Marieta?... —T' estimo més que tú á mí. —Donchs fesme un petó ¿vols?... ¡di- [gas!... ¡no 't fassis tant de pregá!... —Pro... y la mare...

—No 'ns veurá, ¿no veus qu' está... pesant figas?... ¿Me 'l vols fer?... ¿per qué t' aturas?...

S' obra en 'quell instant la porta, y s' ou una veu molt forta que diu:—¿Faltan serraduras?...

MANEL NOEL

¡OH... ELS TEUS CABELLS!...

SONET

Tos onejants cabells, hermosament sedosos
com rossejanta espléndida madeixa de fils d' or,
ab joguina trassa t' enrotllan carinyosos
á ta sublim bellesa brindant més hermosor.

¡Oh dona angelical, que fins ab els ulls closos
jo crech que 't trobaria en mitj d' un jardí en flor,
perque á tú m' atrauria de tos cabells hermosos
mateix que un raig de Sol, sa rossa brillantor!...

En tos cabells finíssims eternament somnío,
y en somnis anyorosos m' apar que jo 'ls destrío
y ab ells mon coll encerclo besante enamorat;
¡ja hi jugo com un nín ab tos cabells de Fadal...
¡ja 'ls veig com ruixat d' or damunt ta pell nevada!...
¡Oh... els teus cabells! ¡¡¡que voltas, amor, jo 'ls he somniat!!!...

F. CARRERAS P.

RECORT DE UNA VAGA (per *Caray d'H*)

—Jo, al estiu, també 'n seria de vagayre; pero... al hivern?... Aném tan ben abrigats
els cotxeros de casa bona!

EL MESTRE

UN CURT DE GENI (per J. Llopart)

*Arbre del meu pit,
pit del meu amor;
oh arbre! qué has fet,
qué has fet de la flor?*

El Mestre que 'ns ensenya
no té sinó vint anys,
dú la perruca rossa
y els esperóns daurats,
sabatas ab civella
y el mocador brodat;
té cara de donzella
y els ulls color de mar.
Una serventa vella
més lletja que un pecat
li 'n fa la roba blanca
y el cus de cap á cap.

El Mestre que 'ns ensenya
no ensenya pas pel guany,
dú la escarcella plena
y el butxacó pesant;
no ensenya pas quitxalla
ni tampoch homes grans,
qu' ensenya sols minyonas
de quinze á disset anys.

El Mestre que 'ns ensenya
ensenya molt extrany,
no té la escola á casa
ni á dintre del poblat,
que la té fora vila
passat el rieral
en un clap de sureda
que no més ell hi sab;
ensenya sense llibres
y no més cap al tart.

El Mestre que 'ns ensenya
ja 'n compareix galant,
l' enrondan las minyonas
seyentse al seu costat,
sermona d' amoretas
petóns y comiats
y díu cosas extranyas
parlant de baix en baix
qu' ens fan tremolá els llabis
y enterbolir el cap.

L' una se me li acostá,
l' altra se me li ajau,
tot escoltant al Mestre
las horas van passant;
á una li 'n tira fletxas,
á l' altra flors y rams;
díu cosas tan bonicas
que 'l cor vinga fer salts;
l' una 's treu la cotilla
perque 'l pit li 'n fa mal;
l' altra las lliga-camas
que li 'n segan la carn...

Mentre el Mestre sermona
la sibeca ha cantat,

— Els noys ja son homes,
ja he fet testament...
Alabat sia Corpus,
no 'ns hi pensém més.

ha xutat tres vegadas
á dalt del campanar;
el Mestre l' ha sentida
y desseguit s' ha alsat
y passant la sureda
torném cap á poblat
abrassats en la fosca
ó agafadets de mans;
si l' una es prenyadeta
las otras ja ho serán.

En arribant á plassa
el Mestre 'ns don' la má;
las unas ploran micas,
las otras ploran mars...
Ell fa la rialleta
y díu:— Fins á demá.

Y se 'n va á casa seva
sens girar may el cap.

El Mestre que 'ns ensenya
es un valent bergant;
té pacte ab el Dimoni
y á totes ha enganyat.
El Batlle prou vol pëndrel
mes ell se 'n riu ben plá,
li va xarpar la dona
y las fillas li haurá.

El Mestre que 'ns ensenya
no té sinó vint anys,
per anys y panys que passin
no s' envelleix pas may;

té una serventa vella
més lletja que un pecat,
quan comensá á servirlo
ja va trobarlo igual
ab la perruca rossa
y els esperóns daurats,
la cara de donzella
y els ulls color de mar...

El Mestre que 'ns ensenya
es l' esca del pecat.

*Arbre del meu pit,
pit del meu amor;
oh arbre! qué has fet.
qué has fet de la flor?*

EDUARD GIRBAL JAUME

CLASSE DE PÁRVULS (per J. Llopart)

- Quants días té la senmana?
- Generalment set, pero n' hi ha una que 'n té nou.
- Ah, sabatassas! Y quina es aquesta que té dos días més que las altras?
- Ayay,... la senmana dels tres dijous.

¡MUYRA LA O!

Una de las obras más heroi-
cas y más meritorias del cata-
lanisme es induptablement la
guerra sens quartel qu' ha de-
clarat á la o átona en final de
dicció, odiós estigma vingut
de la terra del tirá á desnatur-
ralisar la llengua catalana.
¡Ben fet! ¡guerra á tota o final
que no enarboli accent, y aixís
tornarém á nostre idioma tota
la puresa, virilitat, armonía,
etcétera.

Desd' ara 'm proclamo par-
tidari d' aquest sistema salva-
dor, y en proba d' aixó aquí va
un capítul d' una novela... que
penso escriure quan me vagui.

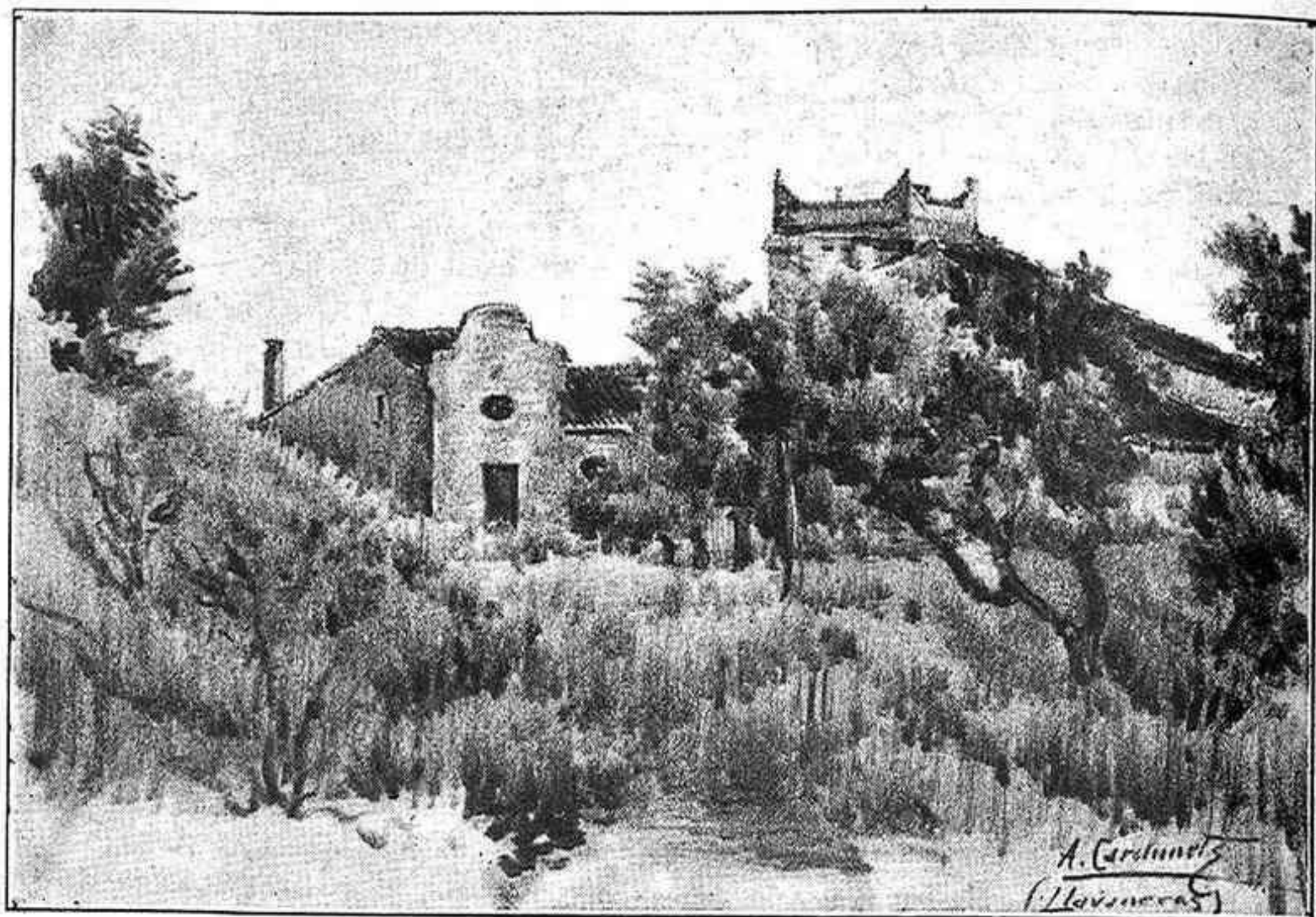
CAPÍTUL XIII

Aquell dematí l' *am* de la
masía va llevarse molt d' hora.
Era un home *patotx*, *calv*, una
mica *xat* y un bon xich *guerx*;
malgrat tot aixó y caminar
carranc se creya tan *guap*,
que tot el poble li deya „el noy
mac„.

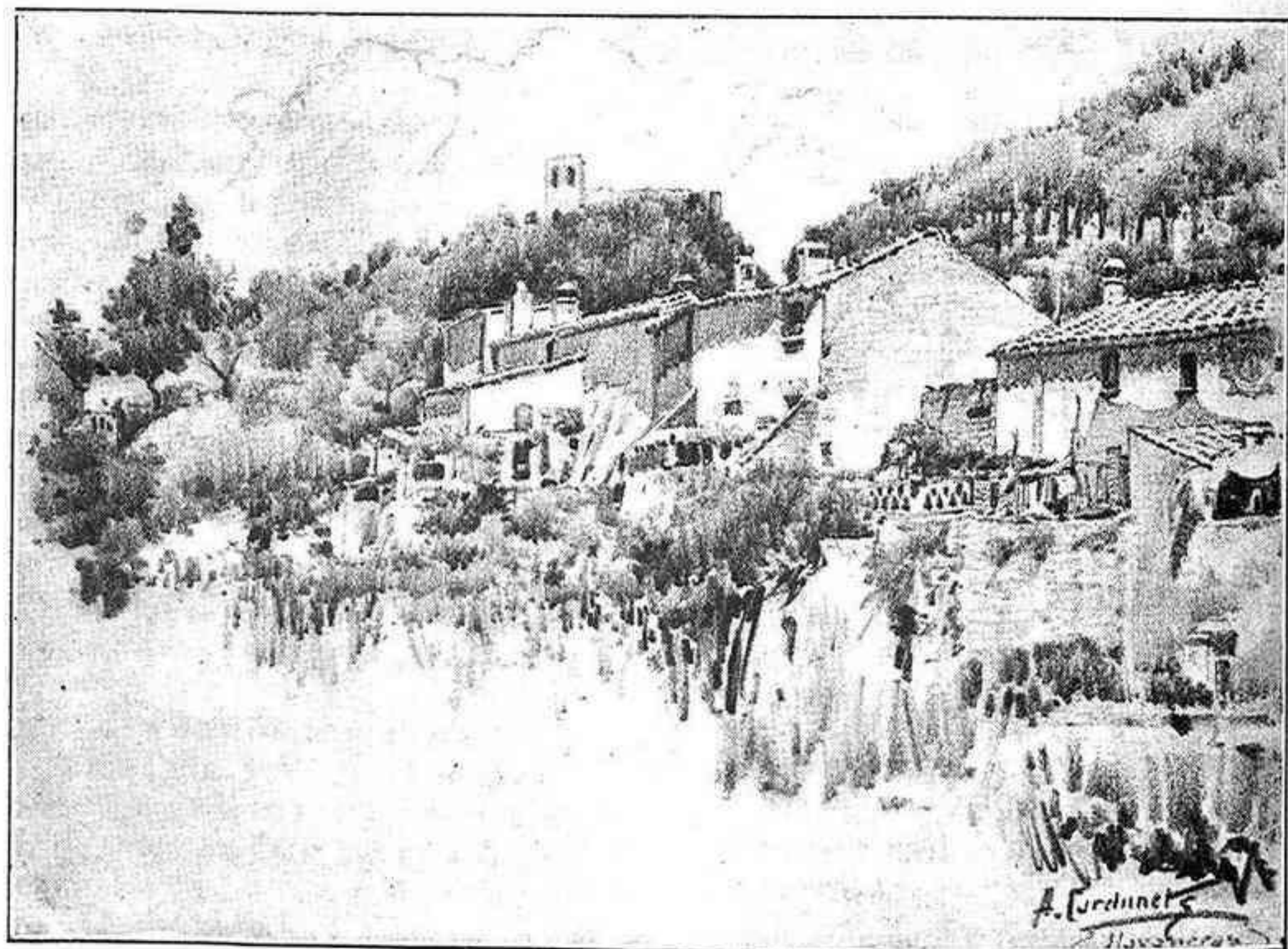
Va apurar ab *desenfad* una
tassa de *cald* y abocantse al
porx y veyent al *moss* qu'abeu-
rava 'ls animals va cridarli ab
mal *mod*:

—*Mer!* enganxa 'l *burr* y 'l
matx al *carr* qu' hem d' anar á
la vila.

CATALUNYA Á LA VISTA (per A. Cardunets)

Un recó de Llavaneras.

Un altre recó de Llavaneras.

El *Mer* no va fersho dir dos cops, sinó que responent „molt bé diu, senyor *Doming*„, va enganxar els animals; y tot esperant que baixés l'*am* va beure un *trag* de *xarel·l*, va treure solemnement la petaca, y passantse un pessich de *tabac* de la mà dreta á l'esquerra y llensantne un que altre *tronx*, va cargolar un *cigarrill*, va encendre un *mist* y va posarse á pipar tot *campetxan*.

A tot aixó va comparéixer el senyor *Doming* ab el *pur* á la boca, el *fat* á l'una mà y un *van* á l'altra, perque 'l sol comensava á picar qu' era un *content*.

Am y *moss* van pujar al *carr*; en *Mer* va etjegar dos batúas y un *mecatx*, y 'l *burr* y 'l *matx* varen arrencar tot *xan-xan*.

Al cap d'un bon *rat* de silenci 'l senyor *Doming*, qu' havia permanescut fins ara pensatiu, va mirar *fics* al *Mer* y va dirli molt *seri*:

— Escolta, *Mer*, tú has estat á *Puert-Ric*, oy?

— Quatre anys de *pass*.

— Donchs... fésmen dos *quarts*.

— Oh, es molt senzill. Jo m'estava de *bayl* á la masía del *Quic*, y un dia pensant qu' allá no arribaria may á veurem un *xav*, vaig dirme „*pay*, no sigas *tont!*„ Me 'n vaig anar á Barcelona, vaig entrar de *regatx* en un *barc* y ja 'm té á Amé-rica. Jo 'm figurava que saltar de *bord* y trobar un *dur* allá hont posés el peu fora tot hú; pero ¡fill meu, quin *xasc!* Al primer dia ja vaig veure qu' havia errat el *marr*. Jo que ¿sí? *sent* plassa. Llavoras hi havia guerra, y com un dia ó altre m'

hagueran cridat com á *quint* vaig allistarme de voluntari. A la primera acció rebo un *balás* al colze que per poch me deixa *manc*, y 'm fan *cab*; á la segona acció me toca un *casc* de granada y 'm fan *sargent*.

Jo 'm deya „be t' va prou bé en aquesta terra de *llores!*„ pero un dia va descobrirse un desfalch en el *fond* de la companyia, y no podent saber qui era l' autor del *rob* ¿quina ne fa 'l general, qu' era un *bárbar?* ens fa formar á tots els *sargents* y á n' aquest sí, á n' aquest nó ens fa

clavar quatre *tirs*; oh y qu' al que quedava es-
peternegant ¡un *tir* al oí y llests!

De resultas d'aixó vaig retirar-me del servey y vaig entrar d'acomodador en un *teatr*; per cert qu' un dia va passar un cas molt *xusc*.

Hi havia una tiple—una xicota de molt *ganx*—qu' era la dona del *baríton*, á la qual li feyan *guinys* un *xitxarel·l* molt *curru-tac* y un vell *conc*.

Jo no sé quin *en-red* devia haverhi, lo cert es qu' una nit d'*estren* del *Rigolet*, al mitj del *du* de *sopran* y *baríton*, surt un *man* del *cor* ab un *bult* amagat sota 'l *traj*, s' adelanta al *prosceni* y ¡paf! tira un *mic* al damunt del *bomb*; salta 'l *mic* á sobre del que tocava 'l *violoncel*; els papers van enlayre, 'ls *trasts* per terra, la tiple 's desmaya, 'l públich ab gran *barull* se precipita als *passills*... ¡Quin *quadr!* ¡Quin escampall de *monys*, *riss*s, *sombriers* y *vans!*

A tot aixó 'l *baríton* fet un *tor* salta al *palc* del *xitxarel·l*, y tant d'

D' ESCULPTURA ADORNISTA

(per *L. Escaler*)

Medalló decoratiu.

aquí, tant d'allà, me 'l va omplir de *nyanys á doj*. Prou li cridavam: „*jalt, borrang!*, ¿qu' está *borratx?*„ pero ell sense fer cas de res anava pegant de *ceg* fins que li va passar l'*enfad*. Quan ell se 'n va haver anat pel *for* als crits de *¡brav! ¡brav!* d' un grup de *moréns*, varem recullir aquell pobre *fulán* qu' encare ne va eixir prou *barat*, pues lo pitjor que 'n va treure va ser el *sust*. Aquella nit ¡no devia fer poch *gast* de tasses de *til-l!*

Y mestrestant aprofitant aquell *farrig farrag*, aquell altre *guet* qu' ab tot y ser un *beyat* era molt amich de fer *boat*, s' escapava del *rotll*, pujava ab la tiple á un cotxe, cridava al *cotxer* „*¡al embarcader!*„ y en un *falutx* que tenia preparat se 'n anava á Sant *Francisc*.

Per cert qu' un mes després aquell *trast* li donava 'l gran *mic* plantantlo com á un *xin* pera fugir ab un *bolero* de *rang* espanyol que mirava *gueny*, y era més *morén* qu' un *gitan*; no tenia *garb* més que per ballar el *fándang*. Va moure tan soroll aqueixa feta que fins ne van vendre 'l *román*s ab el *retrat* y tot—¡cá, un *mamarratx!*—Per cert qu' era un *drop* qu' ella l' havia de mantenir després donant llissóns de *pian*, y encare li clavava cada *jac!*... Res, que quan va morir d' un *catarr* mal *cuydat*, ella va haver de pagarli l' *enterr* y comprarli un *ninx!* Aixó sí: no va anarhi 'l *cler!*

JASCINT GUARR.

FES FAVORS... (per Mariano Foix)

—Ab recado de las monjas, que no volen mes ví, porque diuhen que 'ls el bateja massa.

—Ah, sí?... Jo ho feya porque 's tractava d' una gent tant católica... De malagrahits l' infern n' es plé!

DESPRÉS DE L' ÀPAT (per J. Pellicer Montseny)

Arreglant la Espanya.

L' INUTIL

(QUADRO DE LA PASSADA GUERRA)

I

Fa un mes que va arribar. Día per día
avuy compleix un any que 's despedia
dels amichs, dels seus pares, de l' aymada...
del poble y de las serras que 'l vorejan
blavosas pels pinars, de l' encontrada,
de sos vessants y prats que arreu verdejan.

Prou li deyan á n' ell; oh, sí, 'ls diaris
ne venían ben plens. En terra llunya
allá molt lluny, molt lluny de Catalunya,
allá d' allá dels mars, gents de la terra
seguint humans desvaris
lluytavan contra Espanya
en una encesa guerra.

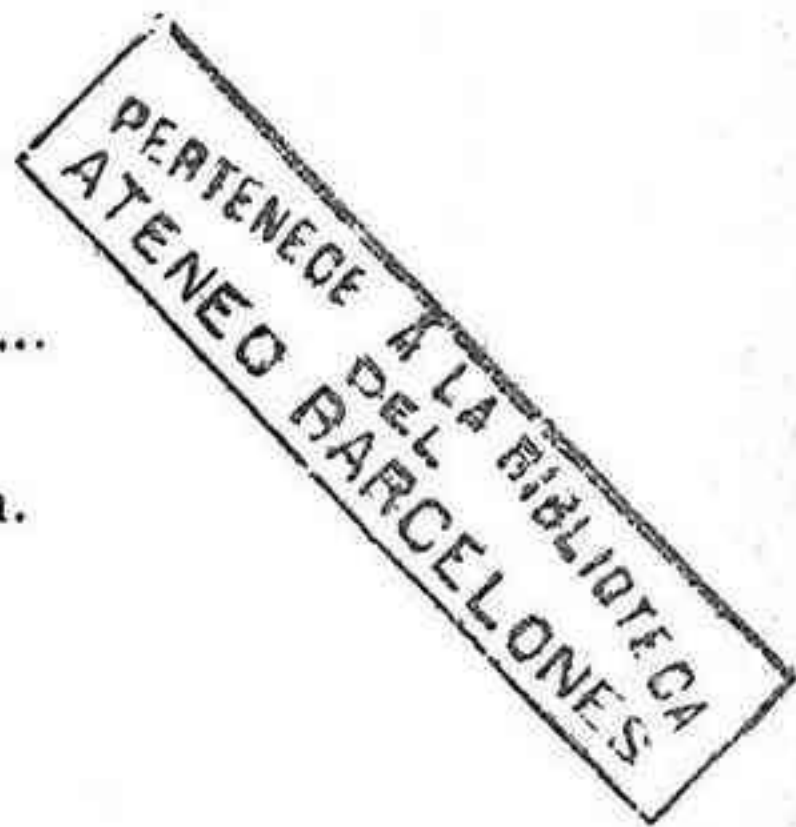
La Patria, adolorida, més que ab sanya,
cridava á n' els seus fills y aixís els deya:

—Aneu, fills meus, aneu á la peleya.

Y ell hi va anar... pobret. Emperó apenas
si creya en els combats que describían
tots aquells paperots que á mans ben plenas
venían... oh! qui ho sab d' allá hont venían!
Y marxá del seu poble á passar penas.

II

Fa un any y un mes avuy que 's despedia
vessant tot ell salut, ple d' alegría,
mes per ell ha passat una existencia
ben llarga, ben penosa y desgraciada;
ha creuhat mars, ha vist la nova terra,
nous horisóns, nous climas, nous celatges,

s' ha batut com á brau, y en la matansa
infernall y ferotge de la guerra
en eixa lluyta, propia de salvatjes
ahont l' odi y la sanch l' home derrama,
sentí correr la seva vessant vida
brollant d' una ferida
que una bala li obrí passant sa cama.

Esguerrat y malalt, de casa seva
no ha sortit un instant de nit ni día,
d' eixirne no li lleva
la llibertat sa llarga malaltía...
la vergonya 'l reté... 'l cor li destrossa
el presentarse al poble portant crossa.

El metje li va dir: "No 't donguis pena,
ta desgracia no es pas gens vergonyosa,
el mar admira als héroes y 'ls premia,
y 'ls que han donat sa sanch, sanch generosa
en el camp de batalla,
sa virtut brilla més, es més hermosa,
perque 'l sol de la gloria s' hi enmiralla.

„Pensa sols en curarte; surt afora
sovint, ben sovintet, del camp la flayre
espargirá 'l neguit que ara t' acora;
al camp, te falta sol, te convé ayre.”

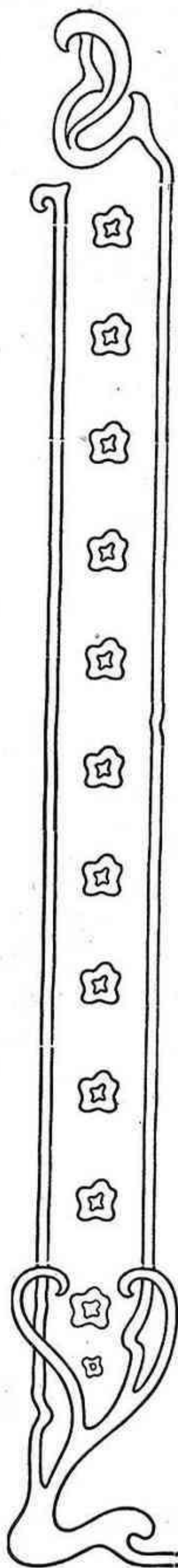
Avuy fa bó. Refet pel sol que omplena
de clàror l' univers, de goig la vida,
oblida l' esguerrat un poch sa pena
y surt cap al carrer.

Allá á la vinya,
en el cor verdejant de la campinya,
son pare ja vellet sab que l' espera.
“Avuy vindrás,—li ha dit—veurás la terra
com va seguint... molt mal, de cada día
la malura hi prospera,
la vinya se 'n va á terra,
tot just posa la fulla y ja espampola...
ja diu que quan vé bona may vé sola.”

Crich-croch... crich-croch... enllá la carretera,
resseguít pe 'l esguart de qui l' ovira,
l' esguerrat va á la vinya del seu pare
ab el cor defallit que desespera
quan esguerrat se mira,
quan recorda que sempre hi caminava
no pas malalt com ara,
y enloch de crossa un' eyna hi tregina.

Al arribá á la vinya que assolía,
empés per la vergonya que sentía,
adalerat, corrent, sense pararse,
s' assentá afadigat sota l' arbreda,
hont apenas podía retornarse.

Enardidas pel sol, las papallonas
volavan entorn seu com flors aladas;
els brumarots y moscas, en l' aubaga
simulant veus llunyanas de personas
que arribavan allí mitj apagadas,
despertavan en ell recorts de pena,
puig li semblava oír remor confusa
de combats, de laments de tota mena

mitj ofegats pel tiroteig que abrusa,
crits d'odi, de despit y de venjansa,
y gemechs del que mor' sens esperansa.

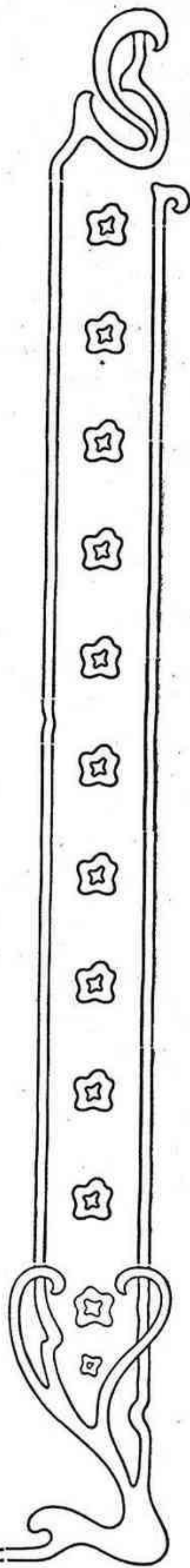
Mes tot, tot era pau en cel y terra;
tot era llum, tot vida, tot somreya
lluny del combat que destruheix y aterra,
tot lo que al entorn veyia
vivía y treballava,
la planta s' extenia,
l' auelleta cantava,
tot insecte brunzia
y la llevó en la terra germinava.

Al seu enfront son pare assoleyantse
encorvat pel treball y la vellesa
obria els solchs tot empunyant l' arada,
l' esguerrat pensatíu está mirantse.
Tremolós, poch á poch, sense prestesa,
camina 'l vell. Per sobre la llaurada
en la terra frescal, nova y negrosa,
un vol de pastorellas joganeras
piulant y bellugant sa quía ayrosa
buscava alguna cosa,
el cuquet que 'l terrós deix entreveure,
ó la llevor colgada
que al passarhi l' arada
á la cara del sol la gosa treure.

Lavors, pobre esguerrat, pensa en l' aubada
riallera y ditxosa de sa vida,
quan era nin, quan sa mareta aymada
á la vinya 'l portava amorosida
y ensenyantli l' estesa de la prada
verdejanta de ceps y d' oliveras,
li deya: "Veus, fill meu, aquesta terra,
será tota per tú, tota quedada.
Quan vinguin nostras horas ja darrereras,
quan ton pare ja vell, treballi ab pena
li pendrás de sas mans la pesada eyna
sense sentir recansa;
y mentres vegis que 'l vellet descansa
tu marxarás content cap á la feyna.
Així 'l bon fill se porta pel seu pare,
mentres vé la vellesa malestruga
per tú treballa ell ara
perque ho fassis per ell, quan ell no puga."

El seu cor s' oprimeix, veu que ja l' hora
de treballar pel vell es arribada;
mira son mal... mira son mal y plora...
El vell va caminant tras de l' arada
ab la passa insegura
que trontolla aquell cor plé d' amargura.
En lluyta tan quieta sent que mora
son ayma llatzerada.
Com sentint d' altre mon forta anyoransa,
gira al cel la mirada enterbolida
y penjat en la branca mes florida
contempla un civader... Trista esperansa
d' aquell jove, altre temps, tant ple de vida.

JOSEPH ALADERN

PENSAMENTS Y CABORIAS

Cada partit polítich es una companyía de comedia, pero ab la particularitat de que la qu' está en el poder es la que 's riu del país; mentres que las demás, desde l'oposició, cada una assegura qu'ella ha de ser la que 'ns ha de divertir més.

Ben pocas son las vegadas que las bromas no acabin fentnos posar serios.

¡A cuántas personas veureu que per ser bestias no 'ls hi falta més que ajupirse y posar las mans á terra!

Moltas mans sense una bona inteligencia per guía, no poden fer altra cosa que feyna desballestada.

CRISIS MANUFACTURERA (per *Mariano Foix*)

—Set senmanas sense feyna! Y diuhen que 'l treball es una virtud... Vet'aquí perque escasseja tant.

Cada ésser que vé al mon es un nou gra de sorra sobre 'l qual han de passar-hi las rodas del temps.

Si cada hú socorrés al pobre ab la centéssima part de lo que malgasta, estich cert s' acabaría la miseria humana.

¡Quánts ne veyém ab las mans ben plenas de brillants, y es qu' equivocadamente s' han posat anells en comptes de ferraduras!

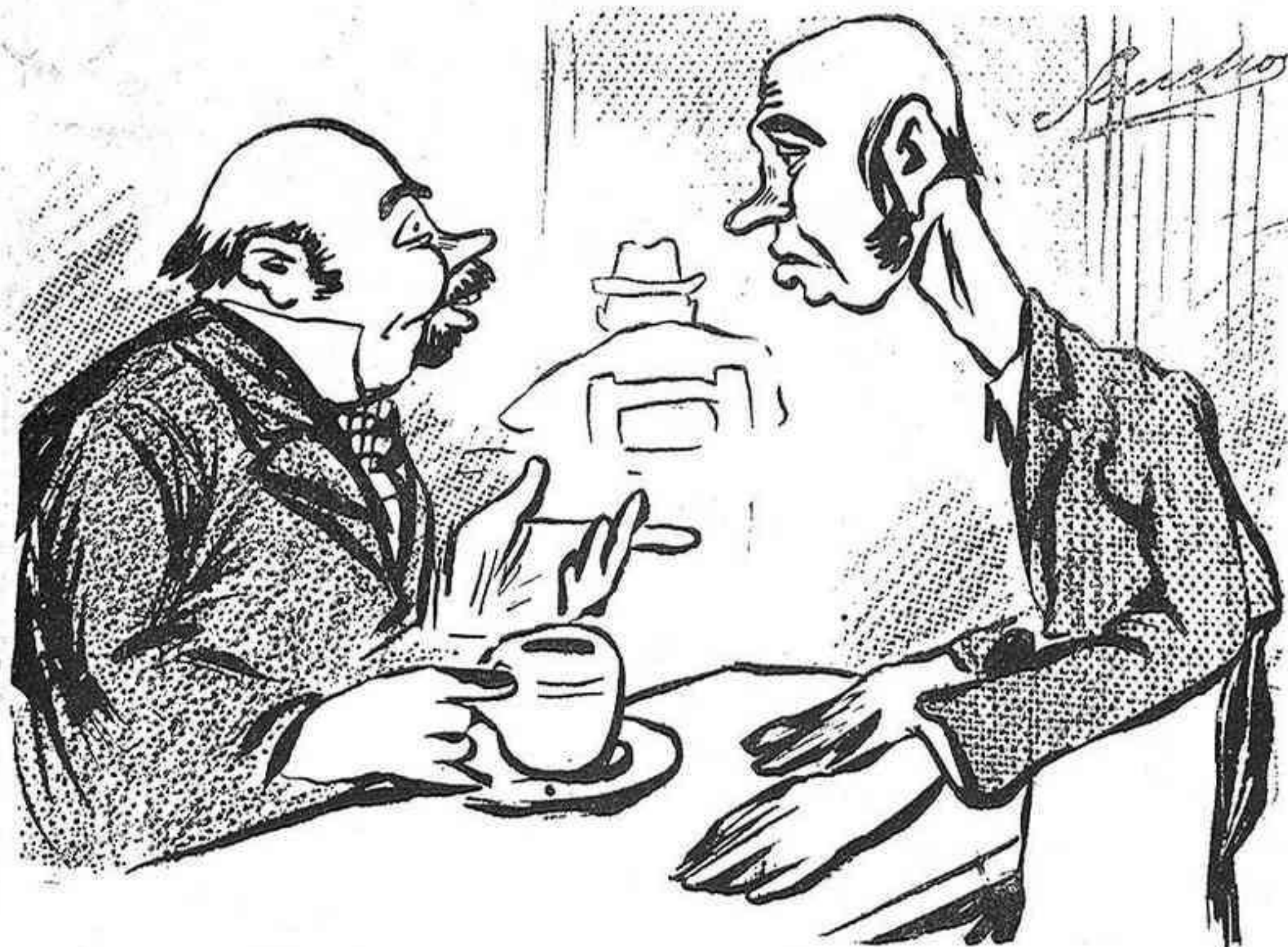
May veyém las cosas á la mida qu' en realitat son, semblantnos més xicas ó més grans segons aixís convingui als nostres interessos.

Son molts els que creuhen que ab taparse la cara ja n' hi ha ben bé prou pera cometre tota classe de vilesas.

Casarte ab una dona viuuda es com qu' estrenís un barret ja usat que l' hagi deixat altre home de cap més gros que 'l teu.

EMILI ALBERT

CAFÉ SUBSTANCIÓS (per Sancho)

—¿Vol fê 'l favor de una canya, un am y un cordillet?...
— . . . !
—Es per' pescâ una mosca.

CANTARS

De cinch sentits, ab sols dos
qui té amor fa tot el gasto.
Desgraciats dels que son sórts!
Desgraciats dels que son mancos!

Ja entench perque en tos ulls
[blaus
has deixat enmirallarme.
Has volgut que compregués
que l' amor es una *blava*.

Tantas llágrimas d' amor
ja més en tos ulls traspuhin.
Si pel primer las malgastas,
¿quínas guardarás per l' últim?

Dels bells somnis d' ignocencia
perque despertém m' aymía?
Qu' es trist despertar per veure
realitats que son mentida!

Com va perdent el rubor
el teu rostre angelical,

desde que aprens de mentir
per lograr ferte estimar!

Llágrimas y juraments,
de l' amor hermosa farsa:
líquit que 'l sol evapora
y bolvas que 'l vent escampa.

V. TARRIDA

UN XAFECH

(SONET)

A río revuelto...

El cel s' ha ennuvolat; brunz la ventada
y s' aixeca la pols com fumareda;
tothom corre á xupluch y tan sols queda
algun tranquil qu' escolta la tronada.

Per las portas, la gent agombolada;
els aucells, arrupits dintre la arbreda;
la Rambla queda tota humida y freda
sense aquell riu humá de la gentada.

Un que altre cotxe atrafegat rodola;
un enfeynat sota 'ls balcóns s' escola;
s' arreplega 'l vestit la *modistilla*,
y un aixerit, amich de la tabola,
entre 'ls brodats de l' aixecada *cola*
filustra si li veu la pantorrilla.

F. FIGUERAS Y RIBOT

SA MAGESTAT LA BAILARINA (per *Figuier*)

Es la flor dels escenaris;
va tota untada de vesch...

jove ó vell que se li acosta
presoner cau als seus peus.

PASSANT LA VIDA

L' amor, de bellas cosas anyorívol,
m' ha portat al jardí de casa meva
á l' hora que somreya l' alborada,
feta una rosa.

M' ha inflat el pit l' olor de maresselva
y, negantse'm els ulls, en ma retina
matisos s' han trobat que 's barrejavan
com si vibressin.

• • • • •
Me sembla tot igual, ara que ho miro
deslligat del esplay que 'm corprenia:
el cel que 's veu á claps en mitj de branca
flors y poncellas;

las euras que s' arrapan fent cornisa,
rebassant las carenas enmolsadas,
el pou y la falzia que 's redressa
sempre plorosa.

Encare hi ha las gabias que bellugan
al gentil saltiró de las aucellas.
Encare un rostinyol ompla la calma
d' himnes bucólíchs.

Y volan las abellas que rondinan
expremint del lilá las coroletas,
burxant el groch fibló dels lliris d' aygua
frescos, seriosos...

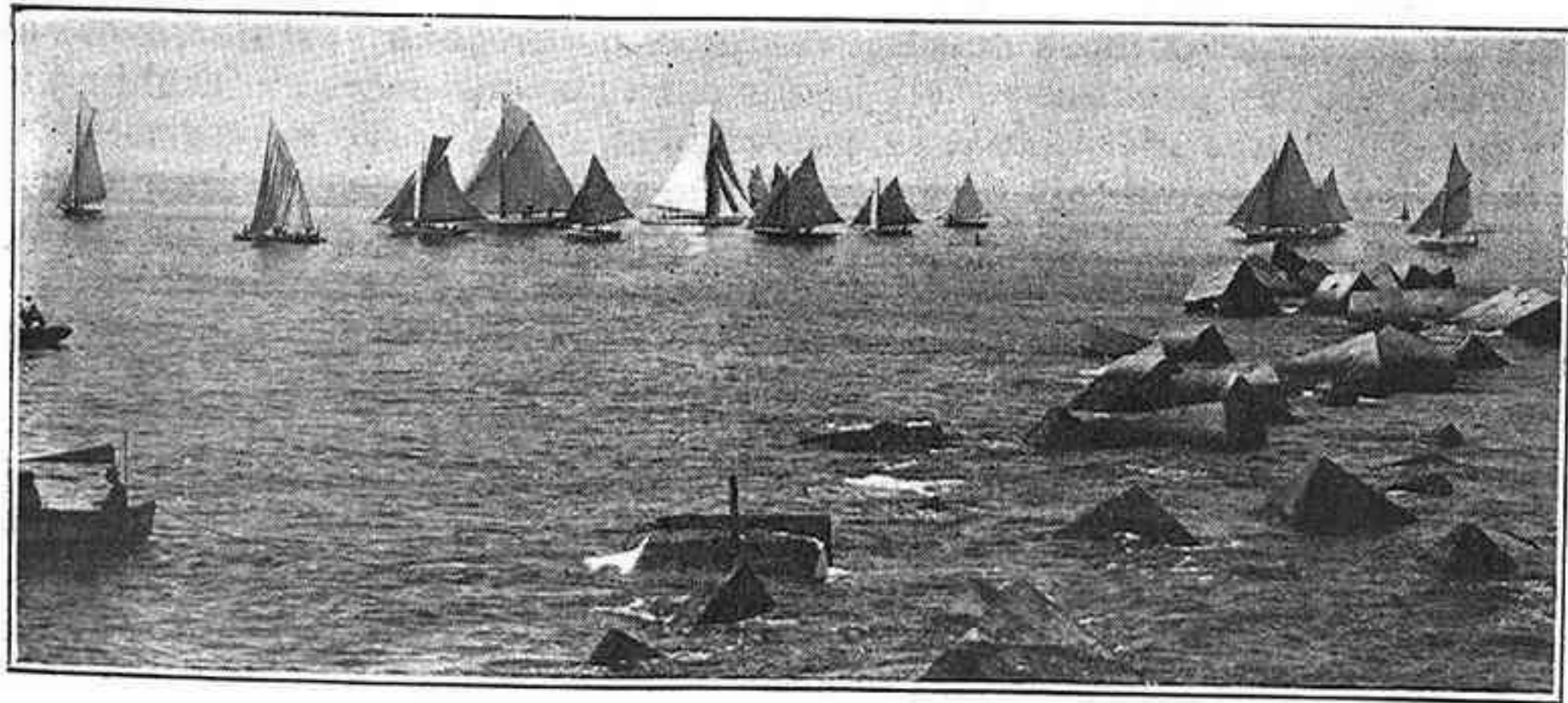
Me sembla tot igual: l' espay, la brisa,
la cascata que trinca melangiosa,
el porxo de sauquers... Tan sols la mare
trobo á faltarhi.

Per més que avuy ja hi corra ma criatura
que s' encanta ab las flors y crida al *babi*
brandant joyosament la rossa testa
plena de rínxols...

¡Y com la petonejo entre 'ls meu brassos
escoltant la rialla triomfanta
dels brots envellutats qu' entre despullas
venen á viure!

ORIOLA RIBAS

LA SORTIDA DE LAS BARCAS (Fot. F. Ballell)

Cap á donar mal temps á las sardinas.

JOAN TESTAFERRO

A mitj matí havia sigut l' enterro. Tot el poble hi feu cap. Tothom l' estimava perquè ell estimava a tothom; si una mercé podia donar la feya sens mirar a qui, la seva casa era venerada, l' hauria poguda deixar a tot' hora ab las portas obertas sens temor de que ningú li fes un tort.

Al caure de la tarde, quan sortia a donar el tom per la vila, no més trobava que caras rialleras; si fins en Joan Testaferro tingué moments en que duptava del dolor dels seus semblants. Mes, aixó sí, sempre sol, sempre; desde la mort de la seva muller no compartí altra vida ab ningú més que 'l seu fill Pere Antón; al fill dedicá tot son poder y saber; l' havia fet home; sino que a n' en Pere Antón el captivá més el món y sentá la vida a ciutat, la ciutat prou coneguda pel vell en temps de la juvenesa. El fill volia que 'l pare abandonés la vila per' anarse'n a ciutat a ferli companyia; mes en Joan Testaferro, satisfet del bon nom que 'l seu fill se feya en la nova vida, sols li demanava a dispensa que no l' allunyés del casal de sos passats, que no li fes abandonar la vila de la infantesa, ahont en cada recó y en cada pedra la patina del temps poch esborrava las recordansas que li guardavan, qu' ell ja 's sentia content en la vellesa; a la fí, a n' els seus vuytanta la terra ja 'l cridava.

Sovintment en Pere Antón feya cap al poble a veure 'l vellet, y la gent de vila ja l' estimava com si en ell hi vejés a un altre Joan Testaferro.

—Será 'l mateix que 'l pare... ¡el mateix!...

Y n'estavan convensudas las comares de que sería 'l mateix que 'l vellet, si bé algun xaruch no li perdonava alló de la fatlera d' anarse'n lluny de la vila; que hi hagués anat pels estudis, bé; mes, quedars'hi... desconfiavan de tenirlo novament al seu costat.

Un día al matí, día d' hivern que semblava de maig, el sol banyava 'ls tronchs ressechs d' aquella eura que al ombríu d' ella tantas horas de benestar hi havia passat sol-solet en Joan Testaferro, en aquell día d' hivern, anava desfilant tot el poble per la humil caseta. Havia mort sens sufriments; a la vigilia havia donat el tom per la vila com de costúm y al matí no despertá.

Ja tot estava llest. Un clos guardava las despullas. L'havian posat vora sa muller, els amors de sa joventut, y qu' en Joan Testaferro hi visqué resignat tan poch anys, els justos pera que comensés el decahiment, perquè d' un home alt y sapat se convertís en un de corvo y magristó, els cabells negres en una tofa de neu, sino que la gent no hi veyia res que parlés de cap lluyta, sino que la gent no trobava res més que un efecte del dolor d' una mort tan prematura. Flors marcidas per llágrimas d' una agonia... y el poble, que no l' havia comprés aquell matrimoni, no perdé temps en comentar-lo, y en Joan Testaferro aixecá els ulls al cel y cregué en un Deu que fa justicia sens fer cabal de sos apóstols en la terra, y mirá al lluny y escullí dels dos camins que se li obrían al seu davant: vida de solitud, fer bé y no mirar a qui, cuidar del fill y ferlo home, mes aixó sí... lluny de tothom, perquè tan bó y confiat temia de la seva sombra, que a una dona confiá un jorn el neguit més gran y aquell afany d' estimar fou fet a trossos y en el desengany se feu cendras... y tot ho acallá el silenci, qu' ell, seguint el camí fitat, no cuidaria d' esbrinar, perquè ell volia aca-

bar la vida en pau y tranquilitat, per més que la seva ànima á voltas se rebelés, quan sol-solet desde 'l finestral, contemplava la vila, perque en la vila s'hi amagava l' enemich encubrintse dins un vel de bondat, mes per vell y malalt que fos, no 'l perdonava; y al pensarhi sos ulls s'enterbolían y al veure redós seu tot ombras y duptes dominantse, en sublim esfors se veuria á sí mateix. Y mirava 'l temple ab horror y s'escriuixia de la caseta blanca que 'n deyan la Rectoría.

En Pere Antón quedá sol al ferse nit. La darrera má que va estrényer fou la del senyor notari, que li allargá un plech clos. Un cop sol, per fí, caigué rendit en una poltrona, la mateixa en que 'l seu pare hi havia passat mitja vida contemplant la vila. No pensava en res, mes el sentiment l'aplanava, y no essent noy hauría volgut serho pera plorar follament perque per' ell tot ho era 'l seu pobre pare. En Pere Antón no tenia recordansa de qui fou la seva mare.

Prop del finestral restava assegut. Contemplá 'l cel, que aquells vidres regalimant li parlavan de fret, mes el cel era clar y d'estrellas que 's fonían, que apareixían novament, com si fos un teler en que una forsa suprema anés senyalant de punt en punt brillant el pas d'un camí invisible pel munt de formigas que campejan per la terra, aquestas formigas res del no res que ni rastre deixan de la seva vida.

Tenia entre mans el plech sellat y no s'atreuía á obrirlo, li mancava coratje, perque 'l senyor notari havia dit:—Té, Pere Antón... quan tú vulguis obrirém el testament.—¿Y donchs el plech, qué era?

La vila dormía tranquila, bonica... ¡qué hermosa véurela en una nit de clara lluna com s'ajeya en la falda de la montanya!... Allí un llumet, allá baix un altre, potser una casa hont hi regnava l'alegría del infant que neix, qui sab si 'l dolor d'un que se'n vá. La vila dormida, banyada per la llum del clar de lluna; el temple allí, ab la seva caseta blanca, que 'n deyan la Rectoría, y al réuurela recordava aquell horror que li sentia el seu pare; el pont del riu ahont l'acompanyava el pare quan ell era quitxalla, á la vora el caminal del cementiri, el bosch, la font, el cim de Montmajor fitant son pich un més enllá... ¡Qu' hermós contemplar la vila de la infantesa, per distreure 'l neguit que aclapara l' ànima! Demá us deixarà de nou el Pere Antón y quí sab si per tornar, ¡oh sí! mentres hi hagués rastre del cementiri, ¿per qué no?

Tremolá de fret y sentí basarda á la soletat. S'aixecá de la poltrona, per dirigirse á una altra cambra que 'l calíu d'un foch guspirejava, encengué un llum, y no duptá en llegir el sobre sellat:

“Al meu fill Pere Antón, quan jo sigui mort.”

La lletra tremolosa del vellet. Esquinsá 'l paper y obrí 'l plech. Poch escrit.

S'aixugá l'amarat front y mirá al seu entorn; soletat y quietut complerta.

“Fill meu: tinch de donarte explicaciós; potser demá duptarias del meu nom, al veure la petita privació que 't faig. Tot quant tinch he fet testa-

ISMAEL
Smith

ment, á mercé dels pobres de la vila. ¿T' estranya? Vaig creure en el diner, y per 'xó al cercar esposa l'interés va pérdrem; son els diners que vaig ferte amo als teus vinticinch anys. Probas irrefutables donadas y confesadas per la teva mare en sa agonía, el desitj del mal la feu esclava... ¿De qui ets fill?... Meu, ben meu, perque crech que no es acte de pare el moment material de ferlo... Y vaig perdonar á ta mare y no la recrimino del temps de sufriment que passarem tots dos units per un destí que tenia de allunyarnos. Has sigut tal com jo t' he volgut. He vist en tú el meu mirall, donchs ets ben meu. Mes si darrera meu t'innovo tal secret es perque prenguis exemple, y vegis fins ahont arriba la fé d'un home en la seva manera de fer, y t'innovo tal secret perque sé que tú, ánima meva, estimarás més el nom que portas.

„Avants d' escriure't aquesta carta he duptat molt; mes tú no duptis, esborra't del cervell lo que 't dich y fes á trossos aquest paper, no fos cas que un inconscient escampés lo que ja no es res més que de la terra, festí de cuchs... perque las ánimas dels teus pares voleyarán eternament com dos estels qu' han nascut per brillar, mes jamay del jamay podrán juntarse.

„Ton pare que 't demana perdó.—*Joan Testaferro.*„

Tremolá d' espant, mirá altra vegada al seu entorn, y 's feu cárrech de que ningú l' observava.

Alashoras feu un bes á la lletra crudel y contemplá de nou el paper com si despertés d' un somni en la punyenta realitat.

Y mentres el caliu del foch de la llar feya á cendras el paper, ell hi tenia els ulls fits com si de la realitat volgués fer altra volta el duptar d' un somni... Y s' aixugá sos ulls llagrimejants mentres en veu baixa murmurava mots incomprendibles entre bondat y odi:

—“¡Y fes á trossos aquest paper!, Ja es á trossos. ¿Qué vols més?

Passá com un núvol, s' obriren els ulls y vejé una veritat en l' ombra del recort, y s' atansá altra volta al finestral, mirant la caseta blanca que 'n deyan la Rectoría, y com si entre lletras el seu pare demanés una mirada d' odi per aquella casa, en veu alta, com si en veu més alta hagués de respondre, exclamá:

—Jo... jo 'm dich Pere Antón Testaferro.

I. L. BRICHS QUINTANA

LA SARDANA

SONET

En Gesoria 'l jovent, hora tras hora
en el Passeig de mar, sobre l' arena
dansas teixeix en clara nit serena
al só de la planyívola tenora...

L' amor junta las mans, rostres col-lora
cansanci deleitós, l' ánima omplena
vagorós desitjar... y l' ampla escena
la romántica lluna la decora.

¡Atavisme heretat de cent besavis
de saborosa mel que mil anys dura
y avuy endolsa encare 'ls ardents llabis!...

¡Sardana ampurdanesa! Tú ets dolsura
y armonía y amor.. ballém, hermosa!
no 's perdi eixa sardana tan ayrosa.

E. VILARET

A TRAVÉS DE L' ERA CRISTIANA.—SIGLE XIV (per *Picardot*)

PERTENEDOR DE LA BIBLIOTECA
ATENEU DE BARCELONA

La invenció de la pólvora es probable que fos, del sigle, el fet més culminant; de resultas d' alló hi ha avuy las piulas que amenisan las nits de Sant Joan.

L' HOME (1)

Malgrat las moltas averigüaciós
que han fet sabis de totas las naciós,
no s' ha pogut encare descobrir
d' hont prové l' home ni d' hont va sortir.
Solzament s' ha sabut sens grans molestias
que l' home avans sigué igual que las bestias
y que á mida que 'l temps ha anat passant
rápidament s' ha anat *civilisant*
y als demés animals ha fet la guerra
y ab sa malicia ha conquerit la Terra.

L' home en la Terra es l' animal temut:
ell á totas las bestias ha vensut,
emperó ¡oh, gran sarcasme de las cosas!
ha domat á las feras poderosas
prô no pot ni podrà per mes qu' ho probi
dominar may al díminut microbil

XAVIER DE ZENGOTITA

EL VERDADER ART

Un advocat hongarés anomenat Francisco Botto, que ha mort no fa molt á l' edat de xeixanta anys, ha llegat á la ciutat de Groswardein 300,000 franchs, pera fundar una Escola de Cuina que deurá portar son nom. En son testament declara que "l' art culinari es més útil y benefactor que totas las Bellas Arts juntas y qu' es precís per lo tant, encoratjarlo tot lo possible."

Ja 'm sembla sentir desde aquí els xiscles de protesta d' artistas y profans, aquells pel compte que 'ls hi té, y aquests pera passar per *intelectuals*.

"Aixó es un salvatge! Un Heliogàball! Un boig!,"
Calleu, hipócritas!

Després de contemplar un quadro, llegir uns versos ó escoltar una sinfonía, qué feu sinó anárvos en á menjar? Y qué se 'us ne dona llavoras de que 'l quadro siga magnífich, impecables els versos, inspiradíssima la sinfonía, si 'l dinar que 'us serveixen es detestable?

Al revés: que 'us serveixin un ápat excelent y ben poch ha de preocuparvos que 'l quadro que heu contemplat siga un mamarratxo, buyts y rípiosos els versos, y insoportable la sinfonía que heu escoltada.

Quin profit n' heu tret de la contemplació del primer, la lectura dels segons ó l' audició de la tercera? Quina utilitat vos ha reportat aqueix pueril entreteniment dels sentits al costat de l' utilitat que reporta un bon ápat?

"Donguém gracias—ha escrit un gran metge—á la sabia Naturalesa que de la més imperiosa de las necessitats, qu' es el menjar, n' ha fet el més grat dels plahers."

Menjar es viure; menjar bé, es hermostejar la vida.

Sense quadros, sense versos y sense música, han passat per la terra, avans que nosaltres, milions y més milions d' homes, y visqueren més sans y més forts que nosaltres, porque no sobreexcitaren llurs nervis ab sensacions tan enervants y malsanas com inútils.

Desapareguin, donchs, del mon las Bellas Arts! Deturis d' una vegada

(1) Del llibre *Mundanals*, en preparació.

aqueix torrent desbordat de pintura, literatura y música qu' amenassa ofegarnos!... pero visca l' Art Culinari!

Decididament l' advocat de Groswardein era un sabi en tota l' extensió de la paraula!

APELES MESTRES

DE RESSOPÓ (per Cardona)

- ¿Sabs en qué se semblan el xampany barato y l' amor dels homes d' ara?
- ¿En qué, reyna?
- En que tot es espuma.

RECORT

A MA FILLETA

Al peu de mon bressol, ma mare aymada,
y al temps de darm' sos besos en el front,
dels àngels me parlava enamorada,
d' uns sèrs que no existeixen en el món.

Sos ulls, ella afegia, son estrelles
que guían al mortal camí del Cel;
sas galtas virginals, tendres poncellas
que un jorn Deu va formar de rosa y mel.

Sa testa, hont els raigs del sol fan via,
pareix gemat planter de rissos d' or;
encantan ab somris de gelosia
y atrauhen ab sospirs sortits del cor.

Al peu de mon bressol, ma mare aymada,
y al temps de darm' sos besos en el front,
dels àngels me parlava enamorada
d' uns sèrs que no existeixen en el món.

Ha passat aquell temps, y avuy que sento
flamejar en mon pit el teu amor,
d' aquells mots la vritat experimento
y d' un àngel l' encant veig seductor.

Jo he trobat en ton rostre la bellesa
d' aquells sèrs atractius y ubriagadors,
he mirat en tos ulls la gentilesa
y en tos flonjos cabells ramells de flors.

M' ha animat ton somris plé d' esperansa,
tos sospirs m' han causat fonda ilusió;
allunyant de mon cor tota anyoransa
al besarte en lo foll de ma passió,

Y en ma mare pensant, m' es tan gratíssim
l' infantivol recort, que 'l goig me dú;
y en el fons de mon cor tinch per certíssim
que aquell àngel que 'm deya, ¡oh, sí! eras tú.

DOLORS RIERA, VDA. ESCRIU

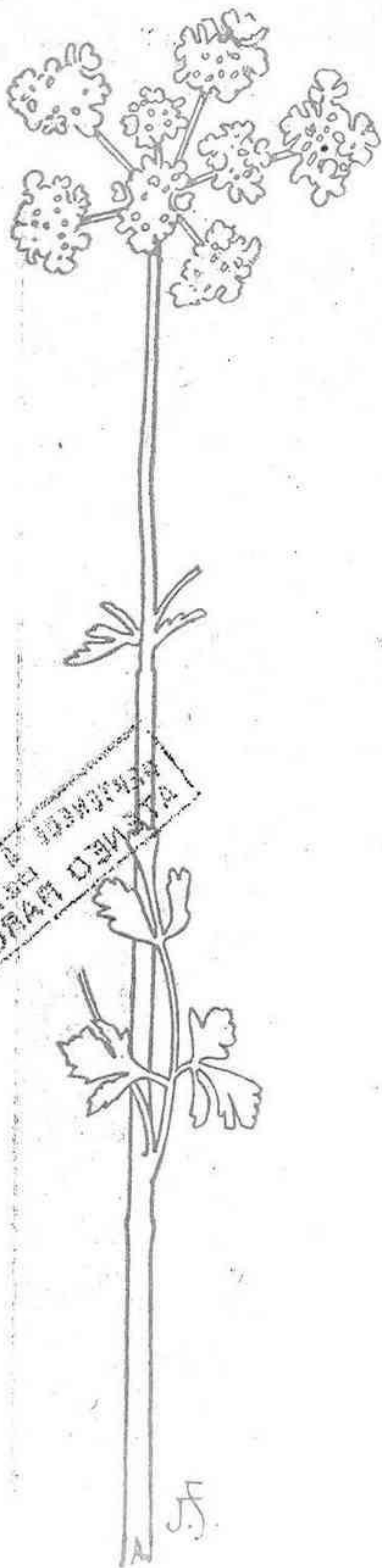
RECEPTA PERA SER FELIS

Preneu de *Poch Senderi* un' unsa bona;
d' *Egoisme* un quintá; cinch d' *Ignorancia*;
mitj argent de *Talent*; molta *Arrogancia*,
y ho piqueu al morter bastanta estona.

Afegiuhi després *Tant-se-men-dona*
y un xiquet, si voleu, d' *Intemperancia*,
y fins, si molt convé, de *Petulancia*
un polset regular, prou s' hi aparional...

Després de tot aixó, *Salut de ferro*;
un tros d' *Hipocresia*; dos de *Broma*,
y de *Doblas de quatre trenta botas*.
Ab aixó lograréu (si jo no m' erro)
fer *felis y tranquil* á més d' un home.
¡Encar que sigui un ruch de quatre potas!

† M. RIUSECH

INTERNANTSE EN EL CANYAR. (Fot. de F. Fernández)

—No s'esverin, que no vaig á fer res de mal. Vull veure si tallo una canyeta per' ferme un fluvíol.

MARIONA

MONÓLECH REPRESENTABLE

Una platja en una nit d'hivern. Els raigs de la lluna donan tota sa claror. Mariona asseguda á terra, ab un nin á la falda, mormola una cansó. Tant ella com el nin, vesteixen pobrement, molt pobrement. Després d'una estona para de cantar.

¡Pobret nin del meu cor!... Tens fret y no puch abrigarte... Avuy, ni hem tingut un bossí de pá...

No hi ha ni un' ánima piadosa que 's compadeixi... Els richs no hi pensan ab els pobres... no hi pensan ab nosaltres...

¡Per qué volém la vida!... Ningú ens acull... Ni á l' hospital... ni en lloch...

Dorm... dorm, fillet meu... aixis oblidarás la fam!... Tens ganeta, ¿oy? Té, de mon cor, aqueixas engrunas. (*El besa.*) ¿Tens sed? xucla de mos ulls aqueixas gotas sortidas de l' ánima.

¡Ah, si jo no fos cegal... ¡Cóm treballaria pera guanyar el bossí de pá qu' avuy ens faltal...

¡Pobret angelet meu!... Tant petit com ets, y ja has conegut la pena... Per tú... per tú es que vull viure... Sí, per tú... per no deixarte solet, solet á la terra...

La teva propia mare, va sapiguer llensarte... abandonarte. Jo no... Jo que no te 'n soch, vaig sapiguer recullirte... (*Transició.*)

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
ATENEU BARCELONES

REMEY INFALIBLE (per J. Llopart)

¡Pot ser no, la pobra dona!
 Pot ser te varen péndrer... Al-
 gú sense cor... ¡Qui sab! ¡Hi ha
 gent que pera cobrir una fal-
 ta, saben cometre un crim...
 ¡Potser no, la pobra dona!...
 Jo no ho crech que las mares
 llensin als seus fills...

Donchs á mí m' agradaría
 ferne de mare... Jo 'l qué sen-
 to es no veure't... ¡Deus ésser
 més bonich!... Ja m' ho diuhen,
 ja, que tens carona d' ángel...

¡Cóm me 'n recordol...

Jo caminava... caminava...
 De prompte ensopego... Va
 semblar que Deu m' ho digués
 qu' era un ángel, qu' erats tú...
 Jo que palpo, y toco un capa-
 rronet... una carona tendre...
 uns ullets que bellugavan...
 una boqueta, petita, petital...
 ¡Y sento esclatar un plor!...

¡Oh, sí que ploravas! ¡quín
 espinguet! (*L' abraça ab efu-
 sió. Pausa breu.*) Jo havia per-

—Pera curarse 'ls ulls de poll no
 hi ha com untarse 'ls ab una mica de
 formatje;...

dut l' esma... Sabía que 'm fal-
 tavan cent passos per arribar
 á casa... No vaig poder móu-
 rem d' allí...

Vaig cridar... Ningú 'm res-
 ponía... No sabía cap á quina
 banda caminar, si endavant ó
 bé enrera... May he tingut por
 d' anar sola... Pero ab tú als
 brassos, ja no m' atrevía...
 Allavoras sí que tenia por de
 caure...

Y va passar en Miqueló...
 Deu el duya!... Pot ser m' ha-
 vía vist. (*Plora.*)

¡Pobre Miqueló!...

Jo que sí, que t' amago des-
 sota 'l devantal.—¿Qué dus?—
 Va dirme.—¡Res!— Y tú...
 (*Somrihent.*) ¡dolent! ¡més que
 dolent!... altra vegada l' es-
 pinguet, ¡plora que plora!...

¡Tú ploravas y ell reya!...
 ¡Quína alegría en Miqueló!...

s' adormen tranquilament, ab els peus fora del
 catre, y las ratas se cuidarán de lo demás.

ILUSIÓ D' ÓPTICA (per J. Llopart)

—Reira de bet!... Y quina mula més llarga!

—¡Mariona!... ¿de qui es?...—Jo que sí que li dich:—¡Búscahol!...—¿De qui es aqueix nin?—Jo que sí que li dich:—Deu me l' ha donat...

Ell ho va comprendre ..

¡Desitjavam un fillet... y el cel feya 'l sórt!... ¡Ves si vas vení á temps!

¡Cóm t' estimava en Miqueló!..

Si gayre bé vaig arribar á tindret enveja!... Tot per tú, y per mí ja no tant...

Devegadas li deya jo:—Miqueló, tú ja no m' estimas com avans. Y ell me responia com si ara ho sentís:—¡Que n' ets de tontal ¡Ves perque t' haig d' estimar menos!... Jo crech que t' estimo més cada día!... (*Ab goig y pena al mateix temps.*) ¡Que m' agradava quan li sentia á dir!

No, Deu meu! ¡treyeume'ho del cap aixó de acabar ab la vida... No, no 'm tentareu onadas esquerpas: no ho vull aixó de matarme... Es pecat, y més pecat ab aquest ángel... (*Pausa breu.*) ¡Pobre Miqueló del meu cor!... Si ell visqués no 'ns faltaria 'l pá, no; no que no 'ns faltaria. (*En un esclat de pena y rabia á la vegada.*) ¡Per qué l' havían de dur á Cuba!... ¿Per qué l' havían de treure del nostre costat?... (*Plorosa.*) ¿Per qué hi deixés els òssos? ¿per qué quedessim solets?... ¡Oyl!... diu qu' havia de defensar la patria... ¿Qué 'ns dona la patria? ¿Qué 'ns dona 'l món?...

¡Pobret meu del meu cor, quina angunia al morir lluny de la seva Mariona, del seu nin, de tú, ángel de Deu, de tú, que no tenías altre pare!..

No sé perque n' hi ha de haver de guerras; no sé perque s han de matar els homes... Bé prou que 'ns mata la miseria humana... Bé prou se 'n cuyda ella de que mori un ó altre cada día.

¡Y tan lluny... tan lluny!...

¡Cóm me l' amagan aqueixas onadas!... Sí, ja podeu mormolar, ja... ¡Tornéumel á ne 'l meu Miqueló, tornéumel; lladregotas, que fins el seu sospir esborreu ab la remor vostra! ¡Calleu d' una vegada, xerrayras eternas! També quan se 'l van endur feyau lo mateix, també cantavau aqueixa cansó ensopidora... ¡Qué 'n deveu guardar de sospirs y angunias!... ¡qué n sou d' encobridoras de dolors!... *(Pausa petita.)*

¡No, si no 'm tentareu, no!... Ja no estich folla, ja no la vull la mort, ja no 'l vull l' abismel!... ¿Patir? no hi fa res. Quan Deu vulgui ja l' acabarem el patir... ¡Qué 'n sou de traidoras!... Tirantme al vostre fons, á ne 'l Miqueló no 'l trobaria. *(Signant al cel.)* Allí dalt dech cercarlo.

¡Senyor! treyéumela del cap aquesta deria... ¡Si jo no ho vull, no ho vull... Son aqueixas onas que 'm tentan! Ellas, que sembla que 'm duguin aquella veu tan dolsa! .

¡Que n' hi ha hagut de tristor á casa en vint mesos!... El món rihent, rihent, y mos ulls sempre plens de llágrimas... sempre plany y fosc... *(Tocant al nin ab carinyo.)* no més aquesta joya... ¡Un consol que serveix de més pena!...

Tot lo sant día dormint en ma falda, angelet de Deu!... *(El gronxa suaument y canta baixet. Pausa llargueta.)*

Aquesta vaguetat... aquest remor... ¡No me 'l desperteu, onas malehidas!... deixeu lo que dormi... perque no dorm sempre... *(Queda com desvanescuda; aviat sembla tornar en sí.)* Juraria que 'm cridava en Miqueló... una veu llunya... llunya... *(Altra pausa.)*

¡Quín basqueig!... Del cel deu cridar-me... *(S' acosta á la platja, y ab veu débil, pero fonda, com cridant al lluny.)* ¡¡Miquelóoo!! .

(Al nin.) ¿No ho sents, fillet meu, que sembla que respón:—¡Vina!... Pero ¿ahónt? *(Torna á escoltar y fa com qui imita una veu llunya.)* ¡Vina!... vina!... *(Altra vegada al nin.)* ¡Escóltaho tú, fillet... *(Al tocarlo s' adona qu' està glassat.)* ¿no ho sents?... ¡Jesús!... ¡quina fredor!... *(El palpa.)* ¡Ay Deu meu!... aquest aire... ¡Fillet! ¡fillet meu!... Plora .. ¿per qué no ploras?... El riure no 'l conech .. jo no 'l veig el riure... Sols plorant sé qu' alenas... *(Palpantlo més ab inquietut)*

¡Nin! .. ¡plora!... ¿per qué no ploras?... Pensa que 'l somris jo no 'l puch veure; fora dels plors per mí tot son tenebras... ¡Qué fret!... ¡Jesús de la meva vida!... ¡no respira... no alena!... ¡Nin!... ¡fillet!

¿Tot haig de perdreho?... ¿Es pot ser la mort aixó? *(Com boja, alsant-se.)* ¡Miqueló! ¡Miqueló! . ¿qué té 'l fillet nostre?... ¡Corra! .. ¡vina!... *(Cau abatuda, sempre ab el nin als brassos, estrenyentlo cada vegada més fort.—Com escoltant, presa ja de deliri.)* ¡Vina!... ¡Vinaaa!...

Sí que ho diu aqueixa veu fonda... ¡sí qu' es ell, sí que ho es en Miqueló!... *(Com volguent esforsarse.)* Vinch, Miqueló, ja vinch... espéram... el nostre nin també... *(Va cayent abatuda, casi estirada á terra, delirant, y cada vegada ab veu més débil, pelonejant al nin y juntant sa cara ab la d' ell amorosament.)* ¡Non-non! . ¡La non-non! .. noneta!... ¡Calleu, onadas... no me 'l desperteu al pobrissó!.. que dormi, que té ganeta y no puch darli res... ¡Senyor... pietat!... ¡Ay Deu meu! ¡Ay Verge santa!... *(Ab veu ja més fosca.)*

¡Non-non!... ¡La non-non!... noneta!... *(Mor abrassada ab el nin.)*

Teló pausat.

SANTIAGO GOMILA

Solcant las carabelas el Pacífich,
en busca de un nou món aná Colón,
y va quedâ encantat, després, al veure
las grans lleminaduras del Nou Món.

LA DIADA DELS REYS

Quan, cada any, per 'questa diada veig alegre á la maynada, no puch per menys d'exclamá: Feu que us duri eixa alegria, que si la perdeu un día ja may més us tornarál...

Veure 'm plau com salta y balla y alegroya la canalla paga á la ilusió tribut. La ilusió de la infantesa, la primera que ab tristesa jo recordo haver perdut.

Y quan ja del tot perduda y ab la farsa sapiguda vaig coneixe als *Reys*, un any, las joguinas que perdía no anyorava; el que 'm dolía era rebre 'l desengany.

Va costarme forsa el creure lo que l'avia 'm feya veure... ¡Tan gran era ma ilusió!... L'any que 'ls *Reys* van desnonarme vaig aná encare al llevarme de puntetas al balcó.

Sempre més, desde aquell día, quan els *Reys* fan l'alegría dels infants, he recordat ab racansa aytals escenas, y ab son diálech, dugas nenas aquest any m'han preocupat.

Son germanas: la més xica té sis anys, ¡y qu' es bonical.. rossa com un serafi. L'altra té deu anys més que ella, també es rossa y també es bella: va casarse avans d'ahí.

Mira, *Teta*, els *Reys* - la nana bo y li diu á sa germana: m'han portat aquest *Bebé*. ¿Y á tú, no?... ¿Per qué?... ¡pobreta!

—No—diu l'altra:—per la *Teta* ja 'ls teus *Reys* no portan ré.

L'any passat, sembla que ho vegi, pel balcó d'allá 'l colégi, sí, que encare van passar; y aquest any que ja es casada, al pensá ab aquella diada sols té ganas de plorar.

Ara, plena d'experiencia, ¡cóm anyora la ignocencia de sa germana... ay, Senyó! Tots aquells recorts de noya que la ompliren tant de joya avuy ja han d'aná á recó...

Fes el serio, qu'ets casada; ja la nena enjogassada en muller s'ha convertit. Llensa lluny ninots y ninas, y si anyoras las joguinas, ves, y juga ab el marit.

À mitj diálech, alashoras entra el nuvi:—¿Per qué ploras? (li pregunta).—¿Sabs per qué? (interromp la cunyadeta): perque 'ls *Reys* á na la *Teta* no li portan cap *bebé*.

Rihent, el nuvi l'aconsola y la nuvia s'enrajola mentres ell li diu al punt: —¡Aixó ray!... No ploris, dona... si fas bondat de la bona, l'any que vé te 'n durán un.

Y heus' aquí dugas germanas que obehint á lleys humanas que son ben hermosas lleys, cada una á sa manera, l'una igual que l'altra, espera que un altre any vingan els *Reys*.

PEP LLAUNÉ

LA BESTIA HUMANA

Me vaig creuhar ab ella al eixir del café; era 'l cap-vespre y els fanallers comensavan á encendre 'ls fanals; á la resplandor d'un metxer que la va iluminar vagament al passar, vaig poder distingir ab fidelitat la seva figura. Era una aparició. Era un capoll que de moment ja donava á compondre que no arribaría á rosa sense mustigarse.

Per un instintiu impuls me vaig deturar pera contemplarla despay...

Era una hermosa criatureta suau y sensible, ab quelcom de celestial en la persona; frisaría en els quinze anys; uns quinze anys tristos y consu-

mits, en els que s'endevinava l'esfórs titánich de la naturalesa per' esbandirse trencant els seus botons tendres. L'abandono, la intemperie, las malas nits, el mancamént d'aqueixa má maternal, única que sap conservar lo que d'àngel té la dona, se veyá ben marcat en la plasticitat de la joveneta. Anava á ésser una donzella hermosa, pero la miseria va interposarse en el seu camí decidida á que no florís la seva bellesa. Ab tot la respectuositat de l'adolescencia s'imposava y resultava una noya fresca y sugestiva, ab l'irresistible atractiu de la seva boniquesa cándida.

VIDA BOHEMIA (per T. Sala)

Endevina, endevinalla,
tú qu' ets perspicas, lector:

¿qué li diu á cau d' orella
la modelo á n' el pintor?

Vestia esmeradament, pero malgrat la pulcritut ab que s' engalanava, las sevas galas pecavan de llampants, y oferint aqueix conjunt abigarrat dels adornaments mercenaris disposats pera cridar l'atenció. La noya anava acompanyada per una vella alta, freda, perduda en els plechs d' un mocador estripat que li queya sobre las espatllas com si cobrís á una estatua, caminant ab fixesa de sonámbula, pero portant reconcentrada tota la seva atenció en els ulls.

Vaig sentir una pietat profunda. La concupiscencia va cedir el seu lloch á ne 'l cor y en el cor va neixer un gemech de llástima per' aquella aucelleta presa en els urpiots de l' águila... La sombra suau d' aquella noya, arrencada sens cap compassió á las dolcesas cor-prenadoras de la seva auba infantil, enfonzada massa dejorn en el vici, esvahida ja en ella tota l' auriola de lo cast y celestial de la seva existencia y encesos els seus desitjos impetuosos quan tot just comensava á despertar, me va produhir un desencant suprém y 'm va gelar l' esperit. Lo repugnant, lo asquerós, deixa sempre fret á l' ánima.

Me vaig quedar observant y la noya 'm va mirar; semblava que 'ls seus ulls s' havían decantat envers á mí atrets per la meva joventut, y en aquell creuhament de miradas va haverhi un esclat de joyosa primavera. La seva adolescencia va sentirse solicitada y va obehir sumissa... Va somriure, y en la seva rialla, privada del esclat sugestiu de la ignoscencia, exempta de la ingenuitat de la verge que ho ignora tot, hi va brollar quelcom pur que pugnava pera deslliurarse; en aquell cor hi quedava encare un rastre de virtut... Jo també vaig somriure y durant un segón va brollar un idili curt en el fanch.

Un senyor gras, de cara amoratada, observava á la noya desde l' acera del enfront; tindria uns xeixanta anys y 'ls portava ab desenfado y poca vergonya; els seus ulls blaus, vius, grans, molt desperts, brillavan ab penetrant resplandor sota d' unas cellas molt peludas; eran uns ulls inflamables, concupiscents, terribles, propiament de sátir; el seu aspecte, la seva grossa cadena d' or, el seu trajo negre quelcom antiquat, revelavan en ell un propietari mínim que 's menja ab tranquilat las sevas rendas sense economisarse cap gust ni escatimarse cap plaher.

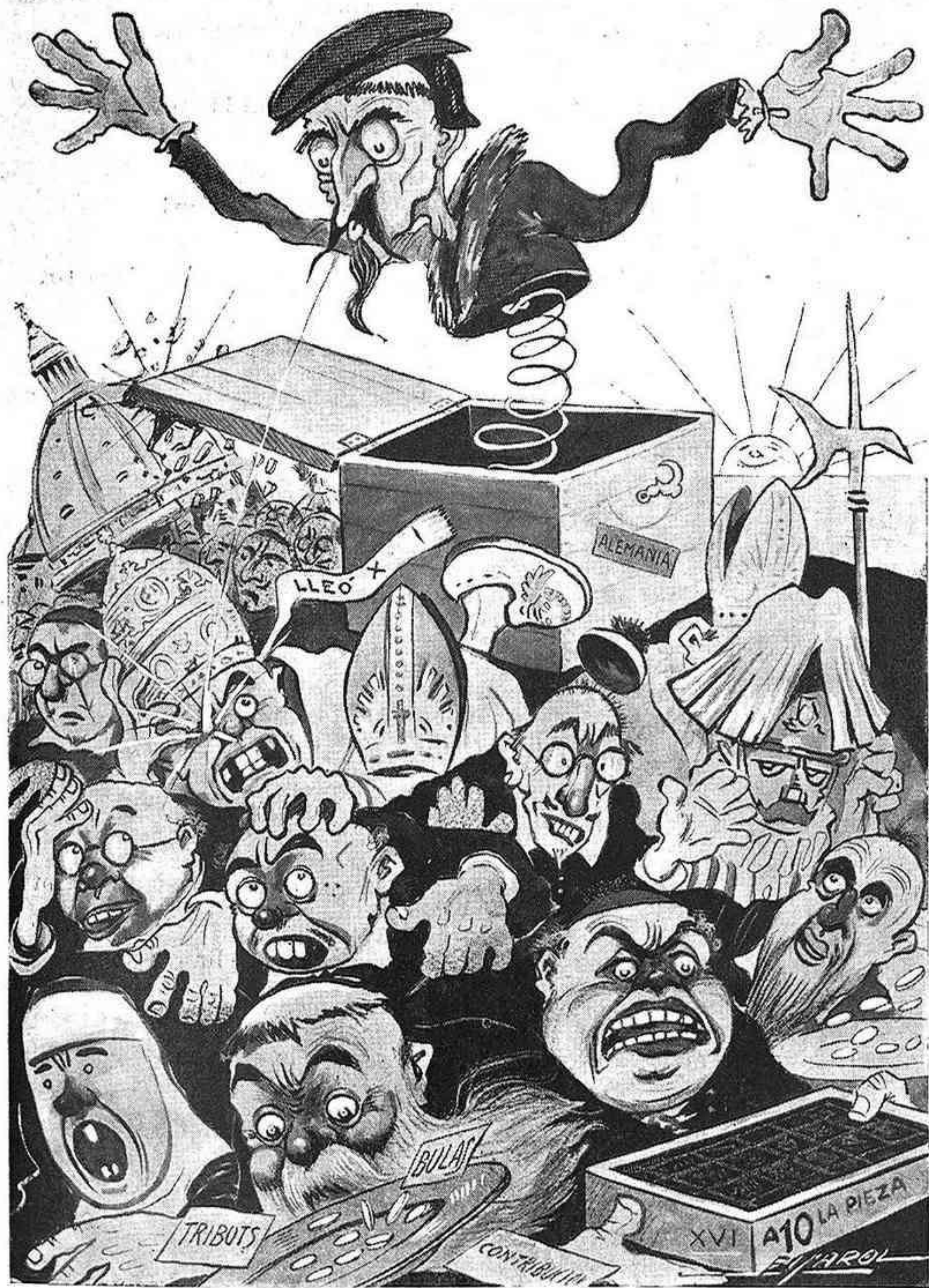
La vella va veure avans que la noya la intenció d' aquell home y va avisarla ab una estirada del abrich; la seva experiencia refinada del carrer li indicava la intenció del vell; la joventut es sempre un hermós destorb... La noya, obehint á la senya, va desviar las meas miradas y va dirigir las sevas, maquinament y ab supremæ fredor, envers al senyor de la levita... Despertava d' un somni... La estatua del mocador va empényer implacable á la noya per un carreró fosch y desert, y 'l senyor va baixar de l' acera, va creuhar el carrer y se 'n va anar pel mateix camí perdent-se tots tres en l' ombra.

Vaig restar inmóvil davant d' aquell fet vulgar, ben conegut de sobras. La simpatía ó la pietat—y bé podria ésser els dos sentiments á la vegada—que 'm va fer neixer instantáneament aquella noya, me van donar impulsos d' anar á arrancar aquella aucella de las urpias de l' aguilot; pero 'l pensar que quan els aucells s' omplan las alas de íang no poden tornar á empendre la volada, va retenirme en el meu lloch no més ab forsas pera murmurar entre dents, com si las paraulas tinguessin pór de glassarse al eixir dels llabis:

—¡La bestia humana! ¡La bestia humana! ¡Que n' ha causat de víctimas!

J. PUIG CASSANYAS

A TRAVÉS DE L' ERA CRISTIANA.—SIGLE XVI (per *Picanyol*)

Quan la farsa catòlica de Roma
brillà ab més esplendor á tot arreu,
de cop, aparequé el Protestantisme
y va donarse el cas que aquí veyeu.

L' HOME

Els días van sumantse,
els anys acumulantse
y sigles y més sigles compta la humanitat,
y 'ls uns d' altres darrera
sens límits ni barrera
que 'ls trenqui ni 'ls aturi, van fent la eternitat.

No pot fixar la pensa
allí hont el temps comensa,
ni pot predir el terme en que hagi de finir;
puig l' home, ab la Ciència,
alcansa la evidencia
de que 'l Temps ha estat sempre y sempre ha d' existir.

Y va ab el Temps la Vida
estretament unida,
sens perdre ni un sol átom, que cap ne va dispers,
y Temps y Vida á l' hora,
ab forsa engendradora,
forman l' obra admirable y eterna: l' Univers.

Si uns astres se destruheixen,
uns altres se 'n produheixen
de sas despullas propias, que totas Vida son;
puig si la mort un dia
un átom sols sentía,
fora el desequilibri la destrucció del món.

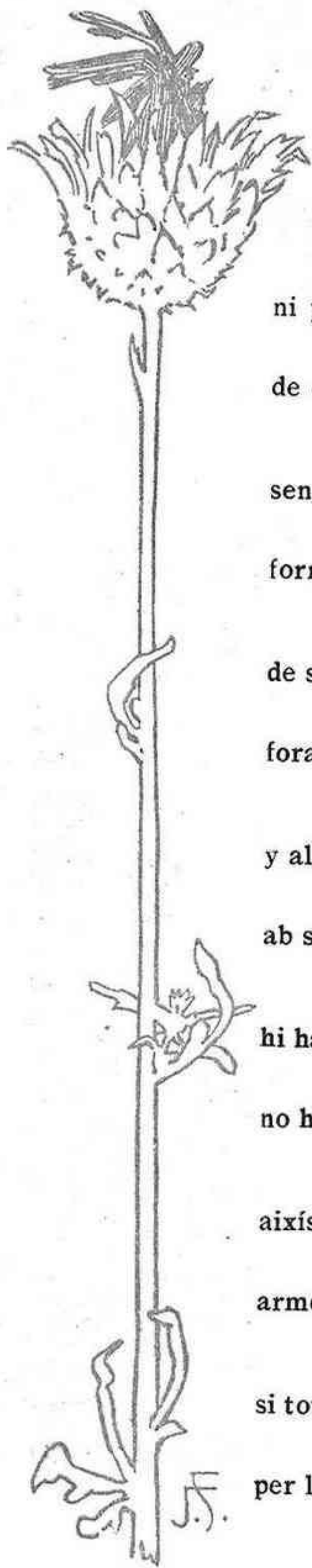
Del fanch que 'l sol asseca
el vent la pols aixeca
y al caure se barreja ab altre fanch humit
y l' erial que 's forma
la Vida aviat transforma,
ab sa potentia sava en camp ó prat florit.

Allá hont hi ha flors que llensan
perfúms que l' ayre encensan,
hi ha sérs que, ó bé s' arrastran seguint els seus instints,
ó volan ab llestesa,
qu' en la naturalesa
no hi ha cap sér que deixi may de cumplir sos fins.

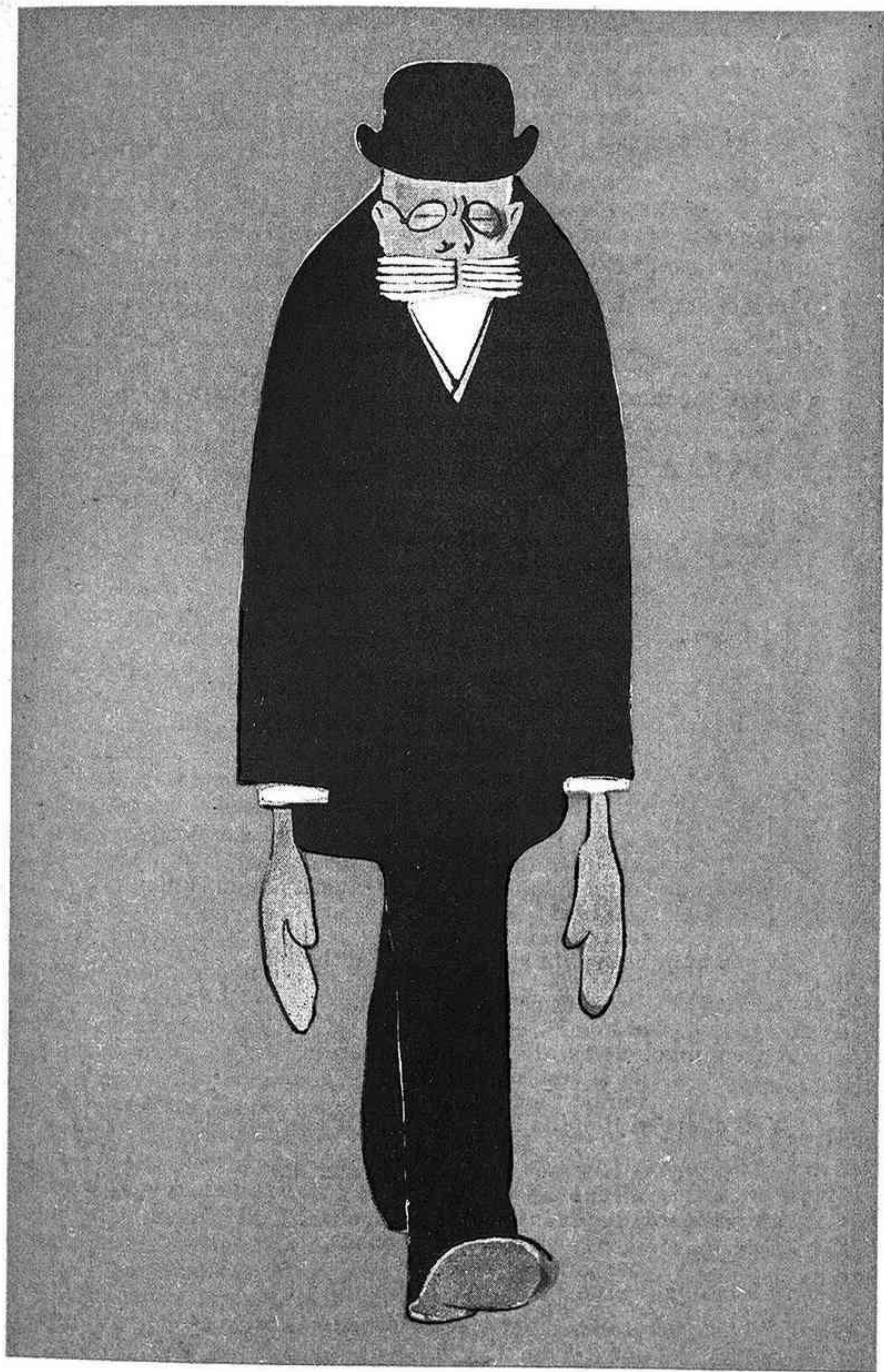
Aixó es la Vida eterna
que l' Univers governa:
aixís van renovantse sens perdre lo que son
els sols y las estrellas,
els sérs y las flors bellas,
armoniosas notas del gran concert del món.

Pero, tantas bellas
¿per quí foren compresas
si tot es matemátich dintre de lo existent,
si tot en igual forma
se destruheix y 's forma
per la mateixa Vida que crea inconscientment?

¿Sería tanta Vida,
sens límits, sense mida,
mostrantse en sos aspectes de modos tan distints,
no més pera gosarla

GENT DE CASA (per *Bagaria*)

Angel Guimerá.

y no per' admirarla
els sérs que sols vegetan á impuls' dels seus instints?

Un jorn damunt la Terra,
que tants tresors enterra,
la forsa de la Vida, en sa fecondació,
creá la rassa humana
com obra sobirana,
essent proclamat l' home per rey de la creació.

Del home ha fet Natura
la colossal figura
que regna sobre d' ella com únich sobirá
de totas las grandesas
en l' Univers compresas,
imperi sense fitas com el pensar humá.

L' home es la maravella
ab que la vida sella
l' obra inconmensurable que ab el Temps ha format,
y l' home en recompensa
sa gratitut inmensa
á la Vida demostra creant la humanitat.

Ja té ab l' home, Natura,
qui canta sa hermosura;
ja son sas maravellas motiu d' admiració:
ja té qui la encamina,
ja té qui la domina,
ja té qui ab lleys exactas emprén sa perfecció.

El pensament, sens límits,
encoratjant als tímits,
sas forsas adormidas desperta ab tant anhel,
que 'ls minerals que enterra
extrau del fons de terra
y 'ls astres analisa que 's mouhen dalt del cel.

Las mars tempestuosas
travessa ab naus monstruosas;
lo qu' es abrupte, aplanada; el bosch transforma en camp;
ab el carril que corra
tota distancia esborra;
la veu hont vol envía y fins domina al llamp.

Y més d' un cop el subta
al home l' extrany dupte
qu' en impotent batalla ab forsa superior,
de si destruhir podria
també 'l món si volia?
Y al dupte se li oposa al punt la lley d' amor.

L' Amor, que á tots ens crida
á renovar la Vida,
ab ansias deliciosas, llevors d' eternitat.
L' Amor qu' es lley feconda
que l' Univers inonda
y á la que fent sa vía canta la Humanitat!

SIMÓN ALSINA Y CLOS

REVELACIÓ

— Il·lustració de J. CABRINETY —

I

Desde 'l jorn malestruch en que la sospita de la infidelitat de la Mena se li arrapá al cervell, en Bosch patía com si portés una aresta clavada al cor.

Ell la estimava á la Mena, ab passió folla, apesar d' aquell indesxifrab·le misteri qu' ennuvolava 'l cel de la seva felicitat. Ja ho veyá que al parlar de casarse tot eran dilacions y excusas; ja ho notava que, ben al revés d' altrás xicotas, esquivava la conversa sobre aqueix punt. Pero no sabia pas á qué atribuirho.

—Jo t' estimo á tú, y á ningú més—li deya la Mena.

—Donchs, casemnos prompte—feya en Bosch.

—No pot ser per ara; després... es més probable.

—Si hi ha alguna sombra en la teva historia, conféssamela. Jo 't juro que no t' estimaré menos: lo passat, passat. Si tú m' estimas y jo 't corresponch ¿qué hi vol dir lo succehit en altre temps?

—Te dich que may, enténho bé, may he volgut á cap altre home. Tú ets l' únich que s' ha fet amo del meu cor, pero...

—Cóntamho, dígam'ho tot.

—No, no... ¡ah, si ho sapiguessis!...

Y la Mena baixava 'l caparró, espurnejávanli 'ls ulls y restava muda, impenetrable, estática.

II

—¡Quí sab si m' enganya!—reflexionava sovint aquell pobre minyó.—Pero d' altra part ¿quín profit ne treuria? Li ofereixo casarme y no hi consent. May m' ha fet cap insinuació interessada. No ha volgut de mí ni el més insignificant obsequi. ¿Es qu' es prou rica y li serveixo de juguina?

Y el pobre Bosch anava donant voltas á la misteriosa sospita ab la constancia y frenesí del esquirol que roda 'l bombo de la gabia.

Prou havia pres informes pel vehinat: cap dato pecaminós li proporcionaren. Mare y filla vivían al entressol de la Ronda. Eran molt reservadas; poch cops sortían de casa. Per un etzar en Bosch s' hi relacionava.

¿De qué feyan? Ningú ho sabia: vestían senzillament y ab relativa elegancia; no se 'ls hi notava visita de cap mena, ni homes, ni donas; la correspondencia postal era mínima, no passava de mitja dotzena de cartas al any y encare totes dirigidas á la vella.

—¿M' estima y no vol casarse?... es dir, no vol: diu que no pot... ¿perqué?

El magí de 'n Bosch bullía com un perol plé d' aygua posat á la llar. Y per més que barrinava, res, ni un llampech, ni un raig de llum brollava de las tenebras insondables del misteri que li absorbía la existencia.

III

La casualitat el posá un día enfront d' una ex-portera de ca la Mena.

—¿Vosté las deu coneixer, oy? ¿Deu saberne cosas d' aquell parell de senyoras?

—Algunas, pero no moltas—digué la interrogada.

—Expliquis, que m' interessa.

—Ja veurá. La Mena es filla d' un bolsista que va morir pobre. Res, una mala jugada se li emportá la fortuna y la vida en ben pochos días de diferencia. La viuda y la noya 's posaren á treballar: l' una cosía, l' altra brodava, y la gana s' ensenyoría de las dos. Per xó ellas restavan fermas, lluytant per la vida. La xicota era guapa, ben feta, maca de debó. Els vehins preveyam una desgracia.—Aquesta noya—ens deyam—no está feta á las peripecias de la vida, no guanya prou y algún día la enganyarán. Mes ella seguía sempre digna, serena, resolta, sense que ningú pogués titllarla de res. En certa ocasió va plantarse un cotxe davant de la entrada: un vellet s' enfilá al entressol. Després, un cop cada senmana, vingué 'l cotxe buyt: mare y filla hi pujavan y retornavan plegadas á las dos horas, mica més mica menos. Desde llavors regná al entressol més alegría, més contento. Els lloguers atrassats foren satisfets; els crédits de las tendas vehinas abonats; els mobles miserables substituhits; els vestits de parrachs abandonats. Ja no anavan sovint á ca'l bacallaner; tornavan de plassa ab el cistell ben provehit: badella, tocino y fins llagostas de tant en tant. Ja no corría de nit la espelma encesa, varen instalar el gas. Ja no eixían á tornar la feyna, treballavan per ellas y no per altre.

¿Tenía relació el vell del cotxe ab aquell cambi radical d' estat? Ningú 'n duptava. ¿Quí era? Ellas li deyan *el padrí*. ¿Hont anavan? No ho sé. Y penso que quan jo no m' entero d' una cosa, cap més portera ne sabrá un borrall.

IV

L' infelís Bosch donava llástima de veure. Sempre al aguayt, sempre espiant: de totas passadas volía esbrinar aquella incógnita.

A copia de paciència y més paciència lográ per fí seguir al cotxe que periódicament se 'n duya á n' aquellas donas á lo desconegut. El carruatje las conduhí al carrer de Sant Felip de la barriada de Sant Gervasi. Havía donat en Bosch el primer pas. ¡Ja coneixía 'l caul!

Aná furatejant. Sapigué que l' amo de la torre era un senyor d' edat que hi vivía tot l' any, qu' era viudo, que 'l seu servey y companyía 'l constituían tres personas: un criat de confiansa, home madur y reposat; una criada antigua que ja portava las cinch creus al damunt, y una cambrera ampurdanesa que sis mesos avans rellevá á la seva germana en el mateix cárrech. Per lo que fa referencia al parell de donas que venían á véurel, corría la brama de que la més jova era una fillola á qui 'l senyor apreciava molt.

En lloch, donchs, de desvanéixers, els duptes prenían més cos. ¿Per qué la Mena no li havia parlat may d' aquell padrí, ni d' aquells viatjes?

En Bosch prosseguí la campanya ab l' afició y entussiasme d' un reporter, y ab la cautela y astucia d' un policia. Combiná un projecte. La cambrera sortía cada festa y anava á ballar al "*Salón de la Azucena*". Res més fácil que véurela y parlarli. Parlant las gents s' entenen: podía donchs fers'hi amich, y preguntarho tot, y sapiguerho tot fil per fil, randa per randa.

El segón pas tingué un éxit extraordinari. Un xicot jove y ben plantat,

dixaratzero y rumbós es un bon esqué. A las tres senmanas la cambrereta del carrer de Sant Felip s' hauría deixat rostir per en Bosch. Y res té d'extrany que ja en el sí de la confiança ella li contés las interioritats de la torreta: que l' amo 's deya Don Eudalt, qu' era molt rich, tan amable que may renyava al servey, que devegadas se li notava una sombra de tristesa, que certs días estava capficat, que sortía de casa en pocas ocasions, y qu' allí s' hi menjava bé y s' hi cobrava puntualment y ab esplendidesa.

Lo que may ella havia vist eran las habitacions del según pis, allí hont semanalment rebía á la fillola y la mare.

Tafanejant sens treva descubrí un jorn l' amagatall desde hont s' hi ovirava el departament secret. No s' hi veyá res per la fosquedat, pero 'l día de recepció deuria contemplar'hi alguna escena interessant.

Ho contá á n' en Bosch y volgué ser de la partida. També hi trobaría gust ell á enquibirse á n' aquell observatori quan sigués la ocasió oportuna. Y unas quantas magarrufas y una propina foren la paga del contracte.

V

Anava á descubrirse 'l misteri. La cambrereta y en Bosch, llevadas las botas y aguantantse l' alé, guaytavan alternativament per aquell forat que serví en altre temps de pas á la canyería d' un lavabo.

Abdos trasmudaren la fesomia. En Bosch ja no 's mogué de la seva atalaya. ¿Qué veyan allí que 'ls espahordía?

Una cambra gran, luxosa, blanca com una satalía. Damunt d' un llit sumptuós ab cobricel y cortinas de seda, una caixa de morts. Jaguda dins de la caixa, una figura humana vestida de blanch, coronada de flors de taronger, cuberta de cap á peus ab un vel. Al entorn del llit quatre blandons encesos.

Un senyor d' edat, ab la barba tant blanca com els cabells, passejava d' un costat al altre de la estancia, vestit de rigurosa etiqueta.

De sopte 's girá de cara al llit, y á mitja veu, trémul, emocionat, dirigí la paraula á la morta.

—Emilia... Emilieta del cor... esposa meva.

Y s' atansá á la caixa.

—Emilia... ¿ets morta?... No ¿oy que no ets morta? No ho ets de morta, no... ¿oy que no?

La estátua jacent obrí las parpellas y se 'l mirá ab insistencia.

—Tú ets viva, Emilieta meva... ets viva... perdóna'm, estimam... vina als meus brassos... ¡álsa't!

La pseudo-morta 's remogué una mica. El vellet seguía ab veu cada cop més apassionada y suplicant.

—Álsa't, filla meva, álsa't... fesme felís un sol moment, digas que m' estimas... dígasme'ho... ¡álsa't!

La dona blanca s' incorporá. Corre l' home á agafarla, la treu del féretre y abrassantla estretament contra son pit la porta fins á la propera *chaise-longue*, sentantla damunt dels seus genolls.

Llavors pausadament s' aixeca ella mateixa el vel que la embolcalla, y una cara xamosa, fresca y temptadora, brilla ab tot l' esplendor d' una ideal hermosura.

—¡Es ella! ¡Ella! ¡La Menaaa!

El vell, en un paroxisme terrible de morbosa estimació, comensa á petonejarla, mans, front, ulls, galdas, llabis...

En Bosch anava á perdre 'ls sentits. No volgué contemplar alló cóm acabava.

VI

La carta no podia ser més concisa ni més clara.

“*Ho sé tot. No pensis may més en mí.*”

Aixís se despedia en Bosch per sempre més de la seva estimada.

VII

;*Ho sé tot!* Aixó 's pensava en Bosch qu' ho sabia tot. Y aquell drama no 'l coneixia més que á mitjas. ;*Ho sé tot!* Aixís judica l' home impetuós, sense volguer endinzarse fins á l' ànima dels aconteixements y de las personas. Ne té prou ab un fet, sentència y... s' equivoca.

Quan va enterarse de tot fou al cap de cinch anys. Tornant de Buenos Ayres, allá á bordo del trasatlántich *La Plata*, rebé la segona sotragada, més forta que l' altra, porque s' hi barrejava 'l propi remordiment de conciencia.

S' ajuntaren una tarde quatre passatjers de primera. De quientos, acudits y ocurrencias no 'n vulguin més pera matar l' estona. En Bosch era de la colla: escoltava casi indiferent. Girá després la xerrameca sobre las extranyesas, els fets viciosos, las extravagancias d' algunas personas.

—Per *xifladura*—comensá en Juneda, comerciant de cuyros de Barcelona que procedia del Paraguay—la d' un amich de casa, un tal don Eudalt Tortosa. Aquell sí que 's va beure l' enteniment.

—Conti, conti—digueren els del rotllo.

—Vels'hi aquí que al senyor Tortosa se li acut casarse als xeixanta anys. Aixó un *corrido* rebregat, consumit, en fí, un home en las pitjors condicions pel matrimoni. Pero com de fer un disbarat cal ferlo bé, l' home escull per esposa á una noya molt maca, de vint primaveras, lo que se 'n diu un pom de flors. Davant d' un fet tant desgabellat hi pren part la Providencia, y ¡paf! el día avans de la boda, mentres la Emilieta (qu' aixís se deya la víctima elegida) s' emproba 'l rich vestit de boda, ay qué tinch, ay qué tinch, tors el coll, gira 'ls ulls en blanch, gemega, 's torna groga, hi corren tots y fa l' últim badall. Don Eudalt, que joyós y satisfet havia anat á disfrutar del bon cop de vista del trajo y 's feya cárrech de lo escayent que resultava portat per aquell angelet, tingué la pena d' estrényerla en sos brassos, avans de que la difunta assaborís l' amor d' un xaruch apergaminat.

Desde aquell instant l' home entrá en un período de tristesa y d' ensoyiment del que ningú 'l podia treure. S' esllavissava aixís apenada la seva existencia dins d' una torre del carrer de Sant Felip á Sant Gervasi, fins qu' un amich seu li diu un día:—¿Sabs que ahir vaig veure una noya igual, exacta, pastada á la pobra Emilieta?—Ja 'n va tenir prou. Com per art mágica 's revifa, busca un carruatje, visita á la minyoneta de referencia, una pobra órfana de pare que s' estava morint materialment de gana ab la seva mare. El senyor Eudalt las pren baix la seva advocació y amparo, els millora de condicions y els passa una rendeta imponent no més una condició.

Y ara vé la bona. Ab la condició de que una tarde cada senmana, la viva faria de morta. Veureu, ja m' explicaré. La noya, qu' en efecte era el trasllat viu y palpitant de la Emilieta, se vestiria aquell mateix trajo nupcial qu' encare guardava, se posaria al llit com si fos morta, ell la cridaria, ella s' alsaria sense dir paraula (perque la veu era diferenta) l' abraçaria, la petonejaria.

—Sí, sí, ja ho compreném—interrompé l' auditori, donant una interpretació escabrosa á la explicació del narrador.

—No, senyors, no ho comprenen, he dit que la petonejava y... prou. Res més.

—¿Res més?—preguntá en Bosch posant tota la seva ánima en aquella interrogació.

—Res més. El senyor Tortosa no estava en condicions de propassarse. Després, en aquells moments de sugestió, obrava á impuls d' una beguda, d' una medicina que li enterbolía 'l cervell y li excitava de mala manera; tant es aixís, que al arribar á aquell punt quedava obtús de totas las facultats anímicas y queya rendit, aclaparat, damunt d' un sofá, fins que 'l criat de confiança á pes de brassos se 'l enduya al llit. Res: una especie de visió plástica que l' aconhortava poch ó molt de la seva viudetat.

—¡Vaya unas raras!—afegiren els del rotllo per comentari.

— Me sembla que no devían pas ser tant platónicas aqueixas expansions —continuá un dels oyents, excéptich recalcitrant.

—Vosté pot créureho ó deixarho de creure. Jo 'n tinch l' absoluta certesa. El mateix jutge que presenciá la autopsia de la noya va contarm'ho; el forense la trobá com el día que va naixer.

—¿Morí de desgracia?—reprengué en Bosch esperonat per l' angunia.

—Devía estar aburrida d' aquella comedia y la va acabar l' any 99. Me recordo qu' eram... calli, ja li diré... per la Mare de Deu d' Agost... sí, just, la vigilia .. la vigilia de la Mare de Deu d' Agost, de la Festa Major de Gracia. Uns amichs del carrer de Padilla varen contarm'ho: —¿Sabs la fillola del senyor Tortosa? Ahir va pendre unas matzinas y se 'n ha anat al ca-laix. Y ¡lo que son las cosas! al cap de tres senmanas, per la Mare de Deu de Setembre, dugueren á don Eudalt al manicomí de Reus. Per xó era un cas d' aquells que ja 's veya venir.

VIII

¡La Mena morta! Morta el 14 d' Agost del 99. Ell s' havia embarcat el 12; la carta de despedida, aquell *Ho sé tot*, el correu la entregava el 13; y el 14 ocorregué la tragedia. ¡Y la Mena era honrada y l' estimava!

En la solitud de la cambra cerca debadas en Bosch un bálсам consolador del flagell que li llatzerava l' ánima. Una veu fonda, llunyana, esmortuhida, ressonava dins la seva consciencia, cridantli com el darrer plany d' una víctima: ¡Assessíl Y ell, plorant y sanglotant, rabiós y desesperat, pregava al Deu de las tempestas qu' obrís l' abím del Occeá pera que l' engolís d' una vegada.

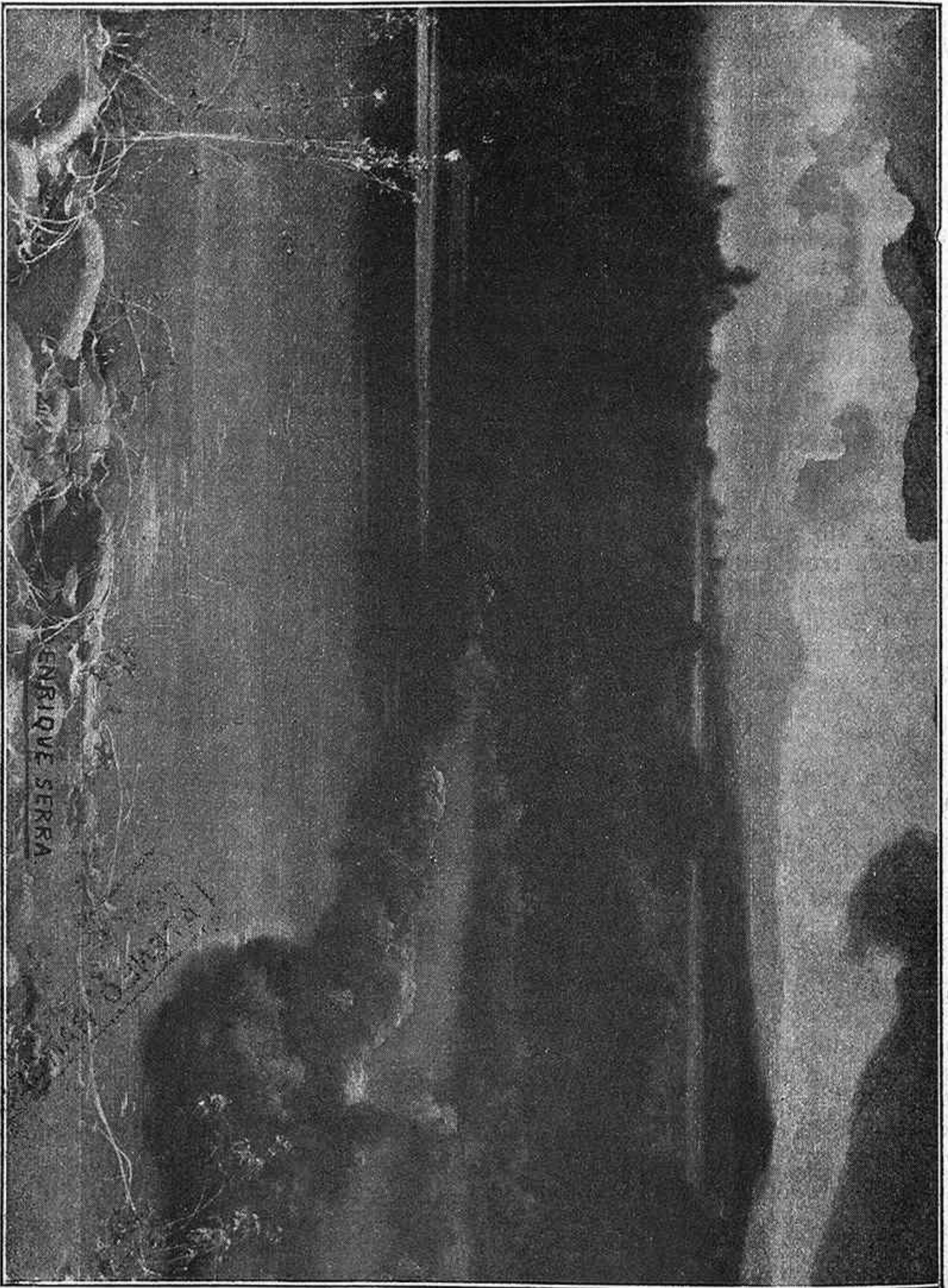
XAVIER ALEMANY

EL PRIMER PETO

Després d' haverte dit moltas vegadas
l' amor que per tú sento, va 'l meu llabi
cercar de ta boqueta las dolsuras.
Callares; un fer núvol de tristesa
cubrí ton august front, y refugires

LA OBRA DE UN PAISÁ. (Quadro de *Enrich Serra*)

Llach de Nemi (Italia).

JUGADOR EMPEDERNIT (per N. Vazquez)

—M' he fet el propòsit de no jugar may més, y el compliré... ¿que no?... Qué s' hi jugan?

de rebre del amor el mut llenguatge.
¿Per qué 'l petó que eixia de ma boca,
per dirte 'l que no pot la meva llengua,
deixares que 's perdés volant pels ayres?

Mos llabis se clogueren, muts d'angoixa
mes clarament parlá la meva pensa
que omplía tot ton rostre de besadas
puríssimas, com lliri que 'l mar bressa;
que jo, amoreta meva, no suspiro
el càlit refregar de tas galtonas;
sino que vull gaudir el goig que espero
de dirte, entre petóns, ara com sempre,
la forsa del amor que tú m' inspiras.
Per xó, si 'm fas prometre que no hi torni,
no vull jurar en fals; mes ans dech dirte
que quan la meva llengua no interpreti
fidel la gran passió que al meu cor resta,
teninte ben estreta entre 'ls meus brassos,
mos llabis posaré damunt ta boca
per dirte quánt t' estimo mil vegadas.

Y 't prego que may més de mí t' allunyis;
que 'ls besos que 't faré son purs y nobles
com raig de sol vibrant que ve á la terra
al rompre 'l vel nocturn la claror d' auba.

FAUST CASALS Y BOVÉ

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
ATENEU DE BARCELONES

ESTIUHENCAS

I

Inmòvils las garberas, totas arrengreradas
al mitj del camp s' aixecan com rústechs monuments.
El mar aquell d' espigas superbas y dauradas
s' es fos als colps de dalla dels segadors valents.

El camp, lassat, reposa d' heróïcas fatigas
com dona fecondanta que 'l fill ha deslliurat;
y enorgullit presenta els amples munts d' espigas
com mare que dú als brassos el fruyt idolatrat.

• • • • •
Y bo y cantant els mossos cansóns alegradoras,
traginarán las garbas á l' era del masíu.
El camp desert, esquálit, esdevindrà llavoras...
Y ab els grans que caygueren, las agabelladoras
y diligents formigas provehirán llur niu.

II

Recolzat al empit del finestral
de l' alegra masía,
esguarda tristament, lás, el malalt
la espléndida visió d' un bell mitj-día.

La terra bull dessota els raigs del sol,
els aucells dalt dels arbres xerrotejan
y besadas pel tebi ventijol
las espigas dauradas se cimbrejan.

Arriban á la cambra, alegrement,
las veus dels segadors y lligadoras
que dinan sota un roure corpulent
entre cansóns y riallas vibradoras.

Y al veure tanta vida y tanta llum,
el malalt sent l' angoixa que 'l consúm...

Y tanca 'l finestral ab decisió
posantse á sanglotar en un recó.

J. BOSCH Y ROMAGUERA

ELS RIMAYRES HUMILS DE LA POESÍA ÍNTIMA

(Fragments de un discurs)

“Ni els Deus, ni els homes, ni els llibreters admeten qu' entre 'ls poetas hi hajin mitjanías,, crech que va dir irònicament Horaci.

No vull esmenar la plana á cap immortal, pero 'm plau sostenir qu' en el camp de la Poesía fins els mes modestos conreuhadors hi deuen tenir digna cabuda, y que á cops la llevor de un pensament escampada per un ignorat enginy esclata en abundosa verdor de imatjes, de la que se 'n aprofitan els mestres professionals y els genis académichs.

Els poetas íntims no deuen classificar-se en petits y grans, bons y dolents; son ó no son: si existeix dins d' ells el foch diví, encare que sóls ho hagin demostrat en una estrofa, en un vers, son ja dignes del petó de la Gloria.

Además, el poeta íntim, sino del tot ingénuo, casi sempre es sincer, y l' home que parla ab sinceritat té 'l dret al menys de ferse escoltar ab com-

A TRAVÉS DE L' ERA CRISTIANA.—SIGLE XVII (per *Picarol*)

La rodella en un bras, la llansa á l' altre,
sa primera sortida fa el "Quixot"
sempre avansant, seguit d' un sol de gloria,
per tothom estimat, volgut per tot.

plascencia. Cert es que l' parlar ab el cor als llabis no significa parlar bé, pero, per alguna cosa s' han creat els *dómines* ab palmeta. No talleu, donchs, las alas als tendres rossinyols que alegran las boscurias de la vostra ruta; estímulculos á cantar, encare que la més joyosa de las sevas corrandas es possible, casi segur, que quedarà ignorada, reclosa en el fons de sa exaltada pensa.

“La poesia millor es la que no s' escriu,” afirmá Lamartine fent alusió á la subtileza de la idea poética en lluyta constant ab el llenguatge. Y tenia rahó al dirho, donchs en poesia, y molt més si aquesta es poesia del cor, no 's diu may tot, completament tot lo que voldria dirse.

No obstant, la literatura moderna y principalment la catalana tendeix d' un modo especial á aquesta expressió concisa y tendrament ingénua del sentiment humá; á aquest realisme poétich popular qu' es font de las més puras emociones del esperit, sentidas per tothom y en tots els moments de la vida. Aixís es com la poesia íntima logra grans efectes ab insignificants assumptos, al descriure las inefables sensacions que feren també estremir á Heine y á Virgili, á Cabanyes y á Stechetti: l' amor, el camp, la familia, las pasions, insondables y espayosos

abims hont se 'n vola lliurement la fantasía del observador.

Els poetas íntims fan de la poesia un mirall de la Natura y del cor del home; pero un mirall hont s' hi reflectan aquestas imatjes embellidas y agegantadas en mérits del Art y del Sentiment. Els poetas íntims transforman las cosas més vulgars y casulanas revestintlas de llum y d' armonía, y las transportan en brassos de la forma pura per las regións ilimitadas de la universalitat somiada.

Diuen que la poesia no es, com el racioni, facultat que puga exercitarse á mida y á gust dels seus cultivadors, que 'ls més hermosos passatjes, las més sublims estrofas no son producte del treball ni del estudi. Será cert, pero també es induptable que allá hont hi batega un cor sá, allá hi ha un poeta, y que ab l' ajuda dels factors principalíssims la rahó, l' amor y la voluntat, primeras materias al alcans de un temperament meridional, pot arribarse á fer poesia... sempre y quan no hi manqui l' ideal.

¿Vol dir aixó que l' escriure versos no necessita esforços? En

tota concepció l' esforços es indispensable. El més exquisit, el més ingénua

dels poetas, l' inglés Moor, ens conta que treballava sempre ab gran dificultat, versificant lentament, en

lluyta desesperada y constant ab la forma, pero vencía al tí. Ab voluntat, donchs, quan la observació del natural va acompanyada del sentiment, el triomf es segur sempre. L'obra que del esfors ne resulti podrà ser migrada, pero si es sincerament sentida, será indefectiblement viscuda. Lo qu' exhala el cor, invariablement va de dret al cor.

¿Qué hi fa que 'ls indogudament titulats *mediocres*, els que han sigut feconds á mitjas, els petits, els humils vagin desapareixent poch á poch en las sombras del silenciós oblit? ¿Es que la gran obra poética no es obra de tots? ¿Es que varía, en essencia, un cantar bó y ben construït d' autor desconegut, de la voluminosa tasca literaria de un Petrarca ó de un Byron?

Donchs aquests llampechs de poesia, diguemne conscient, que á lo millor ens inondan de llum l'esperit á la vista de una obra d'art, en presencia

de la Natura, ó al esclat d'una sensació íntima, cal aprofitarlos y estiragassarlos tant com se pugui, adaptant nostra vida diaria á aquesta indefnida simpatía que vé á ser l'amor á tot lo bell y á tot lo bó.

Si aixó es somni, sapiguém somiar; volguém veure la Bellesa allá hont es, y allá hont no hi siga posémlinosaltres mateixos ab l'interior desitj creador, vestint tot alló que veyém ab el ropatje de nostre voler generós. Fem com els enamorats de las donas lletjas, que saben estimar en ellas l'ánima qu' enclou la seva lletjesa, al punt de férselas tal com las han pressentidas, cobrintlas sempre ab llur sentiment poétich d' un nimbe d'hermosura excelsa y plácida consemblant al qu' envolta la espiritual *Gioconda* de Leonard de Vinci.

Cantém, donchs, poetas, els que ja 'n

POLITQUERÍA (per *Mariano Foix*)

—Y vosté ho creu aixó de que ara 'l govern va contra Roma?
—Ca, dona! Té massa feyna ab anar contra Catalunya!

LAS TARDANÍAS DEL AMOR (per P. Molinas)

Els vells verts d' avuy en día
son igual que 'ls burinots

qu' entran pels jardins flayrosos
y fan l' aleta á las flors.

sou y els que aném pel camí de serne; no parém may de cantar, de rimar humils estrofas, sense altre estímulo que 'l propi goig que sentím al abocar en cisellada y rítmica copa lo que del cor ens véssa; cantém per' alegrar á molts, á poch, á una sola persona,... á nosaltres mateixos en nostra augusta soletat.

Y fem, si pot ser, de nostra propia vida una poesia íntima sense embats, sense *ripis* de conciencia ni *assonancias* de passíons innobles.

FRA NOI

ESPURNAS

Lo que 'm dius á la orella
ta mare sab, aymía, sens afany,
y per cert no es extrany
que tot lo que tú 'm dius sápigas ella.

Per lo baix tas paraulas dolsas son,
y olvidant que m' enganyas,
de mon cor el desitj fentne montanyas,
ressonan tas paraulas per lo món.

La flor que 'l sol tornassola
dius que tremola d' amor
quan á besarla 'l vent vola...
jo no sé pas quí tremola,
si es el vent ó si la flor.
Ella es cert que no sossega
quan ell la besa joyós
y son perfúm arreplega;
mes si 'l vent llavors gemega,
já sé quí tremola... els dos.

ISIDRE VENDRELL

SONET

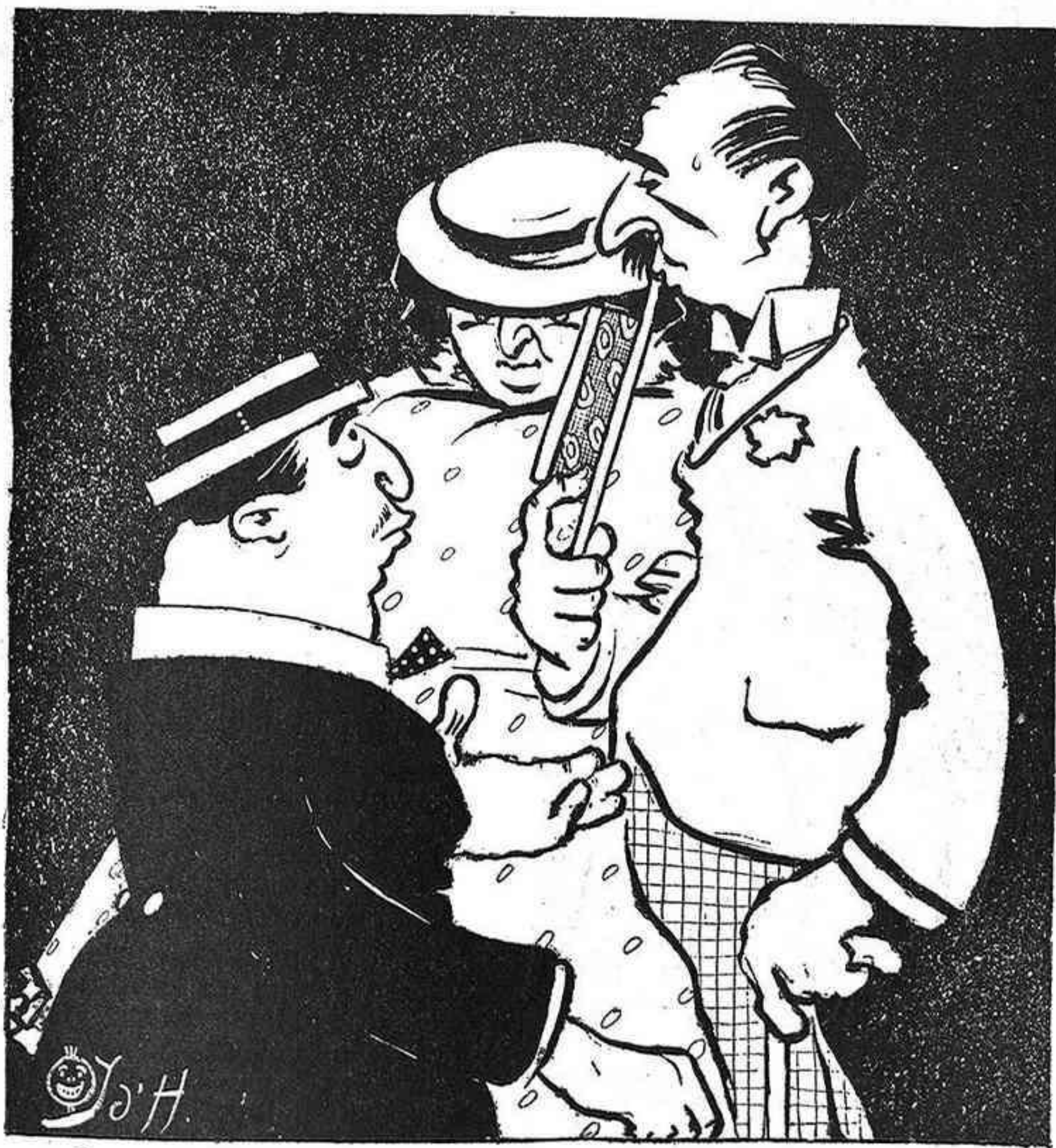
Es viuda y té un pamet que despampana,
y com que encare es jova y molt bufona
y es garbosa en extrém y está grassona,
al home desmenjat el fa entrâ en gana.

Pero té un mal: que massa s'engalana;
y un altre mal pitjor que gens l'abona:
el de ser un xich massa preguntona
per fer després lo que li don' la gana.

Aixís diuhen que ho feya ab son marit,
fentlo estar á prop seu, sempre aburrit,
fins que, no sapiguent cóm deslliurarse
del pés d'aquella pena y d'aquell cástich,
casi bé que podria assegurar-se
que va morir podrit el cor de fástich.

P. LLAVERÍA Y E.

PRESENTACIÓ (per Caray d'H)

—Donchs sí, amich meu, per si no ho sabías, aquesta es la meva senyora.
—¡Tota?...

BROMAS DE LA CIVILISACIÓ (per Grill)

—Es just aixó, Deu del Cel?... Mireu cóm ens martirisan!

—No val á exagerar: us colonisém.

TABERNARIS ARISTÓCRATAS (per Grill)

—Mosso: fassi 'l favor de cambiarme aquesta ginebra. La trobo molt amargant.

—Carám; es de "La Campana", la millor marca que 's coneix.

—Bé, donchs jo no vull que 'm passi com aquell emperador que "La Campana li amargava la existencia."

LA SANTA CASA

Pollera de moixonets en un recó abandonada, hont sempre es entrant de fosch, hont may l'alegría hi canta; ni un cop mirármela puch que no senti esgarrifansas, no sé si de pena al cor ó si de vergonya á l'ánima.

Pobra y trista la paret, las finestras enreixadas, la boca del torn en mitj y el cordó d'una campana... Pera no afrontar-la, 'ls uns ne diuhen la Santa Casa, y 'n diuhen altres, els llims incógnits de la desgracia.

Part de fora hi riu l'Amor de brasset ab la disbauixa, portant als llabis sovint la copa ab que s'ubriagan. Tant com més beuhen més llorts y repugnants, per fí cauhen, y al caure... instintivament abdós, del cordó s'arrapan.

Part de dins, la Caritat, un bressol á cada banda y dos ó tres petarrells, gomboladets á la falda, prega á Deu pels orfelíns, per l'amor de sas entranyas, prega á Deu... quan tot plegat sent redringar la campana.

Figurévosla, llavors, als braços de las germanas tirant nins, corre al moment cap al torn adalerada y en un esclat de petóns que á flor de llabi li saltan, exclamar, rient y plorant al ensemps: "¡Un altre, un altre!"

¡Un altre angelich, ben cert, un altre angélich sens alas, sense casa, sens' abrich, sense nom y... sense mare! ¿D'hont vindrá? ¿Es un poncelló arrancat potser d'un marge, potser d'un sumptuós jardí, pel buf de la tramontana?...

Ell se 'n pogués recordar del mot primer qu' escoltava, del primé objecte que ha vist may se 'n hi esborrés la imatge: sigués espetech de tró, sigués del llampech la flama, fora una espurna, un vesllum, una sombra d'esperansa.

Mes, qui sab, si d'hont l'han tret

demá que 'n trobés el rastre,
 no 'l gosaría seguir,
 tement perdre d' esta casa
 l' humil empadronament,
 que deixa aixecar la cara
 per mirar de fit á fit
 á molts que haurán de baixarla!...

Quan surt el sol, surt per tots,
 per nobles com per captayres;
 el cego y tot ho coneix
 per l' escalf de sas besadas.
 Arbre bort ben empeltat,
 pren crescuda, extén las branca,
 brinda sombra, dona fruyt...
 y també 'ls aucells hi cantan!

Guaytéu, cors aixarrahits,
 guaytéu, monstres sens entranyas,
 com d' eix torn en la foscor
 abocarvos no us espante;
 y veuréu donas sens fills,
 veuréu nadóns sense pares
 partintse, ab fam d' estimar,
 l' amor que llenséu vosaltres.

Una familia hi ha al món
 tan sols, per Eva afrontada;
 un Redemptor hem tingut
 que á tots del ludibri alsava'ns.
 Naixém nusos, igualment
 al palau que á la cabanya,
 y al morir, té per tothom
 Sant Miquel unas balansas.

D' esta casa en mitj l' escut
 per xó la Creu hi posaren;
 ¡descubreixte, humanitat,
 qu' es el símbol de ton Pare!
 Y com sentis algún cop
 plányer del torn la campana,
 digas, pensant qu' es la veu
 d' un germanet:—¡Deu te valgal

FRANCESCH UBACH Y VINYETA

¡TOT ES IGUAL!

Un peix que del mar sortía
 veje á la platja un anyell:

—Fujo del aygua—va dirli—
 porque allí no s' hi está bé.

—Cóm es aixó?

—Els peixos grossos,
 faltant á totas las lleys,
 se menjan als xichs.

—¡Ay, pobre!—
 li digué 'l débil anyell,
 mirantlo ab ayre de llástima:—

¿Per 'quest sòl inconvenient
 deixas el mar?... Creume, entórna-
 já terra passa 'l mateix! [ten:

C. GUMÁ

MAL SÍNTOMA (per Sancho)

—No m' agrada gayre, sènyora. Vosté té
 la llengua molt blanca.

—Bé, no 'n fassi cas d' aixó... Hi menjat
 nata per postres.

QUESTIÓ DE MOTS (per Sancho)

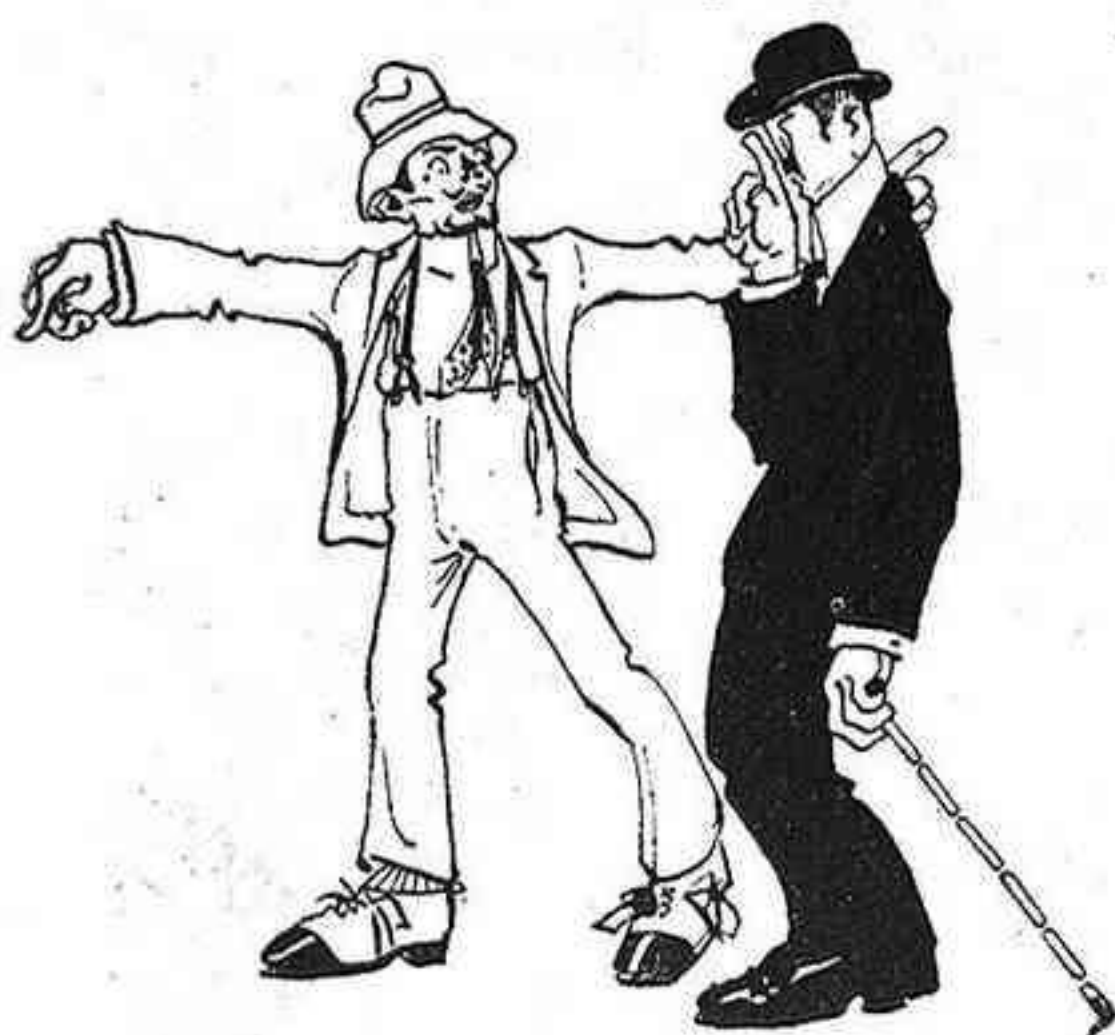

—Sab, la noya?... L' hem casada pel civil
 ab un empleat del Municipi.

—¿Ab un del Municipi y diu que l' han ca-
 sada pel "civil"... Deu volguer dir pel "mu-
 nicipal".

ENTRE COMPANYS (per *Jou*)

TOT ES FUM (per *J. Llopart*)

—Veurás, noy; morta la dona, he quedat enterament sol y haig d' anà á menjâ á la fonda.

—Apa, donchs, aném, que t' acompanyaré ab el sentiment...

El nyébit:—Cristina, mare, noy!... Al menos deu ser de pela ab xeixanta!

ESCLAT D' AGRAHIMENT

En la sala de rebre del manicomi el bon doctor Rimbau, eminent juriconsult y una de las nostras glorias universitarias, esperava, com tenia per costum un cop cada senmana, l' aparició del seu recomenat D. Enrich Pibet, pensionista feya prop de un any de aquella casa de curació. Pero aquesta vegada l' esperava ab més emoció que may.

El jove Pibet era un temperament sensible fins á rebassar els límits de la sana rahó, y per aixó varen tancar-lo. N' havia fetas algunas que li donavan patent de boig: sas prodigalitats inverossímils posavan en perill el seu quantiós patrimoni; son altruhisme desballestat el portava á patir per tot lo qu' ell creya que sufría, fossin sers humans, fossin bestias, fossin plantas.

Citaré algún exemple de la seva extranya deria. Vivía en una hermosa torre de Sant Gervasi rodejada de un preciós jardí, en el qual una planta, una magnolia, al revés de totas las otras y formant ab ellas dolorós contrast, s' hi destacava esmirriada, anant perdent las fullas en l' estació primaveral, qu' es quan més pomposas havían de brillar sobre las brancas. En lloch de sa natural vestimenta mostrava al cim de cada branquilló pelat un brotet de fullas novas que talment semblava que no gosessin á esclatar y que al poch temps se marcían. Molt apenava al bon Enrich aquella planta anémica; pero com si 's recreés patint per ella, s' oposava al projecte del jardiner, que donantla per incurable, li proposava substituhirla per un' altra de sana y pomposa.

—No, de cap manera ¡pobrissona!—li replicava 'l jove.—¿No es viva encare? Donchs mentres hi ha vida hi ha esperansa. M' haveu dit qu' es anémica? Donchs jo la curaré.

Y 'l sistema de curació que se li ocorregué utilizar consistí en regarla diariament ab una gran dossis d' oli de fetje de bacallá. Se 'l feya portar á

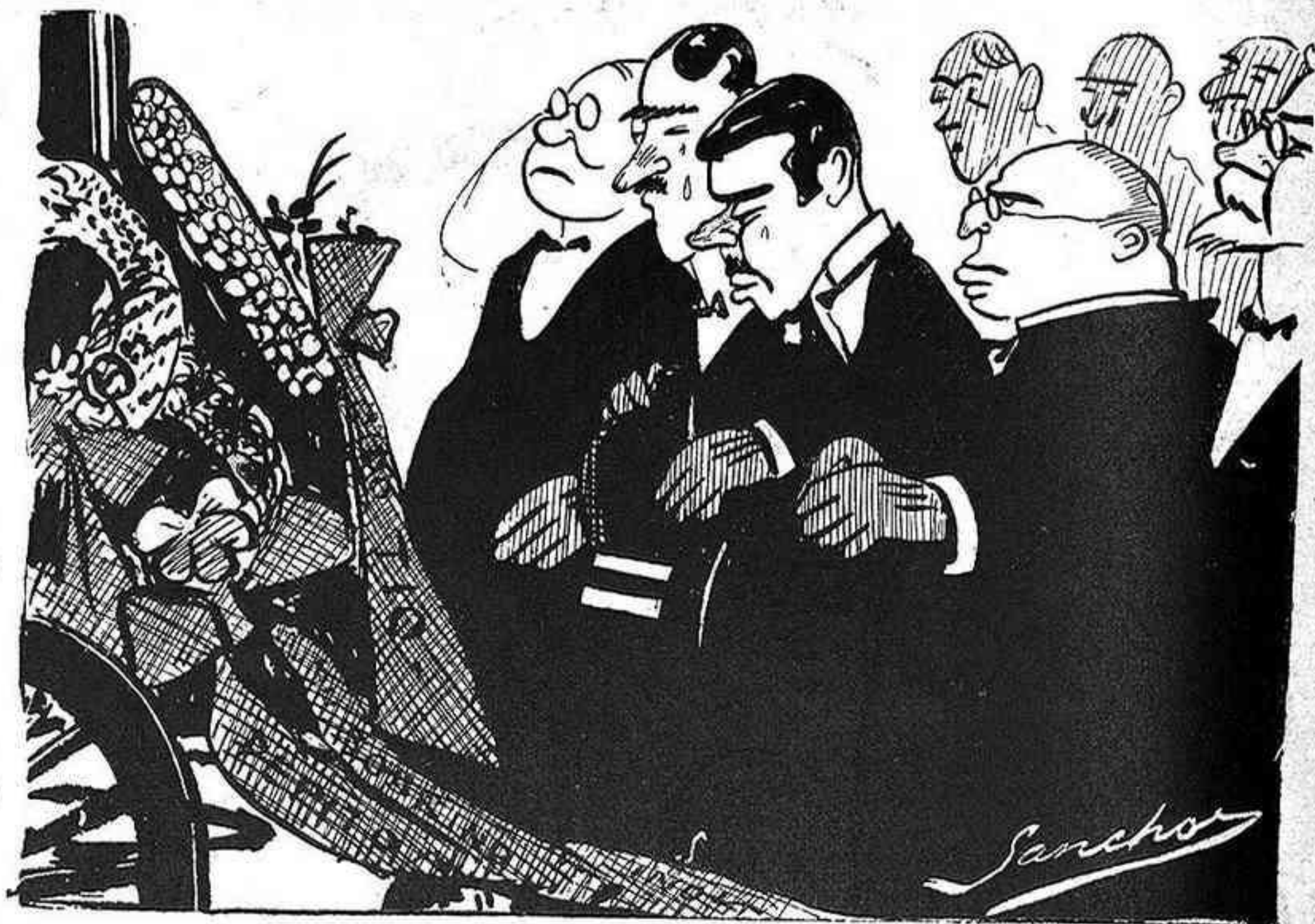
DIALOGANT (per *Ida*)

—¿Sabs per qué 'm conservo tan bé jo?... Perque no vaig comensar á fumar fins als trent' anys.

—Y perque encare va tardar molt á servirnos el tabaco l' "Arrendataria" ¿no es aixó?

COMEDIAS HUMANAS (per Sancho)

Tanta aflicció, tant dol, tant interès...
Ben segur que 'l difunt deixa dinés.

barrils á la torre y l' aplicava á la magnolia á raig de manguera, dihentli com si la planta pogués entendre 'l seu carinyós llenguatge:

—Encare que al principi 't repugni, prenlo, y ja veurás que bé que 't posas... Jo també n' era d' anémich, tant ó més que tú, y l' oli de fetje de bacallá va salvarme la vida.

Aquest destarotament feya riure molt als coneguts del Enrich, que si bé 'l tenían per un xich tocat, passavan bonament per tot, en atenció á que ab las sevas extranyesas no feya mal á ningú.

Pero més tart la doná, sempre que sortía á passeig, en tirar bitllets de banch. Se 'ls treya de la butxaca, y sostenintlos suaument ab el dit gros y l' índice se 'ls acostava á la boca y 'ls deixava voleyar al impuls de una bufada.

Aquesta sí que no podía anar. ¡Hont s' es vist llansar els diners de aquella manera!... No hi havia més remey que tancarlo.

Foren avisats els seus parents més pròxims que residían á Cuba, y ab l' intervenció del Doctor Rimbau, que havia sigut company d' estudis del pare del Enrich, en molt poch temps quedá llest l' expedient y tingué efecte l' ingrés definitiu del desventurat jove en el manicomi, en classe de preferencia y sense reparar en gastos.

Desde aquell dia, el Doctor Rimbau, en sa condició d' encarregat del pensionista, tant per deber com per carinyo, no deixá de visitar-lo una sola senmana. Era 'l Doctor un home ordenat, metódich, atent á totas las sevas obligacions: un verdader rellotje y, ja se sabia: cada diumenje entre deu y onze del matí feya la seva visita al pobre boig. Durant las primeras senmanas no li fou possible veure'l, perque la reclusió havia exacerbat la

dolencia del infelís malalt. De monomaniach tranquil qu' era al entrar en l' establiment, s' havia tornat irascible, frenétich, furiós.

El director del manicomi 's mostrava molt satisfet de aquell cambi, y 'n feya tan bons auguris, que casi assegurava la curació definitiva del subjecte. Sas disertacions sobre l' evolució de las enfermetats mentals, sas teorías, algún tant extranyas especialment pels profans, pero apoyadas en textos dels més ilustres psiquiatras y en multitud de cassos y exemples, interessavan vivament al Doctor Rimbau, qui al mateix temps que aixamplava ab ellas l' órbita dels seus coneixements, sentía una curiositat á cada moment més viva pera véurelas ó no confirmadas en el cas del jove Enrich Pibet.

Y la seva satisfacció creixía al notar qu' en efecte, l' estat físich y psíquich del seu recomenat anava millorant á ulls vistos. ¡Quína diferencia entre las primeras visitas y las últimas! ¡Y quína continuïtat de progressos!... L' alelament y l' extenuació dels primers mesos havían anat cedint gradualment senmana darrera de senmana, sense interrupció, com per efecte de una lley natural, més que de un esfors terapéutich. L' Enrich Pibet s' equilibrava y 's nudría: sos ulls avants extraviats havían adquirit una expressió dolsa y tranquila; de la seva boca no sortían més que conceptes ben coordinats, fos la que fos la conversa que s' entaulés ab ell.

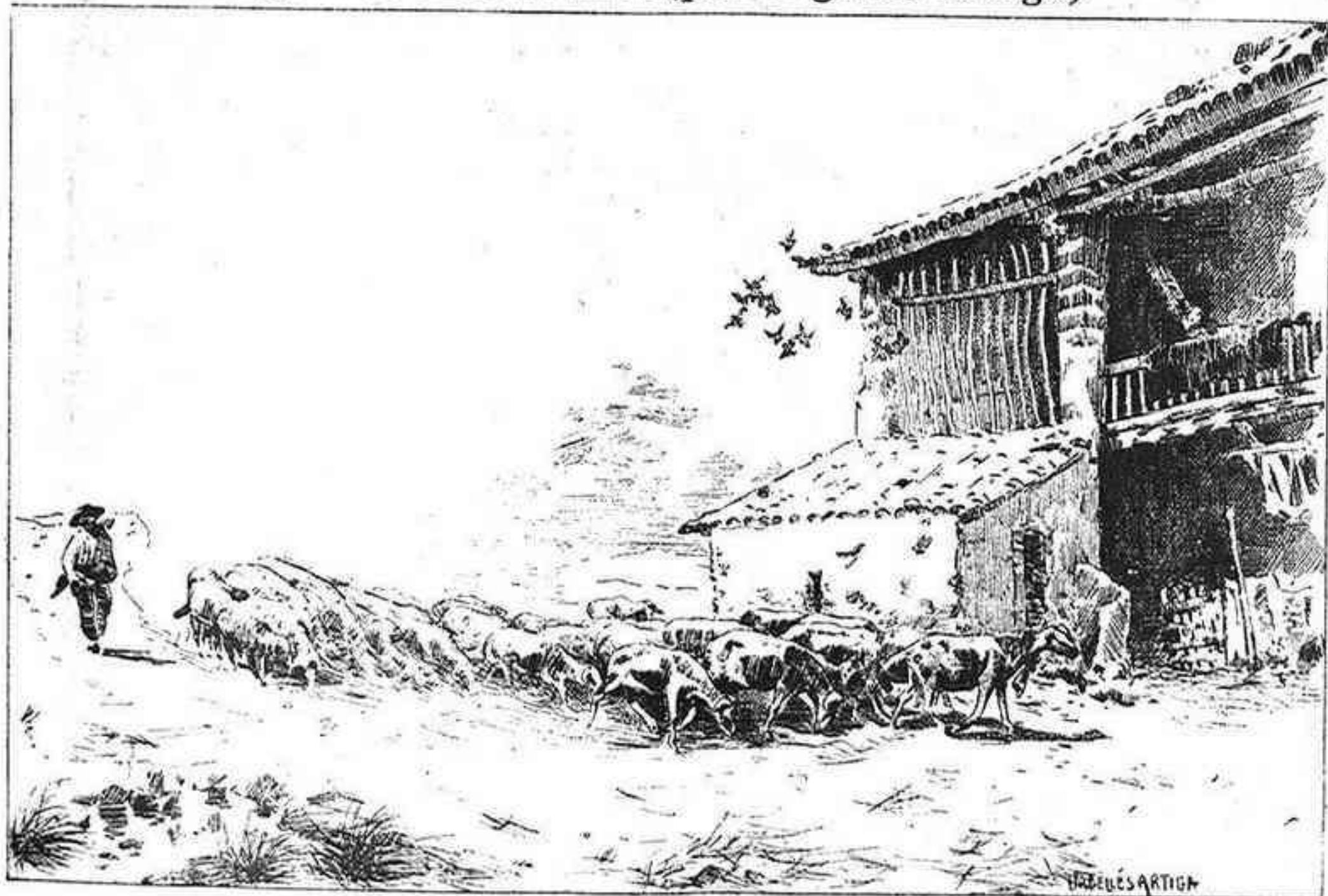
El Doctor Rimbau n' estava encantat.

* * *

Y al anar aquell diumenje al manicomi ja no era com las altras senmanas pera veure senzillament al jove; era per una cosa més trascendental. D' acort ab el director del establiment se l' emportaría á dinar ab ell, y á entrada de fosch tornaría á acompanyarlo, á fí de que pogués terminar ó millor dit rematxar la seva convalecencia.

Se tractava senzilament de fer una proba, de veure com se comportaría, durant aquellas curtas horas d' expansió y de vida regular.

QUADROS DE MONTANYA (per *Urgellés Artiga*)

Un remat d' "espanyols" venint de pasturar.

AL RESTAURANT (per N. Vazquez)

—“Ostras verdes“... “Ostras verdes“... Ah, ja entench; com que van tant caras y no se 'n poden haver, per aixó diuhen que son verdas...

Després de una espera que no fou molt llarga, aparequé per fi el jove Pibet, ab cara alegre y animada, y correctament vestit y empolainat. Estava fet un *pollo* de la *crème*. Se mostrá molt satisfet de aquella sortida, preludi de la que havia de venir algún temps després, la qual li permetria abandonar per sempre las tristas parets de aquella casa de curació

Acompanyats del director del manicomí, sortiren á la terrassa de la qual partía un doble tram d' escala, y després d'encaixar afectuosament y de recomenar al metje al jove Enrich, ab frase carinyosa, que fes molta bondat, el Doctor Rimbau y en Pibet, pujaren al luxós carruatje de dos caballs que 'ls esperava, y 's llansaren avall, per l'avinguda ombrejada de frondosos plátanos, fins arribar á l'ampla porta d'eixida, que tenia oberta de bat á bat la gran reixa de ferro.

Passá 'l carruatje fent un petit ressalt en el pedris de pedra y emprengué la direcció de la ciutat.

Regnava la primavera en tot el seu esplendor: un sol de gloria brillava en el cel blau, ras, net de núvols: una brisa suau impregnada de perfums, acarona la pell ab besos d'enamorada. Las flors com si no capiguessin en els jardins, se desbordavan á través de las reixas y per damunt de las parets de tanca de las torres, xalets y sumptuosos palaus que vorejavan el dos costats de l'espléndida avinguda.

—¡Qu' hermós, qu' hermós es tot aixó!—exclamava l' Enrich, com si 's despertés de una llarga dormida. Y estava com enlluhernat, y absorbía ab dalé 'ls efluvis primaverals. El Doctor Rimbau 'l contemplava ab complacencia y beatitut.

En Pibet observá la seva cara de bondat, enquadrada per dos ben cuidadas patilletas sal y pebre, molsuda, vessant salut y simpatia: el mirá somrient y li digué ab efusió:

—Y pensar que tot lo que ara disfruto ho dech á vostél!...

—No, fill, no—li respongué 'l Doctor—á mí no 'm deus res.

—Sí, senyor que li dech!—replicá

L' HÁBIT NO FA 'L MONJO
(per J. Llopart)

—¿Oy que 's veu ab el garbí y ab la mitja rialleta que soch una "chulapa" de la Barceloneta?

L' IDEAL DE MOLTAS (per J. Llopart)

—¡Que m' agradaria tenir un novio poeta, que tirés als Jochs Florals, que 'l premiessin ab "la flor", y que 'm fessin á mí reyna de la festa!

PERTENEDOR DE LA BIBLIOTECA
MUSEO DE BARCELONES

l' Enrich ab certa energia. —Quan tothom m' havia abandonat en aquella malehida casa ahont me varen tancar; la familia, els parents, els amichs, tothom... vosté era l' únich que pensava ab mí, que 'm venia á veure, que 'm consolava...

—Vaja, déixat'ho corre... no val la pena ni de parlarne.

L' Enrich més excitat:

—No digui aixó que 'm fa patir... ¡Que no val la penal... Vaya si la vall... Sense vosté jo ja seria enterrat... M' hauria mort de fástich... de desesperació... Vosté, vosté sols va salvarme... Ja ho pot dir per tot arreu, que jo no l' haig de desmentir... Li dech la vida... la salut... l' alegria... ¿Y no vol que li pagui? ¿Per quí m' ha pres?...

—Sossega't, tranquilisa't, calma't!— repetia 'l Doctor Rimbau.—Lo que he pogut fer per tú no es res: al cap-de-vall m' he limitat al compliment de un encárrech que se 'm va fer, de un petit deber que 'm vaig imposar...

L' Enrich més exaltat que may:

—Vosté es un ángel... sí, un ángel baixat del cell.. L' ángel de la meva guarda...

—No tant... no tant—feya 'l Doctor.

—Y vull demostrarli 'l meu agraument... Pero no sé cóm ferho y aixó es lo que 'm trabsalsa... Si li ofereixo tota la meva fortuna, ja ho sé que la rebujará... vosté no es interessat... es noble.. Pero li puch oferir un altra cosa... 'l meu nom... la meva má... soch solter...

El Doctor Rimbau tot alarmat:

—¿Y ara?

L' Enrich, ab els ulls fora de las concas, abressantlo, omplintlo de caricias, entre sanglots y plors:

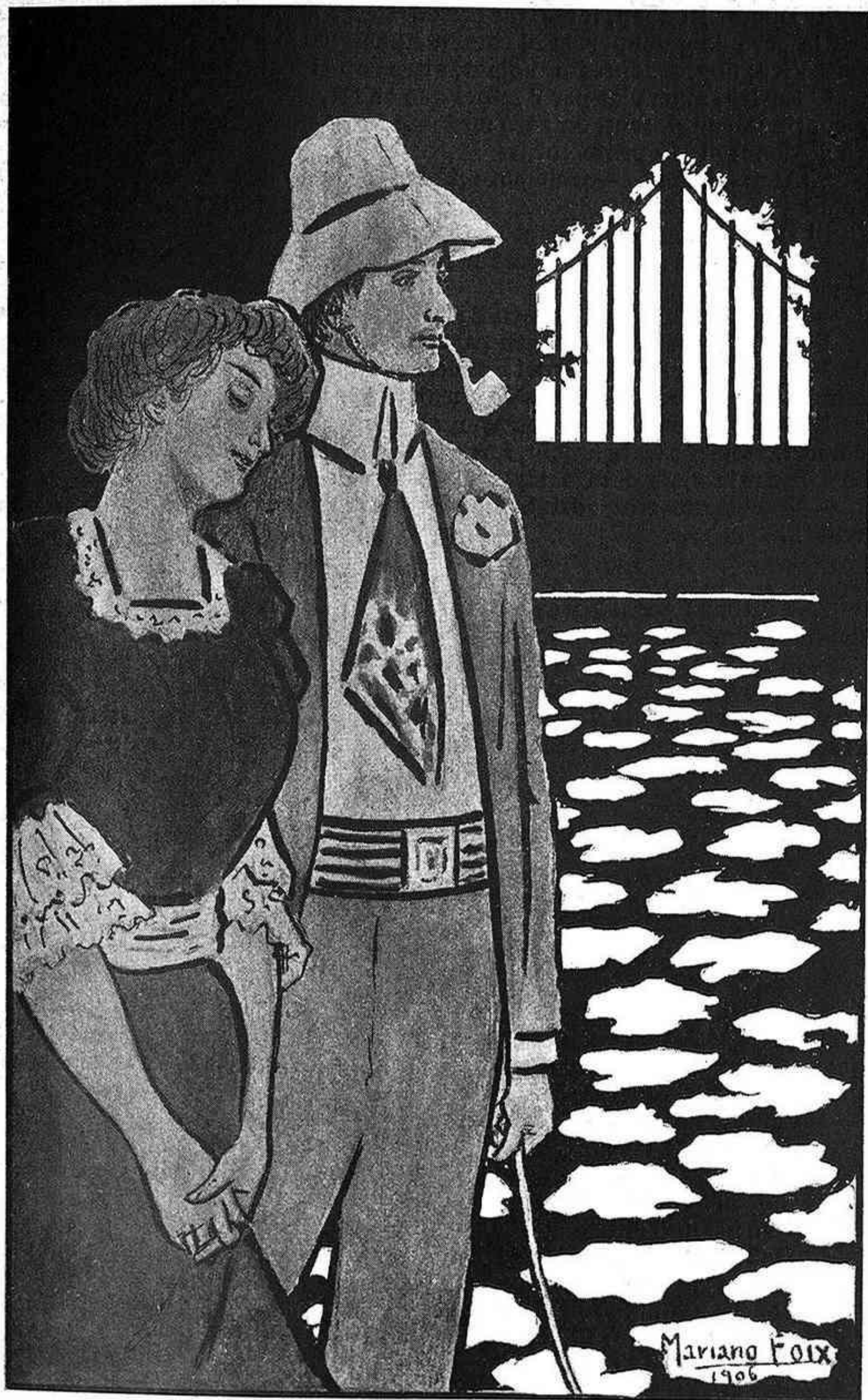
—Me vull casar ab vosté!.. Me vull casar ab vosté!.. Me vull casar ab vosté!..

CUMPLINT LA LLEY (per *Menéndez Alvarez*)

Un botiguer molt serio y molt formal,
celebrant el descans dominical.

EL SOMNI DE UNA NIT D ESTIU (per *Mariano Foix*)

—Qué ditxosa 'm sento!... Passejar ab tú, de nit, pel jardí, entre las flors, á la claror de la lluna...

—Vols que 't sigui franch, noya? La lluna es lo que m' hi sobra.

El Doctor Rimbau, forcejant pera desferse d' ell y patollant fins á trobar la pera de goma, crida al cotxer. El carruatje 's para en sech.

—Vira, noy, y depressa, volant, altre cop al manicomi.

L' Enrich, anonadat per l' esforços que ha fet, se tapa la cara ab las mans y continúa sanglotant, empero no sense ferse cárrech de l' ordre que acaba de donar el seu protector...

—¡Al manicomi!...—exclama.—¿Y qué hi tením de anar á fer al manicomi?

El Doctor Rimbau, trobant una sortida:

—Home, á buscar els papers pera la boda... ¿Cóm voldrías que 'ns cássem sense 'ls papers?

—Si, si... ja ho veigl..—deya l' Enrich.—Aném á buscar els papers.

El carruatje volava. Y quan pará en sech al peu de la doble escalinata de la terrassa, el director del establiment, qu' estava allí despedint á una familia, ab sols veure la cara desencaixada del malalt, ho compregué tot.

Dos mossos de la casa ajudaren al pobre jove á baixar del cotxe, y al emportársele'n escala amunt, fortament agarrat, ell, girava la cara y sense separar la vista del Doctor, cridava ab veu cada volta més desesperada:

—Me vull casar ab vosté!.. Me vull casar ab vosté!.. Me vull casar ab vosté!..

* * *

Las últimas paraulas cambiadas entre 'l Doctor Rimbau y 'l Director del manicomi, sigueren aquestas:

—Ja ho veu, y aixó que semblava curat.

—Una recayguda... Y lo pitjor es qu' en lo successiu s' haurá d' abstenir de venirlo á veure. Mal vá que la seva monomanía de generositat s' haja resolt en l' obsessió de volerse casar ab vosté.

J. ROCA Y ROCA

UN LLADREGOT AIXERIT-TONTO

En el tribunal:

El jutje:—Respongui, senyor acusat: ¿Es cert que vosté 'l día de Sant Joan, va endurse'n la roba, corda y cove del terrat de la casa número 4 del carrer de Perot lo lladre?

—Veurá, cada qual de lo de casa seva 'n fá lo que 'n vol.

—¿Era séva la roba?

—Si, senyor; desde 'l moment que ho es tot el carrer, puig me dich Perot, y además tinch la carrera de lladre.

—Aixó es fugir d' estudi.

—(De l' Audiencia voldría fugir.)

—Respongui á la pregunta que anteriorment se li ha fet.

—Donchs, vaja, es mentida. Aixó ho diu la fornera del davant, porque 'm té rabia, desde que no li compro 'l pá.

—Y vosté ¿cóm ho sab que qui ho diu es la fornera?

—Perque mentres jo treya la roba del terrat del 4, ella l' extenia al seu terrat, qu' es el d' enfrenta, y es l' única que 'm va veure, veliaquí.

JOSEPH COMA

CANT DE LLIBERTAT

Cantém d'un cap á l'altre de la terra
la llibertat dels homes;
cantém els homes lliures
la llibertat dels pobles.

Camina, Humanitat,
el sol del teu camí es la Llibertat.

L'un segle 'rera l'altre s'esgrahona,
y la terra promesa
va acostantse, acostantse,
á la veu dels Profetas.

La sanch dels martres va signant la via
que 'ls poderosos tancan
y 'ls pobles van omplintla
passant uns sobre 'ls altres.

Quedan enllá 'ls tiráns que s'aclareixen
y van cedint als segles:
¡cada grahó que 's puja
dona forsa á l'empenta!

Camina, Humanitat:
el sol del teu camí es la Llibertat!

La via's va aixamplant y á n'ella venen
els bons de totas rassas;
¡ja son legións els héroes
que agermanats avansan!

Quí no hi vulgui venir, fa traidoría
á l'humana altivesa,
¡tots hi caben els homes
en la lluyta suprema!

Qu'es lluyta per l'honor y per la vida
del humanal llinatge
y es redempció y es gloria
dels estaments y rassas.

Camina, Humanitat:
el sol del teu camí es la Llibertat.

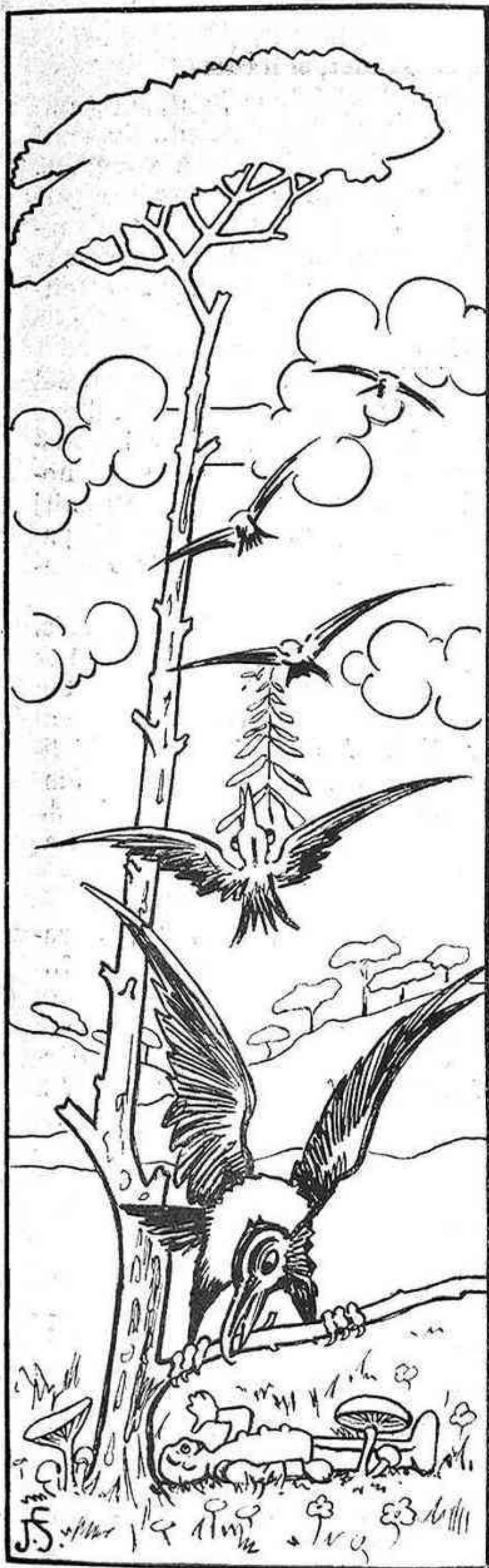
Lliures siguém dignificant la terra
que no pot ser esclava;
la llibertat es vida,
la llibertat es ánima.

Llohém la llibertat, joya dels homes,
bácul de la Justicia,
del Dret temple y sagrari,
emanació divina.

Cantém d'un cap al altre de la terra
la llibertat dels homes,
¡cantém els homes lliures
la llibertat dels pobles!

Camina, Humanitat;
el sol del teu camí es la Llibertat!

FERRÁN AGULLÓ Y VIDAL

EN PEP CURRILLO

—Vosté sí que treuria la rifa sense sentarshi, senyor Quimet, si li cambiava l'aca *Xula* cap á cap ab el seu caball. Fugi, home, fugi!.. No gastis aquestas bromas tan pesadas ab un home qu' encare no ha esmorzat, porque se 'n podrian ressentir las interioritats desvahidas de la meva persona. Si no posa mitja dotzenota de doblas de quatre bitllo bitllo, per contrapés sobre del seu penja-robas que vosté 'n diu un caball, no podrá pas gaudirse de tenir á casa seva l'aca més ben tallada y fugidora que trepitja la cansalada de la bola terrestre.

—No es tan *penco* 'l meu caball per burlarten de tal manera.

—Vosté ha comensat fent burla de la *Xula*, posántmela al nivell del bestiar de *desecho* d' un regiment de caballería. Pero, home de Deu! que no comprén que á casa no hi faría res un caball com el que 'm vol endosar?... ¡Ay, la Mare de Deu! Si als dos días de tenirlo á la quadra se 'm moriria d' angunia y de la vergonya que se 'n donaria de trobarse entremitj d' aquell bé de Deu que allí tinch per servir bé y ab tota comoditat als parroquians de casa! L' Agencia d' en Pep Currillo els hi vé ampla als caballs com el seu *Movito*.

—Diré la darrera paraula; dugas doblas de quatre y no m' allargo més.

—Ja ho veig, no farém res; y cregui que 'm sab greu, porque vosté es un dels amichs que aprecio, y m' agrada que 'ls meus amichs quan surten ab la tartana puguin presumir per aquests carrers y carreteras, y que al véurels passar tothom digui:—*Salao!*... *¡Allá va lo bueno!*...—y aixó li dirían si portava la *Xula*, engallada com sempre va per son natural, escampant vivesa y salamerías per tot allá hont passa, ab aquell brassejar de remes tan fins y ben deixats, que no sembla sino qu' un escultor s' hi hagués entretingut en retocarli las desigualtats.

—Carambal m' agradaría veure aquest portentoso de perfeccions.

—Qué diu, senyor Antonet? Que no ha vist encare la flor y nata, la gracia de totas las gracias, que fa tres días que vaig portar de Barcelona?... ¡Cisquet!... Treu la *Xula* de la quadra, que vull que aquests senyors tingan un rato de recreyo contemplant la hermosura de las Espanyas. La tenían á *La Catalana*, més mimada qu' una senyoreta delicada de salut... Mirin-la!... Aquí hi ha sanch. *Bueno!*... *bueno!*... *Quieta, Xula!* *Ooh!*... *ooh!*... Qué m' hi diuhen? Aixó es *canela* pura. Mansa com un anyell; ja pot tocar-la per allá hont vulgui, ja. Y en quant á bona lámina y proporcions, recorrin el mon enter ab totas sas islas, la Morería y l' Andalusía, que no 'n trobarán pas cap altra que pugui, sense 'l perill de caure en una baixesa, anar atroncada ab ella. *Quieta, Xula!*...

—Si qu' es cosa bona.

—Y á la sella marxa bé?

—Ab una finura y planesa que s' hi pot portar un vas d' aygua sense temensa de llensarne una sola gota, y tan obedienta y fina de boca que per guiarla poden substituirse las bridas per dos fils de seda.

—Lo qu' es agradarme ja m' agrada, pero...

—Pero qué?... Ja pot mirársela, que aixó sembla fet ab motllo.

—¿Y en quant á bondat y bona criansa?

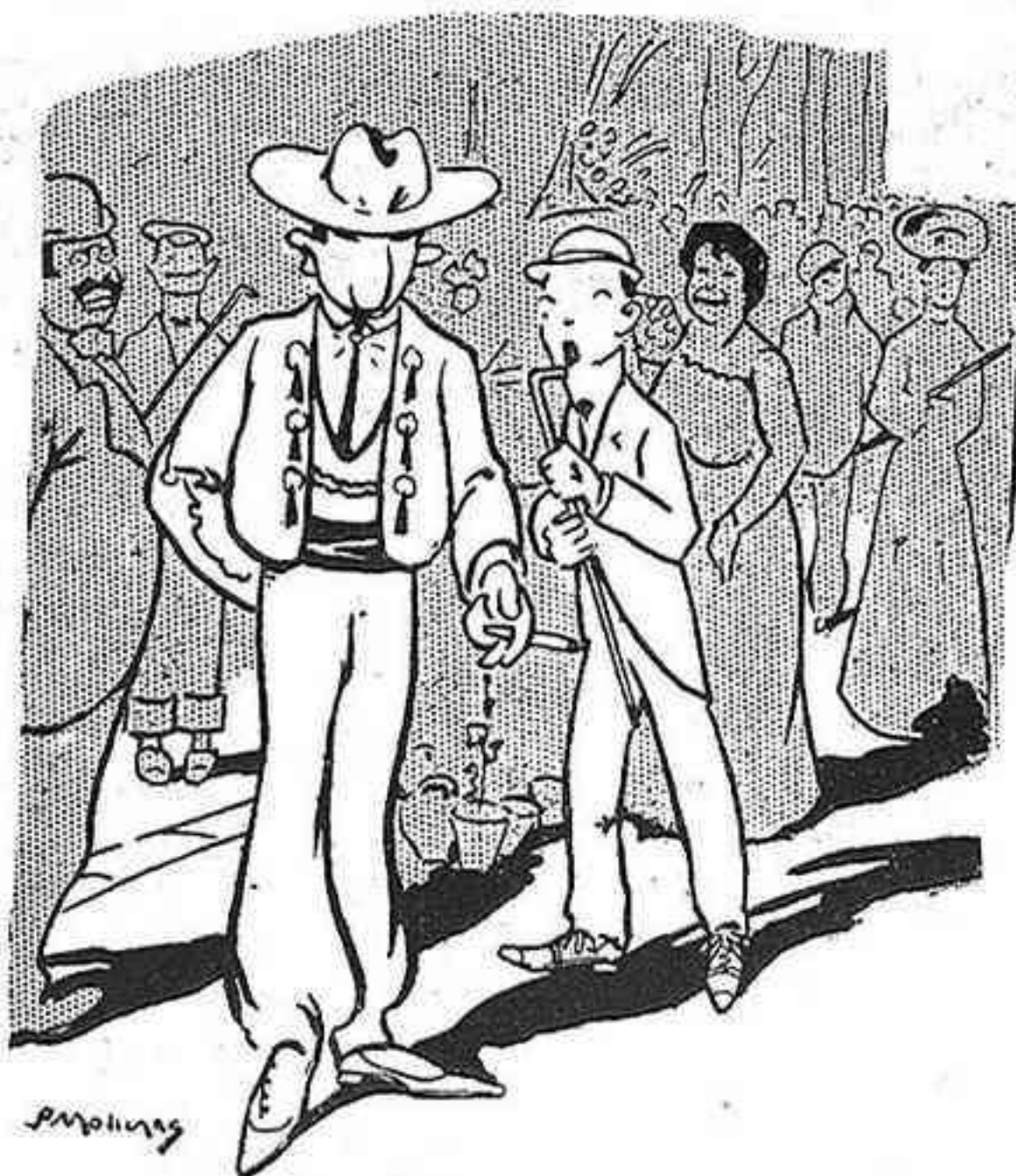
—¡La Mare Deu!... ¿Bondat? Déixila enganxada á la tartana al mitj del carrer fins á la senmana dels tres dijous, y allí s' estaré més pacífica y inmóvil que l' ángel del campanar, que per faltarli las alas y estar rovellat de per tot arreu, ni totas las tramontanas anunciadas pel Saragossá son

A TRAVÉS DE L' ERA CRISTIANA.—SIGLE XVIII (per *Picarol*)

El cant de la valenta "Marsellesa"
retrunyí per l' espay igual que un tró,
y al peu mateix de la infamant Bastilla
va esclatar la més gran revolució.

GLORIAS ESPANYOLAS (per P. Molinas)

El "Burilletes II", ramblejant.

SORTINT DE CAN NAPOLEÓN (per P. Molinas)

La mamá: —Dígali á la yaya d' ahont venim.
El nen: —De ca... ca... casa... el... foto... foto...
fotógrafo.
L' avia: —Ay, el meu fill, tan petit y ensenyar-
li de dir aquestas cosas!

capassas de ferlo tombar, y en quant á bona criansa ne té tanta que... vaja, podría menjar á la taula d' una casa de senyors.

—Ja, ja, ja!... Exagerat, com tú tot sol.

—Si encare 'm quedo curt. *Quieta, Xula!*...

—Lo que té una amplada de pit...

—Ja pot ben dirho; sembla la paret d' un *Frontón*; s' hi podría jugar á pilota. *Bonita!*... *Ooh!*... *ooh!*... Vull que la vegin com s' allarga. Treula al carrer... *Marchen!*... *Ooh!*... *Ooh!*... ¡Válgam la Mare de Deu! Aixó es una bala!... ¿Eh quin brillo y ab quina elegancia y fatxendería brasseja?... ¡Tomba, Cisquet!... Contémplinla ara de *frente!* Ab quina arrogancia y magestat va engallada!... Cuidadol... *Bueno!*... *bueno, Xula!*... *Ooh!*... *Ooh!*... *Cariñosa!*... Y qué se 'n empassaría ara d' horas de camil... Vol que l' enganxi á la tartana?

—No, no cal; y després que ja boy es mitj día.

—Donchs éntrela á la quadra. *Ooh!*... *Ooh!*... Dónali un pinso de lleminaduras: quatre grapadets d' aufals del més fresch y tendral qu' han portat avuy... Y ara diguin l' evangeli, la pura veritat; ¿han vist may una monada consemblant?

—Bona lámina ho es.

—Y que 'm sembla té molta noblesa.

—Y dócila.

—Si ja ho saben que quan vull servir á un amich sé ferho bé. Vaig dir al senyor Quimet que li portaría una cosa bona y li he duta superior. Y no 's pensin; la tenían promesa á un senyor qu' es soci del *Círculo ecuestre*; pero jo vaig dir: aquí no hi ha *ecuestres* ni per *sequestrar*; necessito l' aca pel

UN ENDIMIÓN CASULÁ (per P. Molinas)

—Ah, es dir que t' has adormit?
Ja veurás quina jugada!
Vaig á sopar ab el criat...
¡Cap viu, á l' hora del ápat!

senyor Quimet; y me l' emporto... y aquí la té.

—Sino qu' encare no es meva. Aixó serà si 'ns enteném.

—¿Si 'ns enteném?... ¡Ay la Mare de Deu!... Si ja ho estém. Que no 'm coneix?... ¡Cisquet!... Treu l' aca y pórtala á cal senyor Quimet, y de passada enmena cap aquí 'l *Morito*, que 'l portarém á Barcelona porque 'l senyor Darder ne fassi un obsequi als lleons del Parch. Qué s' ha pensat de mí? Ara vull donarli l' aca pel meu gust; porque 'm dona la reyal gana... Ja ho veu si soch ó no soch amich dels meus amichs.

—Eh!... no corrém tant, que podríam volcar y pendre mal. No 't donaré més que...

—Lo que vosté vulgui; á la seva conciencia ho deixo.

—Mira que...

—No 'n parlém més; la *Xula* queda per vosté.

—Está bé, queda per mí; y respecte al pago de la torna...

—Vol callar? Quí li parla de cobrar? Que no sab que de diners ne tinch pera poguer treure al Govern de compromisos?

—Visca 'l rumbo d' en Pepet!...

—Ja me 'n deixarás uns quants.

—Que 'ls tens al Banch de Londres ó bé enterrats á la quadra?

—Ja veurás, com més amichs més clars. Jo...

—No 'n parlém més.

—Es que...

—Ni una paraula! Fassim aquest favor.

—Ja ho sentiu; no vol saber quán ni cóm el pagaré. Aquesta francesi-lla pot costarte algunas doblas de quatre...

—Tal día farà un any. Després, que 's creu que jo, quan faig una cosa, no sé 'l per qué la faig? ¡La Mare de Deu! Si al cap-de-vall, senyor Quimet, me donará més diners que jo no voldré. Deixi que vosté s' encaterini ab la *Xula*, qu' es lo que li passarà, y alashoras me dirá: Demana per aquesta *muy*, que per molt que demanis te quedarás curt; porque l' aca val més or que no hi ha al carrer de l' Argentería de Barcelona.

—¡Músical músical músical! Me sembla que sería hora de refrescarho.

—Té molta rahó. ¡Francisqueta!... Baixa un' ampolla de vermouth, del dols ¿eh? que ab la sal qu' ha escampat la *Xula* tinch la boca igual que si hagués menjat bacallá sech, y treu un cantiret d' aygua fresca de la cisterna, qu' es una aygua que fa la competencia á las fábricas de gel.

—Aixó sí; per donarse bon recreyo no hi ha com en Josepet.

—Y donchs qué 'n faria dels diners? Si ja 'ls hi he dit que... Ajaja... aquí tenim un *Torino* verdader que 'ls hi asseguro que parla l'italiá més bé que cap *sancti-di-guixi*... Per vosté, senyor Quimet, que de dret li toca ser el primer; per... ja veurán, per mí, y que cada qual se mesuri segons la sed que tragini... No 'n sé fer de finuras y etiquetas. A la salut de tots vostés, y llestos...

R. RAMÓN Y VIDALES

A UNA MÁSCARA

Per qué 't disfressas no ho sé
sent inútil ton afany...

Tú bé sabs que de *careta*
se pot dir que 'n dus tot l'any.

Portas pintada la cara
casi sempre ab roig color,
que talment sembla que vagis
disfressada de pintor.

També t'he vist moltes voltas
aná *empolvada* del tot,

fentme l'efecte de véuret
disfressada de pierrot.

Per divertí y divertirte
ensenyant tos *quatre vals*...
(vull dir els teus *quatre quartos*),
no has d'esperar Carnavals.

Puig que ab *careta* ó sens ella,
fácil es endavinar
quí ets tú... ¡si salta á la vista!...
ningú 's pot equivocar.

J. MORET DE GRACIA

LA BOLSA

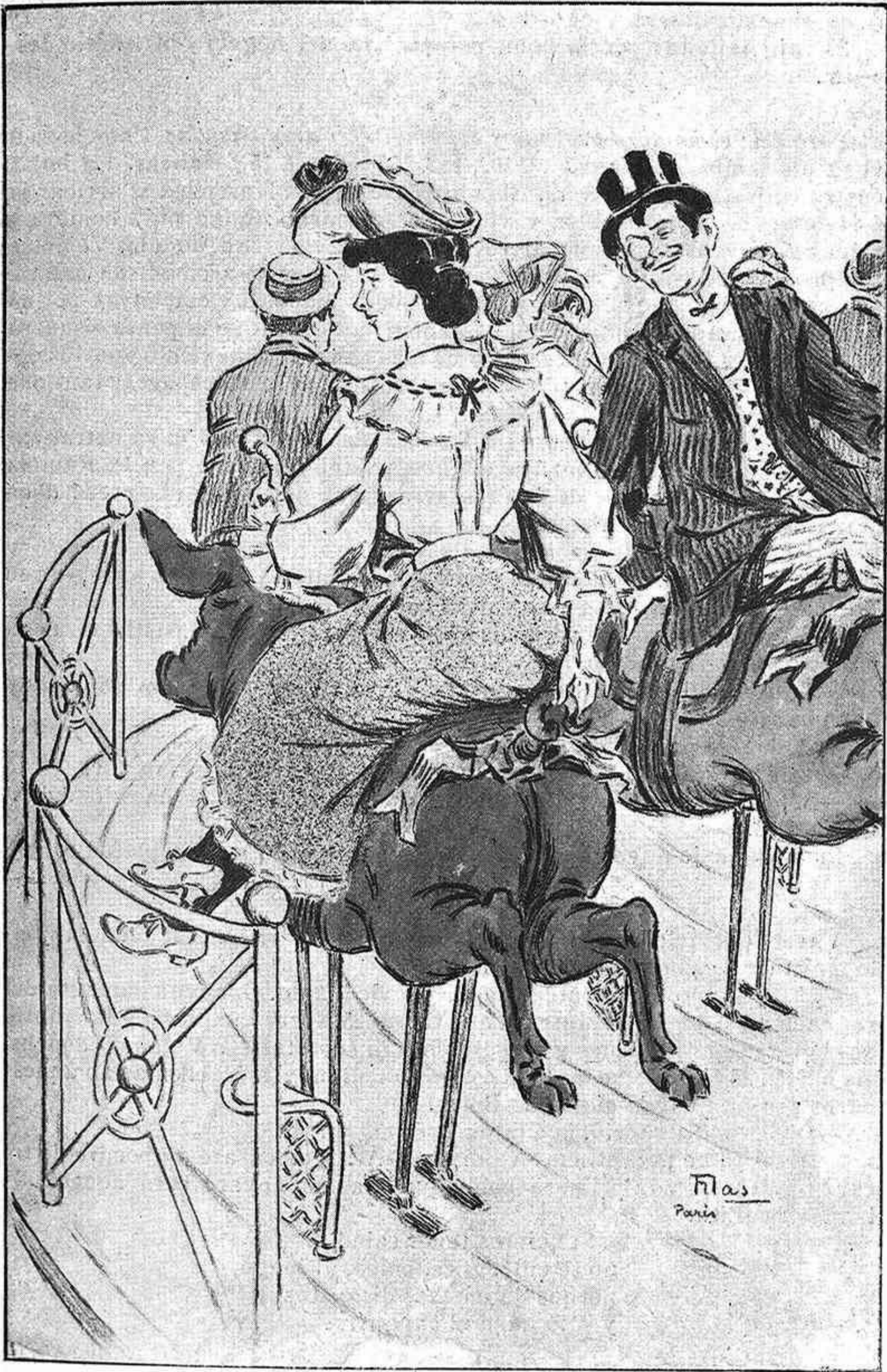
En Joseph es un home de la bondat del mon. No més té un defecte: es un xich ambiciós y voldria ser rich, per més qu' ell ho dissimula dihent:

—Ja veurás; els que no tenim familia hem de buscar una distracció ó altra. Tú 't dedicas á escriure versos y jo m'he dedicat á la bolsa. Es clar que 'm costa alguna enrabiada, pero ¿qu' és lo que no 'n dona? ¿Per ventura á tú l' escriure no te 'n costa també alguna?

—Es cert—li vaig contestar—pero aquest joch te pot portar á un precipici, y més ab la teva fortuna tan escassa; ja que, segons dius, no contes més que ab el sou y uns set ó vuyt cents duros que portas estalviats á costa de molts sacrificis.

—Bé, pero ja veurás—saltá desseguida, espurnejantli 'ls ulls de satisfacció—del modo que ho faig t'haig de dir que no puch perdre; la qüestió es comprar barato y vendre car, y tinch las midas tan ben presas que per més que un valor baixi un enter, dos, tres, quatre, fins á deu, que no 'n pot baixar més, es cert que hauré de refer las diferencias y pagar dobles á fí de mes; pero creu que serán quartos sempre á la cassola y tornarán á casa. Res: com aquell que té una mercaderia als Doks, ne paga lloguer y essent á bon preu la ven. Mira: fins avuy es cert que he tingut algunas sotregadas; pero ben contat y debatut casi faig la pau; mes ara sí que porto una jugada que hi guanyaré diners llarchs. Temps enrera, avans de tirar la bomba al Rey á París, vaig comprar 50 Norts. Vaig ferlos á 49, bon preu, porque feya dos días s'havían fet á 51, y poch que havían arribat á 57. Tiran la bomba, baixan á 47; ne compro 50 més. Jo pensava: aixís que arribi 'l Rey *sano y salvo* á Madrit aixó s'enfilará altre cop, quan menos fins á 52, vench y negoci rodó; pero, fill, el tret ha sortit d'un altre cantó; ab aquest intermedi ha vingut la reunió d'accionistas del Nort y s'han tirat els plats pel cap. Y apa, Norts, avall s'ha dit, y 'ls tenim á 45. Ara es hora de comprar més, vaig pensar, aquest es el punt dols de la bai-

DIVERSIÓNS A LA MODA DE PARÍS (per F. Mas)

— ¿Qué tal, Emilieta?... Qué me 'n diu d' aquests tocinos?
— Que, pobrets, si dura l' afició, aviat suarán la cansalada.

xa y per nivellarlos ne compro altres 50, y ara uns ab altres me surten á 47; bon preu, perque estich segur de que no poden baixar més y m' atiparé de guanyar diners.

El vaig felicitar per la bona perspectiva del negoci y 'ns varem despedir.

* * *

Pero res; *el hombre propone y el cambi de París dispone*. Comensan á venir els cambis de la tarde á 162, 160, 156 y fins á 153 franchs. La bolsa nostra cotisa fins á 40 enters. El pobre Joseph pert l' oremus; al arribar ja á 44 enters se 'n va á bolsa y vinga fer disbarats: quan puja compra y quan baixa ven; tot li surt al revés; no endavina cap jugada. Vejentse compromés si 'l cambi rellisca més avall de 40 per no arribar son capital á la perdua suferta, fa un va-y-tot y 's queda liquidat y empenyat per un quant temps, apoderantse d' ell un pánich tan gran que ni pensa sisquera en quedarse'n 50, pera veure si á fi de mes se refeya un xich ó anarlos doblant y ser á veure venir. ¡Ca, cal 'l pobre Joseph se va espantar tant que va fer *limpia*.

Fa pochos días vaig veure'l á l' acera del *Sigle* y ja 'm va extranyar trobarlo per aquell cantó; á n' ell que pujant y baixant per la Rambla sempre anava pel cantó de las pissarras pera comparar els preus d' en Marsans ab els d' en Cabanellas.

—¡Holal—vaig dirli—¿cóm van els Norts?

—No me 'n parlis, no me 'n parlis,—me contestá ab un tó agre,—prou Norts; m' han tocat l' esquena y ni 'n vull sentir á parlar.

—¿Pero no deyas que no podías perdre, perque tot consistía en comprar barato y vendre car?

—Sí, pero, fill, ara he vist que no 's pot sapiguer may quan son cars y quan baratos.

—¿Y donchs ara que 'ls tens als Doks?

—¡Qué vens ab Doks—va contestarme—hasta allí 'm farían por!

—Bé, jo t' ho deya perque com tornan á pujar tant... M' han dit qu' están ja á 65.

Pronunciar jo aquesta xifra y caure aplomat el pobre Joseph fou tot hú.

* * *

Varem portarlo esvahit á una farmacia, 'l retorném y al acompanyarlo més tart á casa m' anava dihent:

—Mira, l' amo está content de mí y jo de l' amo. Guanyo cinquanta duros cada mes, que 'm representa que tingui 25 Norts comprats, guanyanthi dos enters cada fi de mes y sense dobles ni correatjes. Vetaquí, donchs, els únichs 25 Norts que aguantaré, y no vull may més bromas ab aquest burro tan guit que 'n dihen la Bolsa.

—¿Y sense distracció, qué farás?—li vaig dir jo.

—Ja me 'n he pensat una—va dirme.—Ara comensaré á aprendre de tocar la guitarra, y la primera cobla que hi acompanyaré serà aquesta de la meva cullita:

Si quieres tener salud,
no te entregues, chico, al juego,
porque da muchos disgustos
y sólo gana el banquero.

Y per ser la primera improvisació veig que no ho fa malament. ¿No 'ls hi sembla?

L' AVI RIERA

A TRAVÉS DE L' ERA CRISTIANA.—SIGLE XIX (per *Picarol*)

¡Valent sigle dinou! Donats sos mérits,
per un colós cal ser representat.

¡El sigle del Vapor y de la Industria,
dels grans "trusts" y de l' electricitat!

AMOR TRIOMFAL

Estich voltat de tristesas,
estich voltat de dolors,
y el meu cor, vessant tendresas,
brilla ab novas resplandors.

Dolors meus, dolors dels altres
que jo visch cantant l' amor,
no encenguéu en mí el rencor!...
Bons germans, queixeu vosaltres
mentres jo tinga vigor!

Vull ser bó! Vull estimarvos!

Vull també que m' estiméu!
Jo no puch abandonarvos,
per més que tots odieu.

No preguéu,
no us resignéu
vivint voltats de tristesas,
vivint voltats de dolors!
Si el meu cor, vessant tendresas,
brilla ab novas resplandors,
feu com ell: améu, améu,
que, en l' amor, triomfaréu.

IGNASI IGLESIAS

LA TRIA

L'aprenenta va entrar, y sense ni sisquera deixar el paquet de mostres que venia de buscar de la botiga, riallera, vessant alegría pels ulls y per tot arreu, s'acostá al taulell al voltant del qual cusian las fadrinas, y ab gesto victoriós, ben segura del efecte que anava á produhir, va exclamar:

—¡Ja hi ha el quadrol

Totas, com mogudas per un ressort, varen deixar instantáneament la feyna.

—¿Desde quán? preguntá la Matilde, una moreneta que en ausencias de la mestressa desempenyava el cárrech de directora.

—Ara l'acaban de colocar.

—¿N'hi ha molts?

—Una pila; trenta ó quaranta.

—¿Y son guapos?

La criatura recapacitá un moment.

—No sé... A mí 'm sembla que sí. N'hi ha dos que portan lentes y un que té una piga.

—¡Ah! Ja 'ls inspeccionarém, ja 'ls inspeccionarém...

Y cambiant ab el coro d'aixeridas fadrinetas una graciosa mirada d'intel·ligencia,

—¡Veyám qué 'ns hau-

COPLA BILINGÜE (per R. Urgell)

—“Gitaniya como yo
no la tienes d'encontrá...”
—Potsé es vritat, pero, vaja...
¡Deu me conservi el pa blanch!

PERTENECE
AL ATENEU POPULAR
ESpanyol DE BARCELONA

Tascas educatives del Ateneu Popular Espanyol.
(Recort de una sessió "ordinaria".)

rán dut aquest any!—digué tota roja, mentres buscava l' agulla enfilada que se li havia esgarriat entre 'ls plechs d' un cos de seda.

—¡Veyám!—varen repetir rihent las cusidoras.

Y la feyna, momentáneament interrompuda per aquell epissodi, continuá.

* * *

Cada any, desde que 'l taller de modista de madama Julieta ocupava aquell pis, succehía lo mateix. A pochos metres de la porta de la seva escala tenia instalat el fotógrafo Ribas el seu elegant aparadoret-exposició. Y sempre, per aquella época, y ocupant el lloch preferent del cristall del mitj, apareixia un quadro que, segons deyan unas lletras d' or que l' adornavan, representava els *Alumnos de cuarto año de la Facultad de Medicina de la Universidad de Barcelona*.

Era aquell un día de festa espiritual pera las treballadoras de madama Julieta. ¡Ab quina ansia l' esperavan cada any la exposició del quadro, ahont en ovalats medallóns s' oferían á la seva contemplació las juvenils imatges dels estudiants de Medicina!

¡Quántas vegadas, veyent que en la época deguda el tradicional *cuarto año* no sortía al escaparate d' en Ribas, havían estat á punt de pujar en corporació á la galería del fotógrafo pera demanarli compte d' aquell crudel, incalificable retrás que tan fondas anyoransas portava á la séva ánima!

Per aixó la comunicació de l' aprenenta, que ni una sola vegada baixava al carrer que no dongués un cop d' ull al aparador del retratista, fou ab tant entusiasme rebuda per las pobras modistetas.

¡El quadro, l' esperat quadro era allí!... ¡Ja era horal!... ¡Veyám que 'ls haurían portat aquell any!...

* * *

¿Qué vol dir la inmensa onada d' alegría que ompla la nostra ánima quan el sol, després d' uns días de llagrimosa pluja, surgeix triumfant d' entre un munt de boyras?... ¿Qué vol dir, com-

TIPOS IBISENCHS. — 1850 (per *Picarol*)

Un hereu de casa bona.

parada ab la que inundá el cor de las gentils modistetas, quan á la sortida del taller pogueren clavar els anhelosos ulls en el gran quadro del escarparate d' en Ribas?

Verdaderament, la cullita d' aquell *cuarto año* havia sigut espléndida. ¡Quín floret de bustos varonils, morenos els uns, castanys aquésts, rossos els altres, pero tots atrayents, tots seductors... y tots bons pera figurar dintre d' un medallonet discretament amagat entre la roba y la pell, ben á propet del cor! Era induptablement un dels quadros més ben *assortits* qu' en aquell aparador s' havían exposat.

* * *

Passada la primera explosió de grata sorpresa y ja degudament celebrada la magnificencia del conjunt, totas á un temps romperen á enrahonar, marcant detalls, insinuant preferencias, admirant particularitats més ó menos estimables segons els gustos de cada interessada.

—¡Mireu!— deya una:—¡Mireu el segón d' aquest rengle! ¡D' aixó 'n dich ulls entremaliats y capassos de fer perdre l' *oremus*!

TIPOS IBISENCHS.—1850 (per *Picarol*)

Un matrimoni sortint de missa.

—¿Y aquest d' aquí?
—exclamava un' altra:
—¿Ahónt heu vist nas
més bufó ni boca més
petonera?

—¿Y 'l de dalt de tot?
—replicava la fadrina
major:—¡Repareu quína
hermosura de bigoti y
quín recargolament més
sandunguer!—

Era un torneig deliciós. L' un els agradava perque semblava un *Tenorio*; l' altre perque feya cara de ser un gran ballador; aquést per la poética llargada de las pestanyas; aquéll per la blancura del cútis y l' encisador clotet que ostentava á la barba...

Y's comensá, llarga y conciensudament, á fer comparacions y á discutir las qualitats. Sí; el tercer era més finet que 'l segón de la esguerra, pero no tenia de bon tros els ulls tan expressius; el del bigoti cargolat seria un gran tipo si tingués el nas tan ben fet com el de sobre d' ell; aquest d' aquí els aventatjava á tots per la gracia de la boca, pero aquell

Una familia de Ibisa en traje de festa.

d' allà se 'n duya la palma, ab la serena hermosura del seu front...

—En fí—digué la Matilde, posant terme á l'alegra polémica:—pera promesos tots son bons, ¿no es aixó?

—¡Tots, tots!...

—Donchs, á triar cada una el seu... Y no val á péndressel. Jo, desde ara us ho dich, me quedo el del bigoti rissat.

—Jo 'l del clotet á la barba.

—Jo 'l de sobre.

—Jo 'l de sota.

—Jo vull aquest de las pestanyas poéticas.

—Jo...

* * *

Una sonora batallada, cayguda del vehí campanar de la Catedral, interrompé de prompte la declaració de la modisteta. ¡Una... dugas!...

—¡Reyna Santíssima!... ¡Las dugas!—exclamaren totas á la vegada, mirantse ab ingenua sorpresa:—¡Un' hora que 'ns estém aquí! La madama avuy ens mata!...

Y ab atropellada pressa, com vol de coloms que ha vist l' esparver, agitadas per una adorable barreja d' infantil espant y picaresca alegría, se dispersaren en totas direccions, somrientas y ditxosas, portant ja cada una grabada al fons del cor la imatge del desconegut *promés* que 'l *cuarto año de la Facultad de Medicina* acabava de proporcionarli, y que segurament sería seu... tot el temps que 'l quadro benehit restés exposat á l' aparador de can Ribas.

A. MARCH

A UNAS NOYAS

Oh, verges ignocents! sou com las flors:
susceptibles y tendres, delicadas...
com ellas feu fruir als nostres cors
la sensació exquisida
del Amor, el sentit verdader de la Vida.

Com ellas endolsíu el nostre ambient,
saturat de baixesas y perfidias,
ab un perfúm que sembla un sentiment
y que á gosar convida
del Amor, el sentit verdader de la Vida.

Com fa ab las flors el débil papalló,
us estimém y us escullím un día,
y us arrenquém, d' arrel, sens compassió
al bó de la florida
del Amor, el sentit verdader de la Vida.

Prometentvos un cel de passió ardent
us aném esfullant de mica en mica,
y aném xuclant ab goig concupiscent
en la sagnant ferida
del Amor, el sentit verdader de la Vida.

No 'n sigueu d' ignocentas del pecat,
verges y flors; aprenéu picardia.
La consciencia del Mal, per quí 'l combat,
es el Bé de la Vida...
Y ab el vostre amor pur, sent tot vritat,
viviú en la mentida.

MAYET

PENSAMENTS

Un carácter indefinible, com siga que no se sab cóm agafarlo, se sembla
á un día boyrós d' estíu que un está tan malament al sol com á l' ombra.

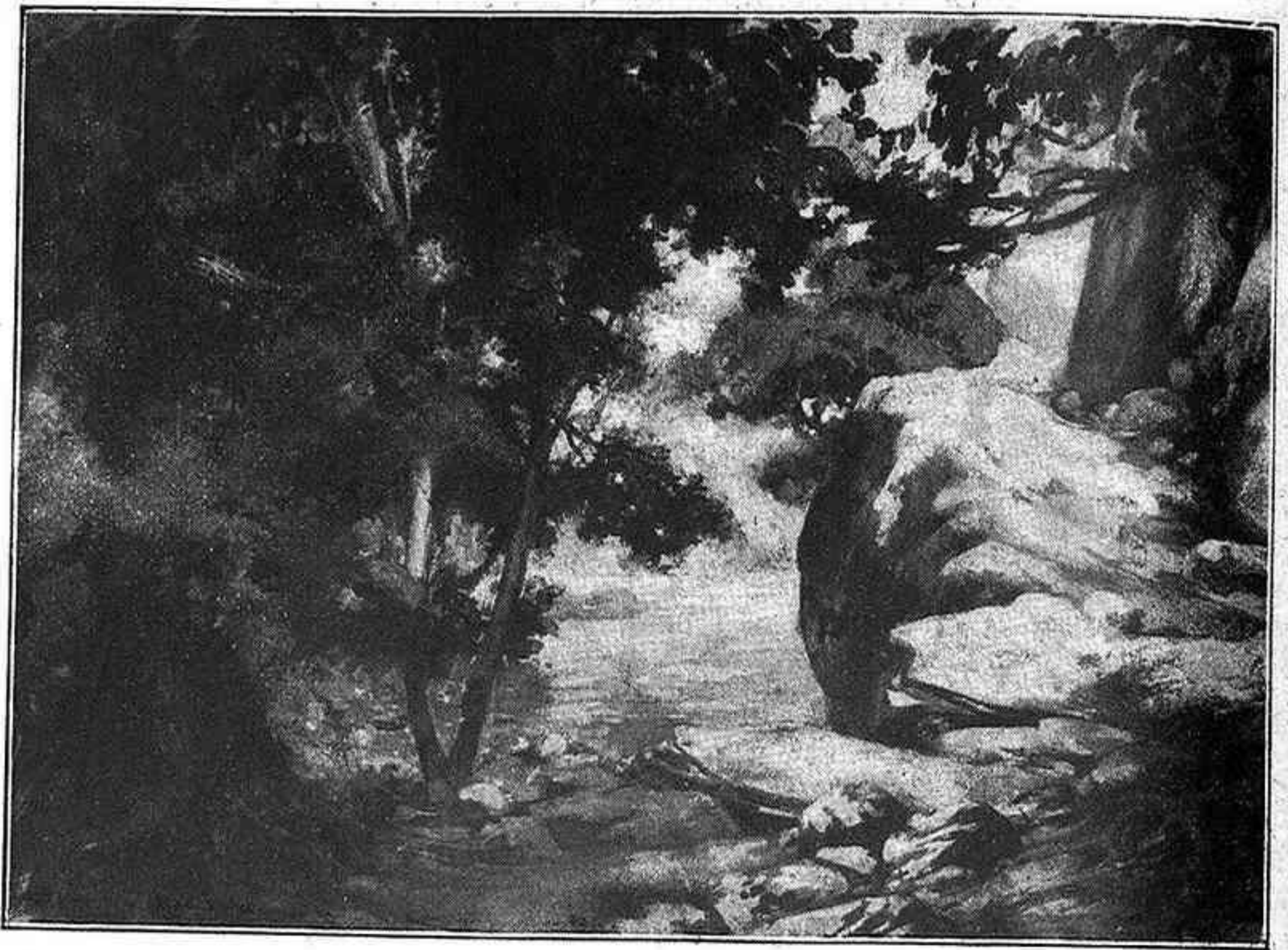
Dintre de la classe pobre, son analfabets els que no arriban á saber lle-
gir y escriure, y dintre de la classe rica, els que no 'n passen.

Volguent dominar per medi del terror, solzament se consegueix el do-
mini sobre 'ls necessitats y els estúpits; únicament la virtut, amable y
sense pretensions, ho consegueix de tothom, indistintament.

Per la fatxa som personas; pero pels fets, unas vegadas som no més
que peus pera pujar esglahóns que 'ns enlayrin y altrás som esglahóns
trepitjats pels peus dels altres.

Els hipócritas, en la escala de la vida, no han passat moralment de la
dentició; babejan sempre y pateixen y fan patir.

Fem tan mal ús de la pensa y la parla, ventatjas que tením sobre las
bestias, qu' en moltas ocasions estém á més baix nivell qu' ellas.

Projecte de decoració.

De un neci carregat de diners á un ase carregat de fems, sols hi han dos potas de diferencia.

—
¡Es clar que l'home es superior á las bestias! ¡Cóm que de totas ne té alguna cosa!

—
La candidés no més veu amichs sense distinció; la experiencia troba no més que enemichs, classificantlos per categorías.

—
Pels fossos dels palaus hi passen clavegueróns de servey, com al fondo de moltas fortunas hi ha miserias y infamias.

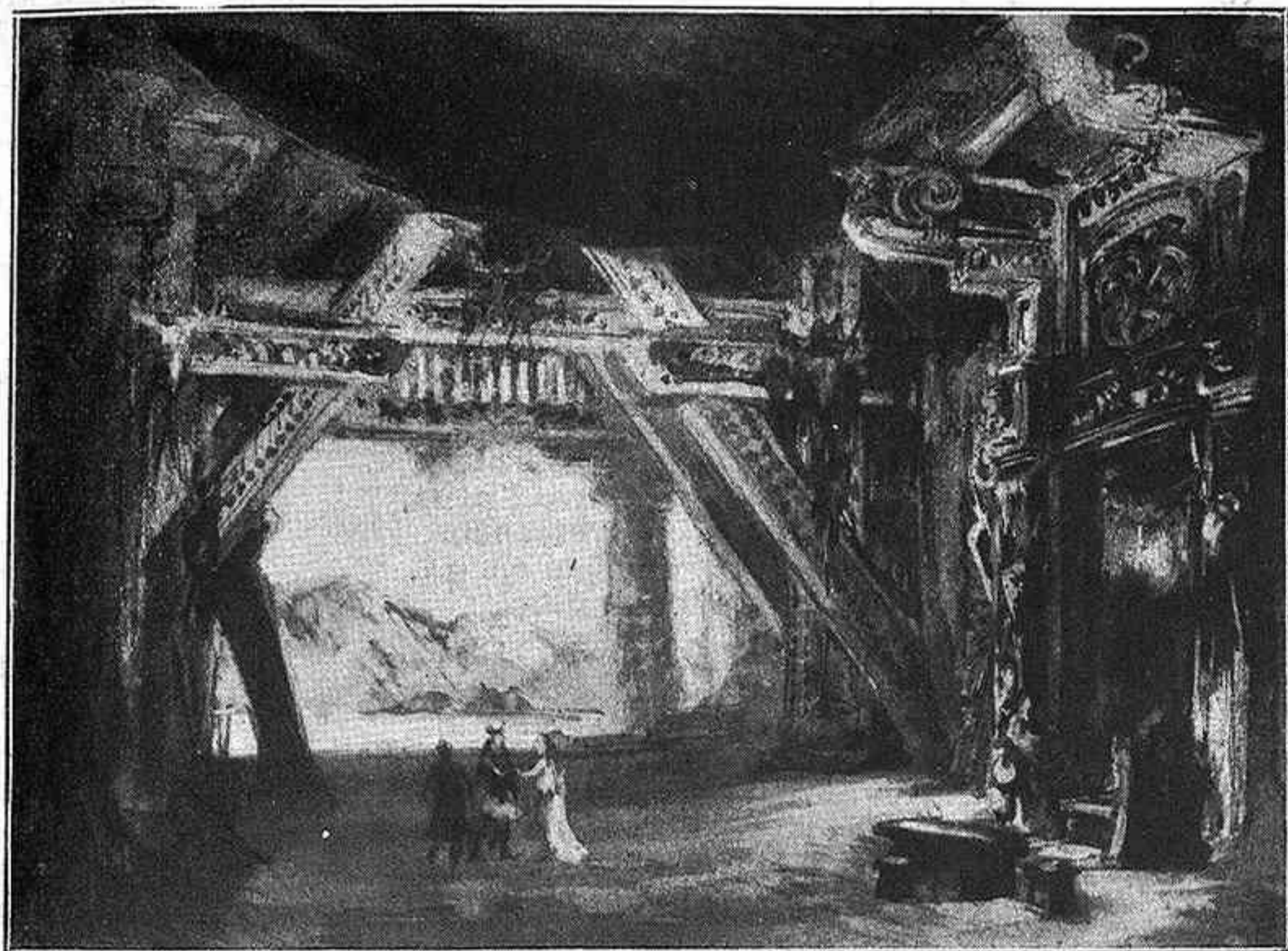
—
Lleys fetas ab els peus es natural que s'apliquin á patadas.

—
Sols en un cas ningú deu penedirse d'haver sigut massa bó; quan se tracti dels pares.

—
El que més s'acosta á la felicitat no es pas, no, el qui més llibres llegeix ni el qui més diners guanya; es el qui més coneix el món y se'n sab guardar.

—
No hi ha ningú que no s'equivoqui alguna vegada, pero aquell que creu que tenint diners ja's té tot, sofreix una equivocació continua.

—
Desitjar aumentats continuats de riquesas á una persona que no'n sápigam

Projecte de decoració.

fer bon ús, no deixa de ser una venjansa de sabi, ja qu'es per l'estil d'empenyarse en que menji de sobras un que té espatllat l'estómach.

En la vida humana es completament inútil pretendre evadir el curs natural que tot aconteixement té que fer, per més que estigui previst el final. Vulgas bullir una col, y sapiguent per endavant que 'l fí d'ella es que resultarà cuyta, acumula en un moment tot el calórich gastat en la cocció paulatina, y veurás com quedan inservibles col, aigua y olla.

Lluytém tota la vida entre 'l poch y el massa en totas las cosas, y per fí ve la Mort y ens diu: ¡Vaja, prou!

RAMÓN MASSIP

EL POETA A CIUTAT

Ja has cambiat de casa,
poeta fill del camp. Tú que vingueres
á viure á la ciutat engolidora,
portantli tas cansóns amorosidas
com Primavera en flor que embauma l'ayre,
la ingrata va pagar ta rica ofrena
donante un mal estatje en cambra fosca.

Tancat en aquell lloch, prompte sentires
el clam de la teva ánima
que desitjava l'hora
de realsar son vol, de nou lliberta,

perque era digna filla de Natura,
molt més que la d'aquells que feyan vida
per adornats salóns, llegint sos versos
als seus admiradors que 'ls adulavan.

Y anavas fent recort de las arbredas
y els camps engalanats de flors y espigas,
del rossinyol festiu, y del teu poble
que, al lluny, s'extén al peu de la montanya,
dessota 'l campanar d'aquella iglesia
hont en lo temps d'infant ton res floría.
Tot era hermós llavors en ta memoria,
ja haventho abandonat. Quant ho anyoravas!...

Mes, altre afany á voltas també atreya
ton cor amorosit, y s'escorría
ta vida á la ciutat, hont feyas l'obra
com fa sa mel l'abella dintre l'arna,
fiant al mateix temps en la creencia
que una ánima 't vetllava com amiga,
pera donarte 'l premi de ta gloria.

La sort per primer cop avuy t'ajuda,
donante nou alberch en rica casa;
aquí veurás el sol que jamay veyas
allá en l'habitació del barri pobre,
y el blau del firmament en gran amplaria;
tindrás eixida ab flors, cambra espayosa
y fins el timbre eléctrich
que no farás servir. Mes, entre 'l luxu
tampoch podrá reviure la teva ánima.

Tú ets fill del camp, amor y senzillesa...
Ja sento 'ls teus companys com entre ells diuhen
que no es per senyoríu el teu caràcter,
ni 'l teu vestit es propi
per aquest lloch que en la ciutat ocupas.

PLÁCIT VIDAL

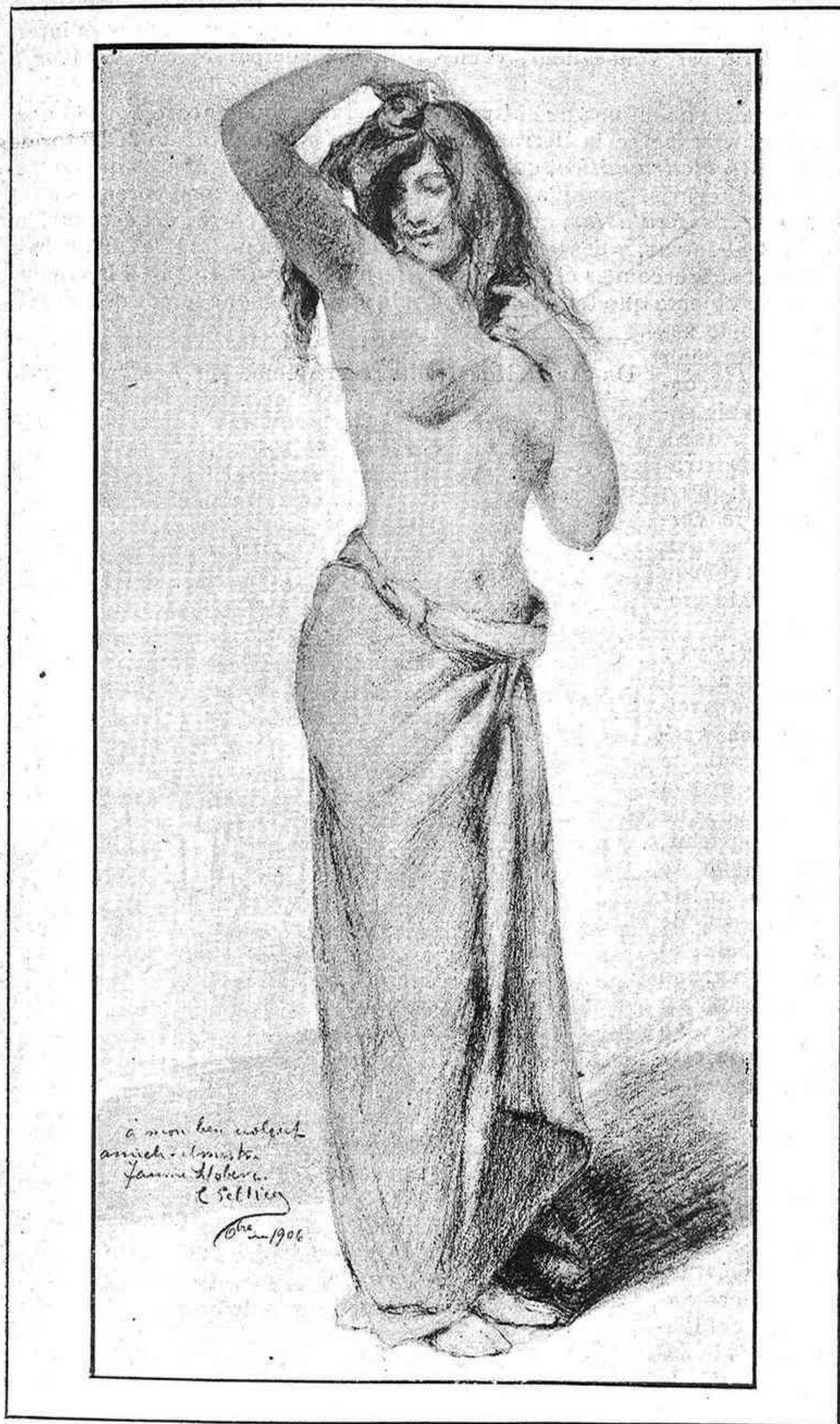
QUÈNTOS DE TEATRO

EL DRAMA DE 'N CÍCERO

Els que anavam al salonet del *Teatro de las Fantasías dramáticas* á llevarnos la pell de viu en viu els uns als altres, ens havíam fixat en aquell xicot seriós, malaltís, reservat, que contrastava de una manera extranya ab els demés comparsas bulliciosos y tabalots que sortían en la estupenda *Magia* que llavors posavan en las *Fantasías*.

Suposo jo que 'l sobrenom de *Cícero* li vingué de las sevas tascas diurnas en una impremta, essent lo cert que ningú sabia ni sapigué 'l seu nom veritable fins y á tant que feu el seu drama y fou aquell nom escrit en els autos ombrívols de un procés. Perque es precís saber qu' en *Cícero* aspirava á alguna cosa més que la coloboració ínfima de comparsa en una obra de magia, y en veritat cal dir també qu' estava molt per damunt dels dignes individuos de aquella comparsería, qu' eran, sigui dit sense ofendre'ls, una colla de animals. Tal volta per enténdreho aixís, el cabo d'aquella tropa solía triarlo pera cap y guía de las masses, y quan se tractava de nobles de la Còrt, en *Cícero* era 'l primer qu' eixía al davant de l' aristocrática meynada, com era ell també qui s' encarregava de donar á son temps degut els vivas de conjurat ó 'ls mueras de amotinat popular en els melodramas que

ESTUDI DEL NATURAL (per *Carlos Pellicer*)

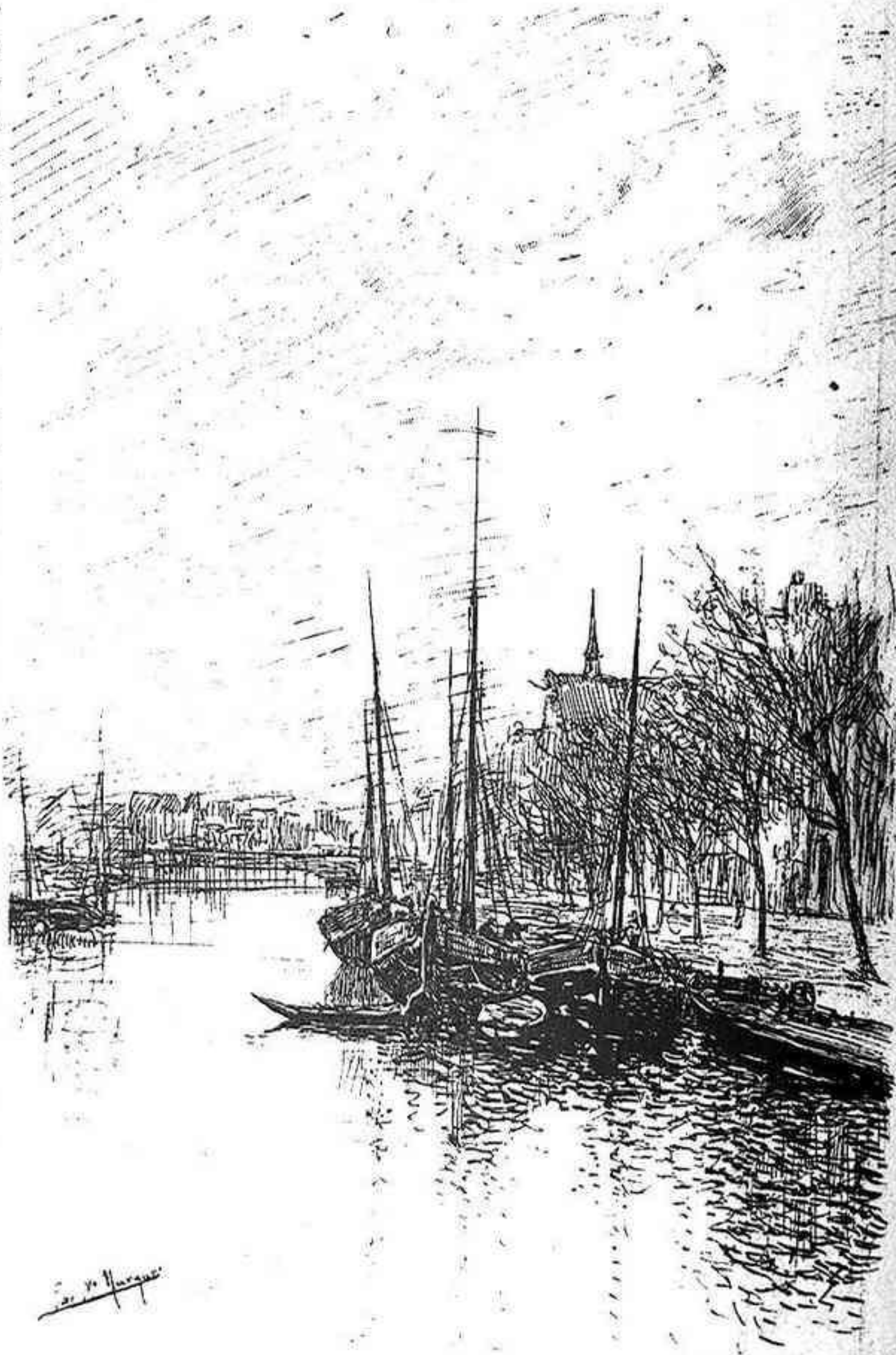
Una academia... sense acadèmichs.

aixís ho exigían. Y essent ja tradicional en el teatro que 'l comparsa ha de donar el crit ab inoportunitat, aqueixa tradició s' interrompia en ell, no haventhi memoria de que jamay hagués retrasat ni adelantat la seva intervenció. Era, per consegüent, y en calitat de comparsa, una verdadera *merla blanca*

Solía tenir ab mí una que altra confidencia, porque encare que del ofici li feya molt respecte la lletra de motllo, y en ma qualitat de redactor de *La Revista filodramática*, que publicavam ab no pochs apuros quatre pelacanyas literaris, passava als ulls de 'n *Cícero* com una potencia en el *Teatro de las Fantasías*, en primer lloch porque 'l porter del escenari 'm saludava al entrar, y després porque 'ls tramoyistas no 'm tiravan els bastidors per sobre com es d' ús y costúm ferho ab els qu' entran á las taulas sens altre objecte que fer nosa y treure lo que bonament se pot del respectable coro de senyoras. En una de aquestas confidencias vaig saber dos cosas igualment extraordinarias: qu'en *Cícero* feya versos y qu' estava enamorat com un ximple de la *diosa Venus*.

Tinguis per anotat que aqueixa *Diosa* apareixia en una apotheosis final de aquella magia estupenda de que avants he parlat, ab una malla de seda de color blau de cel de dalt á abaix, al cim de un trono que semblava una pagoda, ab els brassos tirats enrera sostenint el caperró ros, tot just cubert ab una gassa transparent. En el mon inquiet de la comparsería s' anomenava senzillament Dolors Sala, y fora del teatro exercia la noble professió de planxadora ó en-

DE CAP AL NORT. (Dibuix á la ploma per J. M.ª Marqués)

Una ribera.

quadernadora .. no ho recordo bé. De lo que sí estich segur es de que la criatura aquella semblava modelada pel geni de la escultura, tan artísticament dibuixada estava, per lo que res tenia d'extrany que al seu entorn fessin el borinot tots els que anavan al escenari á destorbar.

—Estich cansat de aquesta vida!—me digué 'n *Cícero* la nit que va obrir-me el seu pit, un pit en el qual furgava tossuda la tuberculosi.—Més d'hora ó més tart jo tinch de fer un drama, aquí, en aquest mateix teatro, y llavoras .. ¡ah! llavoras me casaré ab ella perque l'estimo com una bestia boja.

Del drama que havia de fer en *Cícero* se'n parlá en el teatro de las *Fantasías melodramáticas* ab la brometa qu'era natural, y fins l'empresari qu'estimava á n'aquell xicot simpátich y reservat, li digué quan s'enterá de la cosa:

—Si tú fas el drama, jo te l'estreno

—El faré!—respongué concisament en *Cícero*.

Per espay de un mes aná cap-ficat, atormentat sens dupte per l'idea del drama y sense reparar en que la *Diosa Venus* no era en el seu amor tot lo ferma que 'l candorós carinyo del pobre minyó exigia en justa correspondencia. Deixava que 'ls borinots del escenari se li acostessin massa, y algún n'hi hagué que arribá á tocar la malla pera convencers de qu'era de seda. Una nit havent entrat jo en el teatro poch ans de l'apoteosis, vegí á la *diosa* en un recó del fosso, apretada, apremiada ab vivesa per un senyor ben vestit del qui tan sols poguí veure'n l'esquena. Ab curiositat mal sana, un cop acabada la funció, seguí á la xicota. En una cantonada llunyana la esperava un carruatje, dintre del qual vegí brillar la brasa minúscula de un cigarro. Vaig recordarme ab fonda pena del pobre *Cícero*, qui tal volta á n'aquella hora mateixa estava llimant versos en l'altíssim pis de terrat en que vivía, y vaig guardar pera mí aquella punyalada que hauría matat al dramaturg en flor.

Caritat inútil, perque pochos días ans de acabar la temporada ho sapigué tot. ¿Cóm? Tal com s'esbomban aqueixas cosas en el teatro ahont se conta lo que se sab y lo que solzament se sospita. Ho sapigué ab tots els seus pèls y senyals; pero res deixá traslluhir al exterior aquell xicot bó, serio y reservat. Se mudá rápidamente la roba, eixí al carrer, s'amagá en el buyt de una porta cotxera y 's quedá esperant. Entre las ombras en qu'estava embegut el carreró que donava accés al escenari se destacá la parella, ell mossegant el cigarro encés, la *Diosa Venus* repenjada al seu bras.

En *Cícero* ab bravesa s'interposá al seu pas, y lo que llavoras succehí consta en autos. Pocas paraulas se creuharen. El senyor alsá 'l bastó y 'l deixá caure feixuch sobre 'l cap de 'n *Cícero*, y en *Cícero* que portava el punyalet que servit li havia en el trajo de cortesá de la Magia, perdent el mon de vista, se llansá sobre 'l senyor, donant, sense mirar, en el bulto, mentres la *Diosa Venus* fugía carreró avall espahordida. Esvatot... guardias, crits de alarma... un rotllo de gent assustada .. els fanals dels serenos illuminant al ferit qu'estava inmóvil.

Nosaltres hi arribarem corrent, quan els guardias lligavan á n'en *Cícero*, que mirava á tothom ab l'alelament de qui 's desperta de un somni. Vaig acostarm'hi embargat de fonda compassió y vaig mirarlo aterrat.

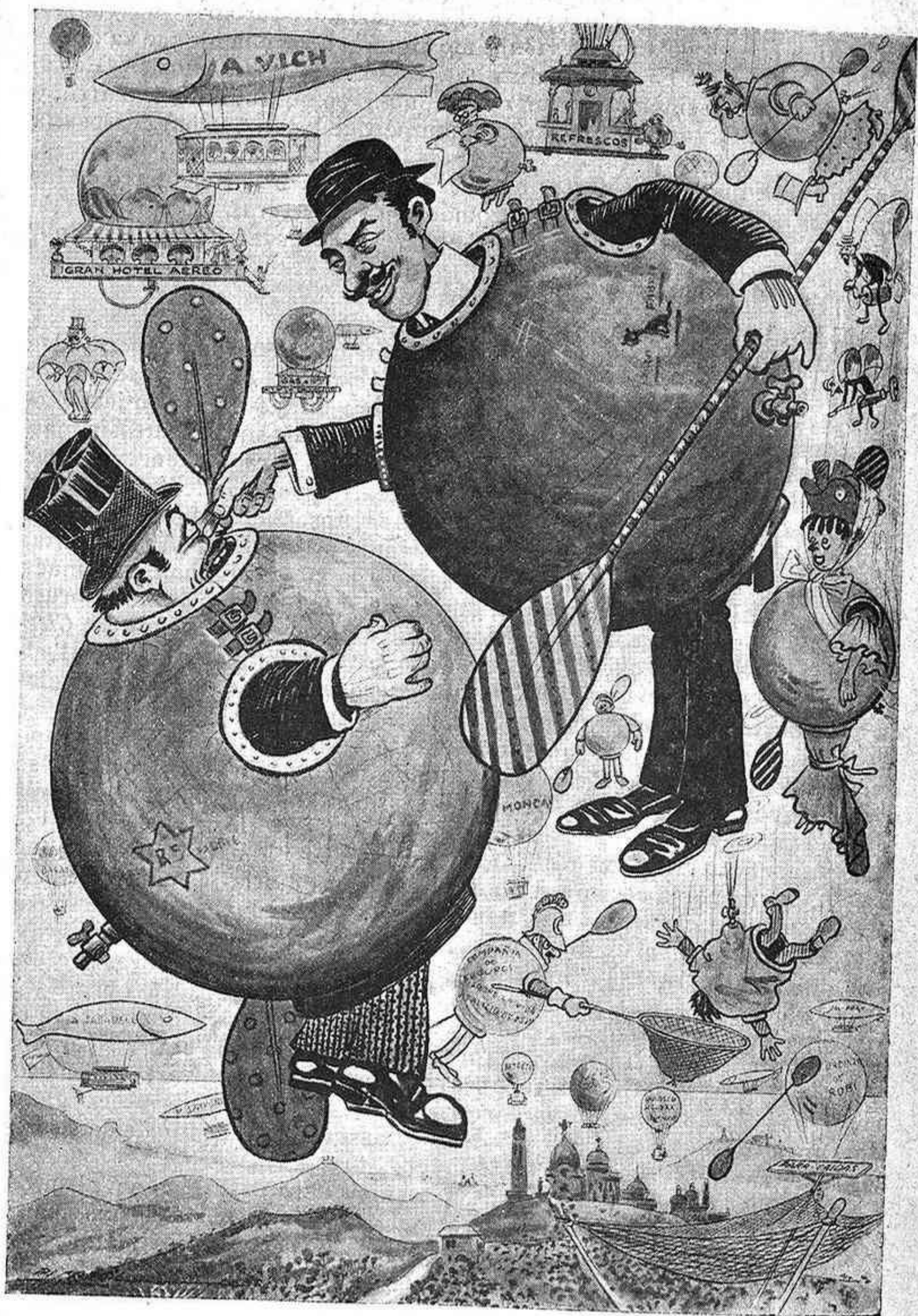
—¡Válgam Deu!... ¡Que ha sigut aixó! ¿Qué has fet *Cícero*?

Al sentirme se serená rápidamente, y mostrant ab els ulls el cos que se'n emportavan en una *camilla* de la *Casa de Socorro*, respongué resignat y adolorit:

—Ja ho veu... Al últim he fet el drama.

FREDERICH URRECHA

A TRAVÉS DE L' ERA CRISTIANA.—SIGLE XX (per *Picanyol*)

Confirman els avensos de la ciencia
els auguris del ínclit Juandó:
que ha de sè aquest el sigle de las "bombas"
y de la original navegació.

DESINTERES

Al meu fillet

Aquest benehit llas que á ne tú 'm lliga
es fruyt d' un expontani sentiment;
per xó el meu pur amor no vull que siga
mereixedor del teu agraument.

La voluntat que't porto es gran, inmensa,
y ab el goig d' adorarte estich pagat,
que jo no haig d' aspirâ á més recompensa
que 'l dols recort d' haverte tan aymat.

Dignament coronada la meva obra
veuré si vas seguint sá y bó com ets.
Tot el bé que fa un pare ja se 'l cobra
ab els petóns que al fill li porta fets.

Crech en ton verge cor y ab ell confío,
content, llasantme en brassos de la sort;
y en pach dels meus petóns, sols me refío
del que 'm farás al front quan seré mort.

J. BURGAS

UNA GRAN OBRA

SONET

Tot pensatú el Pare Etern s' estava
ab el cap baix, mirant quina 'n faria
per distreure un ratet sa melangía
y el constant mal humor en que 's trobava.

Y quan hagué resolt lo que intentava,
en son rostre expressant folla alegria,
de sas mans un hermós globo 'n sortia
que per l' espay inmens, brunzent, rodava.

Hi colocá després homes y donas
que fa servir tothora de juguinas
y ab els que s' hi entreté llargas estonas
fentlos neixe y morir y altrás pamplinas.
Tal obra 's deü de Déu á una humorada
que ni may que tan sols l' hagués pensada.

ANTONI FABRÉS

AMORS

L' auba gentil y tendre y riolera
prometia un bell sol de primavera...

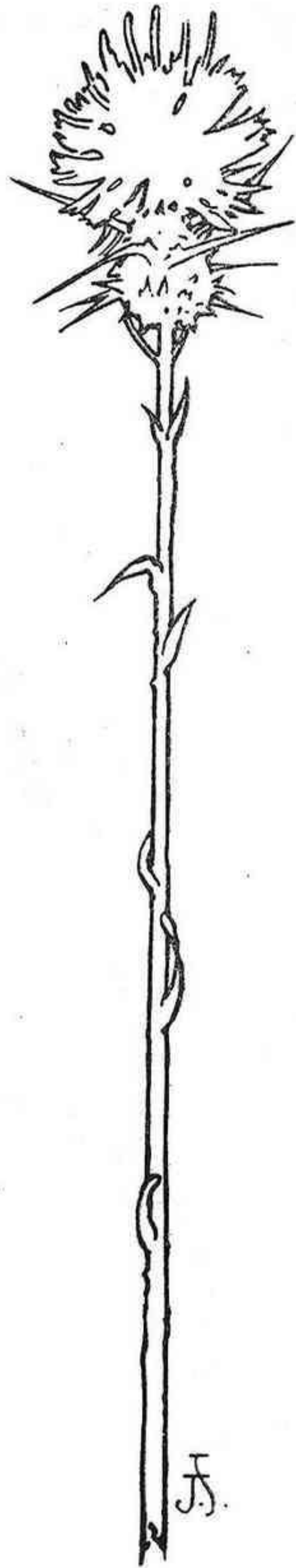
.....

Quan Natura ha vist
que 's llevava trist
y que darrera 'ls núvols s' amagava
m' ha semblat que plorava.

Els núvols á la fí s' han compadit
del dol de la Natura,
y en silenci lliscant s' han esvahit
mostrantlo á n' Ell ab tota sa hermosura.

Ell y Ella s' han mirat
y en un somris d' amor han esclatat.

SALVADOR ALBERT

TEATRE DE "VARIETÉS," (per *Ida*)

Ida
Paris.

Excéntrica original
princesa de la "machiche"
y reyna del "cake-walk".

¡OH, AQUELLS TEMPS!

Tú 'm creurás ó no 'm creurás; però si has de seguir el meu lleal consell, riute, lector estimat, d'aquests esperits superficials y neguitosos que, per sistema, parlan sempre mal dels temps moderns y asseguran que pera trobar moralitat, senzillés de costums y puresa de sentiments hi ha que retrocedir forsosament als temps antichs, molt antichs, com més antichs millor.

Tot aixó dels temps antichs es com las bruixas, els aparescuts y la responsabilitat ministerial: pura falornia.

El món, desde que per damunt d'ell s'hi passejan els homes, sempre ha sigut lo mateix: un' olla de grills, un galimatías vergonyós, en el qual els adormits se deixan explotar pels desperts y 'ls que més tenen que callar son els que més alsan el *gallo*.

¡La llegenda dels *bons* temps antichs!... Desde aquella edat remota en que, segons el Fleury, Caín matá á Abel *por envidia de su virtud*, fins als días que corrém, sempre 'l vici ha imperat sobre la terra, ara florint esplendorós en els jardins de la Pentápolis, ara germinant quietament en els amagatalls de Suburra, ara buydant ab estrépit las ampollas de xampany en els incómodos palcos dels teatros per horas y en els *foyers* dels cafés-concerts.

Varían l'home y la dona de llenguatge, de trajos, de costums, de tot lo qu' en ells es postís y tranzitori: la seva essencia es inmutable, permanent, eterna. Ni 'l curs dels anys, ni 'l rodar de la civilisació, ni 'ls alts y baixos dels imperis han pogut ni podrán may modificar el seu modo de ser ni 'ls impulsos de la seva ánima.

¿Qué no han dit—per exemple—els moralistas d'avuy contra la desenfrenada afició al luxu de la gent dels nostres días, contra la nociva influencia del or, contra l'actual espantosa corrupció de las costums?

—¡Ah!—exclaman:—¡Aquells temps, aquells benehits temps!... Llavors aixó no succehía...

Aquells temps, amich lector, eran, pam ensá, pam enllá, com aquests. Y ves si es complerta la semblansa, que també en aquells temps hi havia, com avuy, moralistas que 's lamentavan d'*aquella corrupció*—lo mateix exactament que 's lamentan els d'ara,—y asseguravan ab la major formalitat qu' en *altres temps* alló no succehía.

¿Te 'n vols convéncer pels teus propis ulls?

* * *

Horaci—me sembla que no parlo d'ahir,—ja en las sevas *Odas* immortals las emprén contra l'or, de tan funesta influencia—diu—que “corromp els exércits, obra las portas de las ciutats y rendeix els pits que jamay se rendiren als cops de la llansa.”

“S'ha perdut—exclama desconsolat, en la Oda VI del llibre segón,—s'ha perdut la honestetat de las antiguas familias. Avuy l'adulteri mistifica els llinatges... y la dona constituheix una renda pera l'espós gandul y degradat que tolera els seus excessos.”

¿Qué tal?.. Aixís parlava el cisne de Venusa dinou sigles enrera, quan encare al Jordan no s'hi havia batejat á ningú ni 's tenía del Cristo de Nazareth la menor noticia.

Juvenal, un altre senyor que ja fa 1780 anys que tancá els ulls, baqueteja també á las donas del seu temps y 'ns parla, vessant indignació, de “las casadas de nou que, orgullosas del ascendent que sobre 'l marit exerceixen, l'arruinan ab las sevas exigencias de mobles, criats, vasos y joyas

pera enlluhernar als vehins... y gastan un capital en trajos pera assistir ab la deguda pompa als jochs del Circo...»

¿No sembla aixó, més que una antiga sátira de Juvenal, un sermó acabat de pronunciar pel rector de Sant Just ó un melancólich article del diari d' en *Brusi*?

Més detallista en Properci—quals brillants estrofas tan hermosament ha traduhit á la nostra llengua un catalá ilustre—clama igualment contra la malehida forsa del or, de la porpra, dels perfums; armas—diu—

“... que tot ho vencen,
que fan obrir de bat á bat las portas.”

Y completant la seva idea, exclama:

“No 's resisteix ni la matrona casta
ni la púdica verge. L' or ne triomfa
de totas y de tot.”

Pensa llavors en las edats antigas y diu ab afligit accent:

“Ningú 's recorda
d' aquellas, d' altre temps, donas llatinas
que la modesta llana ne filavan
tranquilas en sa llar, mentres sos pares
y sos marits per la salut de Roma
vetllavan amatents.”

Y acaba creuhant el rostre dels seus conciudadans ab aquesta violenta xurriacada:

“Avuy es l' or qui regna. Ab l' or se compran
la justicia y la lley...”

De qu' en Properci deya aixó, fa, lector meu, la friolera de dinou sigles.

* *

¡Dinou sigles! ¡Mil nou cents anys, día per día!..

En tan llarch espay de temps, ¿en qué ha variat el modo de ser del home? ¿Qué ha guanyat, qué ha perdut, en quant á moralitat pública y privada? Res.

Convéncet, donchs, lector estimat, de la escassa rahó ab que per alguns se vitupera la disolució *creixent* de la humana familia.

Gobernat per lleys internes que ningú coneix, el món no es ni més ni menos que una gran cinia. Volta la roda, pujan y baixan els catúfols, son avuy á dalt els que ahir eran á baix; pero la cinia es sempre la mateixa y sempre s' ha vist, se veu y 's veurá rajar dels seus catúfols la mateixa aygua térbola, impura, envenenada ja desde 'l seu origen per tota mena de passións y vicis.

MATÍAS BONAFÉ

ENHORABONA

Sé que t' has maridat, que vius tranquila
tot gaudint la fortuna arreplegada
y que del meu amor no te 'n recordas
ó si ho fas es per riurete'n encare.

Jo n' estich satisfet! Quan érats meva,
pujavan més els plors que las riallas...
Donchs que avuy ets felís ¡dixós el día
que has perdut la vergonya que 't sobrava!

Jo no tinch tanta sort, ni te la envejo;
mes el riure tampoch he d' estroncarte.

DESDE L' AUTO (per J. Blanco Coris)

— Cuydado, estimat lector!...
Ey!... Ep!... No val á badar...
Apártat, fés el favor,
que 't podria atropellar.

Riu forsa, riu ¿ho sents? Avuy y sempre
siga per tú, la vida, eterna rialla...
¿Qué més puch desitjar, si tant t' estimo,
que véuret satisfeta .. afortunada?...

E. JUST Y PASTOR

LA BANDERA CATALANA

I

Crech que 'ns han penjat la llufa.

Els *patrioters de aquende*, com els *patrioters de allende*, ens han dotat d' unas banderas de duptosa procedencia.

Saberuts membres de l' *Academia de la Historia*, Cánovas entre altres, ens han fet avinent que lo del *pendón morado de Castilla* es tot una fábula.

¿Han sigut més afortunats els catalans ab el pendó de las quatre barras?

Al primer pas ja ensopeguém: las barras no son barras que son pals. Las barras venen á biaix y 'ls pals son perpendiculars. Y encare que aquest es un detall de molta importancia pera las ratas d' arxiu y demés personas dedicadas á rosegar pergamins, deixemho de banda, y entrém de plè á plè al assumpto.

Desenterrém historias. Tres son els orígens que la Tradició senyala á la bandera de las barras de sanch. Y com els tres son ben diferents, dos al menys han de ser falsos; si no ho son tots tres plegats, que també podrían serho.

Primera font tradicional: el quènto d' en Jofre el Pelut. Avuy ja está arreconada aquesta versió. Els que entenen en quèstions d' heráldica ho califican d' absurdo y de *patraña*, apoyantse en que 'l supost fet originari ocorregué avans de la guerra de las Creuhadas, y fins á n' aquesta época els nobles no portavan els escuts assenyalats. Res, una relliscada de prop de 300 anys.

Ja 'n tením donchs una al sach. Endavant.

Segona opinió: las barras d' Aragó foren adoptadas per Pere I després de la batalla d' Alcoraz (25 de Novembre de 1096) per haverse trobat al camp de la palestra quatre ceptres corresponents al *tuti* de reys moros que perderen la vida en aquella sarracina. Y diuhen las eminencias, que quan Petronella d' Aragó, filla del Rey frare, contragué matrimoni ab Ramón Berenguer IV, (1137) aquest Comte de Barcelona comensá á usar com á propi l' escut de la reyna. Lo qu' ell devia pensar:—Ja que no puch fer ús de la dona fins d' aquí tretze anys (1150) femli servir las eynas reyal.

Si aixís fos, las quatre barras constituheixen l' escut d' Aragó, pero no el de Catalunya.

Tercer parer: Pere II (I de Catalunya) se declara feudatari de Roma. Ignocenci III, papa, en recompensa de tan bona breva, li fa donació dels colors de la Iglesia (vermell y or), que ja es un obsequi ben profitós. Y mentres el *Cap visible* s' embutxacava íntegra la contribució dita del *monedatge* qu' escurava las bossas dels aragonesos y catalans, nostre bon Senyor En Pere estrenava el pendó de las quatre barras com á súbdit fidel del Pare Sant.

Y veusaquí com, de resultar veritat aquesta versió, avuy día la més autorisada, lluny de ser el de las quatre barras el pendó de la llibertat y de la democracia, fora el símbol de la esclavitut y del absolutisme teocrátich.

Y dich fora, puig sospito que las quatre barras no pertanyen al poble catalá. Foren, sí, l' escut de la casa reyal d' Aragó ó de Catalunya, com els

lliris (lys) ho es dels Borbóns. Pero el *poble* no ha tingut may cap bandera barrada, com no havia estat may barrada la de Santa Eularia.

En resúm, dupto que la bandera de las quatre barras siga la bandera catalana; opino que *no es la llegítima bandera del poble catalá*.

No 'm judico infalible. Quí més sápigá, que més diga.

II

¿Quín es l'escut y la bandera, no dels reys, del *poble catalá*?

La Creu de Sant Jordi.

Remenant llibres á las golfas d'una casa vella de pagés, l'últim estiu m'ha vingut á las mans un *Sermó de S. Jordi*, predicat á la capella de la Diputació l'any 1638 pe'l Doctor Miquel Ioan Osona, Capíscol y Canonge de la Seu de Barcelona.

En el folio 1 y 2, després de declarar que l'escut d'aquell Sant es el de Catalunya, glosa la significació de la creu de carmesí sobre camp de plata, dihent:

„Camp hermosíssim de vistosa plata, que „ab sa blancura testifica, no „sols de nostre „Patró Santíssim la noblesa, y puresa gran „de animo: pero encara la sensillez, y candor de la nació Cathalana, la qual nunca „usar ha sabut engany, simulatio, ni doblés, „ans be, com á fidelíssima, se diu della vulgarment que portal cor en la palma de „la ma.”

Y referintse á la creu vermella, de sanch, afegeix:

„Axí desta nacio Diamantina y alentada „lo valor assenyala, las hazañas califica, lo „sufriment abona fins á donar la vida per „falta de sustento en defensa de sa Patria y „de son Rey.”

Explica las virtuts, la vida y la mort de S. Jordi y 'l valor que inspirava als catalans posantse á son costat en las lluytas y fentlos obtenir grans victorias; y al folio 15 s'hi llegeix:

„y lo senyal que portava (Sant Jordi) ab que al instant lo coneixían, „era un escut ab lo camp de plata y una creu vermella: principi de hont fa „estas armas aquest Principat nobilíssim, las quals no poch declaran son „esplendor illustre, y heroyca grandesa...”

„Pus qui no veu en la Creu vermella expressar lo valor, la qual per „quatre bocas á las quatre parts del Orbe testifica que la noblesa Cathalana „es noblesa per sos punys adquirida, y guanyada á bona guerra ab lo valor „de son bras.”

...„Axí que las armas tan illustres que fa aquest Principat insigne no „las te de ningun Rey, ni Monarca de la terra... que á Nacio tan alentada „sols el Cel li podia donar armas ”

Al folio 16 desmenteix que 'ls genovesos hajan donat las armas á Catalunya, dihent qu' es al revés. ó siga que 'ls catalans cediren per armas als genovesos la creu de S. Jordi.

Folio 16 girat: „Torno á lo quem importa, demanera que estas armas „no son mendicadas de ningu, sino propias de Cathalunya...”

Descriu més endavant la batalla de las Navas, hont els catalans...

“envesten com tinch dit per las espatllas al exercit dels moros portant una „bandera blanca ab la Creu de sant Jordi cridant sant Jordi y santa María...”

Jo no vull pas dir que lo transcrit sigan matemáticas puras, pero 'm figuro que una prédica feta davant de la Generalitat de Catalunya no deu ser un teixit d'invencions, per lo que al punt expressat fa referencia.

El *Sermó* demostra, donchs, que al any 1638 era públich, notori, sapigut y indiscutible, que las armas de la Nació Catalana eran las de Sant Jordi.

Per lo tant, hem de considerar las quatre barras com herencia de la Casa Reyala, y que la Nació, el *poble* catalá no ha tingut en bona lley altra bandera que la blanca ab creu carmesina.

Pero ara, en el terreny de la práctica, ¿es possible substituhir la bandera de las barras? Tal vegada fora llógich, pero molt difícil, principalment per la oposició que á tal mudansa armarían las personas següents:

Els rutinaris eterns que prefereixen conservar una idea equivocada á substituhirla per una de nova, ab lo qual s'estalvían un petit treball cerebral.

Els sabis que no concedeixen als demés mortals la capacitat suficient pera esbrinar historias y fer crítica de la tradició.

Els poetas, prosistas y demés escriptors que han obtingut cabassos d'englantinas y altras mercés y distincions enaltint las barras catalanas; aquests per *puntillo*

Els que han sigut jurats dels Certamens y Jochs Florals hont s'han premiat als individus avans dits, per la pruitja que té l'home de que ningú li esmeni la plana.

Els que han pintat ó esculpit obras artísticas referents á la bandera catalana, perque no siga dit que hajan ficat els peus á la galleda.

Els Orfeons, Lligas, Unions y Aplechs que contan ab un estandart, senyera, pendó ó bandereta de las barras, perque representa una nova suscripció ó una fiblada á la butxaca.

Els industrials y comerciants que fabrican ó venen llustrina barrada, llassets, cintas, medallons, agullas de corbata, etc., perque 'ls hi quedaria un *desecho* del qual no podrian may més despéndrese'n.

Las senyoras, senyoretas, noyas, monjas y damiselas que han brodat ó regalat gonfarons, banderas ó gallardets á las Societats patrióticas, per por de veure arreconadas aquellas prendas damunt de las quals hi han deixat la vista, el temps y la paciència.

Y altres y altres que ara no m'acuden al pensament, pero que sens dupte votarian en contra de la reforma,

En quant á mí, ja he dit el qué. Jo voto en blanch y cadascú que fassi lo que vulga.

KIKU KAMAMILLA

LA CORONA

(*Inspirada en La fontaine*)

Las bestias están de dol.
De mort rápida y traydora
ha finit el Rey Lleó
sense deixar hereu: lleó ni lleona.

S'han aplegat estaments
de las bestias poderosas
per' elegir reemplasant
al monarca engolit per l'eterna
[ombra.

Al bell mitj del many aplech
que tal dissort agombola,
la gran corona reyal
superbament lluheix sobre una roca.

¿Quí la heurá?.. La ullejan tots,
y, per seva, se la emproban
Tigres, Panteras, Lleoparts...
A tots baldera vé, y á lloch la tor-
[nan.

—Fíxis bé ab la distinció... Es la estrella més fulgorant dels salóns; la que fa seguir tots els cors y s' emporta totas las miradas.
—Aixís digui, donchs, qu' es una estrella... ab quá.

El Toro's vol coronar,
y ab sas banyas la escrostona.
¡Horror! Ho proba 'l Serpent,
y á la corona, per instinct, s'enrosca.

¡Oh, al véurho, quín aldarull!
¡Quíns "foras"... seguits de bromal
¿Broma? El Mico avensa ardit,
pren la corona y hi fa cent bavarotas.

La sacseja, y ¡vingan salts
y bots y juli! De roda
de saltimbanqui serveix
la que emblema sigué d'honor y glo-
[ria.

Y las riotas van creixent,
y la gatzara's desborda,
y la gran veneració
arriba als desenfrens d' una gran
[mofa.

La Guineu, que s'hi ha escai-
[gut,
mormoreja sentenciosa:
"Corona caiguda aixís,
¿quí t' alsarà? Ningú. ¡Plega, Coro-
[na!,"

J. RIERRA Y BERTRÁN

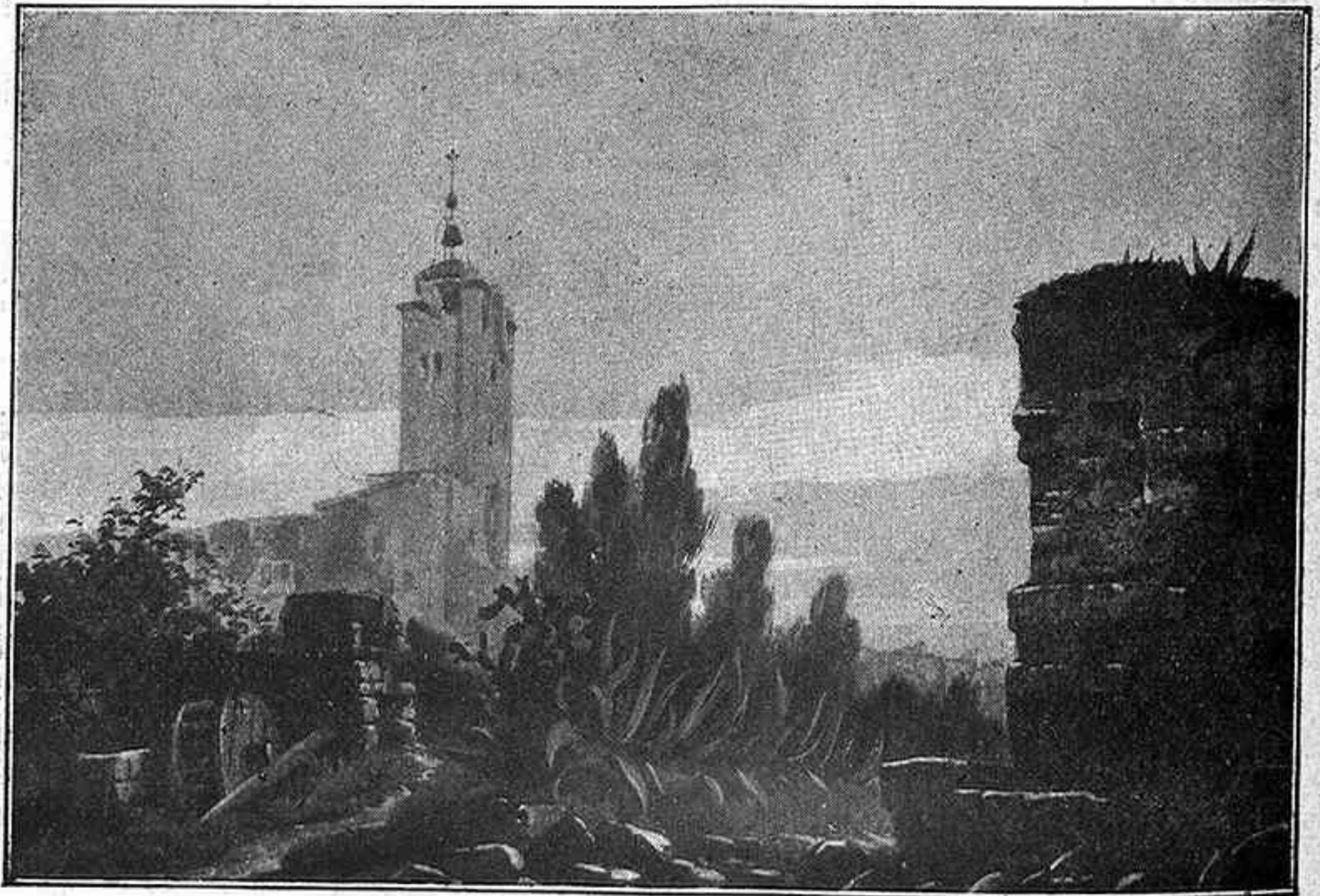
ELS VICIS VENIALS

Quan un sér vertebrat, superior, ó siga un home, no pot retenir las pas-
sions, ja siga per falta de voluntat conscient ó per mandra del psicoplasme,
se diu d' ell qu' es un home viciós.

L' escola determinista assegura després de negar el lliure *albedrio*, que
l' home no hi té cap culpa d' estar donat á n' aixó del vici. El vertebrat su-
perior—diu l' escola—es un malalt *involuntari*; es un sér evolutiu que no
té la voluntat d' obrar porque ha nascut ab malas células, y 'l que ha nas-
cut ab malas células ja pot cridar células á vendre; será viciós *determinat*,
viciós *nato*, viciós *vitalici*, ó més clar: el vici s' haurá apoderat d' ell en
comptes d' apoderarse ell del vici.

Aixó sí, per de la mànega ampla que siguin els sabis deterministas, hi
ha tres manifestacions del plasme que creuhen que han de ser corretjidas

ESCENOGRAFÍA MODERNA (per *Moragas y Alarma*)

Projecte de decoració.

sino ab rigor y censura com els vells pares de l' Iglesia, ab tots els ingredients de la ciencia. Aquestas manifestacions son tres vicis. El vici de la carn, (carn pecadora), el vici del ví (beguda clàssica) y 'l vici passional del joch de desde la malva-bescambrilla fins á la cicuta-bursátil.

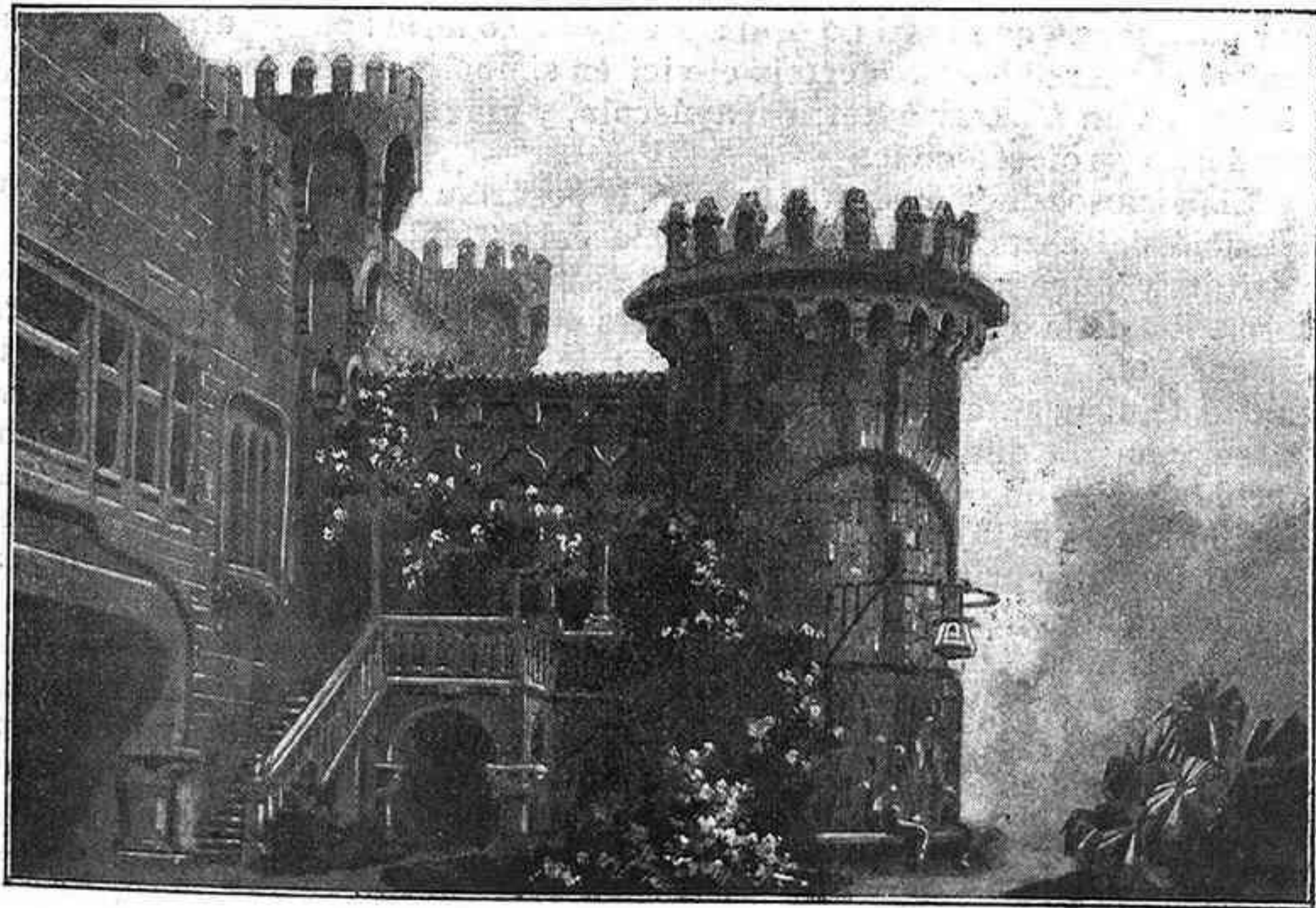
Per aquests tres vicis no hi ha perdó. Son els vicis *máxims* del home. Las tres fitas del embrutiment humá. Els tres barranchs de la *sustancia*. Sigas de l' escola que sigas ja s' ha passat á votació que l' home que 's dona al ví ja ha begut oli ó aygua, qu' encare es més ofensiva; que ab el que 's dona al joch ningú hi juga, y que 'l que fa abusos de la carn acaba per tornarse peix; y per l' home que 's torna peix es quaresma tota la vida.

Pero sempre hi ha un pero al darrera d' aquests tres vicis que podríam dirne mortals s' hi hagués la mortalitat del vici; hi han els vicis venials que la ciencia atenúa, pero que per venials que siguin y per ulls grossos ab que se 'ls mirin no deixan de fer els seus estragos.

Un d' aquests vicis venials bastant extès per tot arreu es el vici de no pagar. Que 'l que no pot pagar no pagui 's comprén, y sino 's comprén convé compéndreho porque tampoch pagaria; pero que 'l que pot pagar quedi á deure, si no fos culpa de las células no hi hauria manera d' enténdreho. Hi ha home de bon aspecte que té las células de la cara tan groixudas y fornidas, que ni ab fregas de vergonya hi ha modo de ferlo pagar. Per ell el no pagar es com un punt, una obligació, un *albedrío* viceversa. El día que pagués un deute 's creuria deshonorat. No gosaria sortir de casa per temor de que 'l bescantessin; aniria ab el cap baix y ab els diners á sota l' ala; patiria de compliment, hauria perdut el descrédit, sentiria un buyt al mitj del cor y una infló á la conciencia, y acabaria morintse per quedar á deure l' enterro.

El vici que contrasta ab aquest es el vici del cobrar. Hi ha sér que ha

ESCENOGRAFÍA MODERNA (per *Moragas y Alarma*)

Projecte de decoració.

vingut á n' aquest mon no més que per aixó: per cobrar. Encare va á coll de la dida y ja comensa á cobrar herencias y més herencias de tíos, de tías, de nebots, de cosins valencians y de cosins que no han estat may á Valencia, que sembla que 's morin á posta perque la criatura cobri. Encare algú no está malalt, per mica parent que li siga, ja 'l notari prepara els quartos, las casas y las Almansas. Creix la criatura cobradora y se li van acumulant tants interessos, qu' en comptes de pendre mestres té de pendre cobradors. Se casa y al vespre mateix té de deixar la seva dona ab la flor del taronger per anarli á cobrar un feix de dots dels difunts de l' altra banda. Es casat y no s' entén de feyna. Cobro del procurador, cobro dels cupons que té al Banch, cobro de censos de las fincas, dels vehins, dels contribuyents, dels que 's passejan, dels que dormen, fins cobra d' aquells que no pagan. Aquest vici es dels més temibles, pero en cambi té una ventatja y es que no 'l pot tenir tothom. Segons diuhen las estadísticas son més els que pagan que 'ls que cobran.

Dos vicis més y ben feréstechs que 'ls posarém de costat per mirar de contrarrestarlos: son el de treballar y de no fer res. El de fer el dropo es venial; pero l' altre, 'l de treballar, sino es mortal poch se n' hi falta. Hi ha sociólechs que han fet entendre á n' els que 'ls hi han vist inclinació que 'l treball era una virtut, perque 'ls convenia que traballessin, y molts s' ho han pres tant en serio que han convertit el treball en vici; y d' altres que han pres la *vagancia* com á cosa tan enlayradora que també s' hi han viciat. Aixó sí, si 'l gandul es un gandul per forsa, ja casi passa á ser un virtuós, y si 'l treballador ho fa per lo mateix es més pena que pecat. No 'n parlém d' aquests. Quedan absolts. Els que 's tenen de combatre á cops de doctrina y de moral, son els que 's poden passar de feyna ó anarsen á jeure ó á badar y que 'l malehit vici 'ls ho priva. Per' aquests ja 'n pot fer de sol y de bon temps y de Primavera, ells á fer feyna y á castigarse; y pels altres, pels de la mandra, que 'n vagi venint de feyna, com més ne vé menos ne reben. Uns y altres son uns viciosos que Deu 'ns privi de seguirlos, pero comparant els dos pecats el ser gandul es menos pecat. Aquest per poca feyna que fassi no s' alaba may de no ferne; pero l' altre, 'l dat al treball, es terrible. Converteix el vici en símbol y sabém com acaban els símbols. Van á parar á lletra mayúscula, y vinga marxa triomfal, himne, bandera y professó cívica.

Els viciosos més modestos també 'ls posarém fent contrast per la distribució del assumpto y per l' armonía del estudi; son els que diuhen las veritats y 'l que no diuhen més que mentidas. Els *veritaderos* y 'ls embustersos. Els de la deria de la rectitut y els del pecat de torcitut, tan pecadors els uns com els altres. El qu' es tocat de la veritat, si un amich está malalt té de dirli; si la dona l' enganya encare més; si un company el traheix, desseguida; la qüestió es salvar els principis y que suri la veritat; y com que de marits enganyats, de companys trahits y de malalties amagadas n' hi ha més que moscas en els pobles, per allí hont passa 'l verista ab el seu vici de dir veritats deixa un róssech de trastorns que ja tenen feyna per forsa estona. En cambi l' altre, l' embustero, si no pogués dir mentidas ¡pobret! tindria l' escarlatina. Si es viciós de bona mena ni per casualitat n' encerta una. Si sortís aquella senyora qu' anava tan curta de roba del pou de la mitología, á n' ella mateixa enganyaria si es qu' ella 's deixés enganyar. Aixís que li agafa l' arrancada no 's pot aturar ni ab frens. Inventa per aquí, infla per allá, tergiversa per l' altra banda, la mentida surt rodona, fresca, brillant y perfecta com una banyola de sabó que fa bonich pero que 's revental Com se veu també 'l viciós de la virtut fa més estragos que l' altre. Totas dugas cosas son dolentas, pero vici per vici

estém pel segón. Val més anar pasturant y viure contents y enganyats, que saber del cert las cosas que tenen de reventarnos.

Com se veu, els vicis venials abundan qu' es una hermosura. Donchs encare n' hi ha més per contar. N' hi ha tants, que si 'ls arrengrerés, no tindria prou paper, ni prou tinta. Conta tú mateix y ho veurás: hi ha el vici de fumar y de no portar cigarros, ni petaca, ni mistos, ni pipa, ni ganas de durne may més; el vici de llegir á n' els amichs (*mea culpa!*) els

LA VELOCITAT APLICADA
(per T. Sala)

dramas y las comedias, ab alevosía y en despoblat; el vici de tirar tiros allí ahont veuhen una persona que vesteix un altre uniforme, (vici que ha malmés á molta gent); el vici d' agafar per forza al que no segueix las ordenansas, ni ganas; el vici de donar voltas, agafats els homes ab las donas, quan senten tocar una música; el vici d' escriure perque 'ls altres ho llegeixin; el de fer corre las mans sobre 'l piano, y fer-lo tocar qu' es doble vici; el vici de fer discursos y el d' anarlos á escoltar; el de casarse, el de ser viudo, el de cantar

—Quan els negocis te vajan bé, ¿qué t' estimarás més comprarte, un cotxe ó un automóvil?

—Totas dugas cosas; quan tindré d' anar á cobrar hi aniré en auto, y quan hauré d' anar á fer algun pago hi aniré en cotxe.

sense ganas quan hi ha un senyor que ho senyala ab un bastonet á las mans; el de ser de totas las juntas pera veure's el seu nom en el diari; el de jugar á ferse víctima, ó héroe, ó noble, ó condecorat; el de volguer fer felís al poble desde un tancat que 'n diuhen Corts, y, en fí, n' hi ha tants y tants altres que, si 'ls haguessim d' apuntar, agafaríam el vici més terrible que l' home pugui patir, la plaga de fer estadísticas, plaga que 'l pobre que s' hi fixa acaba mussol honorari.

Per' acabar aquest inventari, te 'n vaig á contar un de nou, que no l' he vist inscrit en lloch. Es nou, y ademés es veritat.

Allí, en un poblet de Valencia, á la botiga d' un fuster, pintava un interior, y com que hi anava cada día, me vaig fer amich de la casa.

Un día, garlant ab la mestressa, vam sortir á parlar del seu home, y ella va fer un sospir molt fondo.

—Ja hi som;—vaig dir—ja tením penas.

—Y grossas—me va contestar ella.

—¿Las donas? ¿Las cartas? ¿La beguda?—vaig respondre jo.

—Ja s' hi afina, porque 'm té un vici, pero no es cap d' aquests tres.

—Y donchs, quin té?

—El dels fochs artificials.

—¿Qué diu ara?

—Tal com sent. El meu home es bon subjecte. Honrat, may ha tingut cap trenca-coll. No juga, no beu. Es un pare de sis fills que 'ls estima com sis tresors, pero aixís que arriba 'l dissapte no entra ni un céntim á casa: tot se 'n vá en petardos y pólvora!

—No es ell sol,—li vaig contestar.

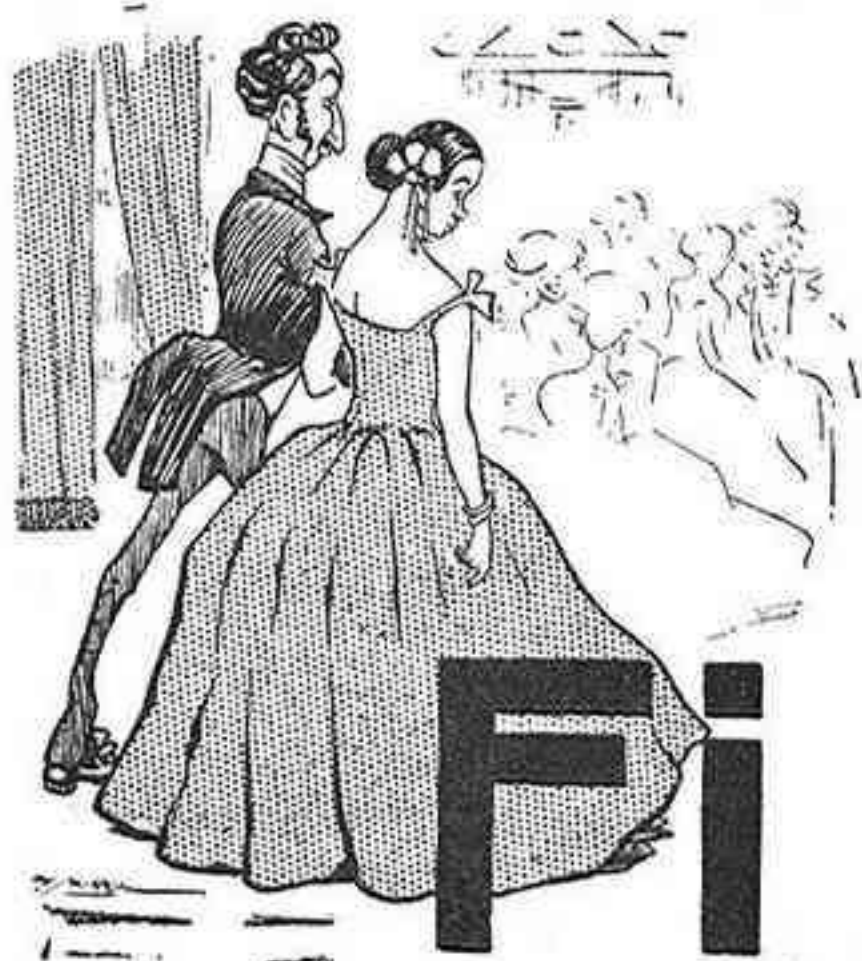
—¡La traca, senyor; la traca! ¡Ens té 'l vici de la traca!...

Y aquella pobra fustera s' hauría estimat més veure al seu home borratxo cada dissapte, ó jugant ó corrent ab altras, que ab aquell pecat venial que 'ls hi portava la miseria.

Ja veus, donchs, estimat lector, si tenen rahó els moralistas, per deterministas que sigan, de combatre 'ls vicis petits. Tres vicis petits ne fan un de gros, y tres de grossos, ves á saber.

Si pels venials hi ha purgatori, ja cal que aixamplin el local. Sòrt que 'l venerable Sant Pere deu fer una mica 'ls ulls grossos, porque també havia viatjat pel món, y el viatjar ensenya molt, ó sinó ¡pobres de nosaltres! prou á las portas del cel hi faríam una quía que arribaría á la terra, y com que arribaría á la terra, mentres esperaríam *turno*, agafaríam vicis nous y sería el pecat contínuo.

SANTIAGO RUSIÑOL

TAULAS ALFABÉTICAS DE AUTORS

	Págs.		Págs.
Aguileta.—Epigramàtich . . .	87	Escriu Fortuny (Marian).—Ei- xit del cor	91
Agulló Vidal (Ferrán).—Cant de llibertat.	153	Fabrés (Antoni).—Una gran obra.	175
Aladern (J.).—L' inútil	103	Figueras y Ribot (F.).—Un xá- fch.	107
Albert (Emili).—Pensaments y caborias.	106	Fra Noi.—Els rimayres humils de la poesia íntima. . . .	136
Albert (Salvador).—Amors. . .	175	Gervasi (J. F.).—Epígramas . .	87
Alemaný (Xavier)—Revelació. .	129	Girbal Jaume (Eduart).—El mestre	98
Alsina y Clos (S.).—L' Home. .	126	Givanel M. (J.).—La preposició A en lo <i>Tirant lo Blanch</i> . .	73
Arce (J. M. ^a de).—Al terreno . .	51	Gomila (Santiago). Mariona. .	117
Ayné Rabell (J.).—El caixer de morts	68	Guanyabens (E.).—Desitj . . .	12
Avi Riera (L').—La Borsa . . .	158	Guarr (Jascint).—¡Muyra la Ol Gumá (C.).—¡Tot es iguall . .	99 143
Badía (M.).—Donar á dida . . .	10	Hereu d' Horta.—Petóns . . .	87
Bartrina (F.).—Lamartine á Mistral.	90	Iglesias (Ignasi).—Amor triom- fal	162
Baucells Prat (J.).—La Pubilla del Hostal	37	Jou (J.).—La captaire	34
Bonafé (Matías).—¡Oh, aquells temps!	177	Juliá Pous (A.).—Engrunas. . .	85
Bosch y Romaguera (J.).—Es- tiuhencas	136	Just y Pastor (E.).—Enhora- bona.	178
Boy (Santiago).—Matinal. . . .	12	Kiku Kamamilla.—La bandera catalana.	180
Brichs Quintana (I. L.).—Joan Testaferro	110	Lasarte (Joseph de).—Quiento blau.	41
Burgas (J.).—Cansó de bressol. “ “ —Desinterés.	33 175	Llauné (Pep).—La diada dels Reys.	122
Busquets y Punset (A.).—Cara- mellas	16	Llavería y E. (P.).—Sonet . . .	141
Capella (Jascinto).—Ellas. . . .	88	Llenas (F.).—Epígramas . . .	14
Carreras P. (F.).—¡Oh! els teus cabells	97	Llimoner (A.).—Génessis . . .	91
Casals y Bové (Faust).—El pri- mer pas.	133		
Coca y Collado (E.).—El pata- rrell.	54		
Coma (J.).—Un lladregot aixe- rit-tonto.	152		

	Págs.		Págs.
Manau y A. (Ll.)—Dols esclavatje	34	Redondo (Joan).—La dama blanca	69
March (A.)—La tría.	162	Revoltós (Martí).—Conflicte	9
Martí Giol (E.)—Els pobres sortosos.	55	Ribas (Oriola)--Passant la vida	109
Mas y B. (Jaume)—Cansoneta.	71	Riera (Dolors).—Recort	116
Massip (Ramón)—Pensaments.	167	Riera y Bertrán (J.)--La corona	182
Mayet.—A unas noyas.	167	Riusech (M.)—Recepta pera ser felís.	116
Mestres (Apeles).—El verdader art	114	Roca y Roca (J.)—Esclat d'agrahiment.	144
Millá (Ll.) - Escenas populars.	36	Rusiñol (Santiago).—Els vicis venials	184
Mirallet.—**	32	Staramsa (J.)—Passeig misterios.	32
Moret de Gracia (J.)—A una máscara.	158	Tarrida (V.)—Cantars.	107
Noel (M.)—El millor reclam	28	Tomás y Salvany (J.)--Tibidabo	52
“ “ —Cosas imposibles.	40	Ubach y Vinyeta (F.)—La Santa Casa.	142
“ “ —Idili trencat.	96	Urrecha (Frédérich).--Qüentos de teatro	170
Nogueras Oller.—La mort d'en Salt Mortal.	92	Vendrell (J.)—Espurnas	140
Oliva Bridgman (J.)—Nocturn helénich.	82	Vidal (Plácit).—El poeta á ciutat	169
P. del O.—Crónica del any.	7	Vidal (Romuald).—Terapéutica sugestiva.	41
Pamonicas (R.)—Un pobre tranquil.	74	Vilanova (A.)—Cansó de las flors dels jardins alegres.	75
Pepet del Carril.—Balada.	70	Vilaret (E.)—La sardana	112
Pomés (R.)—Florida eterna	18	Zengotita (X. de)—L' Home	114
Puig Cassanyas (J.)—La bestia humana.	122		
Puig y Ferreter (J.)—Epígramas d'amor.	66	<i>Música</i>	
Rahola (Frédérich)—Monólech d'un pescador de llagostas.	76	Llobera (J.)—Plana musical	33
Rahola (Víctor).—Filosóficas	16		
Ramón y Vidales (R.)—En Pep Currillo.	154		

Il·lustració

	<u>Pàgs.</u>		<u>Pàgs.</u>
Alegret (L.)—Plàtiques familiars.	35	Ida —Topada	22
— Imprudència temeraria	61	— Ignocència y vice-versa.	77
Anónim.—Facsimil.	181	— Figurí.	93
Atché (Rafel). Alegoria	38	— Dialogant.	145
		— Teatre de Varietés	176
Bagaría.—Ell	39	J. F.—Adornos.	116-138-153-175
— Aucells de nit.	75	Joi.—Del Conservatori de Brus-	
— Un recó de ca'n Parés	96	selas.	73
— Gent de casa.	127	— Garçon de restaurant.	91
Biosca.—Voltants de Barcel-		Jou (L.)—La captàire	34
lona.	20	— Oratoria sugestiva	57
Blanco Coris (J.)—¡Fins l'Hi-		— Entre companys.	144
dalgol	46	Junyent (O.)—Projectes de de-	
— Desde l'auto.	179	coració.	168-169
Brunet (Ll.)—Pedagogia na-		Lagarde (E.)—Galanterías.	23
cional	163	Llopart (J.)—Competencias.	40
Cabrineti (J.)—Revelació. 129 á	133	-- Camí del Cementiri nou.	74
Caray d' H.—Del morro fort	41	— Un bon director artístich	80
— Espatotxada.	56	— Un curt de geni	98
— Gent de gorra	63	— Classe de párvuls.	99
— Recort d' una vaga	97	— Remey infalible	118
— Presentació	141	— Ilusió d' óptica	119
Cardona.—De ressopó.	115	— Tot es fum	144
Cardunets (A.)—Catalunya á		— L' hábit no fa 'l monjo.	149
la vista.	100	— L' ideal de molts	149
Diéguez (J.)—Definició.	86	Mall.—Un futbolista	32
Escaler (Lambert).—Esculpu-		Marqués (J. M. ^a)—De cap al	
ra decorativa	87	Nort.	172
— D' escultura adornista	101	Mas (F.)—En els teatres pari-	
Figuier.—Sa Magestat la bai-		senchs	54-55
larina	108	— Diversions á la moda.	159
Foix (Mariano).—Feminisme		Menéndez Alvarez (J.)—Un	
en acció.	72	atracó fracassat	46-47
— Fes favors.	102	— Cumplint la Lley.	150
— Crisis manufacturera.	106	Mestres(Apeles).—¿Perquélle-	
— Politiquería	139	geixen el diari?	68 á 71
— Lo somni de una nit d'		Molinas (P.)—Un drama de 'n	
estiu.	151	Calderón	21
— En el gran món	183	— Género d' exportació.	62
Grill.—Bromas de la civilisació	142	— Las tardanías del amor.	140
— Tabernaris aristocrá-		— Glorias espanyolas	156
tichs.	142	— Sortint de can Napoleón.	156
		— Un Endimión casulá.	157
		Moragas y Alarma.—Proyec-	
		tes de decoració.	184-185

	Págs.		Págs.
Passos.—Un clarivident	26	Sancho.—Café substanciós.	107
Pellicer (Carlos).—Estudi del natural.	171	— Mal síntoma	143
Pellicer Montseny (J.).—Gent de mar	65	— Qüestió de mots	143
— No tots els pagesos son paus.	78-79	— Comedias humanas	146
— Després del ápat.	103	Serra (Enrich).—Poble romá.	53
— Adorno	128	— Llach de Nemi	134
Picarol.—Ante-portada.	1	Smith. Estirabot	18
— Portada	3	— Amor senil	27
— Vinyetas.	4, 6 y 188	— Cambi de tracció	27
— Santoral	5	— Dos bustos	44
— Entrada d' any	7	— Joan Testaferro.	110-111
— A través de l' Era Cristiana: Sigle I, 11; II, 13; III, 15; IV, 17; V, 19; VI, 29; VII, 31; VIII, 50; IX, 58; X, 81; XI, 83; XII, 84; XIII, 95; XIV, 113; XV, 121; XVI, 125; XVII, 137; XVIII, 155; XIX, 161; XX, 174.		Urgellés Artiga.—Quadros de montanya	147
— Culinaria inquisitorial.	52	Urgell (Modest).—Notas de la cartera.	49
— Tipos ibisenchs	164-165	Urgell (Ricart).—Copla bilingüe.	162
— Cabeceras.	189-191	Vazquez (N.).—Quadros estiuhenchs	24
Pinós.—A la fábrica del gas.	30	— Davant del mercat de Sant Antoni	48
Robert (J.).—En el camerino de la tiple	42	— Jugador empedernit.	135
— En el seno de l' amistat.	43	— Al Restaurant	148
Sala (T.).—Brometas del temps	45		
— Entrant á la platea	64	FOTOGRAFIAS	
— Vida bohemia.	123	Anónim.—Ellas. Ilustració.	88 y 89
— La velocitat aplicada.	187	— Tipos balears	166
Sancho.—L' estribillo del any.	36	Ballell.—La sortida de las barcas	109
— Practicant una teoría.	37	Fernández (F.)—Internantse en el canyar	11
— La Razzia.	56		
		Cuberta de Tomás Sala	
		Fotograbats: Sra. Vda. de Bonet	

PAGINAS ANUNCIADORAS

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
ATENEU BARCELONÉS

Recomano als meus amables
favoreixedors la lectura de las
següents pàgines.

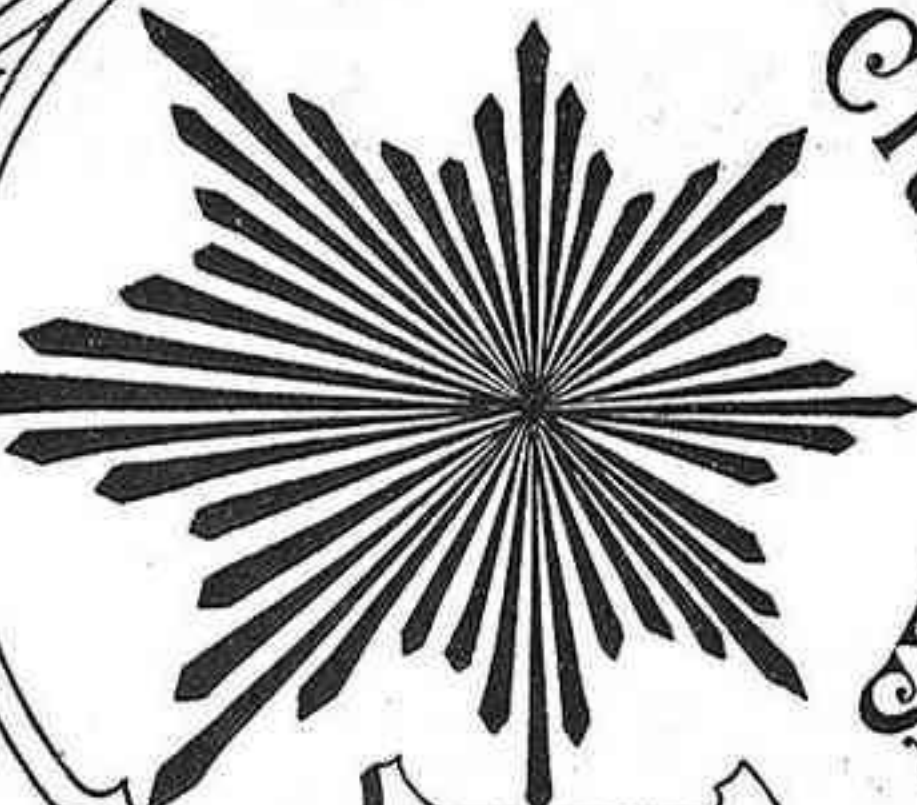
La Esquella de la Torratxa

Qui no anuncia,
no ven

Aforisme mercantil

ESPECIALIDAD EN CRISTALERÍA PARA BUQUES

CRISTALES

R. HOORNWELTE

TALLER DE BISELAR, CURVAR Y PLATEAR CRISTALES

CASA FUNDADA EN 1870 - PRIMERA EN ESPAÑA

BOLAS, GLOBOS, MEDIAS BOLAS, OPALES Y CRISTAL

PARA GAS Y ELECTRICIDAD

GRABADOS A LA ARENA

ESPEJOS

SAN OLEGARIO, 10

(antes S. Pabla, 80)

PLACAS PARA PUERTAS

BARCELONA

TUBOS NIVELES = BARRAS CRISTAL

TALLERS D' ELECTRICITAT

Vivó, Torras y C.^a

Borrell, 71 y 73 - Teléfono 984

BARCELONA

ELECTROMOTORS Y DINAMOS

PERA CORRENT CONTÍNUA

Y ALTERNA MONOFÁSSICA, BIFÁSSICA Y TRIFÁSSICA

TIPO EXCLUSSIU DE NOSTRA CONSTRUCCIÓ

Ascensors eléctrich-mecánichs

TIPO ESPECIAL DE LA CASA, AB PATENT

MODELO DE GRAN SEGURETAT

VENTILADORS ELÉCTRICHs

DE LUXO

Garantits per la casa y més baratos que 'ls extrangers

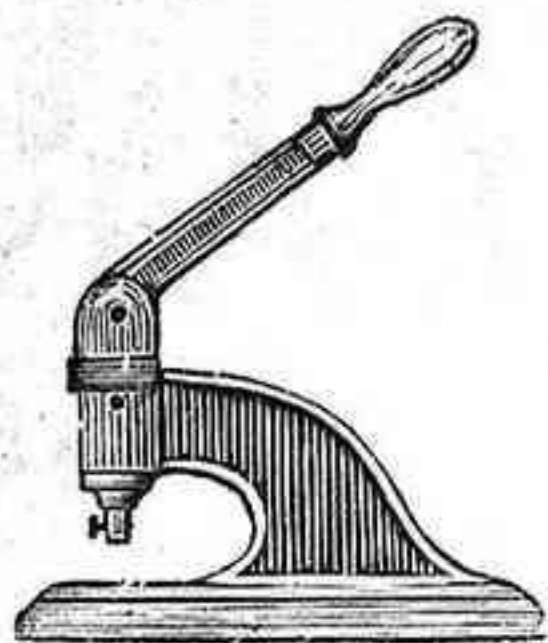
INSTALACIONs ELÉCTRICAS

EN GENERAL

DE ALUMBRAT O DE FORSA

Preus reduhits

E. CALADO * Grabador

FÁBRICA DE FERRO ESMALTAT

Casa fundada en 1851

Passatge de Madoz, número 1

Sellos de goma y metall — Rétols de ferro
esmaltat — Numeradors, etc.

NOTA: Essent aquesta casa la mes antiga d' Espanya,
garantisa els seus articles com á perfecció, baratura y
solidesa.

MUEBLES Y CONSTRUCCIONES

DE

Juan Carreras

ESPECIALIDAD

EN

OBJETOS DE ESCRITORIO
Y COSTUREROS
de varios tamaños

MESITAS PARA NIÑOS
de 7 á 15 años

TRABAJOS PARA COLEGIOS
á precios sumamente reducidos

Paseo San Juan, 171
BARCELONA

FÁBRICA DE SOBRES Y BOSSAS

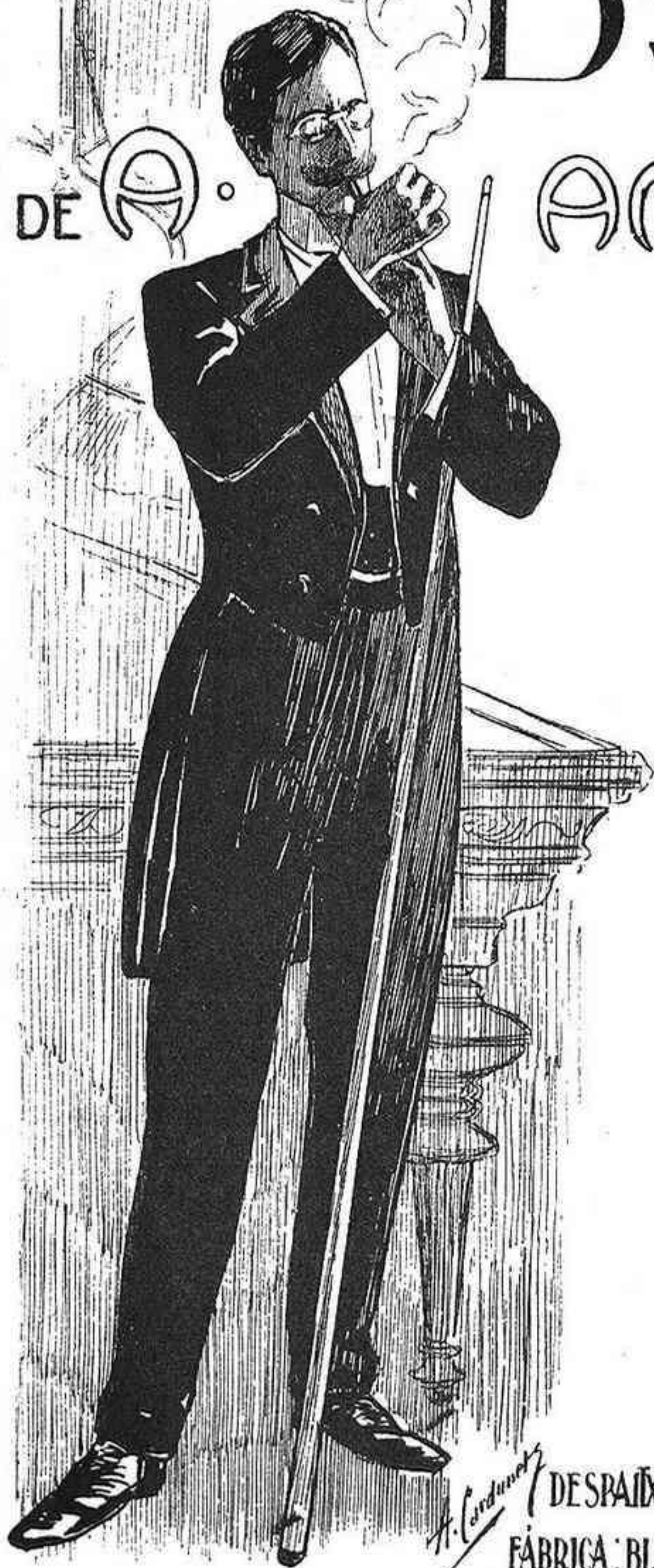
DE TOTAS CLASSES Y MIDAS

VICENS MIRABET

Nueva San Francisco, 16 y 23

BARCELONA

GRAN FÁBRICA DE TAULAS DE BILLAR VDA. Y FILLAS DE A. AMORÓS

* * *

*Aquell que vulgui
jugà á billar
ab la destresa
dels professòs,
demani sempre
pera jugar
la excelent Taula
marca AMORÓS.*

*Ben nivellada,
ben resistent,
ferma, macissa,
fixa, elegant,
de treball sólit
y consistent,
la nostra taula
té un éxit gran.*

*Per xó 'ns plau, ara,
fer observar
en benefici
dels jugadó's,
que tota taula
té de portar
l' acreditada
marca AMORÓS.*

Exportació á provincias y Ultramar

Se envían catálechs gratis

DE SPAIN: CONDE DEL ASALTO-26.
FÁBRICA: BLASCO GARAY-53. BARCELONA.

Ánuario-Riera

EXCLUSIVO DE ESPAÑA

OFICINAS:

Consejo de Ciento, 238

Dirección General de Negocios

Despacho de documentos para contraer matrimonio.—Gestión de licencias de **caza**, uso de armas y pesca.—Gestiones para la **expedición de títulos** profesionales ó Universitarios.—Cuestiones **judiciales**.—Pago de contribuciones, derechos reales, etc.—Verificando esta casa todos los **adelantos** necesarios, hasta la terminación ó entrega del recibo oficial de la Administración correspondiente.

Calle del Pino, 4, bajos — BARCELONA

BAZAR DE LA UNIÓN

Unión, 3 — BARCELONA

EFECTOS DE ESCRITORIO

*Libros rayados - Tintas de todas clases
Copiadores para cartas - Papeles y cartu-
linas - Lápices y plumas - Objetos para re-
galos - Tarjetas postales.*

IMPRESIONES ESMERADAS

*Tarjetas de visita - Facturas - Sobres
Talonarios - Esquelas - Menús - Circula-
res - Invitaciones - Prospectos - Recordato-
rios.*

Azulejos Cristállicos (Patentados) **OLIVA Hermanos**

(Ejecutado con Azulejos Cristállicos)

Lujosa decoración para toda clase de habitaciones.

El sistema que cumple más las exigencias del arte moderno decorativo, y que permite reproducir fielmente *mármoles, maderas, paisajes, retratos, alegorías, etc., etc.*

El más HIGIÉNICO, SUNTUOSO é INDESLUCIBLE

= IMPERMEABILIDAD COMPLETA =

= RIQUEZA ABSOLUTA =

Visítese nuestra Exposición Permanente

Ronda de San Pedro, n.º 70 — BARCELONA

FÁBRICA EN SAN ANDRÉS DE PALOMAR

Precios y condiciones en el Catálogo

GRAN DIPÓSIT DE VINS

DE

POCH, GERMANS

(Successors de P. y ARTIGA)

Si volen beure bon ví,
agradable al paladar,
que no resulti gens car
y que 'ls ajudi á pahî,
demanin á tot arreu
el ví marca «Poch, Germans»,
qu' está de tots al alcans
y es el ví millor que 's beu.

Aribau, 81 — TELÉFONO 3657

De venda en tots els Colmados y Tendas de Comestibles.

**FÁBRICA DE LLIBRES RATLLATS
PERA 'L COMERS
IMPREMPTA Y LITOGRAFÍA**

MIQUEL HORTA

Baixada de Cervantes, 3 (aprop de Teléfonos)

BARCELONA

Fabricació de llibres especials, segons model.—Llibres de Banca y Bolsa.

Copiadors de cartas, desde 16'50 pessetas dotzena.

Tintas de las millors marcas, y pera copiar en sech.

Gran assortit en llibres de diferent ratllat.—Impresos.

—Talonaris de tota mena.

DEMÁNINSE CATÁLECHS Y NOTAS DE PREUS

Vendas al engrós y á la menuda

ALHAJAS DE ORO DE LEY Y PIEDRAS FINAS

LA MODELO VENTA de JOYAS

20

PUERTAFERRISA
PRINCIPAL

PRECIOS
ECONOMICOS

JOVELLANOS

Barcelona, Marzo de 1906.

EL DIBUJANTE,

A. Laurí Gires

EL FOTOGRAFADOR,

F. Fumells

SORTIJAS, CADENAS, RELOJES, ETC. ETC.

PUERTAFERRISA

LA MODELO

PUERTAFERRISA

LA MODELO

DOLOR

REUMÁTICH, INFLAMATORI y NERVIÓS

Se cura ab el **DUVAL** que ab tan notable éxit tan acreditat ven la coneguda Farmacia **MARTINEZ**, á mitj carrer de Robador, cantonada al de San Rafel, 2, Barcelona.

MAGATZEM D' ALFOMBRAS
ESTORERÍA

FÁBRICA DE PERSIANAS
ALFOMBRAS DE LLOGUER PERA ENVELATS
Y GRANS PASSILLOS PERA BODAS

GERVASI AMAT
Carrer dels Archs, 1, y Boters, 25 = BARCELONA

FÁBRICA DE PERFUMERÍA

— DE —

José Seijas

San Pablo, 15 — BARCELONA

—◆◆◆—
ESPECIALIDAD

en toda clase de

Artículos para peluqueros y barberos

PERFUMERÍA EXTRANJERA DE TODAS MARCAS

VENTAS AL POR MAYOR Y MENOR

Relojería del Obrero

Arco del Teatro, 1 bis

RELOJERÍA DEL OBRERO

— DE —

JOSÉ RIBAS

SE COMPONEN, VENDEN Y CAMBIAN RELOJES

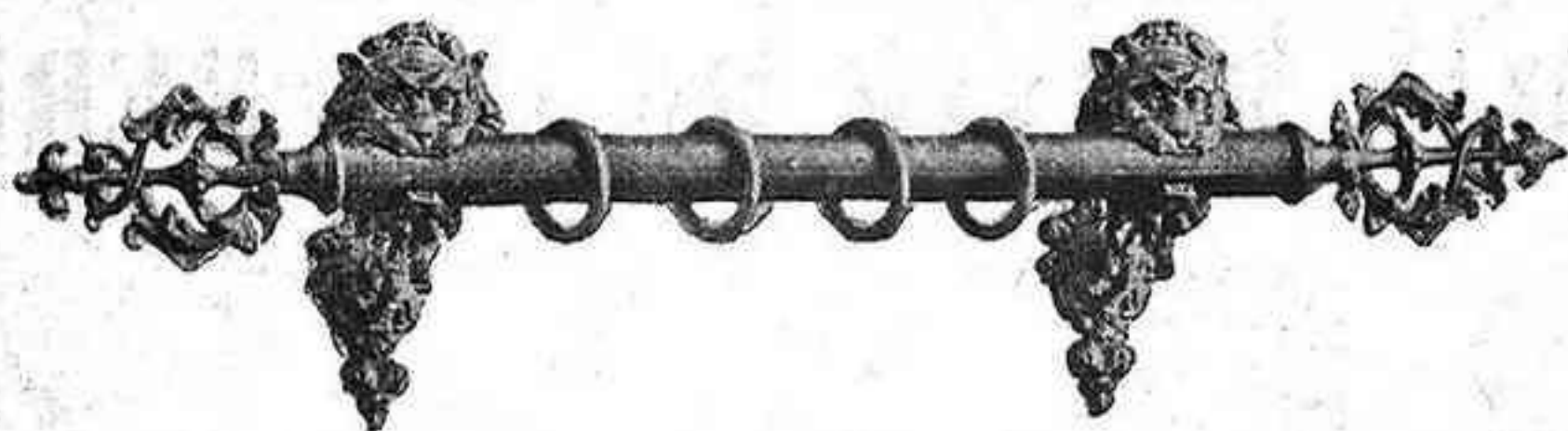
asegurando las composturas y ventas por dos años

TAMBIÉN SE PAVONAN RELOJES EN NEGRO Y AZUL
POR MEDIO DE LA ELECTRICIDAD, PARA MAYOR DURACIÓN,
á precios reducidos

Arco del Teatro, 1 bis

(CERCA DE LA RAMBLA)

NOTA.—La casa no cobra las composturas de los relojes de pared hasta los 8 días después de colocados, para así probar lo bien que se trabaja y la seguridad que tiene en las composturas.

METALLS ARTÍSTICHS

DE

Marcel Vilá

Gran assortit de toballeros, abrassaderas, cadenas, penjadors y demás articles pera 'l decorat de habitacions.

Teléfono 2158

Elisabets, 7, y Notariat, 10

BARCELONA

Serra y Jassé

ESPECIALIDAD

EN

CHOCOLATES

GRAN BASSAR DE SASTRERIA

Trajos fets pera senyors y nens, en llanas, fils y bellut

4

SASTRERIA
FUNDADA
EN 1881

A. MALERAS
HOSPITAL, 91
BARCELONA

DEPÓSITO
DE
NAIPES

7

Novedats per la mida

A. MALERAS

Especialitat en Pantalóns de bellut

Trajos blaus pera mecánichs

Chaquetas camarer y Americanas perruquer

91, Hospital, 91 — BARCELONA

LA CASA QUE VEN MES BARATO
CAMISAS Y CORBATAS

GENRES DE PUNT

BARCELONA

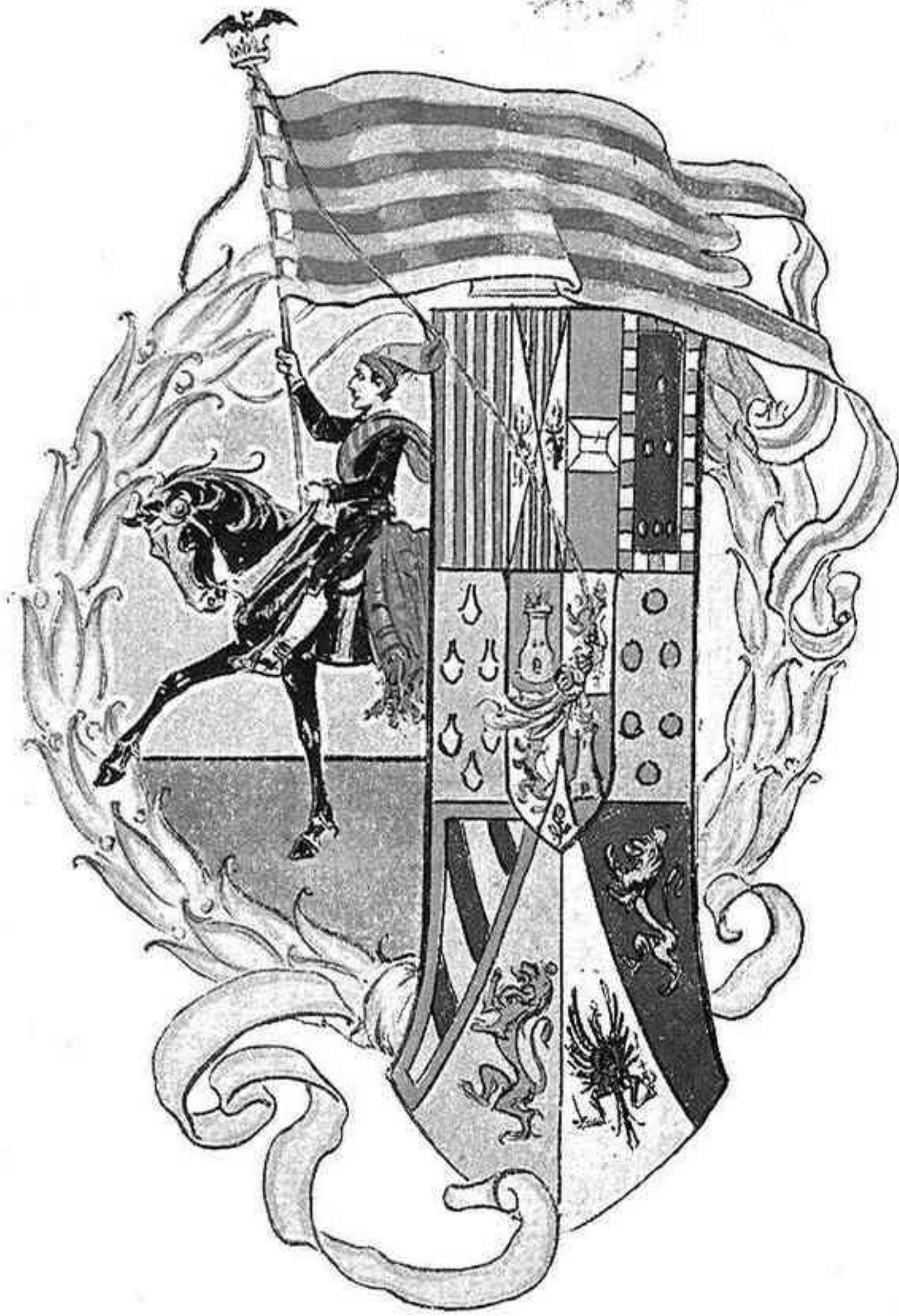

F. PONS
PORTAFERRISSA:
• 24 Y 26 •

CARN LÍQUIDA
del Dr. VALDÉS GARCÍA
de MONTEVIDEO

Únicos agents á Espanya: LLOBET Y MARTORELL
BARCELONA

Imp. de Antoni López, Olm, 8, Barcelona